

T.C.
MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

Emrah DAĞHAN

BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI'NDA OSMANLI-ALMAN İLİŞKİLERİ VE
SİLAH FAKTÖRÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUŞ-2024

T.C.
MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

Emrah DAĞHAN

BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI'NDA OSMANLI-ALMAN İLİŞKİLERİ VE
SİLAH FAKTÖRÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. Celal ÖNEY

MUŞ-2024

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	I
ÖZET.....	IV
ABSTRACT	VI
ÖN SÖZ.....	VII
KISALTMALAR DİZİNİ	IX
TABLolar DİZİNİ	XI
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI'NA KADAR OSMANLI-ALMAN ASKERİ İLİŞKİLERİ

1.1. TARİHTE ALMAN-TÜRK MÜNASEBETLERİ	5
1.2. ALMAN-OSMANLI YAKINLAŞMASI VE ASKERİ İLİŞKİLER.....	6
1.2.1. Osmanlı Ordusunda Görevlendirilen Askeri Heyetler	6
1.2.1.1. III. Selim Dönemi Osmanlı Devleti'ne Gelen İlk Askeri Heyet.....	7
1.2.1.2. II. Mahmut Dönemi Osmanlı Devleti'ne Gelen Alman Subaylar.....	7
1.2.1.3. Abdülmecid Döneminden II. Abdülhamid Dönemine Kadar Osmanlı Ordusunda Görev Alan Alman Subaylar (1839-1876)	10
1.2.1.4. II. Abdülhamid Dönemi Askeri İlişkiler ve Alman Askeri Heyetleri.....	11
1.2.1.4.1. Osmanlı-Alman İlişkilerinde Bağdat Demiryolu Meselesi.....	15
1.2.1.4.2. Bismarck Dönemi Osmanlı-Alman İlişkileri	18
1.2.1.4.3. II. Wilhelm Dönemi Osmanlı-Alman İlişkileri.....	21
1.3. II. MEŞRUTİYET DÖNEMİ OSMANLI-ALMAN İLİŞKİLERİ.....	22
1.3.1. Trablusgarp ve Balkan Harbinde Osmanlı-Alman Askeri İlişkileri	26
1.3.2. Enver Paşa ve Osmanlı-Alman İlişkileri.....	28

İKİNCİ BÖLÜM

BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞINDA OSMANLI-ALMAN ASKERİ İLİŞKİLERİ

2.1. BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI.....	31
2.1.1. Birinci Dünya Savaşı Öncesi Osmanlı Devleti'nin Son Durumu	31
2.1.2. Birinci Dünya Savaşı'nın Nedenleri	31
2.2. OSMANLI DEVLETİ'NİN SAVAŞ ÖNCESİ İTTİFAK DENEMELERİ	32
2.2.1 İngiltere'ye Yapılan İttifak Denemeleri.....	32

2.2.2. Rusya ve Fransa'ya Yapılan İttifak Denemeleri.....	33
2.2.3. Bulgaristan ve Yunanistan'a Yapılan İttifak Denemeleri.....	33
2.3. BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞINDA OSMANLI-ALMAN İTTİFAKI.....	34
2.3.1. İttifakı Hazırlayan Sebepler	34
2.3.2. İki Tarafın İttifaktan Beklentileri	34
2.3.3. Osmanlı Devleti'nin Almanya ile İttifakı	35
2.3.4. Osmanlı-Alman İttifakının Maddeleri.....	36
2.4. BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI'NDA LİMAN VON SANDERS HEYETİ.....	37
2.4.1. Liman Von Sanders Askeri Heyeti Dönemi.....	37
2.4.2. Liman Von Sanders Heyeti Antlaşma Maddeleri	38
2.4.3. Heyette Bulunan Alman Subaylar.....	39
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	
BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞINDA OSMANLI-ALMAN ASKERİ İLİŞKİLERİNDE	
SİLAH FAKTÖRÜ	
3.1. OSMANLI-ALMAN İLİŞKİLERİNDE SİLAH FAKTÖRÜ.....	174
3.1.1. Silah ve Silahla İlgili Tanım ve Kavramlar.....	174
3.1.2. Krupp Firması ve Verilen Siparişler	176
3.1.3. Krupp Firmasından Alınan Toplar ve Ödenen Meblağalar.....	177
3.2. MAUSER SİLAHLARI.....	178
3.2.1. Mauser Silahlarının Tarihi ve Özellikleri	178
3.2.1.1. Mauser 1887 Modeli ve Teknik Özellikleri	178
3.2.1.2. Mauser 1890 Modeli ve Teknik Özellikleri	179
3.2.1.3. Mauser 1893 Modeli ve Teknik Özellikleri	179
3.2.1.4. Mauser 1903 Modeli ve Teknik Özellikleri.....	179
3.2.1.5. Mauser 1905 Modeli ve Teknik Özellikleri	180
3.2.1.6. Mauser C-96 Modeli ve Teknik Özellikleri	180
3.2.1.7. Mauser Karabiner 98-AZ Modeli ve Teknik Özellikleri	180
3.2.2. Mauser Silahları ve Cephaneler İçin Almanya'ya Ödenen Meblağalar	181
3.3. GEWEHR 98 PİYADE TÜFEĞİ.....	181
3.3.1. Tarihi ve Teknik Özellikleri.....	181
3.3.2. Kullanıldığı Savaşlar	182
3.4. MAXİM MG-08 MAKİNELİ TÜFEK.....	182

3.4.1. Tarihi ve Teknik Özellikleri.....	182
3.4.2. Kullanıldığı Savaşlar	183
3.5. LUGER P-08 TABANCA	184
3.5.1. Tarihi ve Teknik Özellikleri.....	184
3.5.2. Kullanıldığı Savaşlar	185
SONUÇ.....	186
KAYNAKÇA	189
EKLER.....	196

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI'NDA OSMANLI-ALMAN İLİŞKİLERİ VE SİLAH FAKTÖRÜ

Emrah DAĞHAN

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Celal ÖNEY

2024, 218 sayfa

Osmanlı Devleti, 1. Dünya Savaşı arifesi öncesi zorlu bir süreçten geçerek 19. yüzyılın sonlarında gerek askeri, gerek ekonomik ve siyasi zorluklarla karşı karşıya kalmıştır. Balkan Savaşlarında (1912-1913) önemli toprak kayıpları yaşayan imparatorluk, Avrupa'daki topraklarının büyük bir bölümünü kaybetmiştir. Ekonomik istikrarsızlık, imparatorluğun genel zayıflığını iyice körüklemiştir. Ordunun modernize edilmesi kapsamında Almanya'dan askeri heyetler talep edilerek belirli dönemlerde sürekli olarak askeri heyetler getirilmiştir. Kaybedilen savaşların ve toprak kayıplarının olağan sonucu olarak içerde ulusal bağımsızlık hareketleri ile uğraşan imparatorluk, dışarıda da çeşitli baskılarla karşı karşıya kalmış bunun doğal sonucu olarak da büyük güçler arasında denge politikası izlemek zorunda kalmıştır. Birinci Dünya Savaşı'nda ittifak bağlamında İngiltere, Fransa, Rusya, Bulgaristan ve Yunanistan gibi devletlere başvurmuş ancak ittifak denemeleri söz konusu devletlerce çeşitli bahaneler üretilmek suretiyle reddedilmiştir. Osmanlı Devleti 1. Dünya savaşı başlarında tarafsızlık politikası izlemeye, mümkün olduğunca savaştan uzak durmaya çalışarak diplomatik çabalarını bu doğrultuda yoğunlaştırmıştır. Yalnız kalmanın bedelinin ağır olacağını farkına varan Osmanlı, ordu içerisinde bulunan Alman subaylarının da etkisi ve baskısıyla Almanya yanında savaşa girmeye razı olmuştur.

Bu ittifak kapsamında Almanya tarafından müttefiki olan Osmanlı Devletine özellikle silahlar konusunda yaptığı yardımlar ve bu silah faktörü başlığı altında yer alan toplar, tüfekler neler? Hangi yıllarda hangi modellerden ne kadar Alman silahı temin edildi, bu tüfeklere ne kadar meblağa para ödendi ve askeri heyetlerin bunda rolü nedir? Tüm bunların Osmanlı Devleti açısından olumlu ve olumsuz yönleri neler? Olduğu soruları bu çalışmada cevap bulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Birinci Dünya Savaşı, Askeri Heyetler, Mauser Silahları, Liman Von Sanders, Krupp Firması.

ABSTRACT
MASTER'S THESIS
WORLD WAR I OTTOMAN-GERMAN RELATIONS AND THE WEAPON
FACTOR

Emrah DAĞHAN

Advisor: Associate Prof. Celal ÖNEY

2024, Page: 218

The Ottoman Empire, undergoing a challenging period before the onset of World War I, found itself facing military, economic, and political difficulties in the late 19th century. The empire experienced significant territorial losses during the Balkan Wars (1912-1913), resulting in the loss of a substantial portion of its European territories. Economic instability further exacerbated the general weakness of the empire. As part of the efforts to modernize the army, military delegations were periodically requested from Germany, and continuous delegations were brought in during specific periods. Dealing with national independence movements internally as a natural consequence of lost wars and territorial setbacks, the empire also faced various external pressures, leading to the necessity of pursuing a balance of power policy among great powers.

In the context of alliances during World War I, the Ottoman Empire approached states such as England, France, Russia, Bulgaria, and Greece, but its alliance attempts were rejected by these states under various pretexts. At the beginning of World War I, the Ottoman Empire adopted a policy of neutrality, striving to stay away from the conflict through concentrated diplomatic efforts. Recognizing the heavy cost of remaining isolated, the Ottoman Empire, influenced and pressured by German officers within its army, eventually agreed to enter the war alongside Germany. This study aims to explore the benefits and drawbacks, both militarily and politically, for the Ottoman Empire in joining World War I on the side of Germany.

Key Words: World War I, Military Delegations, Mauser Rifles, Liman von Sanders, Krupp Company.

ÖN SÖZ

Osmanlı İmparatorluğu kurulduğu 1299 yılından 1922 saltanatın kaldırılmasına kadar varlığını hemen hemen tüm cihanda göstermiş dönemin en güçlü devleti olarak tarihe damga vurmuştur. Kuruluş, yükselme dönemlerinden sonra 1699 Karlofça Antlaşması ile gerileme dönemine giren imparatorluk, 1792 Rusya ile imzalanan Yaş Antlaşması ile birlikte dağılım süreci içerisine girmiş ve bu süreç İmparatorluğun yıkılmasına kadar devam etmiştir. 19. Yüzyılın sonlarında süreklilik arz eden toprak kayıplarının artması, buna bağlı olarak ekonomik, siyasi ve özellikle askeri anlamda tam bir hezimet yaşayan imparatorluk, gerek iç gerekse de dış tehditlere karşı zor durumlar yaşamıştır. Balkan savaşlarının kaybedilmesi neticesinde Avrupa'daki topraklarının %80'inden fazlasını kaybetmiştir. Bu savaşlar öncesinde 1908 senesinde Rusya ile İngiltere arasında gerçekleşen Reval görüşmeleri Osmanlı Devleti'nin iki devlet arasında menfaatler doğrultusunda sözde paylaşıldığını bize göstermektedir. Tüm bunlara karşın Avrupa'da yaşanan gelişmeler ve devletlerarası oluşan ittifak ve menfaatler çerçevesinde gerçekleşen antlaşmalar dünyada özellikle Avrupalı büyük güçlerin bloklaşmasına neden olarak müteakiben de dünya savaşı denilen harbin yaşanmasına zemin oluşturmuştur.

1. Dünya Savaşında Osmanlı Devletinin hareket tarzı üzerinde durularak, Almanya ile olan ilişkiler, bu ilişkiler doğrultusunda Almanya'nın askeri desteği ve Almanya'dan alınan silahlar üzerinde araştırma yaptığımız tez çalışması üç ana başlıktan oluşmaktadır. İlk bölümde "Birinci Dünya Savaşı'na Kadar Osmanlı-Alman Askeri İlişkileri" başlığı altında incelemeler yapılmıştır. Bu incelemelerde; Tarihte Alman-Türk münasebetlerinden, Almanya-Osmanlı yakınlaşması ve iki devlet arasında gerçekleşen askeri ilişkilerden, Almanya tarafından Osmanlı Devleti'ne görevlendirilen askeri heyetlerden bu heyetlerin hangi padişah zamanında geldiği ayrı ayrı incelenmiştir. Yine Meşrutiyet Döneminde, Trablusgarp ve Balkan savaşlarındaki ilişkilere ve Enver Paşa dönemi ilişkilere ağırlık verilmiştir.

İkinci bölümde "Birinci Dünya Savaşında Osmanlı-Alman Askeri İlişkileri" başlığı altında incelemelere yer verilmiştir. Bu bölümde genel anlamda Birinci Dünya Savaşı'nın nedenlerinden savaş öncesinde Osmanlı'nın son durumundan, Birinci Dünya Savaşı zamanında ikili ilişkilerden, Osmanlı Devleti'nin İttifak olma konusunda

başvurduğu devletlerden ve netice olarak Almanya ile gerçekleşen ittifaktan bahsedilmiştir. Savaş döneminde Osmanlı Devleti'ne gönderilen heyet ve heyette bulunan Alman askeri personel bilgilerinden bahsedilmiş ve genel manada savaş zamanında Osmanlı ordusunda görev alan Alman askeri personel listesine ayrıntılı bir şekilde yer verilmiştir.

Üçüncü ve son bölümde ise; “Osmanlı Devleti'nin Almanya'dan Aldığı Silahlar ve Özellikleri” başlığı altında incelemeler yapılmıştır. Bu kapsamda; iki devlet arasındaki ilişkilerde en önemli rolü üstlenen silah faktörüne, silah konusunda da en önemli aktör olan Krupp firmasına değinilmiştir. Ayrıca Almanya'dan alınan silahlara, silahların özelliklerine ve kullanıldığı savaşlar üzerinde araştırmalar yapılmıştır. Ek'ler bölümünde iki devlet arasında gerçekleşen ittifak antlaşmalarına ve o döneme ait arşiv belgelerine yer verilmiştir.

Yüksek lisans eğitimime başladığım andan itibaren araya hiçbir mesafe koymadan her ihtiyacım olduğunda rahatça danışabildiğim, desteklerini esirgemeyen zaman zaman sorularıyla yordüğüm saygıdeğer danışman hocam Doç. Dr. Celal ÖNEY başta olmak üzere, her zaman akademik kariyerimde ilerlememi destekleyen ve bana değerli öneriler sunan Muş Alparslan Üniversitesi Rektörü Sn. Prof. Dr. Mustafa ALİCAN hocama, Prof. Dr. Hamza GERÇEKÇİOĞLU ve Prof. Dr. Yaşar TÜRK BEN'e, tezin yazımı sırasında teknik problemlerde bana yardımcı olan arkadaşım Kasım BİLİCİ'ye, beni sabırla bekleyen ve destekleyen, tez yazım sürecinde onlara yeterince zaman ayıramadığım İyikilerim değerli eşim Gülsüm DAĞHAN'a ve kızım Asel DAĞHAN'a sonsuz teşekkürler.

Muş-2024

Emrah DAĞHAN

KISALTMALAR DİZİNİ

a.g.e.	:	Adı Geçen Eser
a.g.m.	:	Adı Geçen Makale
a.g.r.	:	Adı Geçen Rapor
a.g.t.	:	Adı Geçen Tez
s.	:	Sayfa
ss.	:	Sayfa Sayısı
Mrşl.	:	Mareşal
Asb.	:	Astsubay
D.	:	Daire
P.	:	Piyade
Blg.	:	Bölge
Org.	:	Orgeneral
Kora.	:	Koramiral
Korg.	:	Korgeneral
Md.	:	Müdür
Tümg.	:	Tümgeneral
Tüm.	:	Tümen
K.	:	Komutan
Şb.	:	Şube
Tb.	:	Tabur
Bl.	:	Bölük
Gn.	:	Genel
Kur.	:	Kurmay
Gen.	:	General

Tğm.	:	Teğmen
Ütğm.	:	Üsteğmen
Bnb.	:	Binbaşı
Yb.	:	Yarbay
Kh.	:	Karargâh
Sb.	:	Subay
Alb.	:	Albay
Müf.	:	Müfettişlik
İsth.	:	İstihbarat
Yzb.	:	Yüzbaşı
TSK.	:	Türk Silahlı Kuvvetleri
ABD	:	Ana Bilim Dalı
kg	:	Kilogram
mm.	:	Milimetre
m.	:	Metre
cm.	:	Santimetre
Kol.	:	Kolordu
Bşk.	:	Başkanlık
Prof.	:	Profesör
Dr.	:	Doktor
ABD	:	Amerika Birleşik Devletleri

TABLULAR DİZİNİ

Tablo 2.1. Liman von Sanders Askeri Heyeti'nde Bulunan Subayların İsimleri ve Görevleri.....	40
Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi.....	43

GİRİŞ

Osmanlı Devleti 1699 yılında imzaladığı Karlofça Antlaşması ile Avrupa'da egemenliği altında bulunan birçok toprağını Kutsal İttifak devletlerine bırakmak zorunda kalmıştır. Osmanlı Devleti'nin Duraklama devrine girmesiyle Almanlar ile olan ikili ilişkiler pozitif anlamda değişmeye başlamıştır. Osmanlı'da yenileşme hareketi 18. Yüzyılda Fransızlarla başlamış olsa da Osmanlı ordusunda görev alan Alman subayların etkisi artmaya başlayınca da yenileşme bağlamında Fransızların yerini Almanlar almıştır.

Osmanlı Devleti, 19. ve 20. yüzyıl başlarında sürekli toprak kayıpları yaşayarak, iç baskılar ve dış tehditlerle karşılaşmış, bu zorluklar Osmanlı İmparatorluğu'nu yeniliklere yönlendirmiştir. Bu dönemde, Almanya ile yakınlaşma çabaları, Osmanlı'nın modernleşme çabalarını desteklemiş ve iki devlet arasında işbirliği başlamıştır. Osmanlı Devleti, ordusunu modernize etme amacıyla Almanya'dan askeri yardım alma konusunda Alman askeri heyetlerini davet etmiştir. Özellikle 19. yüzyıl ortalarında davet edilen Alman generali Helmuth von Moltke (1835), Osmanlı İmparatorluğu'na gelen ilk Alman heyetini temsil etmiştir. 1883-1895 yılları arasında Alman General Colmar Freiherr von der Goltz'un görevlendirilmesiyle Osmanlı ordusuna Alman disiplini ve organizasyonu kazandırılmıştır. Osmanlı Devleti, Dünya Harbi dönemine kadar Alman askeri heyetlerini ağırlamaya devam etmiş, örneğin Alman General Otto Liman Von Sanders, Gelibolu Yarımadası'ndaki savunma hattını güçlendirmek amacıyla Osmanlı ordusunun başkomutanlığına atanmıştır. Bu süreç, Osmanlı İmparatorluğu'nun askeri teknoloji ve bilgi birikiminde Almanya ile işbirliği içinde olduğunu göstermektedir.

Alman Askeri Heyetleri ile ilgili yapılan çalışmalar üzerine yapılan araştırmaların başında; Hayati Aktaş'ın "Türk-Alman Askeri İlişkileri (1913-1918)" adlı doktora çalışması, "1'inci Dünya Harbi'nde Türk-Alman İttifakı ve Askeri Yardımlar" isimli Dr. Veli Yılmaz tarafından kaleme alınan eser ve Fahri Çeliker'in çevirisini yaptığı Wallach, L. Jehuda'nın "Bir Askeri Yardımın Anatomisi Türkiye'de Prusya-Alman Askeri Heyetleri 1835-1919" konulu kitabı yer almaktadır. Türk-Alman Askerî Münasebetleri ve bu bağlamda etkili olan bazı Alman subayları hakkında kaleme alınmış akademik makaleler de bulunmaktadır. Bunlardan en önemlisi Necmettin

Alkan'a ait makaleler gelmektedir ki başlıca makaleleri şunlardır: "II. Abdülhamid Devrinde İstihdam Edilen İlk Alman Askeri Heyetinin Komutanı Otto V on Kaehler ve Her İki Tarafın Beklentileri", "Çanakkale Geçilmez Ama Çizilir", "Türk-Alman Askerî İttifakı'nın Temelleri 900 Yıl Önce Atılmıştı", "General von Seeckt ve General von Sanders'e Göre Türkiye'nin Birinci Dünya Savaşı'ndaki Mağlubiyetinin Nedenleri" konuya ışık tutan önemli makalelerdir. Yine Kemal Beydilli'nin, Mehmet Beşirli'nin, Yavuz Özgüldür'ün, Nimet Kurat'ın ve Ramazan Çalık'ın da Türk-Alman Askerî Münasebetlerini konu edinen makaleleri bulunmaktadır. Beşirli'nin "II. Abdülhamid Döneminde Osmanlı Ordusunda Alman Silahları", Beydilli'nin "II. Abdülhamid Devrinde Gelen İlk Alman Askeri Heyeti Hakkında", Akde Nimet Kurat'ın "Birinci Dünya Savaşı'nda Türkiye'de Bulunan Alman Generallerinin Raporları", ve Özgüldür'ün "Yüzbaşı Helmut Von Moltke'den Müşir Liman Von Sanders'e Osmanlı Ordusunda Alman Askeri Heyetleri", makaleleri aynı şekilde önem arz etmektedir.

Alman Birliği, 1871'deki Sedan Savaşı'nda Fransa'yı mağlup etmesi neticesinde Otto von Bismarck tarafından 18 Ocak 1871'de kuruldu. Bu zafer, Almanya'nın hâkimiyetini sağlayarak, diğer güçlerle (İngiltere, Rusya) ilişkilerin bozulmasına ve akabinde Birinci Dünya Savaşı'nın patlak vermesine neden oldu. Alsace-Lorraine'ın zengin yeraltı kaynaklarına sahip olması, Fransa'dan alınmasının ardından Almanya'nın sanayi gelişiminde önemli bir dönemeç oluşturmuştur. Özellikle demir-çelik üretiminde ilerleyen Almanya, demiryolu ağlarıyla diğer sanayi kollarına olumlu bir şekilde yayılmasını sağlamıştır. Bismarck'ın barışçıl politikaları sayesinde içerde güçlenen Almanya, II. Wilhelm döneminde "Weltpolitik" olarak adlandırılan dünyaya açılma politikası izleyerek olumlu sonuçlar elde etti. Almanya, dünya siyasetinde yerini geç almasına rağmen II. Wilhelm döneminde hızlı bir gelişme kaydederek, özellikle sanayisinin büyümesi için yeni pazarlar ve hammadde kaynakları arayışlarına odaklanmıştır.

Alman pazarını doğuya açılmasında çok önemli yer tutan Anadolu demiryolu projesinin Deutsche Bank'a verilmesiyle imtiyaz kazanan Alman yatırımcılar Osmanlı topraklarında yatırım fırsatı bulmuştur. 1890 yılında Alman metal ve demir sanayi ürünlerinin ihracatını artırmak üzere "Export Verband Deutscher Maschinen Fabriken und Hüttenwerke" İstanbul'da satış sergisi ve mal deposu açmıştır. Osmanlı-Almanya yakınlaşması 93 Harbi sonrasında Rusya baskısının devam etmesiyle birlikte, İngiltere,

Fransa ve Avusturya'nın Osmanlı'nın varlığını savunma politikasından vazgeçip saldırgan bir tutum benimsemesine bağlı olarak ortaya çıktı. Fransa, 1881'de Tunus'u işgal ederken, İngiltere ise 1882'de Mısır'a asker çıkarmıştır. Aynı dönemde Avusturya, Osmanlı'nın Balkanlar'daki hâkimiyetini tehdit ederken İtalya'nın Kuzey Afrika topraklarındaki istek ve emelleri kendini iyice göstermeye başlamıştır. II. Abdülhamid zamanındaki Osmanlı yönetimi, Almanya İmparatorluğu'nu güç dengesine yeni dâhil olmuş bir müttefik olarak görmüştür. Aynı zamanda, Almanya'nın Doğu'nun zenginliklerine ulaşmak amacıyla Osmanlı ile ilişkilerini güçlendirmesi stratejik bir atak olarak değerlendirilmiştir. Alman İmparatorluğu, büyük devletlerle rekabet edebilmek ve Doğu'nun kaynaklarına ulaşabilmek için Osmanlı'nın potansiyelini görerek bu kapsamda ilişkilerini arttırdı. Tüm bu gelişmeler Almanya Osmanlı silah ticaretini olumlu yönde etkileyerek Osmanlı'yı Almanya'ya yakınlaştırmış, Osmanlı ordusunda görev yapan subaylarında büyük etkisiyle ABD tüfeklerinden vazgeçilerek Alman silahlarına yönelmeyi beraberinde getirmiştir.

Bu kapsamda; Almanya'dan alınan ateşli silahlar, tüfekler neydi? Bu sorunun net cevabı Mauser silahları ve bu silahın varyantları ve modelleriydi ki bunlar; Mauser 1871, Mauser 1890, Mauser 1893, Mauser 1903, Mauser 1905, Mauser C96 modeli yine bunlara ilaveten Maxim MG-08, Gewehr 98 piyade tüfeği ve tabanca modeli Luger P-08 silahlarından oluşmuştur. Bu silahların alımında ödenen meblağalar, kullanıldığı savaşlar ve bütün bunların yanında teknik özellikleri de tam manasıyla ayrıntılı olarak verilmeye çalışılmış, bu konularda ileriki dönemlerde yapılacak araştırmalara ışık tutacak bu çalışma ayrıca öncesinde yapılan araştırma ve çalışmaları tamamlar nitelikte olacaktır.

Bu kapsamda Almanya'dan alınan silahlarla ilgili yapılan çalışmaların başında; Doç Dr. Fahri TÜRK tarafından "Türkiye ve Almanya Arasındaki Silah Ticareti 1871-1914 Krupp Firması, Mauser Tüfek Fabrikası Alman Silah ve Cephane Fabrikaları" adında kaleme alınan araştırma ve inceleme eseri, yine Ali Serdar Mete'nin "Türk Mavzeri Osmanlı'dan Cumhuriyete Türk Ordusunda Mavzer Tüfekleri" adında kaleme aldığı kitap önemli eserlerdendir. Konu ile ilgili akademik makale olarak Mehmet Beşirli'nin "II. Abdülhamid Döneminde Osmanlı Ordusunda Alman Silahları" adındaki makale önemli derecede konuya ışık tutmaktadır.

Bu çalışma kapsamında; Osmanlı-Alman ittifakına giden süreci, İttifak öncesi İtilaf Devletleri nezdinde gerçekleşen ittifak görüşmeleri, savaş süresince Osmanlı Ordusu'nda görev alan Alman subayları, bu gelen Alman subaylarının en fazla hangi senelerde geldiği ve gelen bu subayların vazife yerleri, görev yılları ve rütbeleri araştırılarak tespit edilmeye çalışıldı. Tez çalışmamızda ise, tarama modeli benimsenerek, internet arama motorları üzerinde taramalar yapıldı, konu hakkında yazılan eserler tedarik edilerek elde edilen çalışmaların kaynakçaları incelendi. Tezler konusunda da YÖK tez merkezi veri tabanında taramalar yapıldı. İsmet Görgülü'nün "On Yıllık Harbin Kadrosu (1912-1922)" adlı eserdeki listelerden ve Pınar Doğanay'ın kaleme aldığı "Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusu'nda Görev Yapan Alman Subayları" adlı yüksek lisans tezinden yararlanılmıştır. Tüm bu çalışmalar ışığında otuz beş kitap, elli makale ve yirmi tez çalışmasından yararlanılarak özgün bir çalışma oluşturulmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI'NA KADAR OSMANLI-ALMAN ASKERİ İLİŞKİLERİ

1.1. TARİHTE ALMAN-TÜRK MÜNASEBETLERİ

Türk-Alman ilişkileri incelenmeye başlandığında iki ırk da farklı dönemlerde farklı devlet veya imparatorluk ismi ile etkileşime geçmişlerdir. Her ne kadar Türkler ve Almanlar doğrudan savaşmak için tarihte karşı karşıya gelmeselerde dolaylı olarak zaman zaman iki topluluk karşı karşıya gelmiştir.¹ Bu bağlamda iki toplumun ilk teması ve etkileşimi 12. yüzyılda ikinci Haçlı Seferi esnasında, Kutsal Roma Germen imparatorluğu bünyesindeki orduların Selçuklu devletinin başkenti olan Konya kentine kadar ilerleyiş göstermesi ile gerçekleşmiştir. Buna bağlı olarak Türk-Alman ilişkilerinin ilk başlangıcı Haçlı Seferleri sırasında olmuş gözükse de bu temas politik anlamda kayda değer bir seviyeye ulaşmamıştır.²

Anadolu, Haçlı orduları ile Türkler arasında gerçekleşen birçok harbe ev sahipliği yapmıştır. Selçuklu hâkimiyeti altında bulunan topraklara Haçlı orduları III. Haçlı seferinde son defa girmişlerdir. 1187 yılında Kudüs'ü alan Selahaddin Eyyubi bir asra yakın buraya hâkim Haçlı egemenliğine son vermiştir. Bu durum sonrası başlayan Haçlı seferine katılan İngiltere ve Fransa deniz hattını kullanırken Alman İmparatoru Friedrich ise Anadolu topraklarından Kudüs'e yani Doğuya varmaya çalışmıştır. Alman imparatoru Barbarossa, Selçuklu Sultanı II. Kılıç Arslan ile geçmişteki ilişkilerine dayanarak Anadolu'dan problemsiz bir şekilde Kudüs'e geçeceğini düşünmüştür. Sultana birkaç defa elçi göndererek amacının açıkça Kudüs'e geçmek olduğunu bildirmiş bu doğrultuda bazı isteklerde bulunmuştur. 1189 yılında sultanın 12 çocuğu arasında yaşanan taht kavgası neticesinde zayıflayan devlet Haçlı ordularına karşı savaşma gücünü kendilerinde bulamamışlardır. 18 Mayıs 1190'da Selçuklu başkenti olan Konya şehrine giren Almanlar şehri yağmalamayarak yakıp yıkmışlardır. Haçlı saldırıları karşısında çaresiz kalan Sultan II. Kılıç Arslan çeşitli haçlı isteklerini kabul ederek haçlılara ülke topraklarından güvenli geçiş garantisi vermiştir. Haçlı tehlikesini

¹ M. Nail Alkan, "Hayranlık, Dostluk ve Çıkar Üçgeninde Türk-Alman İlişkileri", *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 34, 2015 s. 36.

² Erkan Dağlı, "Alman Büyükelçilerinin Gözüyle Türk-Alman İlişkileri (1900-1938)", *Atatürk Dergisi*, Cilt 5, Sayı 1, 2016 s. 95.

durduramayan Sultan bu durumu mektupla Selahaddin Eyyubi'ye bildirerek özür dilemiştir. Konya şehrini geçen Almanlar Karamanı da aşarak Göksu Vadisine ulaşmışlar vadiden geçerken Alman Kralının burada boğularak ölmesi sonucu muazzam ordular dağılmıştır.³

1.2. ALMAN-OSMANLI YAKINLAŞMASI VE ASKERİ İLİŞKİLER

1.2.1. Osmanlı Ordusunda Görevlendirilen Askeri Heyetler

Osmanlı'nın Batıya yöneldiği dönemde siyasi olarak yakın ilişki içerisinde olduğu Prusya, devlet olma yolunda Avrupa da sürekli olarak güçlenerek ilerlerken aynı dönemlerde Osmanlı Devleti ise tam tersi günden güne zayıflayarak güç kaybediyordu. II. Friedrich'in üç büyük devlet olan Rusya, Avusturya ve Fransa'ya karşı girmiş olduğu savaşlardan galip çıkması Osmanlı siyasetinde ve yöneticileri tarafından müspet karşılanmıştır. Her ne kadar bu üç büyük devletin tepkisini çekmemek adına Prusya'nın anlaşma teklifini Osmanlı kabul etmese de 1761 yılında siyasi imtiyaz hükümlerini içine alan iki devlet arasında Ticaret ve Dostluk Antlaşması imzalanmıştır. 1774 yılında Kırım topraklarının Osmanlı Devletinden çıkması Osmanlı-Prusya ilişkilerinin askeri yardım bağlamında gelişmesine ve ilerleyen dönemlerde de bu istikamette seyretmesini sağlamıştır. 1790 senesinde Prusya-Osmanlı arasında imzalanan ittifak antlaşması gereğince, Osmanlı Devletine Prusya Rus ve Avusturya tehdidine karşı yardıma bulunacak, akabinde Osmanlı Devleti Akdeniz'deki dost devletlere göstermiş olduğu imtiyazlardan Prusya'ya da tanıyacaktır. Toprak anlaşmazlığı konularında Rusya ve Avusturya'ya karşı Osmanlı Prusya'nın yanında olacak ve her iki devlet ile Osmanlı Devleti savaşa girmeyecek savaş durumunda bulunmayacak.⁴

Osmanlı Devleti 1699 yılında imzaladığı Karlofça Antlaşması ile Avrupa'daki egemenliği altında bulunan birçok toprağı Kutsal İttifak devletlerine bırakmak zorunda kalmıştır. Podolya, Ukrayna ve Macaristan topraklarının Osmanlı Devleti hâkimiyetinden çıkması bir nevi Osmanlıyı Avrupa'dan atma sinyallerini oluşturmaktaydı.⁵ Bu antlaşma neticesinde Osmanlı Devleti büyük Avrupa devletlerini

³ Ebru Altan, "Haçlı Ordularının Anadolu'da Selçuklu Topraklarına Son Girişi: İmparator Friedrich Barbarossa'nın Haçlı Seferi (1089-1190)", *Tarih Dergisi*, Cilt 1, Sayı 68, 2018, s. 15-30.

⁴ Mustafa Albayrak, "Osmanlı-Alman İlişkilerinin Gelişimi ve Bağdat Demiryolu'nun Yapımı", *Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi OTAM*, Cilt 6, Sayı 6, 1994, s. 1-2.

⁵ Cenk Reyhan, "Türk-Alman İlişkilerinin Tarihsel Arka Planı (1878-1914)", *Bellekten Dergisi*, Cilt 69, Sayı 254, 2005, s. 217.

iyice tanınmanın gerekliliğinin farkına vararak, bu durumun kendi menfaatine olacağını anlamıştır.⁶

Osmanlı Devleti'nin duraklama devrine girmesi ile birlikte Almanlar ile olan ikili ilişkilerin pozitif anlamda değişmeye başlaması iki devleti birbirine yakınlaştırmıştır.⁷ 18. Yüzyıl başı olan 1701 yılında I. Friedrich'in Prusya tahtına geçmesi ile birlikte Osmanlı Devleti tarafından Asım Said Efendi liderliğinde bir grup tebrik için Prusya'ya gönderilmiştir. Bu anlamlı ziyaret iki devlet arasındaki yakınlaşmayı sağlayan ilk adımı oluşturmaktadır.⁸

1.2.1.1. III. Selim Dönemi Osmanlı Devleti'ne Gelen İlk Askeri Heyet

18. yüzyılın sonuna tekabül eden bu dönemde 1798 senesinde Alman subayı Albay von Goetze, padişah III. Selim döneminde Osmanlı Devletine gelerek kara ordularını topçu birliklerini denetleme faaliyetinde bulunmuştur. Sultan III. Selim Avrupa-i tarzda Avrupa talim usulüne göre Nizami Cedit ismi altında 30 bin askerden oluşan ordu tesis ettirmiştir. Kurulan bu ordu yeniçerilerin isyanları sonucu kaldırılmıştır.⁹

Albay von Goetze: 1789 senesinde Prusya devleti tarafından Osmanlı'ya atanmış 1793 yılına kadar Osmanlı ordusunda görev almış, Osmanlı Kara Ordusunda denetlemeler icra ederek orduyu Prusya devletinin sistemine göre dizayn etmek için görevlendirilmiştir.¹⁰

1.2.1.2. II. Mahmut Dönemi Osmanlı Devleti'ne Gelen Alman Subaylar

Avrupa-i tarzda modern bir ordu kurulmasının önü Sultan II. Mahmut zamanında Yeniçeri Ocağının kaldırılması ile mümkün olmuştur. Yeni kurulacak olan bu ordunun en önemli ihtiyacını subay gereksinimi oluşturmaktaydı. Bu doğrultuda II. Mahmut askeriyedeki önemli kadroları işgal eden ağaları istihdam ettirmiş, Ayrıca askeri anlamda iki önemli kurum olan mekteb-i tıbbiye ve mekteb-i harbiyenin temelini

⁶ Fatih Özaslan, "Osmanlı Basınından Türk Ve Almanların Karşılıklı Hayranlığına İlişkin Bir Kesit: Asker Mecmuası Örneği", *Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt 2, Sayı 1, 2018, s. 34.

⁷ Erkan Zengin, "Türk-Alman İlişkilerinde Türk İmajını Meydana Getiren Olgular ve Eserlere Yansımaları", *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 11, Sayı 1, 2013, s.49.

⁸ Özaslan, *a.g.m.*, s. 34.

⁹ Mehmet Beşirli, "II. Abdülhamid Döneminde Osmanlı Ordusunda Alman Silahları", *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 1, Sayı 16, 2004, s. 122.

¹⁰ Veli Yılmaz, *1'nci Dünya Harbi'nde Türk-Alman İttifakı ve Askeri Yardımlar*, Cem Ofset Matbaacılık Sanayi A.Ş., İstanbul, 1993, s. 34.

oluşturarak ihtiyaçlara yönelik kurumların çalışmalarına önem vermiştir. Avrupa'dan bilgi ve tecrübeli subay getirilmesi için birçok yola müracaat etmiştir.¹¹

II. Mahmut bu bağlamda, en doğru yolun modern orduya sahip Prusya'dan geçtiğinin farkındaydı ve III. Friedrich'den Osmanlı ordusunda görev alması için subay talebinde bulundu. Prusya'ya yaptığı subay müracaatı olumlu karşılanması sonucu İstanbul'a 1835 yılında iki Alman subayı olan Yüzbaşı von Moltke ile Teğmen von Berg askeri hususlarda danışmanlık yapmak için gelmiştir. Bu gelen subayları Yüzbaşı von Mühlbach, Yüzbaşı von Vinkle ile Yüzbaşı Fischer'in gelişi izlemiştir. Dört yıl kadar görev yapan bu subaylar 1839 senesinden sonra tekrardan ülkelerine gitmişlerdir.¹²

Helmuth von Moltke: Ekim 1800 yılında Mecklenburg kentinde doğan ve 1819-22 yılları arasında Danimarka'da teğmen olarak hizmet eden Moltke, 1823 yılında Prusya ordusuna katılmış, 1832 yılında ise Genel Kurmay Başkanlığı'na atanmıştır.¹³ Osmanlıda yenileşme hareketi 18. Yüzyılda Fransızlarla başlamış, Osmanlı ordusunda Almanların etkisi artmaya başlayınca da yenileşme bağlamında Fransızların yerini Almanlar almıştır.¹⁴

Bozulan orduyu toparlamak, modernize etmek, çağdaşlarına yetiştirmek, reorganizasyona yani bazı düzenlemelere tabii tutulmasının gerekliliğine inanan II. Mahmut bunun için¹⁵ esaslı bir askeri reforma başlanmasını bunu gerçekleştirmenin yolunun Avrupalı devletlerden yardım alınmasından geçtiğinin farkındaydı. Bu doğrultuda ilk olarak Fransa'yı tercih eden padişah, Fransa tarafından bu yardım isteği olumlu karşılanmamış ve kabul görmemiştir. Fransa'nın tercih edilmesi Rusya ve Avusturya'nın Osmanlı'ya tepkisine neden olduğu için bu devletlerde yardım konusunda olumlu yaklaşmamışlardır. Bu ülkelerden yardım konusunda olumlu sonuç alamayan II. Mahmut, 1835 yılında Prusya lideri III. Friedrich Wilhelm'den orduda

¹¹ Erol Akcan, "Colmar Von Der Goltz Paşa'nın Osmanlı Ordusu ve Asker-Sivil Aydınlar Üzerindeki Etkisi", *Atatürk Dergisi*, Cilt 4, Sayı 1, 2015, s. 15.

¹² Beşirli, a.g.m., s. 122.

¹³ Mutlu Er, "Das Türken-Und Türkeibild İn Helmuth Graf Von Moltkes Briefn (1835-1839)", *Edebiyat Fakültesi Dergisi*, Cilt 30, Sayı 1, 2013, s. 141-143.

¹⁴ Vural Başaran, "Goltz Paşa'nın İlim ve Askerlik Adlı Eseri ve Osmanlı Askeriyesi Açısından Önemi", *Kebikeç İnsan Bilimleri İçin Kaynak Araştırmaları Dergisi*, Cilt 47, Sayı 47, 2019, s. 324.

¹⁵ Yavuz Özgüldür, "Yüzbaşı Helmut Von Moltke'den Müşir Liman Von Sanders'e Osmanlı Ordusunda Alman Askeri Heyetleri", *OTAM Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, Cilt 4, Sayı 4, 1993, s. 298.

askeri eğitici görevini icra edebilecek subay talebinde bulunmuştur. Bu talepte aracılık yapan Prusya elçisi Grf von Königsmarck, Rusya'nın Prusya'ya karşı oluşabilecek olumsuz reaksiyonu ile bu talebin kabul edilmeyeceğini ancak Türk subaylarının Prusya'ya eğitim almak amaçlı yollanabileceği alternatifini padişaha sunmuş olsa da; bu istek Prusya tarafından kabul edilmiştir. 1835 yılında Prusya Genelkurmayından Yüzbaşı rütbesi ile Moltke ve Teğmen von Berg'ten oluşan geziyi seven bir heyet İstanbul'a gelir.¹⁶ Prusya elçisi tarafından Moltke Serasker görevinde bulunan Hüsrev Paşanın yanına götürülür ve ikisi arasında geçen askeri konular hakkındaki konuşmalarda Moltke'nin bilgi, fikir ve görüşlerini Hüsrev Paşa beğenir, İstanbul'dan ayrılma zamanı gelen Moltke'nin izninin uzatılması hususu Prusya'dan talep edilir ve izin uzatılır.¹⁷ Böylelikle komutanın adı dolayısı ile "Moltke Misyonu" olarak adlandırılan, Osmanlı ordusunda görev alan ilk Alman heyeti Prusya askeri misyonu Moltke ile başlamış olur.¹⁸

Osmanlı Devleti ordusunda görevlendirilen Prusyalı komutan Helmuth von Moltke; ordunun modernleşmesi için ordu idaresinin askeri anlamda bilgili ve malumat sahibi kişilerin denetimine verilmesini, asker alımlarındaki sistemin düzensiz, bozuk ve karışık olmasından dolayı haksızlıkları beraberinde getirdiğini, askerlik süresinin uzun olması dolayısı ile bu durumun asker firarlarını tetiklediği, komuta kademesinin bilgisiz ve yetersiz oluşu gibi ordu içerisinde önem arz eden olumsuzluklar ile ilgili bazı saptamalarda bulunmuştur. Moltke ayrıca Mehmet Ali Paşa ayaklanmasında birçok ihtimamlarda bulunmuş, Nizip Savaşında vermiş olduğu görüş ve düşüncelerinin paşalar tarafından dikkate alınmaması¹⁹ Osmanlı Devleti'nin bu savaşta mağlup olmasına neden olmuştur.²⁰ Osmanlı hizmetinde görevli olduğu dönemlerde Küçük Asya diye tabir edilen Anadolu'da çeşitli gezilerde bulunmuş ve topografik kayıtlar üzerine çalışmalar gerçekleştirmiştir.²¹

¹⁶ Necmettin Alkan, "II. Abdülhamid Devrinde İstihdam Edilen İlk Alman Askeri Heyetinin Komutanı Otto Von Kaehler ve Her İki Tarafın Beklentileri", *Tarih Dergisi*, Cilt 0, Sayı 43, 2005, s. 135.

¹⁷ Jehuda L. Wallach, *Bir Askeri Yardımın Anatomisi Türkiye'de Prusya-Alman Askeri Heyetleri 1835-1919*, Fahri Çeliker (çev.), Gnkur. Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Bşk. Yayınları, Ankara, 1985, s. 9-10.

¹⁸ Şerife Özer, "I. Dünya Savaşı'nda Almanya'da Yayımlanan Savaş Gazetesi "Illustrierte Zeitung"un "Türkiye (Osmanlı İmparatorluğu) ve Almanya" adlı sayısındaki Makale ve Yazıların Türkçeye Çevrilmiş Muhtevası", *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, Sayı 40, 2018, s. 185-188.

¹⁹ Helmuth Von Moltke, *Türkiye Mektupları*, Hayrullah Örs (çev.), Remzi Kitabevi Yükselen Matbaası, İstanbul, 1969, s. 9-14.

²⁰ Özaslan, *a.g.m.*, s. 34-35.

²¹ Er, *a.g.m.*, s. 142.

Nizip Savaşının mağlubiyeti, padişah II. Mahmut'un vefatı üzerine Osmanlı ordusunda yaklaşık dört yıl kadar hizmet veren Moltke ve onunla birlikte gelen heyet geri ülkelerine dönmüşlerdir. Prusya'dan Osmanlı Devletinin ordusunu modernize etmek amaçlı görevlendirilen bu ilk heyet gerek sözleşmeleri, gerek statüleri gibi görevlerindeki belirsizliklerin söz konusu olması nedeniyle orduya fazla yardımları dokunamamış ve başarılı olamamışlardır.²²

Moltke, Osmanlı hizmetinde bulunduğu yıllarda Osmanlı'yı sadece bir asker gözüyle incelememiş, siyasi anlamda bir politikacı, Alman menfaatlerini gözeterik Almanya lehine hareket eden bir iktisatçı gibi incelemiştir.²³

1.2.1.3. Abdülmecid Döneminden II. Abdülhamid Dönemine Kadar Osmanlı Ordusunda Görev Alan Alman Subaylar (1839-1876)

Üsteğmen von Kuczowski: Türk topçu birliklerinin yeniden teşkilatlanması amacı ile Osmanlı ordusunda görev yapmıştır. Türkçe ismi "Muhlis Paşa"dır. Tümgeneral rütbesine kadar Türk ordusunda yükselmiştir.

Topçu Teğmen Schwenzfeuer: 1838-1841 arasında ve 1850-1873 yılları arasında topçu birliklerinin talim ve terbiyesinde vazife almıştır. Türkçe ismi "Rami Paşa"dır. Türk ordusunda General rütbesine kadar yükselmiştir.

Topçu Teğmen Wendt: 1838-1843 arasında ve 1850-1890 yılları arasında Harbiye Nezaretinde plancı olarak görev almıştır. Türkçe ismi "Nadir Paşa"dır. Türk ordusunda Tümgenerallik rütbesine kadar yükselmiştir.

Topçu Teğmen Grunwald: 1851 senesinde Osmanlı ordusunda görevlendirilmiş olup, 1856-1888 seneleri arasında Topçu Okulu Komutanlığı görevinde bulunmuştur.

İstihkâm Teğmen Bluhm: 1851-1887 seneleri arasında Osmanlı ordusunda teknik hususlarda danışmanlık görevi yapmış olup, Tümgeneralliğe kadar yükselmiştir.

Yüzbaşı von Malinowski: 1846-1869 seneleri arasında gerek Türk Harp Akademisinde öğretmenlik, gerekse 3. Topçu Tugay Komutanlığı görevlerinde bulunmuştur.

²² Başaran, *a.g.m.*, s. 324.

²³ Beşirli, *a.g.m.*, s. 133.

Piyade Üsteğmen Drigalski: 1853-1885 seneleri arasında Doğu Rumeli’de milis kuvvet komutanının yardımcılığını yapmıştır.

Topçu Teğmen Strecker: 1854-1890 seneleri arasında Doğu Rumeli milis kuvvetleri komutanlığı, Harbiye Nezaretinde başkanlık görevlerinde bulunmuş olup, Türkçe ismi “Reşit Paşa”dır. Türk ordusunda Tümgenerallik rütbesine kadar yükselmiştir.²⁴

Bunlardan başka Albay Gresler, General von Heuser, Binbaşı von Vietinghoff, Yüzbaşı Fitzau gibi subaylarda bu dönem içerisinde Osmanlı askeri birliklerinde hizmetlerde bulunmuşlardır. Ayrıca Osmanlı askeri birliklerinde hizmette bulunan bazı Alman subaylar Alman ordusundan ilişkisini keserek tekrar Almanya’ya dönmemişlerdir. Bu bağlamda kendi isimlerini dolayısıyla kimliklerini muhafaza edemeyip, Türkçe isimler ile Osmanlı tebaasına fiilen hizmetlerde bulunmuşlardır. Yukarıda da bahsettiğimiz gibi; Muhlis Paşa, Rami Paşa, Nadir Paşa ve Reşit Paşayı bu duruma örnek gösterebiliriz.²⁵

1.2.1.4. II. Abdülhamid Dönemi Askeri İlişkiler ve Alman Askeri Heyetleri

II. Abdülhamid 1876 tahta geçtiği dönem Almanya gücünün dünya üzerinde tavan yaptığı döneme tekabül etmiştir. Sultan, daha şehzadeliği sırasında amcası sultan Abdülaziz ile birlikte çıktığı Avrupa gezilerinde²⁶ özellikle Almanya’ya en önemlisi de Alman disiplinine o zamanlardan beri sempati ve hayranlık duymaya başlamıştır. 93 harbi olarak nitelendirilen 1877-78 Osmanlı Rus savaşındaki mağlubiyet sonrası sultan II. Abdülhamid askeri yaverini Alman temsilcisi Von Hatzfelt’e göndererek²⁷ Osmanlı ordusunu düzenlenmesi kapsamında askeri heyet talebinde bulunmuştur.²⁸ Peki, Sultan’ın bu talepte Almanya’yı tercih etmesi ve seçmesinin altında ne gibi nedenler vardı bunları sıralamak gerekirse;

- Rusya ile politik ve askeri problemlerin çokluğu dolayısı ile ilişkilerin bozuk olması.

²⁴ Yılmaz, *a.g.e.*, s. 35-38.

²⁵ Alkan, *a.g.m.*, s. 142.

²⁶ Enver Ziya Karal, *Osmanlı Tarihi Birinci Meşrutiyet ve İstibdat Devirleri VII. Cilt (1876-1907)*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 2007, s. 173.

²⁷ Yusuf Ziya Atıntaş, “II.Abdülhamid Özelinde Osmanlı’da Bismarck Algısı”, *Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları Dergisi*, Cilt 15, Sayı 29, 2016, s. 3.

²⁸ Akcan, *a.g.m.*, s. 15.

- Osmanlı tarafından bakıldığında Fransa'nın o dönemde gücünün cazip gelmemesi ve İngiltere siyasetinin güven vermemesi.
- Diğer bir önemli neden Almanya'nın Müslüman ülkelere ait topraklarda sömürge faaliyetlerinde bulunmaması ve bu durumun oluşturduğu Almanya'ya aşırı güven.
- Ordu ve sanayi açısından diğer Avrupa ülkelerinden Almanya'nın daha güçlü olması.²⁹
- Osmanlı Devleti'nin çöküş döneminde özellikle Avrupalı devletlerin saldırılarına karşı kurtuluş düşüncesi olarak gördükleri Panislamizm ya da Ümmetçilik politikasında o dönem Almanya'sını en güçlü destekçisi olarak görmesi.³⁰

II. Abdülhamid'in askeri uzman talebi Almanya tarafından kabul görmesi sonucu Nisan 1882 yılında Albay Von Kaehler başkanlığında dört subaydan oluşan bir heyet Osmanlı Devleti'ne yollamıştır.³¹

Bu heyette kimler vardı rütbe ve görevleri;

Albay Kaehler: 1882 yılında Osmanlı Devleti hizmetinde görevlendirilmiştir. Osmanlı hizmetine girmesiyle birlikte Tuğgenerallik rütbesine terfi ettirilmiş, buna jest olarak Kayzer tarafından Tümgeneralliğe, daha sonra ise yine padişah tarafından Korgeneralliğe terfi ettirilmiştir. Üç yıl sonra 1885 yılında İstanbul'da vefat ettiğinde ise mareşal rütbesinde bulunuyordu.³² Osmanlı Devleti'nde görevlendirilen Alman subaylarının yüklü maaş ve kısa sürede rütbece yükselmeleri diğer subaylara cazip gelmiş, Osmanlı'da askeri görevlerde bulunmak için adeta Alman subayları yarışa girmişlerdir. Çünkü Almanya askeriyesinde de bunun eşdeğeri rütbelere terfi sağlıyordu.³³

²⁹ Alkan, *a.g.m.*, s. 42-43.

³⁰ İlber Ortaylı, *Osmanlı İmparatorluğu'nda Alman Nüfuzu*, Timaş Yayınları, İstanbul, 2017, s.76.

³¹ Alkan, *a.g.m.*, s.43.

³² Özgüldür, *a.g.m.*, s. 301.

³³ Reyhan, *a.g.m.*, s. 238.

Yüzbaşı Kamphövener: Osmanlı Devleti'nde Tümgeneralliğe kadar yükselmiş olup, 1882-90 seneleri arasında Türk topçularında müfettişlik ve piyade dairesinde memurluk yapmıştır.³⁴

Süvari Yüzbaşı von Hobe: 1882-96 seneleri arasında Osmanlı Devleti hizmetinde görevde bulunmuş olup, süvari ve istihkâm tümenlerinde görev almıştır. Tümgeneral rütbesinde iken 10'uncu İstihkâm Tugayı'nın komutanlığını yapmıştır.

Topçu Yüzbaşı Ristow: Osmanlı hizmetinde Korgeneralliğe kadar yükselen Ristow, 1882-90 yılları arasında görev almış olup, Topçu kuvvetlerinin genel komutanlığını yapmıştır.³⁵

Kaehler heyetinin Osmanlı ordusu için hazırlamış oldukları reformları uygulama aşamasında bir türlü başarı elde edememişlerdir. Birçoğunda olduğu gibi Kaehler heyetinde bulunan subaylarda zamanla sadece kendilerini rütbe almaya, maaşlarını arttırmaya, en açık tabiri ile Osmanlı aleyhine özellikle Alman silah sanayiine yüklü bir şekilde silah sipariş verdirmek ve casusluk yapmak işlerine ayırmışlardır. Osmanlı ordusu içerisindeki gizli askeri sırları, İmparatorluğun politik hayatı hakkında Alman Dışişlerine raporlar sunmuşlardır.³⁶ 1885 senesinde Kaehler'in (Osmanlı Mareşali) ölmesi sonrası heyetin kumandanlığına³⁷ Osmanlı Devleti'nde en çok bilinen ve sevilen yabancı kişi Binbaşı Colmar von der Goltz olağanüstü yetkiler ile rütbesi Tuğgeneralliğe terfi ettirilerek Osmanlı ordusuna girmiştir. Peki, Goltz Paşa olarak da bilinen Alman general kim ona değinelim;

Colmar Rreiherr von Der Goltz: Prusya'nın doğusunda bulunan Labiau ilçesi yakınındaki Bilkenfeld'de 1843'te dünyaya gelen Goltz, Osmanlı Devletinde ilk olarak 1883 yılında İstanbul'da bulunan Pangaltı'daki Harbiye Mektebinde vazifesine başlamıştır.³⁸ Üç yıl kadar süre Osmanlı Devletinde kalması planlanan Goltz bulunduğu görevlerde uzatmalar yapılması sonucu 13 yıla yakın bir zaman Osmanlıda kalmıştır.³⁹

³⁴ Kemal Beydilli, "II. Abdülhamid Devrinde Gelen İlk Alman Askeri Heyeti Hakkında", *Tarih Dergisi*, Cilt 0, Sayı 32, 1979, s. 492.

³⁵ Yılmaz, *a.g.e.*, s. 39.

³⁶ Özgüldür, *a.g.m.*, s. 302.

³⁷ Lothar Rathmann, *Alman Emperyalizminin Türkiye'ye Girişi*, Ragıp Zarakolu (çev.). Belge Yayınları, İstanbul, 2001, s. 28.

³⁸ Başaran, *a.g.m.*, s.325.

³⁹ Ramazan Çalık, "Colmar Freiherr Von Der Goltz (Paşa) ve Bazı Görüşleri", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, Cilt 12, Sayı 36, 1996, s.765-815.

Bu zaman süresi içerisinde Genel Kurmay 2. Başkanlığı ve Askeri Okullar müfettişliği gibi çok önemli görevlerde yer almıştır. Geldiği döneme kadar Fransız yöntemlerinin tesirinde bulunan Harbiye Mektebi ve Harp akademisinin müfredatını değiştirerek Alman paradigmasına uygun hale getirmiştir. Yine ordunun gereksinimi olan subay sayısını arttırmak amaçlı rüştiye ve idadilerin sayısını arttırmıştır. Osmanlıya geldiği 1883 yılında Harbiye den 100 öğrenci mezun çıkarken bu sayı 1908 senesine gelindiğinde 700 öğrenciye kadar ulaşmıştır. Goltz ayrıca bu ihtiyacı karşılamak için her sene bazı Türk subaylarını eğitim almak amacıyla kendi ülkesi Almanya'ya göndermiştir. Uzun bir zaman Osmanlıda görevli Goltz 1896 senesinde tekrar kendi ülkesine dönerek ordusunda yer almıştır. Osmanlı ordusunu denetleme, genel bir değerlendirme ve kontrol faaliyetinde bulunması amaçlı Osmanlıya davet edilen Goltz, 1909 senesinde tekrar İstanbul'a gelir ve yaklaşık bir ay kadar kaldıktan sonra Almanya'ya geri döner.⁴⁰

Her ne kadar Osmanlı Devleti ordusu adına çalışmış olsa da General Goltz, diğer yandan da hep kendi ülkesinin menfaatine özellikle silah sanayisine ihtimam etme yollarında birçok emek sarf etmiştir. Osmanlı Devletine ünlü Alman silah firması olan Krupp toplarının alımını sağlatarak, Alman silahlarının Osmanlıda tekel konumu haline gelmesinin önünü açmıştır.⁴¹ Gerek Goltz Paşa gerekse Osmanlı Devletinde görevli diğer Alman subaylar⁴² saraya yakın devlet adamlarına rüşvet vererek veya ikili ilişkiler kurarak girilecek ihaleleri kendi ülkelerine yönlendirmeyi başarmışlardır. Bağdat-Berlin demiryolu ihalesinin de Almanlara verilmesinin en önemli sebebi yine Goltz Paşa'nın çabaları doğrultusunda gerçekleşmiştir.⁴³

Balkan savaşı sonrasında Osmanlı Devletinde görev alan Liman von Sanders'in Alman büyükelçisi ile geçimsizliği nedeniyle, Enver Paşa'nın isteği doğrultusunda Almanya 1914'te Goltz Paşayı tekrar İstanbul'a göndermiştir. Burada Harbiye Nezaretinde danışmanlık görevine başlayan Goltz, 1915 yılının Nisan ayında 1. Ordu Komutanlığı'na⁴⁴ oradan da Ekim 1915'te Irak'ta bulunan 6. Ordu Komutanlığı'na

⁴⁰ Akcan, *a.g.m.*, s. 14-35.

⁴¹ Çalık, *a.g.m.*, s. 770-774.

⁴² Nusret Ekin, "Sosyo-Ekonomik Boyutlarıyla Türk-F.Alman İlişkileri", *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, Cilt 45, Sayı 1-4, 1987, s. 290.

⁴³ Akcan, *a.g.m.*, s. 19.

⁴⁴ Akcan, *a.g.m.*, s. 21.

atanmış⁴⁵ olup bu görevde bulunduğu esnada 19 Nisan 1916 yılında tifişe yakalanarak vefat etmiştir.

1.2.1.4.1. Osmanlı-Alman İlişkilerinde Bağdat Demiryolu Meselesi

Almanya, 1870-1871 yılında Prusya öncülüğünde Fransa'ya karşı girmiş olduğu mücadeleden galip çıkarak siyasi birliğini tamamlamıştır. 1888 yılında Bismarck yerine geçen II. Wilhelm Weltpolitik diye de isimlendirilen sömürgeci bir siyaset izlemiştir. Sanayi anlamında önemli bir yol kat eden Almanya, hammadde ihtiyacını kendisi karşılayamaz hale gelmiştir. Almanya'nın sanayisi diğer ülkelerle yaptığı ticaret anlaşmalarına bağlıydı ve ticaretinin çoğunu deniz ulaşımı ile gerçekleştiriyordu. Almanya'nın Avrupa da olası bir büyük savaş çıkması halinde İngiliz donanmasının merhametine sığınmaktan başka çaresi kalmayacaktı. Bütün bunların bilincinde olan Alman imparatoru II. Wilhelm Bağdat demiryolu imtiyazını aşırı önemsemiş ve bu kapsamda Osmanlı ile ilişkilerine çok önem vermiştir. Bu durumu Osmanlı'ya gerçekleştirdiği ziyaretlerle de bize göstermiştir.⁴⁶

II. Abdülhamid'in de en az Almanya kadar bu demiryolundan beklediği menfaatler vardır. Bunlar şöyledir:

- Eğer Almanya'nın bu imtiyazı alması durumunda Osmanlı'da çıkarları olan diğer devletleri Almanya karşısına getirecekti.
- Bu imtiyaz ile birlikte Osmanlı'ya birçok yatırım gerçekleştirme zorunda kalan Almanya, iktisadi anlamda Osmanlı'ya bağlanacak zor koşullarda Osmanlı'ya yardım etmeye mecbur kalacaktır.⁴⁷
- Vergilerin toplanma zorluğu ortadan kalkacak, Ücra yerlerde kalan üretimin sağlandığı yerlere ulaşım kolaylaşacak ve pazarlara aktarım daha kolay sağlanabilecek.
- Yeni üretim alanlarının oluşumu sağlanacak. Asayiş olaylarına müdahale en ivedi hale gelerek iç güvenliğin sağlanması kolaylaşacak.⁴⁸

⁴⁵ Figen Atabey, "Süleymaniyeli Binbaşı Mehmet Emin Beyin Kaleminden Goltz Paşa'nın Altıncı Ordu Komutanlığı ve İran Operasyonları", *Pamukkale Üniversitesi Belgi Dergisi*, Cilt 2, Sayı 19, 2020, s. 1950.

⁴⁶ Rifat Önsöy, *Türk-Alman İktisadi Münasebetleri (1871-1914)*, Ünal Matbaası, İstanbul, 1982, s. 44.

⁴⁷ Enver Ziya Karal, *a.g.e.*, s. 176.

Wilhelm 1. Ziyareti

II. Wilhelm 1889 yılında İstanbul'a ilk ziyaretini gerçekleştirmiş ve Ağustos 1890 yılında Almanya'ya ticari anlamda geniş yetkiler tanıyan ve bir nevi Osmanlı topraklarını Almanya'nın açık pazarı haline getiren Alman-Türk ticari anlaşması imzalanmıştır.⁴⁹ Ayrıca Wilhelm Bağdat demiryolunun Konya şehrine kadar uzatılması ayrıcalığını ilk ziyaretinde elde etmiştir.⁵⁰

Wilhelm 2. Ziyareti

18 Ekim 1898 yılında Alman İmparatoru II. Wilhelm ve İmparatoriçe Osmanlı'ya ikinci ziyaretlerini gerçekleştirmiş, imparator Çanakkale önlerinde top atışları eşliğinde coşku ile karşılanmıştır. İlk ziyaretinden farklı olarak imparator ziyaret edilecek yerlere Suriye ve Kudüs'ü de dâhil etmiştir. Geziden ziyade gövde gösterisi mahiyetinde gerçekleşen bu ziyaret aslında Osmanlı Devleti içerisinde Alman nüfusunun fazlaca arttığına da bir göstergesiydi. Alman büyükelçiliği, Osmanlı haremi, Alman lisesi, Teutonia kulübü, İstanbul ve İzmit'te bulunan Hereke fabrikasını ziyarette bulunmuştur.⁵¹

II. Abdülhamid 27 Kasım 1899 tarihinde Konya-Bağdat ve Basra Körfezini birbirine bağlayacak demiryolunun inşasını Deutsche Bank egemenliği ve hükmü altında bulunan Anadolu Demiryolları Osmanlı Şirketi'ne vereceğini ilk kez duyurmuştur. II. Wilhelm bu imtiyazı Deutsche Bank'a verildiği müjdesini 18 Mart 1902 tarihinde paylaşmıştır. Şirketin Haydarpaşa-Eskişehir-Ankara ve Eskişehir-Konya demiryollarının inşasını da elinde bulundurduğundan yaşanabilecek güçlükler göz önünde bulundurularak o anlaşma değiştirilerek tekrardan 1903 tarihinde imtiyaz sözleşmesi imzalanmıştır.⁵² Anadolu demiryolu kumpanyasına Haydarpaşa istasyonunu inşa,⁵³ yine Haydarpaşa-Sirkeci hattında feribot işletme hakkı ile Köstence-İstanbul

⁴⁸ Osman Kubilay Gül, "Bir Amerikalı Diplomatın Gözüyle Bağdat Demiryolu Projesi (ABD Sivas Konsolosu Henry M. Jewett'in Raporu)", *Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi*, Cilt 11, Sayı 41, 2014, s. 3-6

⁴⁹ Sevgi Çetinkaya, "Osmanlı Devleti'nin 1. Dünya Savaşına Girişi", (*Yayımlanmamış Doktora Tezi*). İstanbul Üniversitesi AİİTE, 1995, s. 9-13.

⁵⁰ Ortaylı, *a.g.e.*, s. 94.

⁵¹ Rathmann, *a.g.e.*, s. 44-48.

⁵² A.Gündüz Ökçün, "Osmanlı Meclisi-i Meb'usasında Bağdat Demiryolu İmtiyazı Üzerine Yapılan Tartışmalar", *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, Cilt 25, Sayı 2, 1969, s. 19.

⁵³ Ayla Efe, "Almanya'ya Verilen İkinci Demiryolu İmtiyazı: Hububat Hattı", *OTAM Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, Cilt 18, Sayı 18, 2004, s. 109.

telgraf hattı döşeme imtiyazları verilmiştir. Her ne kadar bu imtiyazlarda önemli olsa da en önemlisi 1903 tarihinde Deutsche Bank'a verilen Bağdat demiryolu⁵⁴ imtiyazıydı ki; bu işletme ve inşa imtiyazı Avrupa'da I. Dünya Savaşına değin sürececek bir bunalımı başlatmış, hatta bu dünya savaşının sebebi diyebileceğimiz emperyalist girişimlerin en mühimini oluşturmuştur.⁵⁵

Alman imparatorunun kutsal yerleri gezmesi esnasında 127 Osmanlı memur ve askeri refakat etmiş, mihmandarlık olarak Mehmet Şakir Paşa görevlendirilmiştir. Şakir Paşa Padişaha sunmak üzere bu gezilerden oluşan 17 sayfalık günlük kaleme almıştır.⁵⁶

1903 yılında Bağdat Demiryolunun inşa ve imtiyazının Almanlara verilmesi ülkeler arası siyasette yeni bir dönem başlattı. Büyük güçleri iktisadi, politik ve askeri endişeler içerisine düşürerek harekete geçmelerini sağladı.⁵⁷ Gerek İngilizlerin Mısır ve Basra körfezindeki, gerekse Fransa'nın Suriye'deki hedeflerini siyasi-iktisadi anlamda tehdit edecek seviyeye ulaştırmış, Rusya'da İran ve Anadolu'nun doğusundaki emellerine istinaden bu projeyi desteklemeyip tehlikeli görmüştür.⁵⁸

II. Wilhelm 3. Son Ziyareti

II. Wilhelm Osmanlı Devleti'ne son ziyaretini trenle 1917'de gerçekleştirmiş İstanbul'da top atışlarıyla karşılanmıştır. Bu gezisinde Çanakkale savaşlarının geçtiği yerleri de ziyaret ederek Türk askerinin başarısını takdir etmiştir. Bu son ziyaretinde Almanların İzmit-Konya demiryolunu Bağdat Basra'ya kadar uzatma talepleri de kabul edilmiştir.⁵⁹

Alman imparatoru II.Wilhelm'in Osmanlı Devleti'ne ziyaretlerinin sonuçları olarak Türk ordusunun reorganizasyonu ve modernizasyonu, iki devlet arasındaki ilişkilerin derinleşmesinden doğan Türk-Alman ittifakı oluşmuştur.⁶⁰

⁵⁴ Gülpınar Akbulut, "Osmanlı Devleti'nden Türkiye Cumhuriyeti'ne Gerçekleşmeyen Demiryolu Projeleri ve Etkileri (1876-1939)", *Atatürk Dergisi*, Cilt 1, Sayı 1, 2011, s. 237.

⁵⁵ Önsoy, *a.g.e.*, s. 43.

⁵⁶ Ö. Kürşat Karacaçil, "II. Wilhelm'in Osmanlı İmparatorluğunu Ziyareti ve Mihmandarı Mehmed Şakir Paşa'nın Günlüğü (1898)", *Türkiyat Mecmuası*, Cilt 24, Sayı 2, 2014, s. 79.

⁵⁷ Musa Gümüş, "1893'ten 1923 Chester Projesi'ne Türk Topraklarında Demiryolu İmtiyaz Mücadeleleri ve Büyük Güçler", *Tarih Okulu Dergisi*, Cilt 2011, Sayı 10, s. 157-167.

⁵⁸ A. D. Novıçev, *Osmanlı İmparatorluğu'nun Yarı Sömürgeleşmesi*, Nabi Dinçer (çev.), Onur Yayınları, Ankara, 1979, s. 28-30.

⁵⁹ Karacaçil, *a.g.m.*, s. 77

⁶⁰ Altan Alperen, "Bağdat Demiryolu: Siyasal Sonuçları Olan Bir Türk-Alman Demiryolu Projesi", *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Eğitim Bilimleri ve Sosyal araştırmalar Dergisi*, Cilt 7, Sayı 19, 2018, s. 6.

Sonuç olarak; Osmanlı Devleti çağının gerisinde kalmamak için bazı emellerini gerçekleştirmek adına yabancı ülkelere bir takım imtiyazlar sağlamak zorunda kalmıştır. Bu imtiyazların en önemlilerinden olan yapımı 1903'ten 1940'a kadar süren, iki dünya savaşına şahitlik eden inşası Almanlara verilen Bağdat Demiryolu imtiyazıdır. Bu proje her iki devletinde menfaatleri doğrultusunda yapımı kararlaştırılmış, Osmanlı'nın ekonomik anlamda kalkınmasını, Almanya'nın ise emperyalist ideallerine ulaşmasını sağlayacaktı oysa hiçbir zaman asıl yapılış amacına ulaşamamış 1941 senesinde Basra-Bağdat hattının İngilizler tarafından yapılmasından sonra yapımı tamamlanmıştır. 1923 senesinde imzalanan Lozan Antlaşması ile Karkamış (Cerablus) ile Mardin Nusaybin arasında geçen demiryolu hattı Türkiye ve Suriye arasında sınır olarak kabul edilmiştir.⁶¹

1.2.1.4.2. Bismarck Dönemi Osmanlı-Alman İlişkileri

Almaya'nın kurulmasında önemli rol oynayan Otto Eduard Leopold Von Bismarck 1815 senesinde Brandenburg şehrinde dünyaya gelmiştir.⁶² Soylu bir aileye sahip olan Bismarck disiplinli biri olarak yetiştirilmiştir. Berlin'de lise öğrenimini bitirerek burada bulunan bir üniversitede hukuk okumaya başlamış ancak okulu bitirmeden okuldan ayrılmıştır.⁶³

1847 senesinde girmiş olduğu Prusya Meclisi onun siyasi hayatını başlatmıştır.⁶⁴ Mevcut "Realpolitik" politikanın önemli temsilcilerinden olan Bismarck 1862-1890 yılları arasında Prusya ve Almaya başbakanlığı yapmıştır. 19. Yüzyılın sonlarında Avrupa politikasında önemli rol oynayan Bismarck; kendine özgü "Kan ve Demir" diye⁶⁵ nitelendirdiği siyasetiyle⁶⁶ önce Danimarka ve Avusturya'yı mağlup etmiş, daha sonra ise Fransa ile girmiş olduğu Sedan Savaşından galip çıkmıştır. Parçalar halinde yaşayan Alman devletçiklerini 1871 senesinde Prusya önderliğinde bir araya getirerek

⁶¹ Alperen, *a.g.m.*, s. 1-15

⁶² Fahir Armaoğlu, *19. Yüzyıl Siyasi Tarihi*, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 1997 s. 300.

⁶³ Turgut Türk, "Alman Birliği ve Bismarck: Bir Analiz Düzeyi Uygulaması", (*Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*). İstanbul Gelişim Üniversitesi SBE, 2017, s. 68.

⁶⁴ Ferdi T. Güçyetmez, "Almanya'nın 19. Yüzyıl'da Yükselişi'nin Saldırgan Realizm Çerçevesinde İncelenmesi", *İstanbul Kent Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, Cilt 1, Sayı 2, 2020, s. 7.

⁶⁵ Tuğçe Artar ve Emre Baysoy "Bismarck Döneminden 2. Dünya Savaşı'na Alman Jeopolitik Düşüncesi: Haushofer ve Hitler Karşılaştırması", *Kara Harp Okulu Bilim Dergisi*, Cilt 30, Sayı 1, 2020, s. 5.

⁶⁶ Fatih Kahraman, Demir Şansölye: Otto von Bismarck, 3 Mart 2017, <https://www.tarihakli.com/demir-sansolye-otto-von-bismarck/>, (Erişim Tarihi: 24/05/2021). s. 2.

milli Alman Birliğini oluşturmuş⁶⁷ ve 18 Ocak 1871 yılında Alman imparatorluğunu resmen ilan etmiştir.⁶⁸

“19. Yüzyılın ikinci yarısı, Batı Avrupa’nın tümüyle Sanayi toplumu özelliklerini kazandığı bir dönemdir. Sanayi imparatorlukları, başta İngiltere ve Fransa olmak üzere dünyayı paylaşmışlar ve aralarındaki çatışmaları sona erdirip kısa sürede altın çağlarına girmişlerdir. Sanayi toplumları arasında, biraz gecikmeyle birliğini tamamlayan Alman İmparatorluğu da girebildi ve hatta bu grubun öncü toplumlarından biri oldu. Ancak kolonyalizm aşamasına geç girişi, Almanya’nın uluslararası politikada dengeyi bozan ve yeni gelişmelere yol açan bir unsur olmasına neden oldu. Prusya 1871’de Versailles’de Fransa’yı yenen muzaffer bir güçtü onun önderliğinde Alman İmparatorluğu ilan edildi.”⁶⁹

Almanya’nın kurulması ile birlikte Bismarck iki temel sorun ile mücadele etmek zorunda kalmıştır. Bunlardan ilki Almanya’nın içinde bulunduğu durum, Almanya farklı devletçik krallık ve prensliklerin bir araya gelmesiyle oluştuğundan farklı yapı, farklı düşünce ve farklı kültürleri bünyesinde barındırdığından imparatorluk sağlam temellere dayanmıyordu. Bütün bunlardan dolayı Bismarck dışarda barışın egemen olmasını ve bu zaman diliminden yararlanıp, devletin içerde kaynaşarak güçlenmesini hedeflemiştir.⁷⁰

Bir diğer temel sorun ise, Fransa’nın Almanya yenilgisini içine sindiremeyeceği ve olası bir fırsatta Almanya’ya saldırabileceği ve bunu da başka güçlü bir devlet/devletler ile birlikte gerçekleştirebileceği, bütün bunlar Bismarck’ta endişelere neden olmuştur. Bu doğrultuda Alman imparatoru 1872 ve 1881 yıllarında Avusturya-Macaristan ve Rusya ile “Üç İmparator Ligi” adı altında iki kere sözlü anlaşma yapmıştır. Devletlerin menfaatleri doğrultusunda bu anlaşmayı bozanlar olmuşsa da bu devletlerle de Bismarck ayrıca anlaşmalar yaparak sükûnetin devam etmesini sağlamıştır.⁷¹

Bismarck, Avrupa ki büyük güçlerle anlaşmalar yapıp harbe gireceği devleti yalnız bırakma siyasetini uygulamış ve girdiği savaşlarda galibiyet yaşaması Bismarck’ın güttüğü politikanın başarılı olduğunu bize açıkça göstermiştir. Ülke

⁶⁷ Hermann Pinnow, *Almanya Tarihi II. Cilt*, Fehmi Baltaş (çev.). Kanaat Kitabevi, İstanbul, 1940, s. 410.

⁶⁸ Fatih Kahraman, Bismarck’ın İttifaklar Sistemi, 15 Kasım 2016, <https://www.tarihakli.com/bismarckin-ittifaklar-sistemi/>, (Erişim Tarihi: 24/05/2021). s. 1.

⁶⁹ Ortaylı, *a.g.e.*, s.15.

⁷⁰ Yılmaz, *a.g.e.*, s. 2.

⁷¹ Çetinkaya, *a.g.t.*, s. 8.

topraklarının genç bir Almanya'ya göre yeterli seviyede olduğunu bu yüzden yayılmacı siyasetten daha çok içteki milli güç seviyesini artırma prensibi üzerinde durmuştur. Dışarıya egemen olma yolunun içerdeki güçten geçtiğine inanan Bismarck, siyaset hayatı boyunca hep bu amaca hizmet etmiştir.⁷²

Savaşlarla kazanılan bu imparatorluğu diğer devletlerle iyi ilişkiler kurmak süratiyle barış yoluyla korumaya çalışmıştır. Osmanlı'nın gücünü kaybettiği 19. Yüzyılda Avrupalı büyük güçlerin önemli siyasi rekabetleri sonucu ortaya çıkan Şark meselesinin Avrupa'daki dengeleri bozabileceği ve bu durumun genç Almanya'yı olumsuz etkileyeceğini düşünmüştür. Bismarck, bu doğrultuda sorunların büyümemesi için büyük çaba göstererek⁷³ özellikle Osmanlı Devletinden dolayı Rusya ile ilişkilerinin bozulmasını istemediği için "Şark meselesi Pomeranyalı bir askerın kemiklerine değmez" diyerek Almanya'nın bu meselenin dışında yer aldığını vurgulamıştır.⁷⁴ Bunu biraz daha açacak olursak, Bismarck biliyordu ki Almanya'nın Şark meselesine dâhil olması hem Avrupa'daki barış ortamını hem de Almanya içindeki denge siyasetinin bozulmasına sebebiyet verecekti.⁷⁵ Almanya ile Osmanlı arasında ortak sınırında bulunmaması Osmanlı-Alman politik ilişkileri Bismarck döneminde daha durgun bir seyir izlemiştir. Bu kanıdan da yola çıkarak Almanya'nın bu dönemde Osmanlı'ya kayıtsız kaldığını ve Osmanlı ile ilgilenmediği sonucuna ulaşabiliriz. Osmanlı'nın içinde bulunduğu durumun bir neticesi olarak bu ilgisizliğe rağmen Almanya'ya yönelim devam ettirmiştir ki; bu da Almanya'nın askeri, siyasi ve ekonomik anlamda çok güçlü olmasının bir sonucuydu.⁷⁶

Sonuç olarak, Bismarck dönemi Almanya'nın siyasi anlamda izlediği ve bütün kararlarını bu siyaset üzerinden yürütmeyi amaçladığı, bu konuda da başarılı olduğu iki önemli ilke vardır. Birincisi Almanya'nın kendi içinde güçlü bir şekilde toparlama fırsatı elde etmesi amacıyla Avrupa'da barış ortamının sağlanması, bir diğer ilke ise Fransa'nın ittifak kurabileceği devletlerle iyi ilişkiler kurarak kendi safına çekmek

⁷² Güçyetmez, *a.g.m.*, s. 1-19.

⁷³ Altıntaş, *a.g.m.*, s. 3.

⁷⁴ Çetinkaya, *a.g.t.*, s. 8.

⁷⁵ Enver Ziya Karal, *a.g.e.*, s. 168.

⁷⁶ Hayati Aktaş, "Türk-Alman Askeri İlişkileri (1913-1918)", (*Yayımlanmamış Doktora Tezi*). Selçuk Üniversitesi SBE, 1994, s. 4-6.

Fransa'yı yalnız bırakarak Almanya'ya karşı oluşabilecek intikam ateşini daha yanmadan söndürmek.⁷⁷

1.2.1.4.3. II. Wilhelm Dönemi Osmanlı-Alman İlişkileri

I. Wilhelm'in 1888'de vefatı ile yerine geçen oğlu III. Friedrich'inde 3,5 ay gibi kısa bir zaman sonra vefat etmesi üzerine Bismarck siyasetinden daha farklı yayılmacı bir siyaset izleyecek olan II. Wilhelm Almanya imparatoru olmuştur.⁷⁸ II. Wilhelm dönemi 1890 yılından 1918'e kadar yani Almanya'nın yıkılışına kadar sürecek 28 yıllık bir dönemi kapsamaktadır.⁷⁹ Bismarck döneminden kalan ihtiyatlı, sağlam müzakerelerle kurulu barışçıl dış politikanın yerini, şiddete dayalı, girişken, yayılmacı savaşı (Weltpolitik) bir politika almıştır.

Almanya dünya siyasetinde yerini geç almasına rağmen kısa bir zamanda çok hızlı bir şekilde büyük bir gelişme yakalamıştır. Özellikle gelişen sanayisi için yeni pazarlar ve hammadde kaynakları arayışları II. Wilhelm dönemi politikasının (Weltpolitik) dünya hâkimiyetini esas almasına neden olmuş bu durum diğer büyük güçlerle (İngiltere, Rusya) ilişkilerin bozulmasını ve akabinde de tüm dünyanın şakulünü değiştirecek ilerleyen bölümlerde değineceğimiz Birinci Dünya Savaşı'nın patlak vermesine neden olacaktır.⁸⁰

Bismarck dönemindeki Alman dış politikasının değişmesi Avrupa da Alman üstünlüğünü sona erdirmiştir. Peki, Bismarck ve Wilhelm'in görüşlerindeki farklılıklar neler onları özetleyecek olursak;

- Bismarck, Avusturya gibi Rusya'nın da Almanya yanında olmasına çok önem verirken II. Wilhelm böyle bir girişimde bulunmadı.
- II. Wilhelm Pan-Cermen safında Rusya'nın değil, güçlü donanmalara sahip İngiltere'nin bulunmasını desteklemiştir.
- Bismarck, Almanya'nın kendi kabuğuna çekilerek içerden güçlenmesi gerektiğini, kendisine çok uzak deniz aşırı topraklarla ilgilenmesi durumunda var olan gücünü de kaybedeceği endişesini hep içinde taşıyıp bu doğrultuda

⁷⁷ Yılmaz, *a.g.e.*, s. 3.

⁷⁸ Güçyetmez, *a.g.m.*, s. 23.

⁷⁹ Fatih Kahraman, İttifaklar Sistemi'nin Çözülmesi ve II. Wilhelm'in Weltpolitik Siyaseti, 21 Eylül 2020 <https://www.tarihakli.com/ittifaklar-sistemi-wilhelm-weltpolitik/>, (Erişim Tarihi: 24.05.2023), s. 2.

⁸⁰ Çetinkaya, *a.g.t.*, s. 9.

siyasetine yön tayin ederken, II. Wilhelm, Almanya'nın daha da büyümesi ve diğer büyük güçler gibi olabilmesinin yolunun sömürgecilikten, yayılcılıktan, savaştan dünya çapında genişlemekten (Weltpolitik) geçtiğini savunarak bu doğrultuda hareket eder.⁸¹

1.3. II. MEŞRUTİYET DÖNEMİ OSMANLI-ALMAN İLİŞKİLERİ

İttihat ve Terakki Cemiyeti, Osmanlı İmparatorluğu içerisinde ciddi bir öneme sahip olan ve II. Meşrutiyetin ilan edilmesinden Mondros Ateşkes Antlaşmasına değin sürecek, İmparatorluğun özellikle siyasi anlamda kaderini belirleyen ve Genç Osmanlılardan fazlaca etkilenen köklü değişimin adıdır.⁸² Harbiye ve Tıbbiye mekteplerinde eğitim gören bir grup tahsilli öğrencinin (İbrahim Temo liderliğinde; İshak Sukuti, Abdullah Cevdet, Mehmet Reşit) başlattığı ve akabinde II. Meşrutiyetin ilanına sebep olarak halkın yönetime ortak olmasının önünü açan, tarihi bir başarıyı getiren mücadeledir, İttihat ve Terakki Cemiyeti.⁸³

İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin kuruluşunu 1889 yılına kadar geriye götürebiliriz yukarıda isimlerini belirttiğimiz gruba Konyalı Hikmet Emin'in de katılması sonucu cemiyetin kurulması konusunda 03 Haziran 1889 tarihinde gerçekleşen toplantı ile birlikte cemiyet İttihad-i Osmani adını almıştır.⁸⁴

“Türkiye'nin yakın tarihine egemen olmuş ve damgasını vurmuş ilk ve en büyük bir siyasal örgüt vardır: İttihat ve Terakki. 1906'dan 1918'e kadar ve daha sonra İttihat ve Terakki sözcüklerin (birlik ve ilerleme anlamına) yer değiştirerek simgeledikleri bu örgütün adı ilk olarak 1889'da duyulur. Bu yılda “Mekteb-i Tıbbiye-i Şahane” öğrencilerinden bir grup “İttihad-ı Osmani” (Osmanlı Birliği) adıyla gizli bir “cemiyet” kurarlar. İstibdat rejimine karşı bir demektir bu Aynı yıl Paris'te kurulan İttihat ve Terakki cemiyetiyle birleşir ve bu adı benimserler.”⁸⁵

19. yüzyılın başında Osmanlı Devleti'nin politik ve ekonomik durumunun gün geçtikçe kötüleşmesi, İmparatorluğun içinde bulunduğu bu olumsuz hal halkın milliyetçilik fikrinin etkisiyle ayrılıkçı yola girmesine sebep olmuştur. Bu durum

⁸¹ Yılmaz, a.g.e., s. 6-7.

⁸² Mahmut Özdil, “İttihat ve Terakki Dönemi Osmanlı-Almanya Siyasi İlişkileri (1908-1918)”, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yeniüzyıl Üniversitesi SBE, 2017, s. 27.

⁸³ Tevfik Çavdar, *İttihat ve Terakki*, İletişim Yayınları, İstanbul, 1991 s. 17.

⁸⁴ M.Şükrü Hanioglu, *Bir Siyasal Örgüt Olarak Osmanlı İttihat ve Terakki Cemiyeti ve Jön Türklük (1889-1902)*, İletişim Yayınları, İstanbul, 1985 s.173.

⁸⁵ Tarık Zafer Tunaya, *Türkiye'de Siyasal Partiler, III. Cilt, İttihat ve Terakki Bir Çağın, Bir Kuşağın, Bir Partinin Tarihi*, Hürriyet Vakfı Yayınları, İstanbul, 1989, s. 7.

karşısında memleketi kötü gidişattan kurtarmak, imparatorluğun varlığını devam ettirmeyi amaç edinen yüksek tahsil gören öğrenciler tarafından cemiyetler kurularak kurtuluş çarelerini monarşi rejiminden halkın yönetime dâhil olduğu meşrutiyet rejimini ilan ettirmede aramışlardır.⁸⁶

Avrupalı büyük güçlerin kolonisi haline gelen, girilen savaşlarda ağır yenilgiler alarak milletin devlete olan güveninin bitme noktasına geldiği, azınlık halkın milliyetçilik ruhu ile iyice alevlenerek, ayrılık fikrinin kuvvet bulduğu bu istibdat döneminde İttihat Terakki Cemiyetinin amacı memleketi kurtarmaktı.⁸⁷ Peki, imparatorluğun kötü gidişatı engellenebildi mi? Yıkılma sürecinin önüne geçilebildi mi? Azınlık halkın imparatorluğa bağlanması sağlanabildi mi? Elbette hayır! Ama siyasi anlamda çok önemli bir adım olan 1908 yılında meşrutiyetin ikinci kez ilan edilmesine vesile olunarak milletin yönetimde hak sahibi olmasını sağlamışlardır. Her ne kadar kısa sürmüş olsa da 1876 senesindeki I. Meşrutiyet ile birlikte Kanuni Esasının ilan edilmesi, padişahın üstünde ve onunda tabi olduğu bir meclisin olması gibi demokrasi bağlamındaki gelişmeler bahse konu II. Meşrutiyetin ilan edilmesinde çok önemli etkiye sahiptir.⁸⁸

II. Meşrutiyetin ikinci kez ilan edilerek⁸⁹ Kanuni esasının tekrar 1908 yılında yürürlüğe girmesi, imparatorluğun içerisinde bulunan azınlık halkı bahane gösteren ve bu doğrultuda Osmanlı Devleti iç işlerine karışan Avrupalı büyük güçlerin önü kesilmeye çalışılmıştır. II. Meşrutiyetin ilan edilmesi ile kanun önünde eşitlik gelecek Osmanlıcılık bilinci güç kazanacaktı. İmparatorluk içerisinde bulunan azınlık kesim milliyetçilik ruhu ile hareket edeceğinden, Osmanlıcılığın yerini zamanla Türkçülük alacaktır. Meşrutiyetin ilanı ile birlikte asıl gücü elinde bulunduran İttihat ve Terakki Cemiyeti yönetime doğrudan geçmemiş onu geriden takip ve kontrol yoluna gitmiştir ki; bu da siyasi tecrübesi olmamasından ve ülkenin tamamında teşkilatlanmamış olmasından ileri gelmekteydi.⁹⁰

⁸⁶ Çavdar, *a.g.e.*, s.139.

⁸⁷ Bayram Ayna ve Fuat Kuyucu “II. Meşrutiyet’in İlanı Sonrasında Sadrazam Kâmil Paşa ve İttihat ve Terakki Cemiyeti’nin İktidar Mücadelesi”, *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, Cilt 8, Sayı 1, 2021, s. 72.

⁸⁸ Özdil, *a.g.t.*, s. 30.

⁸⁹ Mustafa Emil Elove, “İkinci Meşrutiyet Devrinin Siyasi Hayatına Bir Bakışı”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 9, Sayı 1, 1952, s.197.

⁹⁰ Özdil, *a.g.t.*, s. 37.

1908 senesinde Girit topraklarının Yunanistan'a katılması, Bosna Hersek topraklarının Avusturya-Macaristan tarafından ilhak edilmesi, bağımsızlığını ilan eden bir Bulgaristan'ın⁹¹ bulunması halk tarafından cemiyete hitaben bir memnuniyetsizliği getirmiştir, Çünkü yaşanan bunca olumsuz durum ve kaybedilmiş topraklar meşrutiyet rejimine ve İttihat Terakki Cemiyetine mal ediliyordu. Başını Volkan Gazetesi sahibi Kıbrıslı Derviş Vahdeti'nin çektiği muhalif grupların meşrutiyet rejiminin Şeriat ve maneviyatı yok edeceği şeklinde söylemlerde bulunarak kendilerine taraftar kazandırma çalışmalarına girişmişlerdir. İmparatorluk içerisindeki bir kısım tebaada bunlara destek vererek söz konusu inanış olması münasebetiyle her geçen gün taraftarı artacak asker kesiminde buna dâhil olması ile birlikte Rumi takvime göre 31 Mart 1325 (13 Nisan 1909) tarihine tekabül etmesi nedeniyle 31 Mart Vakası olarak anılan meşrutiyete karşı ayaklanma gerçekleşmiştir.⁹² İttihat ve Terakki Cemiyeti bu isyanı bastırmak için Selanik'ten Mahmut Şevket Paşa emir komutasında, Kurmay Başkanlığını Mustafa Kemal'in yaptığı Hareket ordusu İstanbul'a gelerek isyanı bastırmıştır. Sorumlu tutulan II. Abdülhamid tahtan indirilerek yerine V. Reşat getirilmiştir.⁹³

Balkanlarda meydana gelen olaylar sonrası Kamil Paşa hükümeti ile İttihatçılar arasında yaşanan gerginlikleri çözüme bağlamak için İngiltere bu konuya dâhil olarak tarafları Londra kentinde bir konferansa davet etmiştir. Aslında asıl konunun Edirne meselesi olduğu bariz ortadaydı, Edirne'nin hangi devletin sınırlarında kalacağıydı hiç şüphesiz Avrupalı devletlerin Edirne'nin Bulgarlara verilmesi konusunda hemfikirdiler. Bu durum karşısında gerek Edirne'yi Bulgarlara vermekle ve gerekse de I. Balkan savaşının yenilgisi ile suçlanan Kamil Paşa Hükümeti aleyhine İttihat ve Terakkiciler tarafından halk galeyana getirilmiştir. 1913 yılında başını Binbaşı rütbesinde bulunan Enver Bey'in çektiği, aralarında Talat Bey'inde bulunduğu ittihatçı bir grup Bab-ı Ali'yi basarak Harbiye nazırı Nazım Paşayı öldürmüş, Kamil Paşayı istifaya zorlayarak yerine Mahmut Şevket Paşa getirilmiştir. Durumun bu şekilde cereyan etmesi Bulgarların Balkan devletlerine saldırması, II. Balkan savaşını beraberinde getirmiş Londra Konferansı neticesiz kalmış ve bu harbi lehine çeviren İttihatçılar Edirne'yi geri almıştır.

⁹¹ Feroz Ahmad, *İttihat ve Terakki 1908-1914*, Nuran Yavuz (çev.). Kaynak Yayınları, İstanbul, 1999, s. 42.

⁹² Özdil, *a.g.t.*, s. 38-43.

⁹³ Muzaffer Türk, "Enver Paşa'nın Osmanlı Dış Politikasına Etkisi", (*Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*). Bahçeşehir Üniversitesi SBE, 2018, s.33.

Osmanlı Devletinin gücünün azaldığı, girmiş olduğu savaşlarda yaşadığı toprak kayıpları, sömürgeci yabancı güçlü devletlerin çıkar konusunda uzlaşmacı fikir birliği yaşamaları zorunlu olarak Osmanlı'nın son zamanlarda sürekli başvurduğu denge politikasını mecburi kılmıştır. Özellikle II. Abdülhamid zamanında İngiltere'nin baştaki Osmanlı toprak bütünlüğünü savunduğu politikadan vazgeçmesi, denge siyasetinde Osmanlı-Alman yakınlaşmasını getirmiştir. İki devlet arasındaki bu samimi yakınlaşma ekonomide politikada ve askeriye alanında gelişerek ilerleyecektir. Almanya ile II. Abdülhamid zamanındaki ilişkilere önceki konularda değinmiştik.⁹⁴

Osmanlı Devleti İttihat ve Terakki Cemiyeti iktidarında Almanya ile olan ilişkileri daha önceki konularda sıkça üzerinde durduğumuz II. Abdülhamid zamanında olduğu gibi samimi ve iyi ilişkiler daha da ileri düzeye ulaşarak devam etmiştir.⁹⁵ İtalya ile girilen Trablusgarp savaşı sonucunda Afrika'nın kuzeyindeki son kara parçasının Osmanlı egemenliğinden çıkması⁹⁶ İtalya'ya sömürgeci devletler olan İngiltere, Fransa ve Rusya tarafından verilen destekle sağlandığı bilinmekteydi. Özellikle bahsettiğimiz sömürgeci büyük devletlerin asıl gayeleri geçmişten süregelen amaçları Osmanlıyı Avrupa'dan silip atmaktı. Rusya'nın sıcak denizlere inme politikası, İngiltere ve Fransa'nın ikiyüzlü tutum sergilemeleri⁹⁷ Osmanlı Devleti iktidarındaki İttihat ve Terakki'yi kendi menfaatleri ile bağdaştırdığı Almanya'ya yaklaştırmıştır. Gerek Osmanlı topraklarında, gerekse Osmanlı toprakları sınırlarında Almanya Devleti'nin sömürgesi bulunmaması bu yakınlaşmayı sürekli olumlu bağlamda etkilemiştir. İttihat ve Terakki yöneticileri özellikle Enver Paşanın, ekonomisi ve ordusu güçlü Almanya ile iyi siyasi ilişkilerin ülke menfaatleri açısından çok önemli olduğunun altını çizmiştir. Osmanlı Devletinin İstikbali bir nevi bu dönemde Almanya ile olan ilişkilerin akışına bağlanmıştır.

Osmanlı Devleti İttihat ve Terakki dönemi ekonomi bağlamında ele aldığımızda bilindiği gibi II. Abdülhamid zamanında mali anlamda devlet çökmüş durumdaydı. Yabancı devletlerden alınan borçlar neticesinde adeta Osmanlı Devleti artık yarı sömürge haline gelmişti. Alınan bu borçların ödenememesi neticesinde Osmanlı

⁹⁴ Özdil, *a.g.t.*, s.45-48.

⁹⁵ Mustafa Gencer, *Jöntürk Modernizmi ve "Alman Ruhü" 1908-1918 Dönemi Türk-Alman İlişkileri ve Eğitim*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2015, s.330-335.

⁹⁶ Şengül Mete, "Trablusgarp Savaşı ve İtalya'nın Akdeniz'deki Faaliyetleri" *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, Cilt 3, Sayı 8, 1998.

⁹⁷ Alkan, *a.g.m.*, s. 40-43.

Devletindeki önemli vergi gelir kaynaklarına, işletmelere el konulmuştur. Mali açıdan da çökmüş bir devleti devralan İttihat ve Terakki yöneticileri başka güçlü bir devletin desteği, yardımı olmadan asla işin içinden çıkılmayacağını farkındaydılar. Ekonomisi sürekli gelişen Avrupalı devletlerin baskısı altında kalan Osmanlı Devleti, alınan borçlarla birlikte birçok tavizi vermek zorunda kalmıştır. Bu neticeyle; Osmanlı Devletine karşı kötü emeller besleyen ve kurulan sömürgeleri de göz önünde bulundurduğumuzda ekonomik anlamda İngiltere, Fransa gibi devletlerden yardım alınamayacağına göre, siyasi birliğini geç tamamlayan ve kurulan bu birliğini korumak ve ekonomik anlamda gelişimi sağlamak için, ürettiği malları satabilecek bir pazar arayışında olan Almanya, Osmanlı Devletinin aradığı ve karşılıklı menfaatlerin uyduğu tek devletti. İttihat Terakkiciler de öyle yaparak Almanya'yı tercih ettiler. Siyasi anlamda II. Abdülhamid zamanındaki Osmanlı-Alman ilişkilerinin İttihat ve Terakki yönetimi zamanında artarak geliştiğine ek olarak ekonomik anlamda da olumlu ilişkilerin devam ettiğini söylemek mümkündür. Osmanlı Devletinde açılan Alman bankaların gerekli finansman, ticari kredi gibi kayda değer imkânlar sağlaması Osmanlı-Almanya arasındaki ekonomik ilişkilerin ne denli samimi ve pozitif olduğunu açık ve net ortaya koymuştur.⁹⁸

1.3.1. Trablusgarp ve Balkan Harbinde Osmanlı-Alman Askeri İlişkileri

Trablusgarp savaşında ve Balkan savaşları zamanında Almanya'nın Osmanlı Devletine karşı izlediği siyaseti tam manasıyla kendi menfaatlerini gözeterek çıkarları doğrultusunda gerçekleştirdiği açık ve net ortadadır. Trablusgarp savaşında İtalya'ya Almanya'nın destek vermesinin altında yatan neden İtalya'yı Üçlü İttifak bloğunda tutmak istemesiydi. Trablusgarp İtalya tarafından işgal edilince Akdeniz'de ve Fransa ile aralarında çekişme yaşanacaktı. Bu yaşanan çekişmeler sonucunda Fransa ile İtalya'nın arası bozulacak ve bu durum neticesinde İtalya Almanya'ya yakınlaşacaktır. Almanya'nın Osmanlı Devletine karşı Trablusgarp harbinde izlediği siyasetin amacı da buydu. Fransa ve İngiltere gibi güçlü devletlerin Trablusgarp'ı işgal etmesinden ziyade İtalya'nın alması Almanya'nın daha çok işine gelmiştir. Bütün bunları yapan Almanya Devleti Osmaniye'ye karşı muhabbetini dost görünümünden geri durmamıştır. Osmanlı Ordusunun düzeltilmesi, ıslah edilmesinde görevli Alman askeri heyetleri bu dostluğa delil gösterilmiş ve bu doğrultuda dostluğun altında yatan sahteliği anlamak oldukça

⁹⁸ Türk, *a.g.t.*, s.6-8.

zorlaşmıştır. Osmanlı Devleti ordusunun ıslahı için görevlendirilen bu Alman askeri heyetleri olası bir harpte Osmanlı askeri gücünü Alman menfaatleri doğrultusunda Almanya lehine kullanacaktı. Kısacası aslında bu ıslah çalışmaları Osmanlı'nın faydasından çok zararına yapılmıştır.⁹⁹

Balkan Harbi zamanında Osmanlı Devletinde yirmi dört (24) Alman subayı bulunuyordu. Balkan Harbine hepsi de fiilen katılmak istemişlerdir. Bu denli katılım isteklerinin altında yatan birkaç neden bulunmaktaydı. Bunları sıralayacak olursak;

- Almanya'nın milli birliğinin kurulmasını sağlayan 1870-1871 yılında Fransa ile gerçekleşen harp sorası tam teşekküllü bir şekilde yaklaşık kırk bir (41) senedir hiçbir savaşa katılımın olmaması. Savaş konusunda hayli tecrübesiz kalan Alman subayları bu durumu fırsat bilerek tecrübe edinmek istemeleri.
- Uzun yıllardır Osmanlı ordusunda görevlendirilen Alman subaylarınca ordudaki reform çalışmalarının gerçekleştirildiği bilindiğinden Osmanlı ordusunun girdiği savaşlardan mağlup çıkması, Alman prestijini sarsacağı düşüncesinden kaynaklı Osmanlı saflarında yer almak istemeleri.
- Osmanlı ordusunda Almanya'dan alınan Krupp sahra topları bulunurken, Bulgar ordusunda Fransa yapımı Şınayder topları bulunuyordu. Balkan Harbi iki devletin toplarının karşılaştırılması bakımından çok önem arz etmekteydi. Genç Almanya harp sanayisinin istikbali açısından Krupp topunun bu savaşta üstün gelmesi çok önemliydi.¹⁰⁰

Tarafsızlığa zarar verebileceği tereddütlerinden kaynaklı Alman hükümeti Alman subaylarının Osmanlı saflarında fiili olarak harbe girmelerine yanaşmamıştır. Osmanlı Devletinin saflarında fiili olarak harbe katılmak isteyen subay takımı Alman askeriyesinden emekli edilecek ve harp sonrası tekrar Alman vatandaşlığına ve ordusuna geri alınma şeklinde kıstaslar getirilmiştir. Bu durumu kabul ederek Balkan Harbine 6 subay (Lehmann, Veit, Von Lossow, Enders, Von Hachwaechter, Graf Preysing) katılmış ve bu katılan subaylara büyük garnizonlarda görevler verilmişti.¹⁰¹

⁹⁹ Aktaş, *a.g.t.*, s.25-28.

¹⁰⁰ H. Fahri Çeliker, *Dördüncü Askeri Tarih Semineri-Bildiriler*, ATESE Yayınları, Ankara, 1989, s. 138.

¹⁰¹ Wallach, *a.g.e.*, s.100-102.

Almanya doğuya yayılma amacı doğrultusunda Osmanlı Devletini dayanak olarak görmüş¹⁰² ve olası gerçekleşecek büyük bir harpte Osmanlı gücünden istifade edebilmek için önceki dönemlerde de olduğu gibi gelecekte de Osmanlı ordusunu reform etmek adına Alman askeri heyetlerini Osmanlı'ya göndermeye devam etmiştir. Başka bir ifadeyle Almanya'nın bu tutumu silah siyaseti ile ilgili aldığı kararlar etkili olmuştur. Almanya hükümeti şunun bariz farkındaydı; Savaşlarda mağlup olan Osmanlı Ordusu yeniden teşkilatlanacak, savaşlarda kaybedilen silah ve malzemeler yeniden tedarik edilecek, eskiden ve kullanılamaz hale gelenler ise yeni verilecek siparişlerle yerine konulacaktı. Bütün bunlar Almanya'nın lehine çevrilebilecek hususlardı ki bu da Osmanlı Devleti ile iyi ilişkiler içinde gözükerek siparişlerin Almanya'ya verdirilmesinden geçiyordu. Bu siparişlerin alınması ile birlikte savaşlardaki mağlubiyetlerin sebebinin Alman askeri heyetlerinden kaynaklı olduğu düşüncesi ile birlikte Alman Krupp toplarının Fransız yapımı Şınayder toplarına yenilmiş algısının da önüne geçme fırsatı elde edilecekti.¹⁰³ Balkan Savaşı mağlubiyeti¹⁰⁴ neticesinde Osmanlı Devleti Almanya'ya yaslanmanın ve Almanya'ya güvenmenin yanlıgısını görmüş Almanya'nın Osmanlı menfaati için girişimde bulunmadığını ve bulunmak içinde hiçbir zahmete girmediğinin farkına varmıştır.¹⁰⁵

Almanya yapmış olduğu hatalı siyasetini Trablusgarp Savaşında, Balkan Savaşında da devam ettirmiş, sözde dost bildiği, dost geçindiği Osmanlı Devletine yan çizmiş, Balkan Savaşı sonucunda da Osmanlı lehine olmayan davranışlarını sergilemeye devam etmiştir.¹⁰⁶

1.3.2. Enver Paşa ve Osmanlı-Alman İlişkileri

Asıl adı İsmail Enver olan¹⁰⁷ Enver Paşa, Kasım 1881 senesinde İstanbul'da doğmuştur. Dönemin Manastır vilayeti bayındırlık bakanlığında memurluk görevinde bulunan soyu Kırım Türklerine dayanan¹⁰⁸ babası Ahmet Bey, annesi Ayşe Hanımdır. Öğrenim hayatına İstanbul'da başlayan Enver Paşa, rüştiye ve idadi eğitimini

¹⁰² Suat Zeyrek, "Balkan Devletlerinin İttifak Arayışı ve Osmanlı Devleti", *Tarih Dergisi*, Cilt 0, Sayı 57, 2013, s. 72.

¹⁰³ Wallach, *a.g.e.*, s.108-110.

¹⁰⁴ Ahmet İzzet Paşa, *Feryadım*, Nehir Yayınları, İstanbul, 1992, s. 127-131.

¹⁰⁵ Mahmud Muhtar, *Maziye Bir Nazar*, Ahmet İhsan Matbaası, İstanbul, 1341, s. 171.

¹⁰⁶ Aktaş, *a.g.t.*, s.29.

¹⁰⁷ Halil Erdoğan Cengiz, *Enver Paşa'nın Anıları (1881-1908)*, İletişim Yayınları, İstanbul, 1991 s.29

¹⁰⁸ Ceylan Mirhan, "Enver Paşa "Baştan Sona Bir Hayat", *Tarih Kritik Dergisi*, Cilt 5, Sayı 2, 2019, s.137.

Manastır'da almıştır. Harbiye Mektebinde göstermiş olduğu başarılar neticesinde kurmaylık hakkını kazanmıştır.¹⁰⁹ 1902 senesinde Harp Akademisinden Erkan-ı Harp yüzbaşısı rütbesiyle mezun olan Enver Paşa, ilk görev yeri olarak Selanik'teki 3.Orduya ataması yapılmış ve ilk kritik görevini Bulgar çetelerine karşı vermiş olduğu amansız mücadelede icra etmiştir.¹¹⁰

1902 yılında Rusya'nın Asya'daki sömürgeci faaliyetlerinin artması İngiltere'yi rahatsız etmiş ve Rus tehlikesine karşı Japonya ile ittifak anlaşması gerçekleştirmiştir. Bu döneme denk gelen Rusya ve Japonya arasında gerçekleşen savaştan Ruslar ağır bir mağlubiyet almışlardır. Bu durum karşısında büyük güçlere karşı (Almanya, Birleşik Krallık, Japonya) tek başına baş edemeyeceğinin farkında olan Rusya, Almanya'nın öncülük ettiği üçlü ittifaka karşı bir güç oluşturmak amacı ile İngiltere'yi Fransa'nın da bulunduğu kendi bloğuna çekme siyaseti izlemeye başlamıştır. Bu kapsamda 1908 senesinde İngilizler ve Rus heyeti arasında günümüzdeki Estonya'nın başkenti olan Reval'de bir görüşme gerçekleşmiştir. Görüşmelerde Osmanlı aleyhine kararlar alındığı hatta Osmanlı topraklarının bölüşüldüğüne dair haberler çıkmıştır. Her ne kadar gerçeklik payı konusunda emin olunmasa da bu devletlerin Osmanlı'yı paylaşma konularında fikir birliğinde oldukları bariz ortadaydı ki yapılan görüşmelerin maddeleri bunu açık ve net ortaya koymuştur.¹¹¹

Avrupalı devletlerin Osmanlı'yı parçalamaya yönelik aldıkları kararları bertaraf etmek için layihalar hazırlanmış, hazırlanan bu layihalar dış mihrakları durdurmak için yeterli olmamıştır. Meşrutiyeti tekrar yürürlüğe sokmak, kötü durumda bulunan Osmanlı'yı kurtarma maksadıyla Binbaşı Enver liderliğini yaptığı bir gurupla silahlanarak dağa çıkmış ve ihtilal başlatmıştır. İhtilali bertaraf edemeyen padişah 1908 yılında meşrutiyeti ilan etmiş, buna vesile olan Enver Paşa'da Hürriyet kahramanı olarak tarihe geçmiştir. 1909 senesi Mart ayında Enver Paşa Berlin Ataşeliğine tayin edilmiştir. Enver Paşa'nın girişimleri ile Osmanlı Alman ilişkileri hızlı bir şekilde gelişerek devam etmiştir. II. Wilhelm kendisiyle samimi ve sıcak ilişkiler kurarak

¹⁰⁹ Türk, *a.g.t.*, s.27

¹¹⁰ İlyas Kara, "Basmacılık Hareketinde Enver Paşa'nın Rolü", (*Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*). Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi SBE, 2008, s.45.

¹¹¹ Şevket Süreyya Aydemir, *Makedonya'dan Orta Asya'ya Enver Paşa, I. Cilt, 1860-1908*, Remzi Kitapevi, İstanbul, 1970 s. 521-523.

Osmanlı'nın başına geçtiğinde talep ettiği bütün yardımları karşılayacağını bildirmiş, hatta Osmanlı Devleti adını değiştirerek yerine “Enverland” tabirinin kullanmıştır.

Bu dönemde Osmanlı Devleti hem içte hem de dışta oldukça kötü bir süreçle karşı karşıya kalmıştır. Bosna Hersek Avusturya-Macaristan tarafından ilhak edilmiş, Girit Yunanistan'a bağlanmış, Bulgarlar bağımsızlığını kazanmıştır. Tüm bunlar rejime karşı ayaklanmayı getirmiş (31 Mart Ayaklanması)¹¹² Hareket Ordusu tarafından bu ayaklanma bastırılmış, II. Abdülhamid tahttan indirilerek yerine V. Mehmet Reşat getirilmiştir. Trablusgarp harbine kadar Almanya'da bulunan Enver Paşa, İtalya tarafından Trablusgarp'a 1911 senesinde asker çıkarması yapılması, Bingazi komutanı Enver Bey ve beraberindeki arkadaşları Mustafa Kemal, Ali Fethi Okyar, Nuri Bey ve Kuşçubaşı Eşref ile beraber yaklaşık bir sene kadar İtalyanlara karşı direniş sağlayarak Trablusgarp'ın düşmesini engellemeye çalışmışlardır. Politik ve askeri durumların çok kötü olmasından kaynaklı direniş bırakmak ve Trablusgarp'ı terk etmek mecburiyetinde kalmışlardır. Trablusgarp'ta vermiş olduğu amansız mücadele ve başarılarından dolayı Enver Bey'in rütbesi Yarbaylığa yükseltilmiştir.¹¹³ Ayrıca isyanı bastıran Hareket Ordusunda Enver Bey ve arkadaşları bizzat fiili olarak görev almıştır.¹¹⁴ Bab-ı Ali Baskını sonrasında Harbiye Nazırı olan Cemal Paşadan bu görevi devralmıştır. O dönemin Savunma Bakanı olan Enver Paşa Almanya ile geçmişten gelen ikili iyi ilişkiler neticesinde 1. Dünya Savaşında Osmanlı Devleti'nin Almanya safında savaşa girmesini sağlamıştır. Dünya Harbinde mağlup olduktan sonra Mondros Ateşkes Antlaşması imzalayarak Osmanlı Devleti savaştan çekilmiş bu durumdan sorumlu tutulan Enver Paşa Berlin'e sürgün giderken oradan Sovyetler Birliğine sonrasında Türk milletinin bağımsızlık mücadelesi olan Kurtuluş Savaşı'na destek vermek amacıyla buradan ayrılarak Afganistan'a giden Paşa Tacikistan sınırları içerisinde yaşanan çatışmada hayatını kaybetmiştir.¹¹⁵

¹¹² Hasan Acar ve Gökmen Gök “Türk Siyasal Hayatında 31 Mart Olayı ile İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin Rolü”, *Journal of Awareness Dergisi*, Cilt 5, Sayı 3, 2020, s. 366.

¹¹³ Yasin Çatal, “Başkumandan Vekili Ve Harbiye Nazırı Enver Paşa'nın Çanakkale Cephesindeki Rolü”, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). On Dokuz Mayıs Üniversitesi SBE, 2019, s.9-19.

¹¹⁴ Yusuf Sarınoy, “Şehit Enver Paşa”, *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Eğitim Bilimleri ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt 3, Sayı 7, 2014, s.190.

¹¹⁵ Tülay Köseoğlu, “Mustafa Çokayoğlu'nun Kaleminden Enver Paşa ve Paşa'nın Şehadeti”, *Türkiyat Mecmuası Dergisi*, Cilt 28, Sayı 1, 2018, s.85.

İKİNCİ BÖLÜM

BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞINDA OSMANLI-ALMAN ASKERİ İLİŞKİLERİ

2.1. BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI

2.1.1. Birinci Dünya Savaşı Öncesi Osmanlı Devleti'nin Son Durumu

Osmanlı İmparatorluğu, 1. Dünya Savaşı arifesi öncesi zorlu bir süreçten geçmiştir. 19. yüzyılın sonlarına doğru imparatorluk, gerek askeri, gerek ekonomik ve siyasi zorluklarla karşı karşıya kalmıştır. Balkan Savaşları (1912-1913) esnasında imparatorluk, önemli toprak kayıpları yaşayarak Avrupa'daki topraklarının büyük bir bölümünü kaybetmiştir. Bu durum, imparatorluğun güç dengesinde önemli bir değişikliğe neden olmuş, kaybedilen topraklarla birlikte Osmanlı İmparatorluğu, vergi toplama ve ekonomik reformlar konusundaki zorluklarla sürekli mücadele etmek zorunda kalmıştır. Ekonomik istikrarsızlık, imparatorluğun genel zayıflığını iyice körüklemiştir. Aynı zamanda, toplumsal ve etnik çeşitlilik, yönetimdeki zorlukları derinleştirerek etnik gruplar arası gerilimleri beraberinde getirmiş, Osmanlı Devletini bu gruplarla boğuşmak zorunda bırakmıştır. Osmanlı hükümeti hem içeride ulusal bağımsızlık hareketleri ile hem de dışarıda çeşitli baskılarla karşı karşıya kalmış bu durumlar karşısında İmparatorluk, büyük güçler arasında denge politikası izlemek zorunda kalmıştır.¹¹⁶

2.1.2. Birinci Dünya Savaşı'nın Nedenleri

Avrupalı Devletlerarasındaki askeri rekabet, büyük güçlerin kendi ordularını güçlendirmek maksadıyla büyük ölçekte silahlanma yarışını doğurması. Silahlanma konusunda devletlerin yarışı otomatikman ekonomik¹¹⁷ harcamalarının çok büyük kısmını savunma harcamaları içerisine sokmuştur. Avrupa devletlerin sahip oldukları sömürgeler üzerinde kontrol sağlamak isterken çıkar ilişkisi sonucu birbirlerine karşı rekabetin oluşması. Sömürgeleri olan büyük güçlerin ekonomik çıkarlarını güvence altına alma amacı taşıması ve daha fazla sömürgeler elde etme isteği. 1914'teki Franz Ferdinand suikastı ve sonrasında Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nun Sırbistan'a

¹¹⁶ Haluk Ülman, *Birinci Dünya Savaşına Giden Yol ve Savaş*, Sevinç Matbaası, Ankara, 1973, s. 60.

¹¹⁷ İrfan Kalaycı, "Sona Erişinin 100. Yılında 1. Dünya Savaşı'nın Ekonomik Cephesine Dair Bir İnceleme", *Avrasya Etüdlere Dergisi*, Cilt 54, Sayı 2, 2018, s.181-185.

savaş ilan etmesi.¹¹⁸ İttifak sisteminin devreye girmesinden kaynaklı diğer büyük güçlerin de savaşa girmesinin sağlaması. Avrupa'daki liderlerin diplomatik manada yeteneksiz olmaları ve kriz durumlarını yönetememeleri. Krizlerin çözümü için etkili bir diplomasi yerine, sert tutumların sergilenmesi ve askeri hazırlıkların tez elden başlatılması. Birinci Dünya Harbi'nin siyasal nedenleri karmaşık bir etkileşim ağı oluştururken, ittifaklar (Üçlü İttifak, Almanya, Avusturya-Macaristan ve İtalya'yı içeriyordu. Üçlü İtilaf ise Fransa, Rusya ve Birleşik Krallık), militarizm, emperyalist rekabet ve diplomatik zorluklar gibi faktörler, savaşın patlak vermesinde belirleyici rol oynayarak siyasi dengeleri çok yönlü etkilemesi. Avrupa Devletleri arasında oluşan sağlam zemin üzerine oturmamış karmaşık ittifak sistemi, askeri anlaşma gereği bir harp durumunda devletlerin birbirlerine destek vermelerine yol açması. Almanya, Avusturya-Macaristan, İngiltere, Fransa ve Rusya devletleri arasında gerçekleşen ittifaklar, sonrasında meydana gelen siyasi gerilimler. Özellikle Avrupa devletlerin, militarist politikalar izleyerek ordularını güçlendirmeye ve genişletmeye yönelik bir tavır benimsemesi. Ulusal gurur, militarizm, arasındaki emperyal rekabet, sömürge bölgelerinin kontrolü ve ekonomik kaynaklara hükmetme isteğiyle siyasi gerilimlerin artması.¹¹⁹

2.2. OSMANLI DEVLETİ'NİN SAVAŞ ÖNCESİ İTTİFAK DENEMELERİ

2.2.1 İngiltere'ye Yapılan İttifak Denemeleri

Osmanlı Devleti Birinci Dünya Harbi öncesinde İttifak manasında ilk girişimini geleneksel dost gördüğü İngiltere'ye yapmıştır. İtalya tarafından Trablusgarp'ın işgali, Osmanlı yöneticileri tarafından üçlü ittifaka (Avusturya Macaristan, Almanya, İtalya) karşı bir soğukluk uyandırmıştır. Yine Avusturya-Macaristan'ın Balkanlarda uyguladığı siyasi politika, Bosna Hersek'i ilhak etmesi gibi durumlar da fazlasıyla bu soğuklukta önemli bir rol oynamıştır. Bu durumlar içerisinde Maliye Nazırı Cavit Bey, Ekim 1911 tarihinde İngiltere Bahriye Nazırı W.Churchill'e yazdığı mektupla İngiltere ile Osmanlı arasında bir ittifak teklifinde bulunmuş ancak bu teklif Dışişleri Bakanı Grey'e bildirilmesi üzerine olumsuzlukla sonuçlanarak ittifak teklifi reddedilmiştir.

¹¹⁸ Mustafa Fırat Gül, "Savaşa Düşen Mahkûma Sarılır mı? 1. Dünya Savaşı Başlarında Osmanlı Devleti'nin Mahkûmlardan Fydanma Düşüncesi", *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 20, Sayı 3, 2020, s. 743.

¹¹⁹ Ülman, *a.g.e.*, s.123.

Bu teklifin reddedileceği; İtalya ile yapılan savaşta Osmanlı Devleti İngiltere'den yardım talebinde bulunmuş, Balkanlardaki savaşa karışmanın olası bir durumda Avrupa'ya sığıyarak Avrupa'yı etkisi altına alan büyük bir soruna dönüşebileceği endişesiyle bu talebide reddetmesinden anlaşılmaktaydı. İngiltere ne kendisi bir yardımda bulunmuş ne de bu dönemde Rusya'ya Osmanlı istekleri doğrultusunda savaşı engelleme bağlamında bir talepte bulunmuştur. Güçlü Almanya tehlikesi İngiltere'yi Rusya'ya yaklaştırmış ve bu tehlike karşısında İngiltere Osmanlı Devleti'ni bu doğrultuda feda edeceğini apaçık ortaya koymuştur.¹²⁰

2.2.2. Rusya ve Fransa'ya Yapılan İttifak Denemeleri

Osmanlı Devleti tarihi emellerini bildiği Rusya'ya ittifak teklifinde bulunması anlamsız gibi gelse, 1914 Mayıs ayında Kırım'daki Livadia'da yazlığa gelen Rus Çarını ziyaret eden Dâhiliye Nazırı Talat Bey ve İzzet Paşa, Hariciye Nazırı Sazanova ittifak teklifinde bulunmuş ve yapılan bu teklif olumlu sonuçlanmamıştır. Rusya'nın bu teklifi kabul etmesinin yolu İngiltere ve Fransa ile anlaşmaktan geçtiğini, müttefiki olan bu devletler olumlu görmediği sürece olumlu bir tavır kesinlikle sergileyemeyeceğini açık ve net bir ifadeyle ortaya koymuştur. Bahriye Nazırı ayrıca Türk-Fransız Dostluk Cemiyeti Başkanı olan Cemal Paşa, Fransa ile Osmanlı Devleti arasında ittifak olması yönünde teşebbüsleri olmuşsa da Fransızlarda tıpkı müttefiki olan Rusya gibi tavır sergileyerek Cemal Paşanın teklifine olumlu bakmamış ve kabul etmemiştir.¹²¹

2.2.3. Bulgaristan ve Yunanistan'a Yapılan İttifak Denemeleri

Bulgaristan tarafından gelen teklif doğrultusunda, 1913 yılında Türk-Bulgar Barış müzakereleri yapılmış, bu kapsamda ittifak projesi hazırlandığı halde yapılan müzakereler askıda kalmış bir türlü bu ittifak teşebbüsünden de bir netice alınamamıştır. Oluşabilecek Türk-Bulgar ittifakına Bulgaristan'ın Almanya'yı da sokmak istemesi ve bu isteğin Almanya tarafından olumlu karşılanmaması ittifakı neticesiz bırakmıştır.

1914 yılının Nisan ayında Almanya'nın Osmanlı'ya Yunanistan ile savunmaya dayalı bir ittifak teklifi sunduğu bilinmektedir. Bu teklif, Yunanlıların¹²² özellikle adalar konusunda Osmanlı hâkimiyetini kabul etmeleri şartından geçmekteydi. Osmanlı

¹²⁰ Doğan Hacipoğlu, *Osmanlı İmparatorluğu'nun 1. Dünya Harbine Girişi*, Deniz İkmal Grup Komutanlığı Matbaası, İstanbul, 2000, s. 37.

¹²¹ Yılmaz, *a.g.e.*, s.13-16.

¹²² Yılmaz, *a.g.e.*, s.15.

devleti, Said Halim Paşa ve Venizelos'un liderliğinde bu ittifaka olumlu yaklaştı ve işbirliği için anlaşma sağlandı. Ancak, I. Dünya Savaşı'nın patlak vermesi, bu görüşmelerin yarım kalmasına neden oldu.¹²³

2.3. BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞINDA OSMANLI-ALMAN İTTİFAKI

2.3.1. İttifakı Hazırlayan Sebepler

Osmanlı İmparatorluğu'nun, coğrafi ve stratejik anlamda çok önemli bir konumda bulunuyordu. Boğazların kontrolünün elinde olması Karadeniz ile Akdeniz arasındaki geçişleri denetleme yeteneği sağlıyor, bu durum büyük devletlerin Osmanlı Devleti üzerinde etkili olmasına ve onu kendi menfaatleri doğrultusunda kullanmaya sevk ediyordu. Almanya'da kendi menfaatleri doğrultusunda Osmanlı İmparatorluğu'nu kendi safında savaşa girmeye ikna etmiş ve Alman-Osmanlı İttifakı oluşmuştur. Bu ittifakı Almanya'nın istemesinin arkasında stratejik konum ve Osmanlı İmparatorluğu'nun askeri potansiyeli yatmaktaydı. Savaş koşullarında ekonomik anlamda Almanya, Osmanlı İmparatorluğun desteklemiş ve askeri teçhizat temin etmiştir. Osmanlı Devleti'nin savaşa girmesi, kaybedilen toprakları alma umudu taşımış ve özellikle Çanakkale Boğazı'nın güvenliğini sağlayarak Rusya'ya karşı güney sınırlarını korumak ve bazı kaybedilmiş toprakları geri almak Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk önceliği idi.¹²⁴

2.3.2. İki Tarafın İttifaktan Beklentileri

Osmanlı İmparatorluğu, toprak kayıplarını durdurarak coğrafi konumunu güçlendirmek, bölgedeki kontrolünü artırmak, İslam âleminde liderlik sağlamak ve Türkleri birleştirerek eski itibar ve saygınlığını kazanmak siyasi yalnızlıktan kurtulmak asıl hedeflerindendi. Alman İmparatorluğu ise; Osmanlılardan destek alarak özellikle halkı Müslüman olan İngiliz sömürgelerini ayaklandırmak ve Süveyş Kanalını kontrol altında tutarak İngilizlerin Batı Cephesini zayıflatma hedefini gözetmiştir.¹²⁵

Osmanlıların Avrupa'da Alman zaferinden yararlanarak milli hedeflere ulaşacaklarına, Almanların ise Osmanlıların Doğu Anadolu ve Mısır'daki başarılarından faydalanarak Avrupa'da zafer elde edeceklerine dair hesaplamaları, gerçeği yansıtmıyordu. Almanya, iki cepheli savaşta kısa sürede kesin sonuç alabilecek

¹²³ Hacıoğlu, *a.g.e.*, s. 36-38.

¹²⁴ Tahir Kodal, "Birinci Dünya Savaşına Giden Yol", *Belgi Dergisi*, Cilt 1, Sayı 9, 2015, s.1291.

¹²⁵ Çetinkaya, *a.g.t.*, s. 28.

durumda değildi ve Osmanlı İmparatorluğu da askeri güç ve ekonomik zorluklarla başa çıkma konusunda güçlü değil zayıftı. Marn Meydan Muharebesi'nin kaybedilmesi, Alman baskısıyla Osmanlı İmparatorluğu'nun hazırlıksız bir şekilde savaşa girmesine neden oldu.¹²⁶

2.3.3. Osmanlı Devleti'nin Almanya ile İttifakı

İttihat ve Terakki'nin ülkenin yönetimini ele almasıyla birlikte Osmanlı İmparatorluğu sürekli olarak bir çözülme durumu içerisine girmiştir. 1908 yılında Bosna Hersek'in Avusturya-Macaristan tarafından ilhak edilmesi, Bulgaristan'ın bağımsızlığını ilân etmesi, 1911 yılında Trablusgarp'ın İtalya tarafından işgal edilmesi ve tüm bunları müteakiben yaşanan Balkan Savaşları neticesinde Balkanlarda bulunan son topraklarında Osmanlı himayesinden çıkmasına neden olmuştur. Balkan savaşları sırasında Ege'de Yunanistan; Bozcaada, Limni, Taşoz, Gökçeada, Bozbaba ve Semadirek adalarını işgal etmiş, aynı yıl içerisinde Sakız ve Midilli adalarını da ele geçirmiştir. Osmanlı'ya bağlı özerk statüdeki Sisam Adasını da zapt etmiştir. 18 Ekim 1912'de İtalya ile yapılan Uşi anlaşmasında Osmanlı askerleri Trablusgarp'tan tamamen çekilinceye kadar on iki ada ve diğer adalarda İtalya işgallerini sürdürecektir, daha sonra Osmanlı Devleti'ne bırakacaktı ki bu işgal uydurulan bahanelerle süreklilik arz etmiştir. Bu kötü çözülmeyi ve yarı sömürge durumuna gelen devleti koruyabilmenin tek çaresinin büyük güçler arasındaki rekabet ortamından faydalanmaktan geçtiği İttihat ve Terakki idarecilerinin tek çıkış yolu olduğu önem arz etmekteydi. Enver Paşa haricindeki tüm kabine üyeleri (Talat Paşa dâhil) ilk başta yaklaşmakta olan savaşta hangi safta yer alma konusunda bir karara varamamışlar, Avrupa'daki iki mevcut ittifak sistemi arasında tercih yapma konusunda farklı görüşleri savunmuşlardır. Bu doğrultuda Osmanlı Devleti Avrupa'da siyasi yalnızlıktan kendisini kurtarabilmek için çeşitli ittifak girişimlerinde bulunmuş maalesef bu devletlerden aradığı cevabı Osmanlı Devleti alamamıştır.¹²⁷

Almanya ile bir askeri ittifaka Osmanlı Devleti'ni yönlendiren ana neden Osmanlı İmparatorluğu'nun parçalanmasından kaynaklanan çıkarlar olmuştur. Almanya'nın artan askeri gücü bu tercihi etkilemiş, aynı zamanda İtilaf devletlerinin paylaşmaya niyetli

¹²⁶ Refik Arıkan, "I. Dünya Savaşı'nda Marne Cephesi ve Osmanlı Devleti'nin Savaşa Girişi", *Vakanüvis-Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi*, Cilt 1, Sayı 1, 2016, s.9-14.

¹²⁷ Cemal Akbay, *Birinci Dünya Harbinde Türk Harbi 1. Cilt Osmanlı İmparatorluğu'nun Siyasi ve Askeri Hazırlıkları ve Harbe Girişi*, Genelkurmay Basımevi, Ankara, 1970, s. 32-38.

oldukları bir devleti müttefik olarak kabul etmelerini zorlaştırmıştır. Tüm bu nedenler neticesinde Said Halim Paşa'nın Yeniköy'de bulunan yalısında Alman Sefiri Freiherr Hans Von Wangenheim ve Sadrazam Said Halim Paşa arasında 02 Ağustos 1914 günü Türk-Alman ittifak anlaşması gizli olarak imzalanmış ve Osmanlı Devleti aradığı ittifaka kavuşmuştur.¹²⁸

2.3.4. Osmanlı-Alman İttifakının Maddeleri

Osmanlı Devleti ve Almanya arasında gerçekleşen ittifak antlaşması bazı maddelere dayanmaktadır. Bu maddeler şöyledir;

- Antlaşmayla bağlanan her iki devlet, Avusturya - Macaristan ile Sırbistan arasındaki anlaşmazlıkta tarafsızlıklarını korumayı üzerlerine alırlar.
- Rusya, Avusturya - Macaristan aleyhine fiilen askeri tedbirlerle müdahale ederek, Almanya'nın savaşa girmesi zorunlu kılırsa, bu husus Türkiye'nin savaşa katılması için geçerli bir sebep olacaktır.
- Savaş halinde Alman ıslah heyeti Türkiye emrinde kalacaktır. Buna karşılık Türkiye'de ıslah heyetine, Harbiye Nazırı Hazretleriyle ıslah heyeti reisi arasında doğruca kararlaştırılan esaslara dayanarak ordunun sevk ve idaresi hususunda fiili bir nüfuz vermeyi temin eder.¹²⁹
- Bir tehditle karşılaşacak Osmanlı topraklarını Almanya gerektiğinde silahla savunmayı taahhüt eder Her iki imparatorluğu şu andaki savaştan doğacak.
- ihtilallere karşı korumak amacıyla imzalanmış olan bu anlaşma aşağıda imzası bulunan temsilciler tarafından imzasını takiben yürürlüğe girecek ve karşılıklı taahhütlerle 31 Aralık 1918 tarihine kadar hükmün devam ettirecektir.
- Yukarıda tespit edilmiş olan tarihten 6 ay evvel iki taraftan herhangi biri tarafından bir ihbar yapılmadığı takdirde antlaşmanın hükmü yeniden beş sene yürürlükte kalacaktır.

¹²⁸ Yılmaz, a.g.e., s.59-63.

¹²⁹ Pınar Doğanay, "Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusu'nda Görev Yapan Alman Subayları", (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Aksaray Üniversitesi SBE, 2016, s.38.

- Bu antlaşma haşmetlû Almanya imparatoru ve Prusya kralı hazretleriyle, Osmanlı imparatoru tarafından tasdik edilecek ve tasdikli nüshaları imza tarihinden itibaren bir ay zarfında teati olunacaktır.
- Bu antlaşma gizli tutulacak ve ancak akit tarafların anlaşmasıyla yayınlanabilecektir.¹³⁰

2.4. BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI'NDA LİMAN VON SANDERS HEYETİ

2.4.1. Liman Von Sanders Askeri Heyeti Dönemi

Balkan Savaşlarından sonra Osmanlı Devleti askeri ordusunun iyice zayıf düşmesi orduyu yeniden şahlandırmak ve orduyu ıslah etme çalışmalarına ağırlık verilmesini gerektirmiş ve Mahmut Şevket Paşa döneminde bu doğrultuda çalışmalara başlanmıştır. Mayıs 1913 senesinde Alman Kavzeri'nden orduyu modernize etmek maksatlı Alman general tahsis edilmesini istemiştir. Görevlendirilecek generale çok geniş yetkiler tanınacağına da garantisini vermiştir. Bu istek doğrultusunda Alman Genel Kurmayı Kassel'deki Tümende görevli Liman von Sanders'in gönderilmesini uygun görmüş, bu görevlendirme 1913 senesi Haziran ayında Sanders'in de kabul etmesi sonucu yerine getirilmiştir. Liman von Sanders yaklaşık altı ay kadar sonra Aralık ayında İstanbul'a gelmiştir. Askeri Misyon Heyet başkanı olarak görevlendirilen Liman, büyük bir coşku ile şeref takımı tarafından karşılanmıştır.¹³¹

Liman von Sanders ve beraberindeki heyet Osmanlı Devleti'ne gelmeden önce Alman Genelkurmay Başkanlığı tarafından bu heyetin diğer heyetlerden çok farklı görevlerinin olduğu, önceki gelen heyetler gibi vasıfsız olmadığını, Alman ordusunun en donanımlı askerlerinin bu heyette bulunduğunu belirtmiştir. Heyetin Osmanlı Devletindeki görevinin de bizzat Almanya tarafından tayin edileceği, Goltz Paşa gibi sadece Askeri Heyet başkanlığını değil, ayrıca bu görev uhdesinde Osmanlı Ordularının da komutanlığını üstlendiği vurgusunu yapmıştır.¹³²

1830 senesi itibari ile Alman subaylar, ordudaki bozulmaları düzensizliği disiplinsizliği ıslah etmek maksadıyla Osmanlı Ordusu'nda görev almışlardır. Liman

¹³⁰ Yılmaz, *a.g.e.*, s.66.

¹³¹ Sezen Kılıç, "Liman von Sanders'in Çanakkale Savaşları ile İlgili Bazı İddiaları", *Gazi Akademik Dergisi*, Cilt 7, Sayı 14, 2014, s.8-11.

¹³² Doğanay, *a.g.t.*, s. 26-30.

von Sanders Heyeti'nden önce Moltke, Kahler, Goltz heyetleri de bu maksatla İstanbul'da görev almışlardır. Tüm bu heyetlere neredeyse sınırsız yetkiler tanınmasına rağmen istenileni bir türlü verememişler ve tüm beklentileri boşa çıkarmışlardır.

2.4.2. Liman Von Sanders Heyeti Antlaşma Maddeleri

Osmanlı-Alman yetkililerince Liman von Sanders heyeti için yapılan antlaşmanın maddeleri şu şekildedir;

- General Limon von Sanders beş sene süreyle heyetin ve 1. Kolordu'nun Kumandanı olarak görevini icra edecektir.
- İnzibat, terfi, mükâfat, tecziye, ıslahat, tensikat, talim, terbiye, teçhizat, elbise, levazım, iaşe, sıhhiye, baytar, kurs, seferberlik, istihkâm, istatistik, demiryolları hududu meselesi, telefon, telgraf, nakliye gibi çoğu konuda söz sahibi olacaktır.
- Ayrıca; askeri okullar ve Ordudaki tüm subayların amiri konumunda olacaktır.
- Görev süresi boyunca Osmanlı Ordusu'nda görevli yabancı subayların celb ve tayin işlemleri Liman Paşa'ya ait olacaktır. Makam olarak Harbiye Nazırından sonra olacaktır.
- Birlikleri, istihkâmları, demiryolları ve ulaşımı Harbiye Nazırına bilgi verme şartı ile teftiş edebilecektir.
- Kontrata göre gönderilecek subayların sayısı 42 olarak belirlenmiştir ve bunlar çoğunlukla binbaşı ve yüzbaşı rütbesinde olacaktır.
- Orduyu Hümayunu'nda görevlendirilecek lüzumlu yabancı subaylar konusunda, görev süresince tek yetkili Birinci Ferik General Liman von Sanders olacaktır.
- Yol giderleri için ise antlaşmanın imzalanmasında ve de bitimince geri dönüş masrafları için bekâr görevliler için bir aylık maaş, evliler için ikişer aylık maaş verilecektir.
- Birinci Ferik Liman von Sanders için aylık 275 Türk Lirası maaş ayrıca bir bankada yıllık 50.000 Türk Lirası meblağ kredi açılacak, Tüm bunlara ek

olarak Askeri Heyet'in gereksinim ve ihtiyaçları için yıllık bir milyon mark meblağ ayrılacaktır. Bundan önce gelen heyetler için bu meblağa otuz bin marktan daha azdı.

- General Liman von Sanders'in görevi sırasında kaza ve yaralanma durumunda Osmanlı Ordusu'ndaki görevini bırakabilecek, emeklilik yerine bir senelik maaş tutarında 3.300 Türk Lirası tazminat ödenecek, ölüm durumunda ise 4.950 lira karısına ve çocuklarına ödenecektir.
- Alman Ordusu Avrupa'da bir savaşa katılması durumunda ise, Almanya Sanders Heyeti'nin anlaşmasını feshettirebilecektir.¹³³

Oldukça geniş yetkilere sahip Liman von İstanbul'da bulunan 1. Kolordu'nun Kumandanlığını da üzerine alması Rusya'nın tepkisine neden olmuştur. İstanbul'daki Kolordu Komutanı İstanbul'un muhafızı, Karadeniz Boğazı'ndaki istihkâmlarında amiri olması münasebetiyle boğazların fiilen Almanya'ya tâbi olduğu düşüncesi ve ileriki aşamada muhtemel paylaşımında İstanbul'u benimseyen Almanya'nın boğazlar üzerinde hak iddia edecek olmasıdır. Bu tedirginliğe Fransa ve İngiltere'nin de destek vermesiyle Liman Paşa'nın rütbesi Mareşalliğe terfi ettirilip Kolordu Kumandanlığından Genel Müfettişliğe alınmıştır.

Alman General Limann von Sanders, Çanakkale Cephesi'nde Osmanlı kuvvetlerini yönetmiş ve Çanakkale Savaşı'nda önemli bir rol oynamıştır. Limann von Sanders, Osmanlı ordusunun modernizasyonu ve savunma stratejilerinin geliştirilmesi konusunda çok etkili olmuştur.¹³⁴

2.4.3. Heyette Bulunan Alman Subaylar

Liman von Sanders Askeri Heyeti'nde bulunan subayların isimleri ve görevleri şu şekildedir:

¹³³ Yılmaz, *a.g.e.*, s.38.

¹³⁴ Tahir Kodal, "Otto Liman von Sanders'in Kaleminden Türkiye'nin Hürriyet Harbi", *Belgi Dergisi*, Cilt 1, Sayı 5, 2013, s.596-598.

Tablo 2.1. Liman von Sanders Askeri Heyeti'nde Bulunan Subayların İsimleri ve Görevleri

S.No	Rütbe ve İsim	Görevi	Bağlı Olduğu Ordu
1	Mrşl. Liman von Sanders	Alman Askeri Heyet Başkanı	1'inci Ordu Komutanı
2	Gen. Posseldt	Ağır Topçu Müfettişi	-
3	Gen. Weber	Piyade ve İstihkâm Birlikleri Müfettişi	Türk Ordusu Emrinde
4	Alb. Beck	Askeri Okullar Genel Müfettişi	Alman Askeri Yardım Kurulu Emrinde
5	Alb. Trommer	10'uncu Tümen Komutanı	-
6	Alb. Weidtmann	Halep Depo Komutanı ve Kurmay Subayı	Türk Ordusu Emrinde
7	Alb. Heuck	13'üncü Tümen Komutanı	-
8	Alb. Sodenstem	Hafif Silah Piyade Okulu Komutanı	52'nci Tümen Komutanı
9	Alb.v. Frankenberg ve Proschlitz	1'inci Ordu Kurmay Başkanı	2'nci Ordu Kurmay Başkanı
10	Alb. Hans Kannengiesser	Savaş Bakanlığı Genel Müfettişliği	-
11	Alb. Bischof	Ordu Hizmet Birlikleri Genel Müfettişi	Türk Ana Karargâhına General
12	Yb. v. Legat	Askeri Akademi Komutanı	5'inci Kolordu Kurmay Başkanı
13	Yb. Schlee	Sahra Topçuları Genel Müfettişi	-
14	Yb. Wehrle	Ağır Topçu Komutanı	Alman Askeri Yardım Kurulu Emrinde
15	Yb. Frh. Kress von Kreststein	Savaş Bkn.Kara Blm. Kurmay Başkanı	Türk Genel Kurmay Hareket Başkanı
16	Yb. Potschermik	Nakliye Birlikleri Müfettişi	1'inci Ordu Karargâhı Emrinde
17	Yb. Strange	8'inci Piyade Alay Komutanı	-
18	Yb. Count v. Hopffgarten	Süvari Birlikleri Müfettişi	Alman Yardım Kurulu Emrinde
19	Yb. Perrinet v. Thauvenay	Genel Kurmay 2'nci Bölüm Şefi	2'nci Kolordu Kurmay Başkanı
20	Yb. Albrecht	6'nci Kolordu Kurmay Başkanı	-
21	Yb. v. Feldmann	Genel Kurmay III'üncü Bölüm Şefi	1'inci Ordu Kurmay Başkanı
22	Yb. Guse	10'uncu Kol.Kur. Bşk.	3'üncü Ordu Kur. Başkanı
23	Yb. Lauffer	Süvari Okul Komutanı	2'nci Kolordu İstihbarat Başkanı
24	Yb. Kristen	1'inci Süvari Alay Komutanı	Süvari Tugay Komutanı
25	Yb. Böttreich	Genel Kurmay 4'üncü Bölüm Şefi	Ordu Lojistik Birimleri Yönetim

Tablo 2.1. Liman von Sanders Askeri Heyeti'nde Bulunan Subayların İsimleri ve Görevleri (Devamı)

26	Bnb. v.Frese	Harp Okulu Öğretmeni	1'inci Ordu Karargâh Komutanı
27	Bnb. Rabe	15'inci Piyade Alay Komutanı	-
28	Bnb. Binhold	3'üncü Sahra Topçu Alay Komutanı	-
29	Bnb. Wilhelmi	Modem Sahra Topçu Alay Komutanı	1'inci Ordu Ağır Topçu Komutanı
30	Bnb. Stange	Çanakkale Topçu Komutanı	General Weber Emrinde
31	Bnb. Vonberg	30'uncu Sahra Topçu Alay Komutanı	-
32	Bnb. Schierholz	Eğitmen Kurmay Subay (Yedekte)	9'uncu Piyade Alay Komutanı
33	Bnb. Welsch	Süvari Okulunda Öğretmen	Süvari Tugayı Karargâhında Görevli
34	Bnb. Endres	Genel Kurmay 1'inci Bölüm Şefi	-
35	Bnb. Hunger	28'inci Piyade Alay Komutanı	-
36	Bnb. Eggert	Askeri Akademide Öğretmen	1'inci Kolordu Kurmay Başkanı
37	Bnb. Effnert	1'inci Keşif Tb. K.	-
38	Bnb. v. Staczewski	Çanakkale İstihkâmları Komutanı	-
39	Bnb. Schroeder	1'inci Destek Tabur Komutanı	-
40	Bnb. Prigge	Astsubay Süvari Okul Komutanı	Askeri Yardı Kurul Başkanı Yaveri
41	Bnb. Lange	Askeri Akademide Öğretmen	10'uncu Kolordu Kurmay Başkanı
42	Bnb. v. König	Alman Askeri Kurulu Karargâh Subayı	1'inci Ordu Komutanlığı Yaveri
43	Bnb. Mühlmann	Askeri Kurul Başkanı Yaveri	-
44	Yzb. Fischer	Genel Kurmay Başkanı Emir Subayı	-
45	Yzb. v.d. Hagen	Fiziki Eğitim Okul Komutanı	1'inci Kolordu İstihbarat Subayı
46	Yb. Wrochem	Alb. Kannengiesse'e Bağlı	-
47	Yzb. Pohl	P. ve İsth. Müf. Emir Sb.	-
48	Yzb. Gerlach	1'inci Keşif Tabur Komutanı	3'üncü Kolordu İstihbarat Subayı
49	Yzb. Heibey	Sahra Ağır Topçu Bataryası Komutanı	4'üncü Kolordu İstihbarat Subayı
50	Yb. Prof. Dr. Mayer	Savaş Sıhhiye Grubu İkinci Komutanı	1'inci Ordu Genel Cerrahı
51	Yzb. Thieme	Veteriner Destek Birliği	1'inci Ordu Karargâhı
52	Yb. Burchardi	Tıbbi Destek Grubu Emrinde	1'inci Ordu Tıbbi Destek Grubu Karargâhı
53	Bnb. Dr. Huttner	Ordu Tıbbi Cihaz Müfettişi	1'inci Ordu Tıbbi Destek Grubu Kh.
54	Bnb. Schuch	Savaş Karargâhı	-

Tablo 2.1. Liman von Sanders Askeri Heyeti'nde Bulunan Subayların İsimleri ve Görevleri (Devamı)

55	Yzb. Sterke	Tıbbi Destek Grubu	1'inci Ordu Tıbbi Destek Grubu Emrinde
56	Tğm. Meinke	Çanakkale Şubesi Emrinde	General Weber'in Emrinde
57	Tğm. Wels	Çanakkale İstihkâm Şubesi Emrinde	General Weber'in Emrinde
58	Tğm. Jaenicke	Çanakkale Topçusu Emrinde	General Weber'in Emrinde
59	Tğm. Meier	Çanakkale Topçusu Emrinde	General Weber'in Emrinde
60	Tğm. Brimberg	Tıbbi Destek Grubu Maaş Mutemedi	Tıbbi Destek Grubu Maaş Mutemedi
61	Alb. Wagner	Genel Kurmay 1'inci Kısım Büro Amiri	Genel Kurmay İdari Kısım
62	Asb. Hardt	Askeri Yardım Kurulu Sekreteri	1'inci Ordu Kh. Sekreteri
63	Sıhhiye Asb. Westemneier	Tıbbi Bölüm Sekreteri	1'inci Ordu Cerrahi Bölümü
64	Asb. Heiden	Topçu Alayı Acemi Er Eğitmeni	Topçu Eğitim Komutanlığı Emrinde
65	Asb. Thiel	Modern Ağır Topçu Acemi Er Eğitmeni	Topçu Komutanlığı Emrinde
66	Asb. Mühlbauer	8'inci Piyade Alay Acemi Er Eğitmeni	Topçu Eğitim Komutanlığı Emrinde
67	Asb. Mowitz	15'inci Alay Acemi Piyade Er Eğitmeni	Topçu Eğitim Komutanlığı Emrinde
68	Asb. Kutter	Süvari Okulu Askeri At Harası Sorumlusu	Topçu Eğitim Komutanlığı Emrinde
69	Asb. Bader ¹³⁵	Gülhane Hastanesi Dispanserinde Görevli ¹³⁶	Dr. Bnb. Hutner Emrinde

¹³⁵ İsmet Görgülü, *On Yıllık Harbin Kadrosu 1912-1922 Balkan-Birinci Dünya ve İstiklal Harbi*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 1993, s. 65-77.

¹³⁶ Doğanay, *a.g.t.*, s. 26-33.

**Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri
Personel Listesi**

S.No	İsim	Görev-Rütbe	Bulunduğu Yıllar
1	Hermann Baltzer	Yavuz Zırhlısında Kd. Yzb.	1917-1918 yılları arasında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.
3	Hermann Baltzer	Yavuz Zırhlısında Kd. Yzb.	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
4	Nahavs	Yavuz Zırhlısında Çarkçı Kd. Yzb.	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
5	Von Zickle Haussan	Yavuz Zırhlısında Çarkçı Kd. Yzb.	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
6	Venindal Dinnendahl	Yavuz Zırhlısında Çarkçı Kd. Yzb.	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
7	Chovartz	14 numaralı Taht-ı Bahriye Yzb.	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
8	Senadh	İstanbul'da Alman Patriyotu İhtiyat Tabibi Kd. Yzb.	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
9	Lotzeh	İhtiyat Tabibi Kd. Yzb.	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
10	Bravenret	Ayazma'da İhtiyat Tabibi Kd. Yzb.	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
11	Goffrey	Midilli Zırhlısında Torpido Gedikli Zâbiti	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
12	Zerbel	Midilli Zırhlısında Torpido Gedikli Zâbiti	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
13	Trepor	Fırkateyn Tabibi	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
14	Asbeck	İkinci Orduda Korvet Tabibi	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
15	Çarh	Alman Bahriye Hastanesinde Korvet Tabibi	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
16	Reinhold	Kd. Tbp. Yzb.	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
16	Chovartz	42 numaralı Taht-ı Bahriye Yzb.	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.

**Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri
Personel Listesi (Devamı)**

17	Bentmann, Dr. Eugen	Anadolu Seyyar Laboratuvarı Korvet Tabibi, Tbp. Bnb.	1916-1917 yılları arasında laboratuvar Teçhizatından sorumlu
18	Von Kaylen	Fırat Nehri Müfrezesinde Kd. Yzb.	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
19	Alfred Adriano	Kd. Yzb.	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
20	Von Heideberg	Hamidiye Kruvazöründe Kd. Yzb.	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
21	Nikels	General Vapurunda Kd. Yzb.	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
22	Bornstein	Konya İstasyon Tabibi İhtiyat Kd. Yzb.	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
23	Gotz	Midilli Kruvazöründe Bahriye İhtiyat Kd. Yzb.	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır
24	Lotes	Cerablus Nehir müfrezesinde Çarkçı Kd. Yzb.	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır
25	Challer	Donanmada Levazım Müşaviri	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
26	Drese	Yavuz Zırhlısında Yüzbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
27	Grafdaim	İstihbarat Zâbiti Yüzbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
28	Noldike	Cerablus Nehir Müfrezesinde Yüzbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
29	Istrisof	Cerablus Nehir Müfrezesinde Mülazım	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
30	Tavots	Midilli Kruvazöründe Yüzbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
31	Bernstrof	Filotilada Tbp. Yzb.	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
32	Hoermann	Donanmada Kâtip Yüzbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
33	Conning	Bahriye Hastanesinde Tbp. Yzb.	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.

**Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri
Personel Listesi (Devamı)**

34	Mckendezor	Tbp. Yzb.	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
35	Yem	Gen. Vapurunda İhtiyat Mülazımı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
36	Yormann	Filotillada Mülazım	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
37	Müel	Filotillada İhtiyat Mülazımı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
38	Yöning	Filotillada İhtiyat Mülazımı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
39	Tralof	Sevkiyat Şubesinde Mülazım	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
40	Yöning	Cerablusta Kâtip Mülazım Filotillada Kâtip Mülazımı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
41	Hayerler	-	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
42	Krompe Holtz	Cerablus Nehir Müfrezesinde Çarkçı Mülazım	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
43	Hanemann Deetjen, Hermann	Midilli Kruvazöründe İhtiyat Çarkçı Mülazım	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
44	Taygille	Cerablus Nehir Müfrezesinde Tbp. Mülazım	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
45	Pretir	Donanmada Fen Kâtip	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
46	Visner	Yavuz Zırhlısında Kd. Yzb. Kâtip	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
47	Metke	Fırat Nehri Şubesinde Tbp. Yzb.	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
48	Chele	Yavuz Zırhlısında Tbp. Yzb.	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
49	Olsavren	Yavuz Zırhlısında Tbp. Yzb.	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
50	Filaynhaver	Yavuz Zırhlısında Kâtip Yüzbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

51	Nithayem	Donanmada Güverte Mülazımı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
52	Denineldan	Yavuz Zırhlısında Çarkçı Yüzbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
53	Hitmann	Tbp. Yzb.	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
54	Schmiedicke	Yavuz Zırhlısında Mülazım	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
55	Bohem Böhme Fritz	Yavuz Zırhlısında Mülazım	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
56	Altmann Ulrich	Yavuz Zırhlısında Mülazım	1915-1918 yılları arasında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir
57	Mertez	Yavuz Zırhlısında İhtiyat Mülazım	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
58	Von Roderen	Yavuz Zırhlısında İhtiyat Mülazımı	-
59	Allinged Hans Alling	Yavuz Zırhlısında İhtiyat Mülazımı	1915-1917 yılları arasında Goeben Derince Limanı Kumandanı ardından Yaver
60	Böning	Yavuz Zırhlısında Kâtip Mülazım	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
61	Schiller	Kasanti Bahrî Teyyare İstasyonu Kumandanı Yüzbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
62	Frey Madel	Kasanti Bahrî Teyyare İstasyonu Ferik Kumandanı Mülazım	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
63	Schimidt	Bahr-i Sefid Fırka-1 Bahriyyesi Kömür Şubesi Birinci Sınıf Makine Gedikli Zâbiti	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
64	Ekerlein	Yavuz Zırhlısında Çarkçı Kd. Yüzbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
65	Von Zigler Philip Havezen	Yavuz Zırhlısında Çarkçı Kd. Yüzbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
66	Dinenval, Gustav	Yavuz Zırhlısında Çarkçı Yüzbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.

**Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri
Personel Listesi (Devamı)**

67	Roche	Yavuz Zırhlısında Güverte Kd. Yzb.	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
68	Chade	Yavuz Zırhlısında Yüzbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
69	Visner	Yavuz Zırhlısında Kd. Yzb. Kâtip	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
70	Chertez	Yavuz Zırhlısında Güverte Yüzbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
71	Dressel	Yavuz Zırhlısında Güverte Yüzbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
72	Loder	Yavuz Zırhlısında Çarkçı Yüzbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
73	Chele	Yavuz Zırhlısında Tbp. Yüzbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
74	Chetmir	Yavuz Zırhlısında Güverte Yüzbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
75	Ledebor	Donanmada Güverte Kd. Yzb.	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
76	T.Rosentreter	Yavuz Zırhlısında Güverte Mülazımı	197718 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
77	Von Şedşet	Yavuz Zırhlısında Güverte Mülazımı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
78	-	Sekizinci Ordu İstihkâm Kumandan Vekili Binbaşı	1917 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
79	Günter	Birinci Menzil Müfettişliği Erkân-ı Harbiye Reisi Binbaşı İstihkâm Tb. Komutan	1914-1918 yılları arasında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.
80	Garets	Umur-ı Havaiye Müfettiş Vekili Binbaşı	1917 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
81	Travets	Karargâh-ı Umumi Erkân-ı Harbiyesi Riyaset-i Saniyesi Binbaşı	1917 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
82	Beramann	Alman Sahra Demiryolları Dersaadet Murahhası Erkânı Harbiyye Binbaşı	1917 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

83	Lanffeld	Boğazlar Umum Kumandanlığı Emrinde Alman Deniz Tayyare Müfrezesi Sabık Kumandan Vekili Yüzbaşı	1917 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
84	Revel	Karargâh-1 Umumi Beşinci Şubede Sahra Topçu Yzb.	1917 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır
85	Schtein	Altıncı Orduda On Beş Nolu İtfaiye Taburunda Yüzbaşı	1917 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır
86	Wolf	Yirmi İkinci Kolordu İnşaat Müfrezesi Kumandanı Yüzbaşı	1917 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır
87	Pavl Lodorf	Karargâh-1 Umumi Şube Müdürü Refakatinde Alman Süvari Mülazım-1 Evvel	1917 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
88	von Anderten	Karargâh Erkân-1 Harbiye Riyaseti Mülazım-1 Evvel, Gn.Kur.Başkanı'nın emir subayı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
89	Von Lossow	Dersaadet Almanya Sefareti Murahhas-1 Askeriyesi Genel 5. Ordu	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
90	Parakein	Altıncı Ordu Erkân-1 Harbiye Reisi Vekili Kaymakam	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
91	Parakein	Altıncı Ordu Erkân-1 Harbiye Reisi Vekili Kaymakam	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
92	Nizen	Esliha-1 Müfettiş Umumiliğinde Binbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
93	Rudolf Masi	Esliha-1 Müfettiş Umumiliğinde Binbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
94	Wilhem Ham	Toros (Birliğinde) Müstahdem Yirmi Beş Numaralı Alman Şimendifer Teşkilatı Kumandanı Yüzbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
95	Aleksander Kitahel	Sekizinci Ordu Mıntıkasında 212 Numaralı Alman Seyyar Hastanesinde Eczacı Yüzbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.

**Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri
Personel Listesi (Devamı)**

96	Ernst Fridriņ Verleman	Sekizinci Ordu Mıntkasında 212 Numaralı Alman Seyyar Hastanesinde Mükellef Tbp. Mülazım-1 Evvel	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
97	Hans von Dednat	Toros (Birliğinde) Müstahdem Yirmi Beş Numaralı Alman Şimendifer Teşkilatında Emir Zâbiti Mülazım	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
98	-	Toros (Birliğinde) Müstahdem Üç Numaralı Şimendifer İnşaatına Memur-1 Hususi Bölük Kumandanı Mülazım	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
99	Carl Daneb	Toros (Birliğinde) Müstahdem Üç Numaralı Şimendifer İnşaatına Memur-1 Hususi Bölüğünde Mülazım	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
100	Yemil Ben	Toros (Birliğinde) Müstahdem Üç Numaralı Şimendifer İnşaatına Memur-1 Hususi Bölüğünde Mülazım	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
101	Wilhem	Toros(Birliğinde) Müstahdem Üç Numaralı Şimendifer İnşaatına Memur-1 Hususi Bölük Doktoru	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
102	Yarbay Otto von Feldman	Esliha-1 Müfettiş Umumiliğinde Kağithane - Mahalli Müdürü Yüzbaşı, Gn.Kur. Sınıveri Yığınak Dairesi Gn.Kur. 3. Şb. Başkanı. Türk Yarbayı olarak barış zamanında Yığınak Dairesi Başkanı, Amiral Usedom'un Karargâh'ında çalışmıştır, harp zamanında 1. Ordu'nun Kur. Başkanı, en son Türk Gn. Kur.'ında Hareket Dairesi Başkanı ve Askeri Matbaa'nın	1913-1918 yılları arasında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

103	-	Dairesi Gn.Kur. 3. Şube Başkanı. Türk Yarbayı olarak barış zamanında Yığınak Dairesi Başkanı, Amiral Usedom'un Karargâh'ında çalışmıştır, harp zamanında 1. Ordu'nun Kurmay Başkanı, en son Türk Gn.Kur.da Hareket Dairesi Başkanı ve Askeri Matbaa'nın yöneticisi.	-
104	Wilhem	Eslîha-ı Müfettiş umumiliğinde Sirkeci Teslim Zâbiti Yüzbaşı	1917 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
105	Redel	Eslîha-ı Müfettiş Umumiliğinde Sirkeci Teslim Zâbiti Yüzbaşı	1917 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
106	Pires	Eslîha-ı Müfettiş umumiliğinde Sirkeci Teslim Mülazım-ı Evvel	1917 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
107	Bidenvah	Yedinci Menzil Müfettişliği Erkân-ı Harbiyyesinde Mülazım-ı Evvel	1917 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
108	Grey von Kresnestein	Heyet-i askeriye azasından sekizinci ordu kumandan-ı sabıkı mirliva	1917 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
109	Meuderd	Sekizinci Ordu Topçu Kumandanı Kaymakam	1917 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
110	Heiden	Sekizinci Ordu Topçu Kumandan Muavini Mülazım-ı Evvel	1917 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
111	Jozer Choltze	Altıncı Ordu Teyyare Kıtasında Mülazım-ı Evvel	1917 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
112	Erich Böhme	Yirmi Dördüncü Fırka Kumandanı Miralay. 1917-1918 Filistin'de 24. P.Tüm. K.nı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
113	Emil Zelike	Yedinci Ordu Yirminci Kolordu Topçu Kumandanı Kaymakam	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

114	Wolf	Sekizinci Ordu Erkan-1 Harbiyesinde Erkan-1 Harb Binbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
115	Aleksandr Yahnavi	Eslıha-1 Müfettiş Umumiliği Tecrübe Heyeti Sahra Topçu Şb. Md. Bnb.	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
116	Fernando Bare Baare Prusyalı Kurmay Yüzbaşı	Ordu Dairesi Ordu Şubesi Müdürü Erkan-1 Harb Binbaşı Askeri Heyet ve Türk Harbiye Nezareti Ordu ve İkmal Dairesi.	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
117	Estobel	Bahr-i Sefid Boğazı Kumandanlığı Erkan-1 Harbiye Reisi Sabıkı Binbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
118	Leopohl Chovartz	Altıncı Ordu Menzil Müfettişliği Hıfzı'ıslıhha Müşaviri Tbp. Bakteriyoloğu Binbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
119	Mac	Yedinci Ordu Yirminci Kolordu İrtibat Zâbiti Yüzbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
120	Françer Von Wolf Tudemvart	Mısırata Telsiz Telgraf Merkezinde Müstahdem Süvari Yüzbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
121	Kişke	Karargâh-1 Umumi Erkân-1 harbiye riyaset-i saniyesi refakatinde sahra topçu Yüzbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
122	Hebolt	Dersaadet'deki Alman otomobil kıtaatı müdürü Yüzbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
123	Yb. Friedrich Kress von Kressenstein	Alman Sahra demiryolları müdüriyetinin Dersaadet murahhası erkân-1 harbiye zâbitliği maiyetinde müstahdem Yüzbaşı, Savaş Bakanlığı Ordular Dairesi Başkanı. 2.8.1914- 21.9.1914 Gn.Kur. Hareket Dairesi Başkanı.	1914-1918 yılları arasında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

124	Nullet	Sekizinci Ordu erkân-ı harbiyesinde süvari Yüzbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
125	Şipis	Altıncı Ordu ağır topçu taburunda müstahdem Yüzbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
126	Eickhart	Yirmi ikinci kolordu istihkâm kumandan vekili Yüzbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
127	Barckhausen Carl	Alman sahra demiryolları müdüriyetinin Dersaadet murahhası erkân-ı harp zâbitliği maiyetinde müstahdem ihtiyat Yüzbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
128	Otto Müller	Altıncı Ordu Menzili Alman Bakteriyoloji hanesinde Bakteriyolog Muavini Tbp. Mülazım-ı Evvel	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
129	Chodet	Deniz Teyyare Müfrezesinde Bahriye Mülazım-ı Sani	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
130	Andre Asnifer	Kudüs Tahkimat Komisyonunda Mülazım-ı Sani	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
131	Hergut	Yıldırım Ordular grubunda müstahdem miriliva düş Tahkimat Komisyonunda Mülazım-ı Sani	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
132	Lihteşlah Wilhelm	Şam top tamirhanesi müdürü Kaymakam	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
133	Liman	Altıncı kolordu topçu kumandanı Kaymakam	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
134	Şilenskar	Bahr-i Sefid Boğazı deniz kumandanı ağır topçu Binbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
135	Lodlof	Yıldırım Ordular grubu karargâhında erkân-ı harb Binbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
136	Von Yapeck	Yıldırım Ordular grubu karargâhında erkân-ı harb Binbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
137	Molsen	Yıldırım Ordular grubu karargâhında şimendifer zâbiti Binbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

138	Fox	Şam şimendifer murahhası Binbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
139	Lobke	Yıldırım Ordular grubu istihbarat zâbiti erkân-ı harp Yüzbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
140	Perkal	Sekizinci Ordu emrinde 703 numaralı otomobil kolu kumandanı Yüzbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
141	Schimdt	Yıldırım Ordular grubu karargâhında vesait muhabere müdürü Yüzbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
142	Rode	Altıncı fırka nezdinde istihbarat zâbiti Mülazım-ı Evvel	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
143	Achriht	Altıncı fırka nezdinde istihbarat zâbiti Mülazım-ı Evvel	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
144	Lederer	Onuncu Teyyare Bölüğü Kumandanı Mülazım-ı Evvel	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
145	Albrecht	Yedinci Ordu Emrinde 717 numaralı otomobil kolu kumandanı mülazım-ı sani, sivas Ulukışla'da Taşıt Birliği Komutanı.	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
146	Flatsi	Birinci deniz tayyare müfrezesinde mülazım-ı sani	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
147	Walter Schinal	Sekizinci Ordu emrinde 601 numaralı makineli tüfek bölüğü kumandanı mülazım-ı sani	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
148	George Chityal	Sekizinci Ordu emrinde 608-601 numaralı makineli tüfek taburunda doktor mülazım-ı evvel	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
149	Hermann Schinler	Sekizinci Ordu emrinde 608-601 numaralı makineli tüfek taburunda iaşe zâbiti mülazım-ı sani	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
150	İzodor Hirşon	Sekizinci Ordu emrinde 604 numaralı makineli tüfek bölümünde mülazım-ı sani	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

151	Heizih Berke	Sekizinci Ordu emrinde 606 numaralı makineli tüfek taburunda doktor mülazım-ı evvel	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
152	Joseph Bake	Sekizinci Ordu emrinde 607 numaralı makineli tüfek bölüğü kumandanı mülazımı sani	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
153	Rotebzih Reinhold	Sekizinci Ordu emrinde 607 numaralı makineli tüfek bölümünde küçük zâbit Sekizinci Ordu emrinde 602 numaralı makineli bölümünde küçük zâbiti	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
154	Krişbaden Heinzich	Sekizinci Ordu emrinde 602 numaralı makineli bölümünde küçük zâbiti	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
155	Fobe Otto	Sekizinci Ordu emrinde 602 numaralı makineli bölümünde küçük zâbiti	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
156	Koch Wilhelm	Sekizinci Ordu emrinde 604 numaralı makineli bölümünde küçük zâbiti	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
157	Rimemper Mihail	Sekizinci Ordu emrinde 604 numaralı makineli bölümünde küçük zâbiti	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
158	Milens	Teyyareci Mülazım-ı Sani	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
159	Nikolay Friedrich August	Heyet-i askeriye azasından ve Dördüncü Ordu topçu müfettişi mirliva Barış zamanında Türk Albayı olarak Türk P. Tüm.K.nı, harp zamanında Türk Tümğ. Olarak en son 3. Tümen Kumandanı, sonra 2. Türk Kolordusu Kumandanı ve 4. Türk Ordusu Topçu Müfettişi, önce Kumkale'de görev yapmıştır, sonra Albay 16. Kolordu'nun vekâleten kumandanı, hastalanınca yerini Albay Kannengiesser almıştır.	1913-1918 yılları arasında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

160	Hans Hanendorf	Altıncı Ordu tayyare kıtaatı kumandanı Binbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
161	Aleksandır Kasbavm	Otomobil umuru müfettişliği heyet-i erkân-ı reisi Binbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
162	Otto Hortmann	On Sekizinci Kolordu erkân-ı harbiye birinci şube müdürü Binbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
163	Prens Marit zu Schaubburg-Lipe	Beşinci Ordu karargâhında müstahdem Binbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
164	Bolan Buhlan, Willy	Boğazlar umum kumandan yaveri Binbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
165	Mayer	Prusya harbiye nezaretinin Dersaadet murahhası Binbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
166	Etyan	On Yedinci Kolordu emrinde Binbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
167	Mur	Altıncı Ordu topçu müfettiş muavini ağır topçusu Binbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
168	Erich Eiswoldt	Yıldırım Ordular Grubu erkân-ı harbiye birinci şubesine memur Yüzbaşı, 1917'den itibaren topçu subayı.	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
169	Schüz, Hans	Altıncı Ordu tayyare kıtaatı kumandanı Yüzbaşı, Irak'ta 6. Ordu'da Uçak filolarının sonraki komutanı.	1916/1917 yılları arasında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.
170	Gambike	On Üçüncü Kolordu tayyare bölüğü kumandanı Yüzbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
171	Walter Holtstein	Musul konsolosu mülazım-ı evvel	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
172	Hans Şilesni	Halep Alman irtibat zâbitliği maiyetinde müstahdem ikinci redif mülazım-ı sanisi	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
173	Kont Wolf Sifel	Dördüncü Ordu On İkinci Kolordu erkân-ı harbiye reisi Alman Binbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

174	Emerich	Makriköy barut fabrikasında kimyager Doktor	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
175	Boehringer Julius	Esliha-ı müfettiş umumiliği emrinde askeri mühendis Deniz Teğmen	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
176	Maks Bravnert Braunert, Dr. Maximillian	Denizci Tbp. Yzb. Ayazma kömür ocağı tabibi Bahriyeli doktor	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
177	Von Hesse	Alman karargâh-ı umumisi muhabere umuru müdürü miralay	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
178	Komerd	Altıncı ordu-yı hümayun menzil müfettişliğinde bulunmuş olan gönüllü zâbitandan Kaymakam	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
179	Von Surevald	Alman karargâh-ı umumisi muhabere umuru müdüriyeti erkân-ı harbiye reisi Binbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
180	Von Chitok Haussen	Alman Sahra demiryolları müdüriyetinin Sofya murahhası erkân-ı harbiye Binbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
181	Karl Von Elern	Heyet-i askeriye birinci yaveri Binbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
182	Lorenz Hans	Heyet-i Askeriye riyaset yaveri olup, Almanya'ya avdet etmek üzeredir Binbaşı, 1915-1918 Askeri Heyette emir subayı.	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
183	Gother Diecheck	Alman Şark telgraf kıtası Dersaadet işletme şubesi kumandanı Yüzbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
184	Eroyn Şults	Halep menzil müfettişliği Deyr-i Zor mıntıka müfettişliği memur istihkâm Yüzbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
185	Von Derkerer	Dördüncü Ordu-yı Hümayun karargâhında müstahdem Yüzbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
186	Frankar August	Yıldırım Orduları Grubuna mensup 300 numaralı sıhhiye bölümünde Alman Tbp. Yzb.	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.

**Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri
Personel Listesi (Devamı)**

187	Sperryo Augus	Yıldırım Orduları Grubuna mensup 703 numaralı Alman taburunda Tbp. Yzb.	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
188	Güter	Dersaadet otomobil parkı kumandanı mülazım-1 evvel	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
189	Polman	Kerkük Alman menzili kumandanı ve Alman hastanesi sertabibi mülazım-1 evvel	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
190	Martinfed	Yıldırım baş menzil müfettişliği erkân-ı harbiyesinde müstahdem mülazım-1 evvel	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
191	Müller	İstihkâm heyet-i talimesi riyaseti maiyetinde müstahdem iken Almanya'ya avdet etmiştir mülazım-1 evvel gönüllü zâbitanından	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
192	Blodpos	Yirminci Kolordu-yı Hümayun'a mensup Alman istihkâm bölüğü kumandanı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
193	Betno Von Sirov	Yıldırım Orduları Grubu'na mensup 707 numaralı Alman taburunda ihtiyat mülazım-1 evvel	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
194	Alfre Nein	Yirminci Kolordu-yı Hümayunu'na mensup Alman istihkâm bölüğü zâbitanından mülazım-1 sani	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
195	Chobert	Yıldırım Orduları Grubuna mensup 703 numaralı Alman taburunun üçüncü bölümünde ihtiyat mülazım-1 sani	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
196	Von Scheitein	Yıldırım Orduları Grubuna mensup 707 numaralı Alman taburunun makineli tüfek ihtiyat mülazım-1 sani	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
197	Adolf Müller	Yedinci Ordu-yı Hümayun emrinde 708 numaralı otomobil kolunda Yüzbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

198	Rebşard Şivan	Yedinci Ordu-yı Hümayun emrinde 708 numaralı otomobil kolunda mülazım-ı evvel	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
199	Karl Kreze	Yedinci Ordu-yı Hümayun emrinde 709 numaralı otomobil kolunda mülazım-ı evvel	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
200	-	Yedinci Ordu-yı Hümayun emrinde 706 numaralı otomobil kolunda mülazım-ı sani	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
201	Heinrich Grim	Yedinci Ordu-yı Hümayun emrinde 707 numaralı otomobil kolunda mülazım. 500. Alman motorlu taşıt araçları komutanı, Toroslar Çamalan'da.	1916-1918 yılları arasında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.
202	Yum Kranç	Yıldırım Orduları Grubuna mensup 707 numaralı Alman taburunda ihtiyat mülazım-ı sani	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
203	Friedrich Dewitz	On Üçüncü Kolordu topçu muallimi iken Almanya'ya avdet eden Kaymakam	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
204	Grafinishtein	Dersaadet Alman Kd. Bnb.	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
205	Riche	Yıldırım Orduları Grubu Alman muamelat-ı zatiye şubesi müdürü Binbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
206	Ernst Krans	Altıncı Ordu Otomobil kıtaatı kumandanı süvari Yüzbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
207	Schimidt Chirover	Sekizinci Ordu İstihbarat zâbitliğinde müstahdem Alman Yüzbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
208	Kriç Oliç	Birinci Ordu-yı Hümayun'da müstahdem P. Yzb.	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
209	Valts	Yıldırım Orduları Grubuna mensup 304 numaralı tayyare müfrezesinde Alman Yüzbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
210	Eliyas	Yıldırım Orduları Grubuna mensup 302 numaralı tayyare müfrezesinde Alman Yüzbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

211	Binek	Yıldırım Orduları Grubuna mensup 301 numaralı tayyare müfrezesinde Alman Yüzbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
212	-	Çanakkale Grubu inşaat İstihkâmiyesine memur Alman gönüllü zâbitanından Yüzbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
213	Ludorf	Karargâh-ı Umumi Harekât şube-i harbiyesinde müstahdem ikmal gönüllü zâbitanından mülazım-ı evvel	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
214	Von -	Yıldırım Ordular Grubu'na mensup 301 numaralı tayyare müfrezesinde Alman mülazım-ı evvel	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
215	Baleyn	Yıldırım Ordular Grubu'na mensup 213 numaralı Alman seyyar hastanesinde sihiye mülazım-ı evvel doktor	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
216	Zaydel	Yıldırım Ordular Grubu'na mensup 303 numaralı tayyare müfrezesinde Alman mülazım	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
217	Mefeski	Yıldırım Ordular Grubu'na mensup 303 numaralı tayyare müfrezesinde Alman mülazım	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
218	Hanzen	Yıldırım Ordular Grubu'na mensup 302 numaralı tayyare müfrezesinde Alman mülazım	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
219	Şizoletel	Yıldırım Ordular Grubu'na mensup 300 numaralı tayyare müfrezesinde Alman ihtiyat mülazım-ı evvel	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
220	Bastenyer	Yıldırım Ordular Grubu'na mensup 300 numaralı tayyare müfrezesinde Alman mülazım	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
221	Ulrich	Yıldırım Ordular Grubu'na mensup 304 numaralı tayyare müfrezesinde Alman mülazım	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

222	Hoysen Şitam?	Yıldırım Ordular Grubu'na mensup 304 numaralı tayyare müfrezesinde Alman mülazım	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
223	Gonella	Yıldırım Ordular Grubu'na mensup 302 numaralı tayyare müfrezesinde Alman mülazım	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
224	Vekez?	Yıldırım Ordular Grubu'na mensup 301 numaralı tayyare müfrezesinde Alman mülazım	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
225	Weber	Yıldırım Ordular Grubu tayyare kumandanlığında Alman mülazım	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
226	Robert Lodertis	Dersaadet'de Yıldırım irtibat zâbitliği refakatinde otomobil ikmaline memur Alman ihtiyat mülazım	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
227	Ribhard Kozman	Yıldırım Ordular Grubu emrinde 1701 numaralı telefon müfreze kumandanı Alman mülazım-ı sani	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
228	Karl Tab	Birinci Ordu-yı Hümayun'da müstahdem telgraf mülazım-ı sani	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
229	Pavl Bertet	Birinci Ordu-yı Hümayun'da müstahdem telgraf mülazım-ı sani	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
230	Hayniğ	Osmanlı mevki' kumandanlığı maiyetinde Alman küçük zâbit	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
231	Gayze	Esliha müfettiş-i umumiliğinde müstahdem Alman Kaymakam	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
232	Frey	Beşinci Ordu istihkâm müfettişliğinden Yıldırım Ordular Grubu'nda Alman Kaymakam	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
233	Aye Karl	Bahr-i Sefid Boğazı mevki' müstahkeminde müstakil 13 kumandanı Alman ağır topçu Bnb.	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
234	Lol	Altıncı Ordu istihkâm müfettişi Alman ağır topçu Binbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
235	Reinhold Losoyi	Yıldırım Ordular Grubu'na mensup 101 numaralı Sıhhiye deposunda Alman ihtiyat eczacı Yüzbaşı	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.

**Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri
Personel Listesi (Devamı)**

236	Loret Blast	Bahr-i Sefid Boğazı'ndaki Alman müfrezesinde ağır topçu mülazım-1 evvel	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
237	Bischof Albrecht	Birinci fırka kumandan yaveri Alman mülazım-1 evvel	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
238	Çays Heizich	Haleb menzil sıhhiye memuru Alman ihtiyat tabib mülazım-1 evvel Doktor	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
239	Foyerhak Ernesy	Hasan Beğli'de Amanos menzil hastanesi tabibi Alman birinci sınıf redif tabib mülazım-1 evvel Doktor	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
240	Lanfe Maksi	Pozantiyye Torosu menzil hastanesi tabibi Alman birinci sınıf redif tabib mülazım-1 evvel	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
241	Heinrich Wolf	Yıldırım Ordular Grubuna mensup 1701 numaralı ordu telefon müfrezesi kumandanı Alman mülazım-1 evvel	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
242	Herman Aşman	Yıldırım Ordular Grubuna mensup 1701 numaralı ordu telefon müfrezesinde Alman mülazım-1 sani	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
243	Wilhelm Chilahter	Yıldırım Ordular Grubuna mensup ordu muhabere kıtaatında kısım amiri müfrezesinde mülazım-1 sani	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
244	Artur Brinhard	Dreince'de? Alman garnizon kademlisi mülazım	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
245	Heinrich Willers	Hafif sahra obüs heyet-i talimesi kumandanı Alman mülazım	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
246	Walter Halde	On Dördüncü Ordu emrinde 1703 numaralı telefon müfrezesi ikinci takım kumandanı Alman mülazım	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
247	Çilositi Teodor	Dersaadet Alman Salib-i Ahmer hastanesi ser tabibi doktor	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
248	Nevi Kirh Pavl	Dersaadet Alman Salib-i Ahmer hastanesi etibbasından doktor	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

249	Golobek Wilhelm	Heyet-i askeriye maiyetinde Alman küçük zâbit	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
250	Rodiger	Mülazım	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
251	Kruger	İhtiyat Mülazım	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
252	Kruls	Yavuz'da ihtiyat Kd. Yzb.	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
253	Şitate	Bakterijolojihanede Tbp. Kd. Yzb.	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
254	Deckert Karl	3- Suriye sahil Tarassud Bölüğünde Mülazım	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
255	Gılan	Filotilada ihtiyat mülazım	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
256	Hasaken	Filotilada güverte Mülazım	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
257	Rodiker	Filotilada güverte Mülazım	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
258	Gustav Becker	Yavuz'da ihtiyat çarkçı Mülazım Donanma Başmühendisi.	1915-1918 yılları arasında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.
259	Kayl	Karargâh-ı Umumide yardımcı mülazım kapudan	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
260	Honderk Mark	Turgut Reis zırhlısında makine gedikli zâbiti	1918 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
261	Dr Heinrich, Trembur	1914-1918 Deniz Sağlık Birliklerinin en üst rütbeli subayı. Yavuz Zırhlısında Firkateyn Tabibi.	1914-1918 yılları arasında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.
262	Sebrzof	Yavuz zırhlısında firkateyn korvet kapudanı	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.
263	Von Mol	Donanma-yı hümayunda Kd. Yzb.	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.

**Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri
Personel Listesi (Devamı)**

264	Ney Otto	Irak nehr filotilasında Kd. Yzb. Goeben'de Devriye Subayı Irak Filotillası'nın Kumandanı.	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.
265	Linev	Donanma-yı hümayun Kd. Yzb.	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.
266	Zanderog	Irak filotilasında Tbp. Kd. Yzb.	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.
267	Kruger	Donanma-yı hümayun mabeyn taharri bölümünde Tbp. Kd. Yzb.	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.
268	Roşe	Yavuz zırhlısında Kd. Yzb.	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.
269	Levkrovka	Yavuz zırhlısında çarkçı Kd. Yzb.	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.
270	Homeyer	Midilli kruvazöründe Kd. Yzb.	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.
271	Karls	Midilli kruvazöründe Kd. Yzb.	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.
272	Grabau	Midilli kruvazöründe çarkçı Kd. Yzb., Midilli gemisinin Başmakiniisti.	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.
273	Bultes	İhraç müfrezesinde Kd. Yzb.	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.
274	Ruman	Filotilada Kd. Yzb.	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.
275	Malebes	Filotilada ihtiyat Kd. Yzb.	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.

**Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri
Personel Listesi (Devamı)**

276	Vilrih	Filotilada ihtiyat Kd. Yzb.	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.
277	Kruls	Basra torpidosunda ihtiyat Kd. Yzb.	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.
278	Fenner	Hamidiye kruvazöründe çarkçı Kd. Yzb.	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.
279	Rospel	Yavuz zırhlısında Yüzbaşı, Fırat Nehir Gemilerinde Komutan.	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.
280	Şade	Yavuz zırhlısında Yüzbaşı	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.
281	Kömpel	Yirmi üç numro Taht'el-bahrde Yüzbaşı	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.
282	Misovayt	Yavuz zırhlısında Yüzbaşı	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.
283	Benet	Yavuz zırhlısında Yüzbaşı	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.
284	Feld Baus	Taht'el-bahrde Yüzbaşı	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.
285	Şers	İhraç müfrezesinde Yüzbaşı	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.
286	Kraus	Yavuz zırhlısında çarkçı Yüzbaşı	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.
287	Vaks	Midilli kruvazöründe katib Yüzbaşı	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

288	Wodrig	Midilli kruvazöründe Yüzbaşı	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.
289	Donitz	Midilli kruvazöründe Yüzbaşı	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.
290	Kertes	İhraç müfrezesinde ihtiyat Yüzbaşı	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.
291	Berend	Filotilada çarkçı Yüzbaşı	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.
292	Hep	Filotilada çarkçı Yüzbaşı	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.
293	Hernig	Filotilada Yüzbaşı	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.
294	Yankof	Nefs-i Taht'el-bahr Filotilada katib Yüzbaşı	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.
295	Nesig	Bahriye merkez hastanesinde Tbp. Yzb.	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.
296	Bodensteyn Alwin	Irak Filotilasında çarkçı Yüzbaşı, Yavuz. Goeben'in mürettebatından, 11.12.1915'te İran'da Deniz ÖnYüzbaşı Ney'in emrinde Irak Filotillası'nı İnşa Etmek için İstanbul'dan ayrılmıştır.	1914-1916 yılları arasında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.
297	Bressel	Nefs-i Taht'el-bahr Filotilada mülazım	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.
298	Loder	Yavuz zırhlısında ihtiyat makine mülazımı	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.
299	Elers	Yavuz zırhlısında ihtiyat makine mülazımı	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.
300	Lorensen	Yavuz zırhlısında mülazım kâtibi	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.
301	Kekle	Midilli kruvazöründe makine mülazımı	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.
302	Andre	Filotilada mülazım	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

303	Libes Kind	Filotilada mülazım	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.
304	Krause	Filotilada mülazım, Goeben	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.
305	Kiz	Filotilada mülazım	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.
306	Poki Mayer	Donanma-yı hümayun Erkan-ı Harbiyesinde mülazım katip	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.
307	Brinkmann Franz	Irak Denizaltı Filotilasında Künye Subayı ve Filistin'de Yaver Nehir Filotilasında mülazım	1916-1918 yılları arasında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.
308	-	Donanma-yı hümayun vezne memuru mülazım katib	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.
309	Periz	Filotilada mülazım kâtib	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.
310	Arnim, Joachim von	Akdeniz Filosu'nun Kurmay Başkanı, Loreley, Barbaros Hayrettin ve Mesudiye'nin Alman Kumandanı. Deniz Binbaşı	1913-1916 yılları arasında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.
311	Kreze	Yüzbaşı Muavini	-
312	Hofer	İhtiyat Kd. Yzb.	-
313	Von Mülle	Bnb.	-
314	Palis	1915-1916 UB-46 Denizaltısı Komutanı. Kd. Yzb.	-
315	Ruman	Kd. Yzb.	-
316	Zumher	Kd. Yzb.	-
317	Von Şirader	Yüzbaşı	-
318	Lap ?	Çarkçı Yüzbaşı	-
319	Malis	İhtiyat Yüzbaşı	-
320	Abel von	Binbaşı, Yıldırım Ordularında üst menzil müfettişi	1916-1918 yılları arasında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.
321	Bultez	Yzb.	-

**Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri
Personel Listesi (Devamı)**

322	Von Hans	İhtiyat Kd. Yzb.	-
323	Laünburg	Yzb.	-
324	Baver	UB-46 Denizaltısı Kaptanı, Yüzbaşı	-
325	Foter	Çarkçı mülazım	-
326	Ziyeliniski	Zâbit Vekili	-
327	Wilmer Beğ	Heyet-i askeriye azasından Beşinci fırka kumandanı. Anafartalar Blg. Komutanı. Kaymakam	-
328	Fonrih Beğ	Heyet-i askeriye azasından Anafartalar Grubu topçu kumandanı Kaymakam	-
329	Şotüç Efendi	Tayyareci Yüzbaşı	Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
330	Graf von Carmer	Askeri Heyet ve 5. Ordu'da görevli, Süvari Kaymakamı	1915-1916 yılları arasında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.
331	Filigel	Kısm-1 Evvel Mümeyyizi Doktor	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
332	Von Colben	Bnb.	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
333	Pegond	Bnb.	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
334	Mannert	Yzb.	1916'da Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da 3. Ordu ve 2. Topçu Birliğinde Binbaşı
335	Gılas	Mülazım-1 Evvel	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
336	Grunaysi	Yzb.	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
337	Şotiç	Yzb.	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
338	Gıryentis	Mülazım-1 Evvel	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

339	Bene	Mülazım-ı Evvel	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
340	Schimdt	İhtiyat Mülazımı	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
341	Von Vek Beğ	Kaymakam	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
342	Von Lok Bey	Kaymakam	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
343	Pişof Beğ	Kaymakam	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
344	Rabe, Hans	Edirne'de 15. Piyade Alayı Komutanı, İstanbul'da Tümen Komutanı, Binbaşı 1909 yılı Ekim ayının ortasından 1913'e kadar Türk Binbaşısı olarak Türk Askeri Okulu'nda öğretmen, Askeri Heyet, barış zamanında Edirne'de bir Türk Piyade Alayı Kumandanı. Harp zamanında Gelibolu'daki muharebelerde 15. Piyade alayı Kumandanı, en son İstanbul'da bir Kombine Tümen Kumandanı.	1909-1914 yılları arasında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.
345	Klosiç Beğ	Bnb.	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
346	Folkar Beğ	Bnb.	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
347	Kiyi Beğ	Bnb.	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
348	Von Lonç Efendi	Yzb.	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
349	Piyotter Efendi	Yzb.	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
350	Kırrot Efendi	Ağır Topçu Bnb.	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
351	Timhe	Bnb.	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.

**Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri
Personel Listesi (Devamı)**

352	Berikschtien Efendi	Yzb.	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
353	Blume Efendi	Donanma Tabib Yüzbaşı	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
354	Dağez Efendi	Mülazım-1 Sani	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
355	Bevazengi Beğ	Kaymakam	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
356	Blumer Efendi	Bnb.	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
357	Frayher von	Yzb.	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
358	Şern Efendi	Yzb.	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır. Veteriner.
359	Bek Efendi	Yzb.	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır. Veteriner.
360	Ban Efendi	Yzb.	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır. Veteriner.
361	Roberk Efendi	Mülazım-1 Evvel	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır. Veteriner.
362	Şitayn Hof Efendi	Mülazım-1 Evvel	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır. Veteriner.
363	Burgaver Efendi	Mülazım-1 Evvel	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır. Veteriner.
364	Konçendorf Efendi	Üçüncü sınıf Kâtip	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır. Dış Tabibi
365	Lanfe Efendi	Mülazım-1 Evvel	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
366	Nikolay Beğ	Tuğg.	Heyet-i Askeriyye Azası

**Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri
Personel Listesi (Devamı)**

367	Kislinh Beğ	Kaymakam	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
368	Roko Efendi	Yzb.	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır. Tbp.
369	Nikov Efendi	Yzb.	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır. Tbp.
370	Sulç Efendi	Yzb.	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır. Tbp.
371	Robek Efendi	Yzb.	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır. Veteriner.
372	Burgader	Yzb.	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır. Veteriner.
373	Yaranga Efendi	Mülazım-ı Evvel	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
374	Şitorç Efendi	Mülazım-ı Evvel	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
375	Eviberman	Küçük zâbit	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
376	Lepola	Küçük zâbit	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
376	Sulçe Efendi	Bnb.	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
377	Natsi Efendi	Yzb.	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
378	Garke Beğ	Binbaşı 1916-1917 İstanbul'da Demiryolu Özel Birlikleri Komutanı.	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
379	Günther Beğ	Binbaşı 1916-1917 İstihkâm Tabur Komutanı	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
380	-	Bnb.	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

381	Von Mayeveski Efendi	Bnb.	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
382	Rozenviş Efendi	Yzb.	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
383	Garvet Efendi	Yzb.	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
384	Şulte Efendi	Yzb.	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
385	Müller Efendi	Yzb.	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
386	-	Yzb.	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
387	Von Bolor Efendi	Mülazım-ı Evvel	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
388	Veber Efendi	Mülazım-ı Evvel	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
389	Krapes Efendi	Yzb.	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
390	Adtan Efendi	Yzb.	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
391	Frayd von Fortizh Efendi	Yzb.	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
392	Ziniç Efendi	Yzb.	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
393	Vist Efendi	Mülazım-ı Evvel	1916 yılında Osmanlı Ordusu'nda bulunmaktadır.
394	Mertens Johannes Paşa	Çanakkale Boğazı tahkimatları komutanlığını alır. Müstakil Kumandanlık, Türk Korg. Olarak Çanakkale'deki istihkâmların kumandanı ve Türk Genel Karargâhı'nın Delegatesi.	1914-1918 yılları arasında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.
395	Gratsi Beğ	Bnb.	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.

**Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri
Personel Listesi (Devamı)**

396	Mor Beğ	Bnb.	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
397	Dayer Efendi	Yzb.	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
398	Şilker Efendi	Yzb.	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
399	Lange Efendi	Yzb.	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
400	Destfal Efendi	Mülazım-1 Evvel	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
401	Şitoken Efendi	Mülazım-1 Evvel	1916 Yılında Gönüllü olarak OsmanlıOrdusu'na dâhil olmuştur.
402	-	Mülazım-1 Evvel	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
403	-	Mülazım-1 Evvel	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
404	Şir Holçe Beğ	Kaymakam	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
405	Şiravde Benağ Beğ	Kaymakam	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
406	Gavr Beğ	Kaymakam	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
407	Kratsen Mar Beğ	Kaymakam	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
408	Gurlits Beğ	Kaymakam	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
409	Vol Kalken Havzen Beğ	Kaymakam	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
410	Şoler Efendi	Bnb.	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
411	Vehovski Efendi	Ağır Topçu Yüzbaşı	1916 Yılında Gönüllü olarak OsmanlıOrdusu'na dâhil olmuştur.
412	Haçefeld Efendi	Yzb.	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.

**Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri
Personel Listesi (Devamı)**

413	Leman Efendi	Yzb.	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
414	Caniç Efendi	Yzb.	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
415	Tavifer Efendi	Yzb.	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
416	Von Derhayde Efendi	Yzb.	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
417	Karavel Efendi	Mülazım-1 Evvel	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
418	Hagar Efendi	Mülazım-1 Evvel	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
419	Gırim Efendi	Mülazım-1 Evvel	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
420	-	Mülazım-1 Evvel	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
421	-	Topçu Mülazım-1 Evvel	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
422	-	Mülazım-1 Evvel	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
423	Van Havzen Efendi	Mülazım-1 Sani	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
424	Graniç Efendi	Mülazım-1 Sani	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
425	Bohman Efendi	Mülazım-1 Sani	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
426	-	Mülazım-1 Sani	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
427	Roja Efendi	Mülazım-1 Sani	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
428	Şern Efendi	Bnb.	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
429	Lotiç Efendi	Mülazım-1 Evvel	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.

**Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri
Personel Listesi (Devamı)**

430	Koppe Efendi	Mülazım-1 Evvel	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
431	Ronkel Efendi	Mülazım-1 Evvel	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
432	Havik Bey	Kaymakam	Askeri Heyet
433	Zodeştern Bey	Mirliva Güney Bölge Komutanı	Askeri Heyet
434	Poçernik Bey	Mirliva	Askeri Heyet
435	Herşel Efendi	Bnb.	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
436	Nayd Efendi	Yzb.	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
437	Mak Efendi	Yzb.	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
438	Mosner Efendi	Mülazım-1 Evvel	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
439	Bulad Efendi	Bnb.	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
440	Klage Beğ	Bnb.	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
441	Bayer Beğ	Bnb.	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
442	Berndt Bey	Yzb.	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
443	Dorendik Efendi	Mülazım-1 Evvel	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
444	Bonte Efendi	Mülazım-1 Evvel	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
445	Toleski Efendi	Mülazım-1 Evvel	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
446	Guslav Efendi	Mülazım-1 Evvel	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
447	Pare Efendi	Mülazım-1 Evvel	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

448	Viland Efendi	Mülazım-1 Evvel	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
449	Garle Efendi	Mülazım-1 Sani	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
450	Klok Korn Efend	Mülazım-1 Evvel	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
451	Rid	Küçük zâbit	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
452	Libert Beg	Tbp. Yzb.	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
453	Doneniğ Havz Beğ	Mülazım-1 Sani	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
454	Firayler von Forstenrigh Beğ	Yzb.	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
455	Kinple Beğ	Bnb.	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
456	Hosober Beğ	Yzb.	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
457	Vinçer	Yzb.	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
458	Bender Efendi	Mülazım-1 Evvel	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
459	Müller	Yzb.	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
460	Vinhler Efendi	Mülazım-1 Evvel	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
461	Guslav Efendi	Yzb.	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
462	Tbp. Şimid	Yzb.	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
463	Baron von Zalca	Yzb.	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
464	-	Mülazım-1 Evvel	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.

**Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri
Personel Listesi (Devamı)**

465	Frake	Küçük Zâbit	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
466	Hsomel Beğ	Bnb.	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
467	-	Bnb.	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
468	-	Tbp. Yzb.	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
469	Brendt Efendi	Yavuz Zırhlısında Yüzbaşı	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
470	Olga	Yzb.	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
471	-	Mülazım-ı Evvel	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
472	Vasilevski Beğ	Kaymakam	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
473	Benet Man	Kaymakam	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
474	Vonberg	Sivas'ta 30. Sahra Topçu Alayı Komutanı, Binbaşı, Barış zamanında Türk Binbaşısı olarak Sivas'ta Topçu Alayı'nın Kumandanı, harp zamanında Türk Yarbayı olarak Çanakkale'de "Anafartalar Grubu"nda 30. Sahra Topçu Alayı'nın Kumandanı ve en son Kafkas Cephesi'nde.	Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur. 1914-1916 yılları arasında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.
475	Şilling Beğ	Tbp. Bnb.	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
476	Zanderden Beğ	Bnb.	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
477	Vağner Beğ	Yzb.	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
478	Metke Efendi	Yzb.	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.

**Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri
Personel Listesi (Devamı)**

479	Ernikod Efendi	Mülazım-1 Sani	Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
480	Şilling Efendi	Mülazım-1 Sani	Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
481	Yome Efendi	Mülazım-1 Sani	Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
482	Kiker Efendi	Mülazım-1 Sani	Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
483	Sirov Efendi	Mülazım-1 Sani	Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
484	Palod Efendi	Mülazım-1 Sani	Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
485	Kotink Efendi	Mülazım-1 Sani	Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
486	Amlang Efendi	Mülazım-1 Sani	Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
487	Niçka Efendi	Mülazım-1 Sani	Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
488	Robert Efendi	Mülazım-1 Sani	Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
489	Milsing Efendi	Mülazım-1 Sani	Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
490	Zayde Man Efendi	Mülazım-1 Sani	Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
491	Pope Efendi	Mülazım-1 Sani	Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
492	Yetri Efendi	Mülazım-1 Sani	Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
493	Kastan Efendi	Mülazım-1 Sani	Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
494	Poçe Efendi	Mülazım-1 Sani	Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
495	Müller Efendi	Mülazım-1 Sani	Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.

**Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri
Personel Listesi (Devamı)**

496	Polman Beğ	Kaymakam	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
497	Şitorç Efendi	Yzb.	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
498	Oehringen, Prens Hohenlohe von	Yzb. 1 No'lu Uçak Filosu'nda Rasit	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
499	Kalinğ Hard	Yzb.	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
500	Gothe Efendi	Yzb.	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
501	Liht Şilağ Beğ	Kaymakam	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
502	Peganzel Şitil Beğ	Bnb.	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
503	Vaydener Beğ	Bnb.	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
504	Paver Beğ	Bnb.	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
505	Ludorf Efendi	Mülazım-1 Evvel	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
506	Vizind Efendi	Ağır Topçu Mülazım-1 Evvel	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
507	Çöllic efendi	Mülazım-1 Sani	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
508	Nagel	Tğm.	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
509	Pirennnek	Küçük zâbit	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
510	Vend Beğ	Bnb.	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
511	Vibe Beğ	Bnb.	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.

**Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri
Personel Listesi (Devamı)**

512	Hamaher Efendi	Mülazım-1 Evvel	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
513	Fayet Efendi	Mülazım-1 Evvel	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
514	Bernayka Efendi	Mülazım-1 Evvel	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
515	Adolf Homel Efendi	Bnb.	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
516	Şimid Efendi	Mülazım-1 Evvel	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
517	Grav Efendi	Zâbit vekili	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
518	Schumacher Efendi	Yzb.	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
519	Ostendruf Efendi	Ağır Topçu Mülazım-1 Evvel	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
520	Haynrih Efendi	Mülazım-1 Evvel	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
521	Havk Efendi	Mülazım-1 Evvel	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
522	Jilpert Efendi	Bnb.	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
523	Nihavne Beğ	Bnb.	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
524	Uber Efendi	Yzb. Halep	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
525	Ayzenlor Efendi	Mülazım-1 Evvel	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
526	Hodeka Efendi	Mülazım-1 Sani	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
527	Von Ernim Beğ	Süvari Binbaşı	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
528	Vayer Beğ	Bnb.	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.

**Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri
Personel Listesi (Devamı)**

529	Henking Efendi	Mülazım-ı Evvel	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
530	Çeringer Efendi	Zâbit Vekili	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
531	Bolatman Efendi	Zâbit Vekili	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
532	Von Paris Beğ	Kaymakam	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
533	Von Vusov Efendi	Bnb.	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
534	Güne Efendi	Bnb.	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
535	Gavlon Efendi	Ağır Topçu Yzb.	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
536	Ror Efendi	Yzb.	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
537	Lener Efendi	Yzb. Veteriner	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
538	Bayer Efendi	Yzb. Veteriner	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
539	Rihter Efendi	Yzb. Veteriner	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
540	Müller Efendi	Yzb. Veteriner	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
541	Hayze Efendi	Yzb. Veteriner	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
542	Peril Efendi	Yzb. Veteriner	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
543	Ekekinig Efendi	Yzb. Veteriner	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
544	Şulçe Efendi	Yzb. Veteriner	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
545	Şulçe Efendi	Ağır Topçu Mülazım-ı Evvel	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

546	Etyan Efendi	Bnb.	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
547	Kravze Efendi	Bnb.	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
548	Von Andret Efendi	Mülazım-1 Evvel	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
549	Perehz Efendi	Mülazım-1 Evvel	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
550	Yegan Niştil Efendi	Mülazım-1 Evvel	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
551	Halmayer Efendi	Mülazım-1 Evvel	1916 Yılında Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
552	Ekert Beğ	Erkan-1 Habiye Kaymakamlığı	Askeri Heyet
553	-	Kaymakam	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
554	Nigert Beğ	Kaymakam	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
555	Von Hots Efendi	Bnb.	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
556	Hohyavm Efendi	Bnb.	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
557	Grunays Efendi	Mülazım-1 Evvel	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
557	Detcar Efendi	Mülazım-1 Evvel	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
558	Banarı Efendi	Mülazım-1 Evvel	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
559	Von Havk Beğ	Mirliva	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
560	Dr. Range Beğ	Bnb.	Filistin Cephesi'nde su ve sondaj işleri bölümü başkanı.
561	Hince Efend	Yzb.	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.

**Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri
Personel Listesi (Devamı)**

562	Von Oylar Şiley Efendi	Yzb.	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
563	Akhard Efendi	Mülazım-1 Evvel	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
564	Ropnak	Mülazım-1 Evvel	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
565	Frey Beğ	Yıldırım Ordusu İstihkâm Müfettişi Kaymakam	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
566	Berdinlog Beğ	Kaymakam	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
567	Kumher Beğ	Kaymakam	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
568	Gayr	Yzb.	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
569	Hart Efendi	Mülazım-1 Evvel	Askeri Heyet
570	Knote Efendi	Mülazım-1 Sani	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
571	Alvis Klayn Efendi	Kısm-1 Evvel Mümeyyizi Doktor	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
572	Von Kras	Mirliva	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
573	Şelenecka Beğ	Bnb.	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
574	Von Nuşih Beğ	Bnb.	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
575	Şulçe	Bnb.	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
576	Ravh Efendi	Yzb.	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
577	Kontis Efendi	Yzb.	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
578	Firoze Efendi	Yzb.	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

579	Kalyn	Mülazım-1 Sani Tbp.	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
580	Seçileyn Efendi	Yzb.	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
581	Dikman Efendi	Mülazım-1 Evvel	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
582	Ardman Efendi	Mülazım-1 Evvel	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
583	Vağner	Başçavuş	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
584	Fildern Beğ	Kaymakam	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
585	Roleleyn Şitren Beğ	Bnb.	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
586	Batman Beğ	Bnb.	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
587	Back Efendi	Bnb.	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
588	Varndurf Efendi	Yzb.	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
589	Konrad Efendi	Mülazım-1 Evvel	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
590	Yanse Grav Efendi	Mülazım-1 Evvel	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
591	Yeker Efendi	Mülazım-1 Evvel	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
592	Blast Efendi	Mülazım-1 Evvel	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
593	Doren Efendi	Mülazım-1 Evvel	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
594	Yann Efendi	Binbaşı Veteriner	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
595	Rul Efendi	Yzb.	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.

**Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri
Personel Listesi (Devamı)**

596	Von Tomsen Efendi	Yzb.	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
597	Bors Efendi	Yzb.	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
598	Vikman Efendi	Yzb.	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
599	Hergott Beğ	Kaymakam 8. Ordu Karargâh Subayı, 4. Ordu 1918	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
600	Silvester Efendi	Ağır Topçu Yzb.	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
601	Benemen Efendi	Bnb.	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
602	Şiyerk Efendi	Mülazım-1 Evvel	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
603	Rurden Efendi	Ağır Topçu Mülazım-1 Evvel	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
604	Bomekburg Efendi	İstihkâm Mülazım-1 Evvel	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
605	Müller Efendi	İstihkâm Mülazım-1 Evvel	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
606	Volf Efendi	Bnb.	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
607	Gerih	Bnb.	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
608	-	Bnb.	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
609	Grafniğ Havk	Bnb.	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
610	Lol	Bnb.	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
611	Havzeman	Bnb.	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
612	Şadov Efendi	Teyyareci Mülazım-1 Evvel	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

613	Onro Efendi	Teyyareci Mülazım-ı Evvel	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
614	Virod Beğ	Binbaşı Mülazım-ı Evvel	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
615	Reinike Efendi	Yzb.	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
616	Ropnak Efendi	Kaymakam	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
617	Parakeyn Beğ	Kaymakam	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
618	Madrow	Topçu Kaymakam	Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur. 1915-1917 arasında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir. İlk olarak Çanakkale ardından Filistin Topçu Birlikleri Komutanı.
619	Çelife Beğ	Topçu Kaymakam	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
620	Buhçöl Beğ	Topçu Kaymakam	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
621	Mayer Beğ	Bnb.	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
622	Lozen Efendi	İstihkâm Yzb.	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
623	Şulçe Efendi	Teyyareci Mülazım-ı Evvel	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
624	Mak Efendi	İstihkâm Yzb.	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
625	Kebhard Efendi	Teyyareci Yzb.	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
626	Noyman Efendi	Teyyareci Mülazım-ı Evvel	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
627	Bome Beğ	Miralay	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
628	Benitehy Beğ	Sahra Topçu Kaymakam	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

629	Hans Hollönder	Topçu Kaymakam	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur. Askeri Heyet Filistin'de 54. Piyade ve Topçu Birlik Komutanı, Yıldırım Ordusu.
630	Hartman Beğ	Bnb.	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
631	Molzen Beğ	Bnb.	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
632	Ville Beğ	Bnb.	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
633	Otto Hartman	Bnb.	1917-1918 yılları arasında 6. ve 8. Ordu'da Kurmay subay
634	Neyiğherid Efendi	Yzb.	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
635	Şitayder Efendi	Cephaneci Yzb.	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
636	Bene Efendi	Mülazım-1 Evvel	Gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
637	Klaynrüh Efendi	Cephaneci Mülazım-1 Sani	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
638	Mihailis Efendi	Bnb.	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
639	Heniterzayh Efendi	Bnb.	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
640	Barella Efendi	Bnb.	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
641	Tayler Beğ	Kaymakam	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
642	Nağlo Beğ	Sahra Topçu Kaymakam	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
643	Adalet Beğ	Sahra Topçu Kaymakam	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
644	Banka Beğ	Ağır Topçu Kaymakam	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.

**Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri
Personel Listesi (Devamı)**

645	Boden Beğ	Ağır Topçu Kaymakam	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
646	Letiç Beğ	Ağır Topçu Kaymakam	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
647	Von Derker Beğ	Sahra Topçu Binbaşı	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
648	Remerk Beğ	Sahra Topçu Binbaşı	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
649	Çetiçşe Beğ	Bnb.	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
650	Visibek Beğ	Bnb.	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
651	Herman Efendi	Mülazım-1 Evvel	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
652	Tavhen Efendi	Mülazım-1 Evvel	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
653	Katşer Efendi	Mülazım-1 Evvel	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
654	Paul Efendi, Burggraf Paul	Mülazım-1 Evvel	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
655	Franz Carl Endres	Kaymakam	Gen. Kur. 1.Şube Başkanlığında 1913'e kadar Türk Binbaşısı olarak Türk harp okulunda öğretmen, 1914'ten itibaren Askeri Heyet en son Yarbay olarak Gen. Kur. D. Başkanı. 1912-1918 yılları arasında Osmanlı Ordusu'nda istihdam edilmiştir.
656	Şote	Kaymakam	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
657	Bretliniğ	Kaymakam	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
658	Arnold, Ernst	Kaymakam	1917-1918 yılları arasında Türk Yarbayı olarak Çanakkale Kumandanlığının Kurmay Subayı.

**Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri
Personel Listesi (Devamı)**

659	Ronest Beğ	Kaymakam	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
660	Güsternih Beğ	Süvari Bnb.	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
661	Von Rorşabd Beğ	Bnb.	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
662	-	Sahra Topçu Binbaşı	19168 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
663	Zives	Bnb.	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
664	Krutyel	Yzb.	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
665	Admund	Bnb.	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
666	Reines	Sahra Topçu Mülazım-1 Evvel	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
667	Mabliska Efendi	Bnb.	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
668	Kişke Efendi	Yzb.	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
669	Von Yorgsdorf	Yzb.	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
670	Georgi	Yzb.	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
671	Mayer Hoffer	Mülazım-1 Evvel	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
672	Raşfe	Mülazım-1 Evvel	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
673	Bose	Mülazım-1 Evvel	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
674	Begeman Efendi	Yzb.	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
675	Vist	Mülazım-1 Evvel	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.

**Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri
Personel Listesi (Devamı)**

676	-	Mülazım-1 Evvel	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
677	Hans Martin Schmidt	Ağır Topçu Mülazım-1 Evvel	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
678	-	Şimendifer Mülazım-1 Evvel	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
679	Şavrok Efendi	Mülazım-1 Evvel	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
680	-	Mülazım-1 Evvel	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
681	Ribedere Beğ	Bnb.	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
682	Firey von Krenştayn Beğ	Bnb.	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
683	İştayn Bah Beğ	Bnb.	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
684	Von Zatlıç Beğ	Bnb.	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
685	Yeravze Beğ	Bnb.	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
686	Yakobs Beğ	Bnb.	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
687	Aysvald Efend	Yzb.	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
688	Franke Efendi	Mülazım-1 Evvel Halep'te Bağlantı Subayı	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
689	Eym Gram Efendi	Mülazım-1 Evvel	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
690	Kirhart Efendi	Mülazım-1 Evvel	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
691	Hostman Efendi	Mülazım-1 Evvel	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
692	Kramer Efendi	Mülazım-1 Evvel 1918'ten itibaren Piyade Subayı	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.

**Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri
Personel Listesi (Devamı)**

693	Hazenbah Efendi	Mülazım-ı Evvel	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
694	Zelling Beğ	Kaymakam Gülhane Mektebi Tıbbiye Müdürü	Askeri Heyet
695	Lambert Beğ	Kaymakam Sahra Hastanesi Başhekimi	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
696	Kray Beğ	Bnb.	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
697	Hill Beğ	Bnb.	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
698	Hottendorf Beğ	Binbaşı Irak'ta 6. Ordu'da Uçak Filolarının Komutanı	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
699	Peykel Beğ	Ağır Topçu Binbaşı	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
700	Tavman Beğ	Ağır Topçu Binbaşı	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
701	Papisdorf Beğ	Ağır Topçu Binbaşı	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
702	Sayler Efendi	Tbp. Bnb.	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
703	Konkin Beğ	İstihkâm Binbaşı	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
704	Konet von Galen Efendi	Süvari Yzb.	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
705	Oltçe Luntbal Efendi	Yzb.	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
706	Ber Efendi	Yzb.	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
707	Bischof	Mülazım-ı Evvel	1917 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
708	-	Miralay	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
709	-	Mülazım-ı Evvel	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.

**Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri
Personel Listesi (Devamı)**

710	Çinekker Efendi	Mülazım-ı Evvel	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
711	Çunka Beğ	Bnb.	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
712	Graveros Beğ	Bnb. 4. Ordu	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
713	Şitayn Efendi	Bnb.	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
714	Sithanos Efendi	Bnb.	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
715	Mares Beğ	Bnb.	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
716	Zeliğ Beğ	Bnb.	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
717	Rodenbek Efendi	Bnb.	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
718	Bilika Efendi	Bnb.	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
719	Feling Efendi	Bnb.	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
720	Vençel Efendi	Yzb.	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
721	Levin Efendi	Yzb. Amman'da 14. Uçuş	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
722	Kançov Efendi	Yzb.	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
723	Reze Efendi	Yzb.	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
724	Terviç Efendi	Yzb.	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
725	Köç Efendi	Yzb.	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
726	Han Efendi	Yzb.	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.

**Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri
Personel Listesi (Devamı)**

727	Martini Efendi	Yzb.	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
728	Beliç Efendi	Yzb.	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
729	Hildebrand Efendi	Mülazım-1 Evvel	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
730	Pegenniğ Efendi	Mülazım-1 Evvel	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
731	Veter Efendi	Mülazım-1 Evvel	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
732	Lodeka Efendi	Mülazım-1 Evvel	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
733	Havsbrand Efendi	Mülazım-1 Evvel	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
734	-	Mülazım-1 Evvel	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
735	Hadenberger von Muzzi Efendi	Mülazım-1 Evvel	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
736	Kitsene Efendi	Mülazım-1 Evvel	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
737	Martih Efendi	Mülazım-1 Evvel	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
738	Nole Efendi	Mülazım-1 Evvel	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
739	Haberlandafef	Mülazım-1 Evvel	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
740	Müller Efendi	Mülazım-1 Evvel	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
741	-	Mülazım-1 Evvel	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
742	Harupa Efendi	Mülazım-1 Evvel	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
743	Notling Efendi	Mülazım-1 Evvel	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.

**Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri
Personel Listesi (Devamı)**

744	Lopan Efendi	Mülazım-1 Evvel	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
745	Nomas Efendi	Mülazım-1 Evvel	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
746	Yan Efendi	Mülazım-1 Evvel	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
747	Hayneman Efendi	Mülazım-1 Evvel	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
748	-	Mülazım-1 Evvel	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
749	Şultçe Efendi	Mülazım-1 Evvel	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
750	Münher Efendi	Mülazım-1 Evvel	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
751	Folkar Efendi	Mülazım-1 Evvel	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
752	Kramer Efendi	Mülazım-1 Evvel	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
753	Bik Efendi	Mülazım-1 Evvel	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
754	-	Mülazım-1 Evvel	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
755	Volf Efendi	Mülazım-1 Evvel	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
756	Mavz Efendi	Mülazım-1 Evvel	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
757	Rot Foks Efendi	Mülazım-1 Evvel	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
758	Şitarelmayn	Küçük zâbit	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
759	Bak Havze	Küçük zâbit	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
760	Rudniştern	Mirliva	Askeri Heyet'te Emekli olmuş

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

761	Bare Beğ	Bnb.	1915-1918 yılları arasında Savaş Bakanlığı'nda Ordular ve Yedekler Biriminde Görevli.
762	Frey Beğ	Bnb.	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
763	Dorflayn Efendi	Mülazım-ı Evve	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
764	Böc von Bolfikeyn Beğ	Miralay	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
765	Rider von Kölman Efendi	Makineli Tüfek Yzb.	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
766	Dişcekt Efendi	Ağır Topçu Yzb.	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
767	Şoşler Efendi	Nakliye Mülazım-ı Sani	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
768	Hadetted Efendi	Piyade Mülazım-ı Sani	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
769	Krameski Efendi	Piyade Mülazım-ı Sani	1918 yılında gönüllü olarak Osmanlı Ordusu'na dâhil olmuştur.
770	Wasillo	Yb.	3. Ağır Topçu Alay Komutanı, Hamidiye Tabyası Komutanı
771	Werle	Yb.	Erenköy Ağır Topçu Bölge Komutanı
772	Trommer Paşa	Tuğg.	14. Kolordu Komutanı(Sağ Kanat Komutanı)
773	Heuck (Hovik)	Alb.	13. Tümen Kumandanı. Barış zamanında Türk Albayı olarak 13. Türk Piyade Tümeni'nin Kumandanı, harpte Türk Tümg. Olarak Gelibolu'da Anafartalar'da 12. Tümen Kumandanı 1914-1918
774	Tuweney	Yb.	15. Kolordu Başkanı.
775	Bronzart Paşa	General	3. Ordu Kurmay Başkanı.

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

776	von Schraudenbach	Yb.	14. Tümen Komutanı. 29 Ekim 1916'dan itibaren 14. Tümen Komutanlığına getirilmiştir.
777	Schienholz	Yb.	146. Alay Kumandanı
778	Adolf, Paraquin	Albay	6. Ordu Kurmay Başkanı.
779	Gustav von Oppen	Alb.	Asya Kolu Kumandanı. Alman Asya kuvvetleri ve 8. Ordu sol cenah komutanı
780	Falkenhayn	Mrşl.	Yıldırım Ordular Grup Komutanı.
781	von Frankenberg und Proschlitz	Alb.	Alman Asya Kolu Komutanı. Alman Asya Kolu tamamen Alman personel ve silahından müteşellik birliktir. 1.Ordu Kurmay Başkanı 2. Ordu kurmay Başkanı 4.Ordu
782	Dommez	Alb.	Yıldırım Ordular Grubu Kurmay Başkanı
783	Kiesling	Alb.	54. Tümen Kumandanı
784	Sölger	Bnb.	Alman Asya Kolu Kurmay Başkanı
785	Pohlman	Bnb.	Kuvvei Seferiye Karargâh Subayı. 1915-1916 Filistin'de İstihkâm Birlikleri Komutanı
786	Andres	Bnb.	8. kolordu Kurmay Başkanı. 19 Şubat 1915'de Kurmay Başkanlığı'na getirildi.
787	Kreçmar	Alb.	6. Ordu Kurmay Başkanı.
788	von Gleich	Alb.	6. Ordu Kurmay Başkanı. 1916
789	Kummerow	Yb.	6. Ordu Karargâh Kurmayı.
790	Hans von Kiesling	Yb.	6. Ordu Karargâh Kurmayı.1916 Askeri Heyette Gürcü gönüllü birlikleri kurulması, Mareşal Goltz'la 6. Ordu'da birlikte İran seferi, sonra Lossow'un emrinde özel bir görev, Türkiye'den Almanya'ya hammaddelerin gönderilmesi, 6. Ordu kurmay başkanı, Yıldırım ordusu
791	Abel, Hein	Deniz Tğm.	Türk Torpidot Kumandanı, sonra Hamidiye ve Goeben'de Seyir Subayı 1915-1917

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

792	Ackermann, Richard	Deniz Alb.	Goeben'in Kumandanı 1914-1918
793	Adam, Hans	Deniz Binbaşı	İstanbul Denizaltı Yarım Filotilasası'nın Kumandası 1918
794	Adelmann Dr. E	Asistan Dr.	Müstakil Kumandanlık 1916
795	Adle	Tğm.	Yarbay Wehrle'nin Yaveri 1914-1918
796	AnderhegGen. eral., Ernst	Tğm.	Askeri Heyet Kömür Tedariğinden Sorumlu. 1915-1918
797	Agrell, Friedrich	Deniz Tğm.	U 14 Denizaltısı'nda Mühendis 1915-1916
798	Arendt, Franz	Tbp. Yzb.	Reşid Paşa Hastane Gemisi.1915-1916
799	Ahresn	Ütğm.	Askeri Avukat 1914- 1918
800	Albrecht	Binbaşı	Barışta Türk Yarbayı olarak Halep'te Kolordu Kumandanıydı. Harpte 5. Kolordu Kurmay Başkanı oldu.1914-1916
801	Andreae, Brami	Deniz Tğm.	1914' te Goeben'in mürettebatından, Türk Torpidobotu Kumandanı, Vardiya Subayı olarak Muavenet ile Goliath'a yapılan saldırıya katılmıştır. 1914-1916
802	Andriano, Ruprecht	Deniz Önyüzbaşı	Turgut Reis'in Alman Kumandanı, Deniz Binbaşı olarak Hamidiye'nin Alman Kumandanı. 1916-1918
803	Anckarcrona, Stieg	Deniz Tğm.	Vardiya Subayı olarak Goeben'in mürettebatından. 1914-1916
804	Anschütz, Oskar	Üsteğmen	Gelibolu'daki 1. Tayyare Bölüğü Rasat Subayı. 1915-1918
805	Apel, Kuno	Deniz Üsteğmen	Breslau'da Çıkarma Takım Kumandanı.1914
806	Bachert	İhtiyat Yzb.	İstanbul'da Silah Dairesi'nde Döküm Mühendisi. 1915-1918
807	Arendt, Franz	Mühendis Namzedi	Silah Teftiş Heyeti.1915-1916
808	Arimond, Fritz	Deniz Tğm.	Goeben 1915-1917

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

809	Back, Ulrich (Paşa)	Bnb.	1913 yılına kadar bir subay talimgâhının yöneticisi, en son Türk Albayı olarak Türk Harp Okulu'nun Kumandanı, 1914'ten itibaren Türk Tümgeneralı olarak Gelibolu'da Saros Körfezi'ndeki 17. Kolordu'nun Kumandanı.
810	Baden, Friedrich	Deniz Tğm.	Breslau 1914-1915
811	Bader Ludwig	Bnb.	Gülhane Silah Fabrikası'nda. Gülhane Harp Okulu ilaç Fabrikasında Binbaşı. Dr.Huttner'in yanında
812	Baedke, Johannes	Tğm.	Müstakil Kumandanlık, Türk Ütğm. Olarak Anadolu Kavağı Bataryası'nda Takım Kumandanı.1915- 1916
813	Bahlinger, Johannes	Deniz Tğm.	Bodrum ve Fethiye'de, sonra Goeben'de Seyir ve Sinyal Subayı. 1914- 1916
814	Baier, Hans	Donanma Hesap Memuru	Müstakil Kumandanlık.1916- 1917
815	Ballas, Dr. Max	Tbp. Yzb.	Breslau 1916
816	Bantleon, Ernst	Donanma Başmühendisi	Müstakil Kumandanlık, Bahriye Nezareti'nde Mühendis.1914-1918
817	Bauer, Caesa	Deniz Önyüzbaşı	UB 46 Denizaltısı'nın Kumandanı; 7 Kasım 1916'da Melani Yelkenlisi'ni batırdı.1915-1916
818	Baumann, Reinhard	Donanma Mühendisi	Goeben 1915-1916
819	Becker, Franz	Deniz Üsteğmen	UC 20 Denizaltısı'nın Kumandanı.1916-1917
820	Becker, Henry	Tğm.	1 No'lu Deniz Uçak Filosu.1916-1918
821	Becker, Paul	Fişekçi Tğm.	Breslau 1916/1918
822	Becker	Üsteğmen	Türk İhtiyat Birlikleri'nin eğitimi için Askeri Heyet'in emrine verilmiştir.1915-1916

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

823	Becker	Binbaşı	Yıldırım Ordular Grubu” için Alman Kara Kuvvetleri Kumandanlığı’nın İstanbul’daki İrtibat Subayı.1917-1918
824	Behm, Gustav	Deniz Tğm.	Akdeniz Filosu’nun Çıkarma Kıtası.1916-1918
825	Bentheim, Egon von	Deniz Tğm.	Türk Deniz Önyüzbaşı olarak Türk Torpidobotu Muavenet’in kumandanı, Akdeniz Filosu Kurmay Başkanı’nın Yardımcısı. 1915/1917
826	Bentheim, von	Emekli Tğm.	Trablusgarp ve Balkan Harpleri’nde Türk Yzb. Olarak Enver Paşa’nın Yaveri.1911-1914
827	Berdnt, Pauş	Donanma Başmühendisi	Breslau’dan sonra da Torpidot Filotilasası’nda Mühendis.1915-1916
828	Berner, Bruno	Deniz Tğm.	Goeben, Müstakil Kumandanlık.1914-1916
829	Bethold, Hermann	Deniz Önyüzbaşı	1918
830	Berndt, Kurt	Deniz Tğm.	1914-1915Goeben’de 1. Tğm. 1917-1918 Suriye.
831	BertHold, Karl	Bnb.	Beşinci Ordu Karargâhı’nda1915- 1916
832	Bettaque, Rudolf	Subay Vekili	Torpidocu olarak Nusret ile serefe çıkmıştır.1915-1916
833	Beutner, Henry	Fişekçi Üsteğmen	Müstakil Kumandanlık.1915
834	Biedenwing	Tğm.	Gelibolu İstihkâm Birliği.1915
835	Biedermann, Paul	Donanma Mühendisi	Goeben1914-1915
836	Bieler, Max	Deniz Üsteğmen	Goeben’in mürettebatından, Ütğm. Olarak Küçük Asya’da özel görevde Genel Yardımcı Gemisi’nin Kumandanı, Deniz Önyüzbaşı olarak Peyk-i Satvet’in Alman Kumandanı. 1914-1915
837	Bielfeld, Max	Donanma Mühendis Yüzbaşı	Müstakil Kumandanlık Silah Dairesi. 1917-1918

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

838	Bier, Richard	Tbp. Yzb.	1907'de Profesör Bergmann ile İstanbul'a gelmiş ve Sultan Abdülhamid'in özel doktoru olmuştur. 1907-1918
839	Binhold	Yzb.	1909 yılı ekim ayının ortasından itibaren Türk Binbaşı olarak Erzincan'da bir Sahra Topçu Numune Alayı'nın Kumandanı. Askeri Heyet, Gelibolu'daki Muharebelerde 3. Sahra Topçu Alayı'nın Kumandanı sonra "Güney Grubu'ndaki topçuların Kumandanı, en son Türk Yarbayı olarak Türk Sahra Topçu Atış Okulu'nun Kumandanı. 1909- 1915
840	Birn, von	Yb.	Türk Piyade Okulunun Kumandanı. 1909- 1915
841	Bischof (Paşa)	Yb.	1913 yılına kadar en son Türk Albay olarak Türk Nakliye Kolları Müfettişi, 1914'ten itibaren Askeri Heyet ve Tümğ. Olarak Türk General Karargâhı. 1910-1918
842	Bischoff, Josef	Bnb.	Türk Yarbayı olarak Askeri Heyet, Balkan Harbi'nde Ağırılık Kollarının organizatörü olarak katılmıştır. Albay olarak 5. Ordu'nun ikmalinin yöneticisi ve sonra Filistin'de 1. Türk Heci Süvari Alayının Kumandanı 1912-1916
843	Bischoff, Wegmann	Deniz Binbaşı	Gelibolu'da Topçu Subayı. 1914
844	Blasky, A	Eczacı Yzb.	Zaman zaman Askeri Heyet'in emrine verilmiştir. 1916-1917
845	Blumenau, Herman n	Harp Raportörü	İstanbul'da Savaş Bakanlığı Madencilik Dairesi. 1916-1917
846	Bluth, Ernst	Deniz Tğm.	Goeben 1915-1916
847	Bock von WülfinGen.(Paşa)	Albay	Tük Tümğ. Olarak Askeri Heyet ve Türk Genel Karargâhı'nda Menzil Müfettişliği'nin başı. 1918
848	Böcking, Kurt	Deniz Önyüzbaş	Heybeliada'daki Deniz Harp Okulu Kumandanı. 1917- 1918

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

849	Boehringler, Julius	Deniz Tğm.	Akdeniz Filosu'nda Mühendis. 1915-1916
850	Boerner, Hans	Deniz Tğm.	Goeben ve Breslau 1915-1917
851	Böhmer, Johannes	Donanma Hesap Memuru	Goeben 1917-1918
852	Boltz, Wilhelm	Deniz Üsteğmen	Gelibolu'da Çıkarma Birliği'nin Kumandanı, Kerevizdere'de yaralanmış sonra Kirte ve Arıburnu'nda savaşmıştır; Heybeliada'daki Deniz Harp Okulu Kumandanı; Deniz Önyüzbaşı olarak Fırat Nehir Birliği'nin Kumandanı. 1914-1915
853	Böning, August	Donanma Hesap Memuru	Breslau sonra Fırat Nehir Birliği.1915-1918
854	Württembergli Bopp	Yb.	Dünya Harbi'nde Albay olarak İran'daki Askeri Heyet'in Başkanı, 6. Türk Ordusu'nda Mareşal von der Goltz'un yaveri.1915- 1916
855	Borges, Willi	Tğm.	Goeben 1917-1918
856	Borggraefe, Wilhelm	Tğm.	Müstakil Kumandanlık Topçu Subayı.1915-1918
857	Bormann, Fritz	Deniz Tğm.	Yadigâr ve Bafra Torpidobotlarında Seyir Subayı, Sivastopol'da Türk Torpidobotu. 1915- 1918
858	Böse, Dr. Ernst	Deniz Tbp. Yb.	Türkiye'deki en Kd. Donanma Sıhhiye Subayı. 1918
859	Bothmer, Vollard Baron von	Deniz Önyüzbaşı	En son Küçük Asya'daki Sahil Menzilleri ve Denizaltı Üsleri'nin Yöneticisi. 1917-1918
860	Böttcher, Felix	Fişekçi Tğm.	Müstakil Kumandanlık, Mayın ve Torpido Uzmanı. 1917-1918
861	Böttrich, Sylvester	Bnb.	Barış zamanında Türk Yarbay olarak Türk Gn. Kurmayında Demiryolu Dairesi Başkanı, harpte Türk Sahra Demiryolları Başkanı. 1914-1917

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

862	Bötzow, Willi	Süvarı Önyüzbaşı	Türk Binbaşı'sı olarak Askeri Heyet ve General Bischof Paşa'nın yaveri. 1916-1918
863	Boyne	Donanma Mühendis Namzedi	UB 23 Denizaltısı'nda Kd. Namzet. 1915-1916
864	Branconi, Friedrich von	Deniz Ütgm.	Goeben'de Seyir Subayı. 1914-1915
865	Brandt, Wilhelm	Deniz Tgm.	1914'te Goeben'in mürettebatından, Türk Üsreğmeni olarak Çanakkale'de Mayın Arama Filosu ve "Usedom Bataryası"nda Batarya Subayı. 1914-1916
866	Brash, Ernst	Deniz Önyüzbaşı	Mayın Dökme Filotillası Karargâhı, bu Görevdeyken Akabe Körfezi'ne mayın engeli döşemiştir; Süveyş Kanalı Klavuzu. Goeben'de 4. Vardiya Subayı. 1914-1916
867	Breuer, Carl	Deniz Mühendis Binbaşı	Goeben'de Mühendis, en son Akdeniz Filosu'nda Birlik Mühendisi. 1914- 1917
868	Bronner, Rudolf	Donanma Mühendis	Breslau 1916
869	Brückner	Ütgm.	Türk Rediflerin eğitimi için Askeri Heyet'in emrine verilmiştir. 1915
870	Brümmer-Staedt, Bruno	Donanma Mühendisi	Breslau 1915
871	Brüning, Fritz Prof. Dr.	Tbp. Bnb.	Askeri Heyet, Gülhane Doçent. 1916-1917
872	Brünn, W. Dr	Tbp. Bnb.	Bir laboratuvarda Bakteriyolog olarak zaman zaman Askeri Heyet emrine verilmiştir.
873	Büchsel, Ernst	Deniz Bnb.	Akdeniz Filosu'nda Kurmay Başkanı, Mecidiye'nin Alman kumandanı, en son Türk Bahriye Nezareti'nde Personel Dairesi Başkanı. 1914-1918
874	Buddecke, Hans Joachim	Ütgm.	Türk Yzb. Olarak Gelibolu 1 No'lu Uçak Filosu'nun Kumandanı. 1915- 1917

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

875	Buddenbrock, Friedrich Wilhelm Baron von	Deniz Ütğm.	Müstakil Kumandanlık, Gelibolu'da 1 No'lu Deniz Uçak Filosu. 197-1918
876	Bultmann, Johannes	Tğm.	Müstakil Kumandanlık, Topçu Subayı. 1914-1918
877	Buntebardt, Hans	Deniz Tğm.	U 21 Denizaltısı'nda Seyir Subayı.1914-1916
878	Burchardi	Bnb.	Askeri Heyet, barış zamanında Türk Yarbayı olarak Türk Levazım Dairesi'nde, harpte Çanakkale'deki Beşinci Ordu'nun Levazım Başkanı. 1913-1918
879	Busse, Wilhelm	Deniz Binbaşı	Akdeniz Filosu Kurmay Başkanı ve Irak Deniz Müfrezesi'nin Kumandanı. 1914-1915
880	Bydekarken, Rudolf	Donanma Mühendisi	Breslau 1915-1917
881	Carmer, Kont von	Binbaşı	Askeri Heyet ve sonra 5. Or. 1915- 1917
882	Cederholm, Swen	Yedek Deniz Önyüzbaşı	Corcovada Yardımcı Kruvazörü'nün ve Türk Mayın Dökme Gemisi Nilüfer'in Kumandanı. 1914
883	Collin, Rudolf Prof. Dr	Prusyalı Tabip	Türk Yarbayı olarak Askeri Heyet Baş Sıhhiye Subayı. 1915-1918
884	Conn, Bruno	Deniz Binbaşı	1914 yılının Ekim ayında Rusya'ya karşı yapılan Donanma Harekâtı'nda Taşoz Mayın Tarama Gemisi'nin Kumandanı, en son Türk887 Yarbayı olarak Çanakkale'de Alman Deniz Birliği'nin Kumandanı. 1914- 1916
885	Conrad, Alfred	Tğm.	Gelibolu Boğaz Kumandanlığı Müstakil Kumandanlık. 1915- 1918
886	Conzen	Yzb.	Mardin'de Demiryolu Kumandanlığı. 1917
887	Cordemann	Kur. Yzb.	Askeri Heyet Başkanı'nın Vekili daha sonra General Guhr'un vekili. 1918

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

888	Crienitz	Yzb.	Binbaşı Mannert'in Halefi olarak 2. Türk 15. cm'lik Obüs Bataryası Kumandanı. 1915-1916
889	Croneiss, Carl	Ütgm.	Gelibolu'da Pilot. 1915-1918
890	Croneiss, Theodor Jacob	Ütgm.	Gelibolu'da Pilot. 1915-1918
891	Danz, Kurt	Donanma'da Yüzbaşı rütbesine muadil Hesap Memuru	Müstakil Kumandanlık ve Türk Bahriye Nezareti'nde İdarecilik yapmıştır. 1914-1918
892	Detleffsen	Yzb.	"Kuzey Grubu"nda Ağır Topçu'nun Kumandanı. 1915
893	Detten, von	Yzb.	Türk Binbaşı olarak Askeri Heyet'te ve İstanbul'da bir Türk Depo Alayı'nın Kumandanı.
894	Dewitz, Albrecht von	Deniz Ütgm.	UC 15 ve FC 25 Denizaltıları'nın Kumandanı. 1915-1916
895	Deym, Kont von	Deniz Tgm.	Gözlem Subayı 1915-1916
896	Diesinger	Yedek Subay Ütgm.	1.Topçu Taburu'nda 12.cm'lik bir obüs btaryası'nın kumandanı olarak Gelibolu'da 16. Kolordu'da Topçu Subayı. 1915
897	Dohrn, Rudolf	Deniz Tgm.	Mayın Kumandanı. 1915-1918
898	Dönitz, Karl	Deniz Tgm.	Breslau'da ve Donanma Hava Birliği'nde Subay, 05.05.1916'da 1. Sınıf Demir Haç Nişanı'nı almıştır. 1914-1916
899	Dörflein	Yedek Subay Deniz Ütgm.	İstanbul'da Silah ve Cephane Müfettişliği, Muhasebe ve Sipariş İşleri'nden sorumlu. 1915-1917
900	Dorndeck, Willi	Torpedo Ütgm.	Müstakil Kumandanlık, Mayın ve Torpedo Subayı. 1916-1918
901	Dove (Paşa)	Yarbay	En son Türk Tümgeneralı olarak Askeri Heyet ve Türk Genel Karargâhı'nda Gen. Kur. İkinci Başkanı. 1918
902	Dessel, Hans	Deniz Tgm.	Goeben ve Turgut Reis 1914-1915

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

903	Dümmel, Dr. Paul	Yedek Subay Deniz Tbp. Yzb.	Çıkarma Birliği'nin Kilyatepe'deki Karargâh'ında 1917 yılının Ekim ayından 07.05.1918 yılına kadar görev yapmıştır.1917-1918
904	Dunst	Kur. Binbaşı	Türk Yarbayı olarak Türk Kara Kuvvetleri Kumandanlığı'nın Merkez Dairesi Başkanı. 1917-1918
905	Eckerşein, Adolf	Denizci Mühendis Yzb.	Turgut Reis'in Alman Mühendisi. 1915-1916
906	Effnert, Alexander	Yzb.	Güney Grubun'daki istihkâmcıların kumandanı ve sonra Filistin Cephesi. 1914-1918
907	Eggeling, Bernhard von	Yb.	Askeri Heyet Kurmay Başkanı. 1918
908	Eggert	Yzb.	Barış zamanında Türk Yzb.'sı olarak Harp Okulun'da öğretmen, harp zamanında Binbaşı olarak 1. Kolordu'nun Kurmay Baskanı en son Romanya'daki 25. Türk Piyade Tümeni'nin Kumandanı. 1914-1918
909	Ehlers, Erich	Donanma Başmühendisi	Goeben'de Mühendis. 1914-1917
910	Ehrensberger	Deniz Ütğm.	Akdeniz Filosu. 1916
911	Ehrke (Paşa)	Alb.	En son Türk Korg. Olarak Askeri Heyet ve Türk Silah Dairesi Başkanı. 1917-1918
912	Eicke, Franz	Ütğm.	Gelibolu'da 1. No'lu Uçak Filosu'nun Rasıtı(hava gözlemcisi). 1917-1918
913	Eiffe, Peter Ernst	Deniz Önyüzbaşı	UB 42 Denizaltı'nın Kumandanı. 1915-1916
914	Ellendt, Renatus	Yedek Subay Deniz Önyüzbaşı	L. M. S. D.'nin Kumandanı Taşköprü Gambotu'nun Kumandanı. 1915-1916
915	Engelbrecht, John	Donanma Mühendisi	Breslau1917-1918
916	Eschenbrenner, Dr. Hugo	Donanma Başasistan Doktoru	Breslau'da Asistan Doktor. 1918

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

917	Eschwege, Rudolf von	Ütğm.	Kayzer'in ziyaretinin güvenliğini sağlamak için 1917 yılı ekim ayının ortasında Makendonya'dan Türkiye'ye gelen iki uçak filosunun kumandanı. 1917-1918
918	Essig, Dr. Karl	Yedek Subay Donanma Başasistan Doktoru	Breslau'da Asistan Doktor, sonra İstanbul'da Joseph Hastanesi. 1915
919	Falkenhausen, Alexander von	Kurmay Binbaşı	Türk Yarbayı olarak Askeri Heyet ve en son Albay olarak 7. Türk Ordu'nun Kurmay Başkanı sonra harp bitene kadar İstanbul'daki sefarette vekâleten askeri yetkili. 1916-1918
920	Faller	Tğm.	Türk Yzb.'sı olarak Geliboluve İzmir'de Pilot. 1915-1916
921	Fanger	Deniz Ütğm.	Breslau 1916
922	Feldbausch, Hans	Deniz Tğm.	Goeben'de 2. Tğm. 1914 -1915
923	Fenner, Arthur	Donanma Mühendis Yüzbaşı	Hamidiye'de Başmühenis. 1915
924	Fensky	Yzb.	16. Kolordu'nun Topçu Kumandanı.1916
925	Fiever, Dr. Karl	Denizci Tbp. Yzb.	Breslau, sonra 02.08.1915 - 13.10.1915 Kilyatepe'de Çıkarma Birliği'nin Karagâhı, daha sonra İstanbul'da Joseph Hastanesi.1914 -1917
926	Flaccus, Ludwig	Deniz Ütğm.	Müstakil Kumandanlık Çıkarma Birliği.1915 - 1916
927	Fircks, Wilhelm Baron von	Deniz Önyüzbaşı	Akdeniz Filosu, Timushisar Torpidotu'nun Kumandanı olarak Mart/Nisan 1915'te Ege Deniz'inde bir harekât yaptı.1915
928	Firle, Rudolf	Deniz Önyüzbaşı	1.Türk Torpidobot Yarım Filotillası'nın Kumandanı, Türk Torpidobotu Muaveneti Milliye'nin Kumandanı, sonra Bulgaristan'da özel görevlerde bulunmuştur. 1914-1915

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

929	Württembergli Fischer	Ütgm.	En son Türk Binbaşı'sı olarak Beşinci Ordu Kurmay Bakanı'nın Yaveri. 1914-1918
930	Fischer, Paul	Donanma'da Yzb. Rütbesine muadil Hesap Memuru	İstanbul Deniz Kumandanlığı, sonra Fırat Nehir Birliği. 1917-1918
931	Flebbe, Dr. Johannes	Tbp. Yzb.	Gelibolu'da Doktor. 1915-1916
932	Flecken, G.	Ütgm.	Goeben'de Hukukçu
933	Flegel, Dr.	Donanma'da Binbaşı rütbesine muadil Adli Hâkim	Akdeniz Filosu'nun Hukukçusu. 1914-1915
934	Fleischhauer, Max	Yüzbaşı rütbesine muadil Donanma Hesap Memuru	Akdeniz Filosu'nun Muhasebe Yönetimi. 1915-1918
935	Fleischfresser	Yzb.	1917-1918 Yıldırım ordularında uçak birliklerinde teknik komutan
936	Fortmüller, Ernst Augst	Deniz Ütgm.	UB 66 Denizaltısı, Deniz Harp Okulu'nda Öğretmen. 1917-1918
937	Von Beguelin	Yzb.	1917-1918 Yıldırım ordularında uçak birliklerinde teknik komutan
938	Franz, Wolf	Deniz Önyüzbaşı	Goeben'de 3. Topçu Subayı. 1915-1916
939	Freese, Johann	Yardımcı Deniz Ütgm.	Kömür Tedariki ve Nakliye İşleri 1915-1916
940	Frege, Konrad	Deniz Ütgm.	Türk Torpidot Kumandanı, sonra Gelibolu'da Ertuğrul ve Hamidiye Tabyalarında topçu Kumandanı.
941	Freudenberg, Walter	Deniz Önyüzbaşı	Goeben'de Seyir Subayı 1914-1918
942	Freutel, Johann	Fişekçi Tgm.	Türk Üsteğmeni olarak Silah Dairesi'nde 1916
943	Freyberg, Baron von	Deniz Binbaşı	Hamidiye'de Eğitimci. 1914

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

944	Frese, von	Süvari Önyüzbaşı	1909 yılı Ekim ayının ortasındab 1913'e kadar en son Türk Harp Okulu'nda Öğretmen,1914'ten itibaren Askeri Heyet, Gelibolu'daki muharebelerde 5. Ordu Karargâhı 'nın Kumandanı, en son 6. Türk Kolordusu ile Romanya'da. 1909-1918
945	Freund, Alfred	Yedek Subay Tğm.	Müstakil Kumandanlık, Hamidiye, Seddülbahir Tabyaları'nda ve Gelibolu'da Topçu Kumandanı. 1916 - 1918
946	Freye	Deniz Ütğm.	Müstakil Kumandanlık'ta Topçu Subayı.1914
947	Fricks, Wilhelm Baron von	Deniz Önyüzbaşı	Türk Torpidot Filotillası'nın Kumandanı. 1914 - 1915
948	Friede, Karl	Donanma Mühendis Namzedi	Breslau 1917 -1918
949	Fritzche	Yzb.	Almanya'da Maden Teslimatları'nı Kontrolenden Sorumlu Mühendis. 1916 - 1918
950	Froese, Martin	Ütğm.	Sahil Müfettişliği. 1915 -1916
951	Fugger, Dr. Kont zu Glött	Donanma'da Binbaşı rütbesine muadil Adli Hâkim	Akdeniz Filosu'nun 2. Hukukçusu. 1914 - 1915
952	Fünhausen	Ütğm.	Gelibolu'da Deniz Uçak Birliği'nde Pilot. 1916 -1918
953	Gabler	Ütğm.	Askeri Heyet 1914
954	Gaeckle, Immanuel	Donanma Mühendisi	Breslau'da Mühendis. 1914-1917
955	Gansser, Konrad	Deniz Önyüzbaşı	U 33 Denizaltısı'nın Kumandanı. 1914-1917
956	Garber	Tğm.	Gelibolu'da Pilot
957	Gaertner, Dr. Wolfgang	Donanma Başasistan Doktoru	29.04.1918'den Kasım 1918'e kadar Kilyatepe'de Çıkarma Birliği'nin Karargâhında 1918

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

958	Gebler, Theodor	Deniz Ütğm.	Müstakil Kumandanlık, Çıkarma Takım Kumandanı. 1914-1915
959	Gerlach, Johannes	Deniz Ütğm.	Goeben 1914-1915
960	Gehl, Paul	Emekli Torpido Kaptanı Yb.	Türk Yarbayı olarak Boğazlar Kumandanlığı Mühendis Birliği'nde Denizaltı Silahları ve Mayınlar Uzmanı, 7 Mart 1915'te Nusret ile sefere çıkmıştır. 1915-1916
961	Georgi, Dr.	Ütğm.	Gelibolu'da 1 No'lu Uçak Filosu, sonra Filistin'de Alman Asya Kolordusu, "Pascha" 300 Uçak Filosu'nda Meteorolog. 1915-1916
962	Gerdts, Johannes	Deniz Ütğm.	Türk Torpidobot Kumandanı Derince Deniz Kumandanlığı, sonra Bafra Torpidobotu'nun Kumandanı, daha sonra Sivastopol. 1915-1918
963	Gerlach, Johannes	Ütğm.	1914-1918
964	Giebeler, Werner	Deniz Önyüzbaşısı	Goeben'de Seyir Subayı. 1915-1917
965	Giennanth, Baron von	Kur. Binbaşı	İstanbul'daki Alman Sefareti'nde askeri yetkilinin vekili. 1917-1918
966	Gies, Jacob	Yedek Subay Donanma Mühendisi	Goeben'de Mühendis Muin-i Zafer ve TiriMüjgan Makine Okul Gemileri'ne Öğretmen.1914-1918
967	Giese, Dierrich	Deniz Tğm.	Goeben ve Türk Torpidobotu; Fırat Nehir Birliği. 1915-1918
968	Giloi, Fritz	Donanma Mühendisi	Goeben 1914-1915
969	Glahn, Walter	Deniz Tğm.	Gelibolu'da Sivil Memur, İstanbul'da Mayın Tarama Filosu, sonra Torpidobot Filotillası. 1914-1918
970	Gloger, Max	Yzb. Rütbesine Muadil Donanma Hesap Memuru	Goeben'de Hesap Memuru. 1914-1915
971	Görth, Wilhelm	Donanma Hesap Memuru	Breslau ve Gen.1914-1916

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

972	Göebel, Dr. Alfons	Tbp. Yzb.	Akdeniz Filosu, Gelibolu'da görev yapmıştır. 1915-1917
973	Goetze, Colmar Baron von der (Paşa)	Yarbay, Orgeneral ve Feldmaraşal, Türk Mareşali olarak Türkiye'ye gönderilen Alman Islahat Subayları'nın başı, 1908/1909 ve 1910 da manevralı yönetmek üzere Özel Misyon'la Türkiye'de 6. Türk Ordusu'nun Kumandanı. 1883-1916	Türk Tümg. ve Korg. Olarak Türk Askeri Talim ve Terbiye ve Maarif Genel Müfettişi, Türk Mareşali olarak Heyet Başkanı ve Türk Gn.Kur'nun İkinci Başkanı olarak Kaehler Paşa'nın halefi, Türkiye'den geri döndükten sonra Korg. Olarak 6. Piyade Tümeni'nin Kumandanı.
974	Golt, Conrad	Emekli Deniz Binbaşı	Pilot ve Türk Deniz Hava Kuvvetleri'nin Müfettişi.
975	Gössel, Konrad	Yedek Subay Deniz Tğm.	Müstakil Kumandanlık, Türk Üsteğmeni olarak Çanakkale Seddülbahir'de Topçu Kumandanı. 1914 -1916
976	Gottschalk, Georg	Yzb.	Irak'ta 6. Ordu'da bir Türk İstihkâm Taburunun Kumandanı 1915
977	Goullon, Kurt	Fişekçi Tğm.	Müstakil Kumandanlık sonra Silah Dairesi 1915 -1918
978	Grabau, Karl August	Deniz Önyüzbaşı	Breslau'da 1. Subay, Mecidiye'nin Alman Kumandanı, Breslau'da Kumandan. 1914 -1915
979	Gtaetz	Binbaşı	San Stefano'daki Uçuş Okulu'nda Uçuş Eğitimi'nin başı. 1916 -1918
980	Griesinger, Alfred	Deniz Önyüzbaşı	Ağır Topçu Türk Binbaşı'sı olarak von Usedom'un Sahiller Müfettişliği'nde 2. Donanma Kurmay Subayı. 1915 -1918
981	Grüter, Paul	Donanma Mühendisi	UB 7 Denizaltısı.1915 -1916

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

982	Gressmann, Oscar (Paşa)	Alb.	Türk Tümenali olarak Askeri Heyet ve Çanakkale'de Beşinci Ordu'da Topçular'ın Kumandanı sonra Prusyalı Tüm. Olarak 6. Türk Ordusu'nda Alman Irak Grubu'nun Kumandanı ve Halep'te Menziller Başmüfettişliği'nin Kumandanı. 1915 -1917
983	Gröger	Muavin Fışekçi	Türk Subay Vekili olarak Rumeli Kavağı Bataryası'nda Takım Kumandanı.
984	Gröger, Wilhelm	Yedek Subay Tğm.	Müstakil Kumandanlık, 1 No'lu Deniz Uçak Filosu. 1914-1917
985	Gronemann, Alfred	Donanma Mühendisi	Breslau'da Subay. Bir Türk Tüfek ve Cephane Fabrikası'nın Direktörü. 1914-1918
986	Grützmacher	Binbaşı Rütbesine muadil Adli Hâkim	Askeri Heyet Başkanlığı'nın direktifleriyle Askeri Yargı Uygulayıcısı. 1915-1918
987	Gülpen, von	Prusyalı Süvari Önyüzbaşı	Türk Binbaşı'sı olarak Askeri Heyet ve 3. Türk Ordusu'nda Menzil Müfettişi. 1915-1917
988	Guse, Felix	Bnb.	Türk Yarbayı olarak barış zamanında Sivas Kolordu Kumandanı, harpte Erzurum 3. Ordu'nun Kurmay Başkanı, 1915 yılının sonunda hastalanıp Almanya'ya gitmiştir. Geri döndükten sonra en son Kafkas Türk Ordular Grubu'nun Kurmay Başkanı ve bu yüzden Ermeni Tehciri'ne dolaylı olarak katılmıştır. 1914-1918
989	Haaring, Kurt	Subay Vekili	Gelibolu'da Pilot 1915-1918
990	Haehnert	Yzb.	Gelibolu'da 16. Kolordu'da 1. Topçu Taburu'nun Kumandanı.
991	Haentjens, Peter	Yedek Subay Ütğm.	Müstakil Kumandanlık, Türk Yzb.'sı olarak Çanakkale'de Topçu Kumandanı. 1915-1916
992	Hagendorf, Otto	Deniz Önyüzbaşı	İstanbul Boğazı'nda Türk Mayın Tarama Gemisi'nin Kumandanı. 1915-1918

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

993	Hajenssen, Richard	Tğm.	Müstakil Kumandanlık, Topçu Subayı. 1915-1917
994	Hahn	Tğm.	İstanbul'da Mühendis
995	Hammer	Yzb.	Çanakkale'de Topçu Subayı.
996	Hammer, Hans Walter	Deniz Ütğm.	1 no'lu Deniz Uçak Filosu. 1918
997	HammersteinEduard, Karl von	Ütğm.	Mühendis
998	Hannemann, Ludwig	Donanma Mühendisi	Breslau 1916-1918
999	Charmare denen Harbuval, Archibald Kont von	Deniz Önyüzbaşı	"Dere" Denizaltı Kapanı'nın Kumandanı ve Çıkarma Birliği. 1915
1000	Hardt, Wilhelm	Donanma Hesap Memuru	Breslau'da Hesap Memuru. 1917-1918
1001	HanshaGen.eral., Eduard	Deniz Tğm.	Çanakkale'ye gönderilmiştir ve Mayın Tarama Grubu. Mayın Tarama Filotillası Kumandanı'nın Yaveri. 1915-1917
1002	Heiberg	Yzb.	İstanbul'da Alman Askeri Islahat Heyeti. 1915
1003	Heibey	Ütğm.	Barış zamanında Türk Yzb. Olarak bir Türk Ağır topçu Numune Taburu'nda Batarya Kumandanı, harpte Türk Binbaşı'sı olarak Filistin Cephesi'nde bir Türk Tümeni'nin Topçu Kumandanı. 1914-1918
1004	Heilige	Deniz Önyüzbaşı	UB 7 Denizaltısı'nın Kumandanı. 1915-1917
1005	Heiling, Peter	Deniz Tğm.	U 46 Denizaltısı. 1915-1916
1006	Heine, Hans	Donanma Başmühendisi	U 21 Denizaltısı'nda Başmühendis 1914-1916
1007	Heilingbrunner, Friedrich	Ütğm.	Türk Yzb.'sı olarak Askeri Heyet ve Gelibolu ve Kafkas Cephesi'nde Türk Ağır Topçu Bataryası Kumandanı. 1915 - 1917

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

1008	Heimburg, Eric von	Ütğm.	“Yıldırım Ordular Grubu” , 300 No’lu uçak Filosu. Von Heemskerck Uçak Filosu Karargâhı’nda Yaver.1916 -1918
1009	Heimburg, Heino von	Deniz Ütğm.	UB 14 Denizaltısı’nın Kumandanı. UC 22 Denizaltısı’nın Kumandanı. UB 68 Denizaltısı’nın Kumandanı. U 35 Denizaltısı’nın Kumandanı. 1915 -1918
1010	Heinke, Curt von	Deniz Ütğm.	Goeben’de sonra UB 7 Denizaltısı’nda ve Karadeniz Telsiz İstasyonu’nda Telsiz Subayı. 1914 -1916 Türk Yarbayı olarak Askeri Heyet ve Beşinci Ordu Kumandanlığı. 1916 -1917
1011	Heitnze, Baron von	Binbaşı	Türk Yarbayı olarak Askeri Heyet ve Beşinci Ordu Kumandanlığı. 1916 -1917
1012	Heller Bruno von	Deniz Ütğm.	UC 38 ve UC 15 Denizaltıları’nın Kumandanı; Boelke 1916 yılı Temmuz ayının ortasında İstanbul’u ziyaret ederken kendisine bir Tğm. Heller’in refakat ettiğini anlatmıştı. 1915 -1916
1013	Heller, Hans, Georg, Wilhelm	Tğm.	R. F. A. R. 17, Gelibolu’da Beşinci Ordu Karargâhında. 1915
1014	Helling, Karl	Deniz Önyüzbaşı	1915
1015	Hensel, Hans	Bnb.	İstanbul’da Askeri Posta Sorumlusu. 1915 -1918
1016	Henford	Ütğm.	Alman Askeri Islahat Heyeti İstanbul. 1917
1017	Hersing, Otto	Deniz Önyüzbaşı	U 21 Denizaltısı’nın Kumandanı. 1915 -1918
1018	Heydecke, Paul	Binbaşı Rütbesine muadil Adli Hâkim Donanma Mühendisi	Akdeniz Filosunun Divan -ı harp Başkanı.
1019	Hilgenberg, Karl	Deniz Önyüzbaşı	Goeben’de 7. Vardiya Mühendisi. 1914 -1916

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

1020	Hilgendorff, Fritz	Yardımcı Asistan Doktor	Goeben'de Vardiya Subayı Türk astlarına karşı kaba davranması ile tanınmıştı. Süveyş Kanalı'nı kapatmak için karada birçok harekâtı yönetti; Filistin'de disiplinsiz illegal çeteler teşkil etti ve hep itaatsizlik yaptı bu yüzden görevden alınıp geri çağırıldı. 1914-1915
1021	Hiltmann, Dr.	Yzb.	03.07.1915- 20.01.1916'da Gelibolu'da Çıkarma Birliği'nin makinalı tüfek gruplarında doktor. 1915-1916
1022	Hintersatz, Wilhelm	Deniz Alb.	Türk Gn. Kur. ve Enver Paşa'nın yaveri. 1916-1918
1023	Hippel, Georg von	Tbp. Yzb.	09.07.1917'den itibaren Breslau'nun son kumandanı. 1917-1918
1024	Hocberg, Kont von	Tbp. Yzb.	Suriye'de ve Çanakkale'de 1915
1025	Hoebroech, Kont von	Ütğm.	Bir Mekkâre Bölüğü'nün Kumandanı.
1026	Hölder, Adolf	Tğm.	Müstakil Kumandanlık, silah denetleyicisi. 1915-1918 Çanakkale Bigalı'da Makinalı Tüfek Okulu komutanı
1027	Holy-Ponienzietz, von	Yzb.	Gelibolu Bigalı'daki Atış Okulu'nun Kumandanı. 1916-1918
1028	Hopffgarten, Kont von	Bnb.	Türk Yarbayı olarak barış zamanında Süvari Genel Müfettişi, harp zamanında bir Türk Genel Karargâhı'nda İstihbarat Subayı. 1914-1915
1029	Höpfner, Fritz	Deniz Tğm.	Müstakil Kumandalık, Topçu Subayı. 1916-1918
1030	Hopp, Wilhelm	Donanma Başmühendisi	Atölye gemisi Tirimüjgan. 1915-1917
1031	Hopmann, Albert	Kora.	Cemal Paşa'nın şahsen talebi üzerine Bahriye Nezareti'nin ıslahı, sonra Suriye, görevini başarısızlık olarak görmüş ve Türkiye'de bulunmaktan hiç memnun olmamıştır. "Almanya'da taş kırmak daha iyi" sözü ona aittir. 1915- 1916

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

1032	Hörder, Otto	Deniz Ütğm.	Breslau'da 2. Vardiya Subayı. Çanakkale'de Gözetleme ve İkmal Subayı. 1915-1916
1033	Humann, Hans	Deniz Ütğm.	Loreley İstasyon Gemisi'nin Kumandanı, Akdeniz Filosu ile İrtibat Subayı, İstanbul'daki sefarette İstihbarat Dairesi Başkanı ve Deniz Ataşesi. Türkiye'de büyümüşü, anadili gibi Türkçe konuşuyordu ve Türk mantalitesini biliyordu, Enver Paşa'nın ve Sefir Von Wangenheim'in çok itimat edilen danışmanı ve dostuydu. 1913-1917
1034	Hummel, Rudolf	Deniz Ütğm.	Müstakil Kumandanlık Topçu Subayı. 1915 -1918
1035	Hunger	Yzb.	Barış zamanında Türk Binbaşı olarak İzmir'deki bir Piyade Alayı'nın Kumandanı, harp zamanında Türk Yarbayı olarak 28. Piyade Alayı'nın Kumandanı; en son Filistin'de 34. Piyade Tümeni'nin kumandanı. 1914 -1918
1036	Huttner, Dr	Eczacı	Barış zamanında Türk Binbaşısı olarak Tğrk Tıbbi Eczacılık Müfettişi, harp zamanında Birinci ve Beşinci Ordularda Eczacı. 1914 -1918
1037	İppen, P.	Tğm.	Maden Mühendisi. 1915 -1916
1038	İttmann	Yzb.	Çanakkale'de Albay Wehrle'nin 8. Ağır Topçu Alayı Karargâhı, sonra Suriye'de 7. Ordu. 1915 -1917
1039	Jaeger, Waldemar	Tğm.	Müstakil Kumandanlık, İstanbul ve Çanakkale'de Topçu Subayı. 1915 -1918
1040	Jaenicke	Fişekçi Tğm.	Türk Fişekçi Tğm. olarak barış zamanında Edirne'de Mevki Topçu Subayı'nın yanında, harp zamanında Boğazlar Başkumandanlığı'nd a. 1914 - 1918
1041	Jacobsen, Werner	Deniz Tğm.	Goeben 1918
1042	Jansen	Bnb.	İstanbul'da Silah ve Mühimmat Müfettişliği, mühimmat nakli ve atış denemelerinden sorumlu. 1915 -1916

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

1043	Janson, Genhard von	Deniz Binbaşı	Evvela Türk Yarbay olarak Türkiye Müstakil Kumandanlığı'nda Amiral von Usedom'un Kurmay Başkanı. "Yıldırım Ordular" Grubu'nda Deniz Birliği Kumandanı. 1914 -1918
1044	Jewasinsinski	Yzb.	Türk Redif Birlikleri'nin eğitimi için Askeri Heyet emrine verilmiştir. 1915
1045	Joerss, Karl	Deniz Tğm.	Hamidiye ve Goeben'de Top Kumandanı. Müstakil Kumandanlık'ta Yedek Batarya Kumandanı. Gelibolu Boğaz Kumandanlığı'nda ve İstanbul Boğaz Kumandanlığı'nda yaver. 1914 -1918
1046	Jordan	Ütğm.	İstanbul'da Silah ve Mühimmat Müfettişliği, Karaağaç Topçu Deposu'ndan sorumlu Sahra Topçusu. 1915 -1916
1047	Jung, Heinz	Deniz Tğm.	Evvela Muavenet sonra Taşoz ve Samsun. 1915-1918
1048	Jungels, Dr.	Tbp. Yzb.	Türk Binbaşısı olarak Askeri Heyet ve Türk Sahra Sıhhiye Başkanı'nın Karargâh Başkanı. 1916-1918
1049	Jürgens, Emil	Donanma Fişekçi Teğmeni	Türk Üsteğmeni olarak Silah Dairesi'nde. 1915-1916
1050	Kabant	Yedek Subay Ütğm.	Müstakil Kumandalık. 1915-1916
1050	Kagerah, Alfred	Deniz Önyüzbaşı	1.Türk Torpidobot Yarım Filotillası Kumandanı. 1915-1918
1051	Kahl, Dr. Von	Yzb.	İstanbul'da Kömür Çıkarma ve Hammadde Komisyonu'nda
1052	Kahle	Bnb.	Türk Yarbayı olarak Askeri Heyet ve Türk Silah Dairesi ve Silah Müfettişliği'nde vekâleten müfettiş. 1915-1918
1053	Kaehler	Donanma Mühendisi	UB 18 Denizaltısı'nda Başnamzet. 1915-1916

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

1054	Kaehler, Clemens	Yedek Subay Deniz Ütğm.	İstanbul Boğaz'nda yaver, D Karargâhı'nda Nakliye Subayı, sonra Seddülbahir'de Batık Çıkarma Subayı. 1915-1916
1055	Kaisenberg, Heinrich von	Deniz Tğm.	Hamidiye, Goeben'de Topçu Subayı, sonra Gelibolu'da yaver. 1915-1917
1056	Kaiser, Johann	Fişekçi Deniz Önyüzbaşı	Türk Binbaşısı olarak İstanbul'da Silah ve Mühimmat Müfettişliği'nde mermilerin kabulünden ve kalite kontrolünden sorumlu. 1915-1916
1057	Kalkbrenner, Phillip	Donanma Başmühendisi	Mühendis Krause'nin halefi olarak İstinye'deki tersanenin yöneticisi. 1917-1918
1058	Kaltenborn, Stachau von	Ütğm.	Gelibolu İstihkâm Birliği. 1915
1059	Kannengiesser, Hans (Paşa)	Bnb.	Barış zamanında Türk Albayı olarak Türk Genel Kurmayı'nda Daire Başkanı, harp zamanında Türk Tümgeneralisi olarak 9. Tümen'in Kumandanı, bu görevdeyken yaralanmıştır; sonra vekâleten 16. Koloru'nun kumandanı, 14. Kolordu'nun Kumandanı ve Edirne'deki 25. Türk Kolordusu'nun kumandanı. 1914-1918
1060	Karehnke, Gerhard	Deniz Tğm.	Müstakil Kumandanlık, Mersin'de Deniz Uçak Birliği. 1917 -1918
1061	Karkowski, Wilhelm	Donanma Mühendisi Namzedi	UB 46 Denizaltısı. 1915 -1916
1062	Karnath, Kurt	Torpedo Üsteğmeni	Müstakil Kumandanlık, Mayın ve Torpedo Subayı. 1917 -1918
1063	Kastner, Felix	Yüzbaşı rütbesine müdail Donanma Hesap Memuru	Goeben'in mürettebatından, sonra Akdeniz Filosu'nun Yazmanı. 1914 - 1916
1064	Katschmann, Dr. Erich	Donanma Başasistan Doktoru	Donanma Garnizon Hastanesi. 1915 - 1917

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

1065	Keiner	Ütgm.	Gelibolu'da 5. Ordu'da Topçu Subayı, zaman zaman Kireçtepe'de Çıkarma Birliği'nde Takım Kumandanlığı yapmıştır. 1915
1066	Keiper, Ludwig	Ütgm.	1 No'lu Hava Birliği. 2 No'lu Hava Birliği, Havacılık Dairesi Başkanı'nın yaveri. San Stefano'daki Havacılık Okulu'nda uçuş Öğretmeni. 1915 -1918 1918'de Trakya'da 3. Hava Bölük komutanı.
1067	Keller, Dr.	Tbp. Yzb.	Cerrah 1915 -1917
1068	Keller, Hans von	Deniz Önyüzbaşı	Breslau'da Seyir Subayı. 1915-1918
1069	Kerruth, Richard	Fişekçi Deniz Önyüzbaşı	Müstakil Kumandanlık. 1916
1070	Kersting, Herman	Yzb.	Türk Harbiye Nezareti. 1916-1917
1071	Kessel, Walter	Deniz Ütgm.	1 No'lu Deniz Hava Birliği. 1916
1072	Kettembeil, Karl	Ütgm.	Önce Gelibolu Cephesi'nde Topçu Subayı, sonra 1 No'lu Hava Filosu'na geçmiş, orada 27.09.1915'te (Pilot Preussner idi.) Türk tarafı için ilk Düşman uçağını düşürebilmiştir; 1916 yılının Ocak ayında Alman Asya Kolordusu'nun Filistin'deki 300 No'lu Hava Filosu'na geçti. 1915-1917
1073	Kettner, Paul	Deniz Binbaşı	Breslau'nun Kumandanı. Deniz Albay olarak Türkiye'deki Müstakil Kumandanlık'ın Kurmay Başkanı. 1914-1918
1074	Keyserlingk, Albin Karl Baron von	Deniz Ütgm.	Müstakil Kumandanlık, Çıkarma Takım Kumandanı. 1915-1916
1075	Kayserlingk, Harald Baron von	Deniz Ütgm.	1914 yılının Ekim ayında Rusya'ya yapılan deniz harekâtında Gayret'in kumandanı, Atina'da enterne edilmiş ve 27 Kasım 1915'te kurye olarak Berlin'e gönderilmiştir. 1914-1915
1076	Kiecker, Eduard	Tgm.	Müstakil Kumandanlık, Ateş İdare Subayı.

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

1077	Kinscher, Dr.	Donanma Eczacı Yzb.	Donanma Ecza Deposu. 1915-1917
1078	Kirchhoff, Johannes	Yedek Subay Deniz Tğm.	UC 13 ve UB 23 Denizaltıları Kumandanı. 1915-1916
1079	Kirsten	Bnb.	Türk Yarbay olarak barış zamanında 1. Türk Süvari Alayı Kumandanı, harp zamanında Kafkas Cephesi ve Çanakkale Süvari Alayı Kumandanı. 1914-1916
1080	Klagemann	Donanma Yapı Müşaviri	Akdeniz Filosu'nun makinelerinin yapımından sorumlu 1915-1916
1081	Klages, Dr.	Donanmada Doktor	Gen.1915-1916
1082	Kledehn, Fritz	Donanma Mühendis Namzedi	Breslau 1917-1918
1083	Klein	Yedek Subay Ütğm.	16. Kolordu'da Gelibolu'da 1. Topçu Taburu'nda 15 cm'lik top bataryasının kumandanı. 1915
1084	Klein, Dr. Bruno	Başasistan Doktor	Türk Tbp. Yzb. Olarak Sahil Müfettişliği, İntepe Kesimi'nde Bölge Doktoru; sonra Bosporus Anadolu Hastanesi 1915-1917
1050	Kleinke	Yzb.	İstanbul'da Silah ve Mühimmat Müfettişliği'nde küçük silahlardan ve makinel silahlardan sorumlu. 1915-1916
1051	Kleuckert	Yzb.	İstanbul'da Silah ve Mühimmat Müfettişliği'nde Hafif Sahra Topları sorumlusu. 1915-1916
1052	Klingenbeil	Ütğm.	Gelibolu'da Deniz Hava Birliği'nde pilot. 1916-1918
1053	Klitzing, Baron Lebrecht von	Deniz Albay	17.02.1915- 30.08.1915'te Breslau'nun kumandanı.
1054	Kloksien, Paul	Ütğm.	İstanbul'da Silah ve Mühimmat Müfettişliği'nde mühimmat ve aletlerin Almanya'dan nakliyesinden sorumlu. 1915-1916
1055	Klose, Richard	Tğm.	Gelibolu'da Topçu Subayı. Filistin 1915- 1918

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

1056	Knaab	Yzb.	Goeben'in gemi toplarının 9 cm'lik bataryasının kumandanı sonra 16. Kolordu'da 2. Topçu Taburu'nun Kumandanı 1915
1057	Knispel, Arnold	Deniz Binbaşı	Goeben'de Topçu Subayı, Alman-Türk Mayın Tarama Birliği'nin Kumandanı. 1914-1915
1058	Knoepfel	Ütgm.	Türk Redif Birlikleri'nin eğitilmesi için Askeri Heyet emrine verilmiştir. 1915-1916
1059	Knorr, Paul	Donanma Mühendisi	Breslau'da 1. Vardiya Mühendisi. 1915-1916
1060	Knorr, Wolfram von	Deniz Binbaşı	16.09.1915- 09.07.1917'de Breslau'nun kumandanı. 1915-1917
1061	Koch, Robert	Cerrah Subay Namzedi	16.10.1915- 13.01.1916'da Gelibolu'da Çıkarma Birliği'nin makineli tüfek gruplarında Tbp.. 4. Ordu'nun Türk Askeri Hastanesi. 1915-1917
1062	Koch, Theodor	Yedek Subay Deniz Önyüzbaşı	Boğazlar Başkumandanlığı'nda Sular Dairesi Başkanı. 1915-1918
1063	Köhler	Yedek Subay	Sabit Savaş Balonu Birliği. 1915-1916
1064	Köhler, Franz	Donanma Başmühendisi	U 18 Denizaltısı'nda Mühendis. 1915-1916
1065	Köllner, Otto	Donanma Mühendisi	Goeben 1916-1917
1066	König, von	Yzb.	Askeri Heyet Karargâhı, 1. Ordu Karargâhı'na alınmıştır. 1913-1917
1067	Königs	Başmühendis	Müstakil Kumandanlık. 1915-1916
1068	Kophamel, Waldemar	Deniz Önyüzbaşı	U 35 Denizaltısı Kumandanı. 1915-1916
1069	Koritzki, Siegfried	Yedek Subay Deniz Topçusu Üsteğmeni	Türk Yüzbaşısı olarak İstanbul Boğazı Tabyaları'nda Bölük Kumandanı ve Anadolu Kavağı Bataryası'nın Kumandanı. 1914-1916
1070	Körner, Martin	Ütgm.	Gelibolu'da 1. Uçak Filosu'nda Rasıt. 1915-1918

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

1071	Kortmann, Johannes	Deniz Tğm.	Müstakil Kumandanlık, Topçu Subayı. 1917
1072	Koslick	Tğm.	Gelibolu'da pilot. 1918
1073	Kottwitz, Egon Baron von	Deniz Binbaşı	Hamidiye'nin Alman Kumandanı, en son Gelibolu'da Donanma Çıkarma Birliği Kumandanı. 1914-1916
1074	Kraft, Werner	Deniz Tğm.	TorpidobotFilotillası'nda Seyir Subayı, sonra Goeben, daha sonra Gelibolu'da Çıkarma Birliği, orada tifo olup ölmüştür. 1914-1915
1075	Kraemer, Erich	Deniz Tğm.	Müstakil Kumandanlık, Gelibolu ve İstanbul'da Mayın Tarama Filosu. 1915-1918
1076	Kraus, Theodor	Deniz Tğm.	Goeben'de 4. Tğm. 1914-1915
1077	Krause, Hellmut	Tğm.	İstanbul'da Askeri Heyet'te ve sonra Bağdat'ta İstihbarat Subayı. 1915-1918
1078	Krause, Georg	Donanma Başmühendisi	Goeben'de 2. Vardiya Mühendisi. Mühendis Hepp'in halefi olarak İstinye'deki tersanenin yöneticisi. 1914-1917
1079	Kremp, Otto	Donanma Başmühendisi	Silah Mühendisi. 1916-1917
1080	Krüder, Ernst August	Deniz Tğm.	Goeben sonra Breslau. 1917-1918
1081	Krieger, Ernst	Deniz Tğm.	Breslau'da Türk torpidobotu DRAÇ, sonra Türk Üsteğmeni olarak Sahil Müfettişliği'nde. Çanakkale'deki Deniz Harp Okulu'nda öğretmen. 1914-1918
1082	Krüger	Donanma Mühendis Namzedi	UC 25 Denizlatisi'nde Başnamzet. 1915-1916
1083	Krüger, Berhard	Deniz Bnb.	Goeben'de 2.Vardiya Subayı. Akdeniz Filosu'nun 3. Kurmay Başkanı, en son İstanbul'da Denizaltı Yarım Filotillası Kumandanı. 1914-1917

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

1084	Krülls, Eduard	Yedek Subay Deniz Ütgm.	Hamidiye ve Goeben'de Seyir Subayı, sonra 30.08'den itibaren Gelibolu'da çıkarma Birliği'nde Takım Kumandanı. İstanbul'da Denizaltı Yarım Filotillası Kumandanı. 1915-1918
1050	Kübel, Theodor	Bnb.	Askeri Heyet'te Demiryolu İnşası Danışmanı, Demiryolu Şirketi'ne yaptığı müdahale " Kübel Olayı" denen meseleye yol açmıştır. 1914: (Sahra demiryolları Başkanı 1913- 5.8.1914 Türk demir yollarının yetersizliği ve acilen yeni yolların yapılması için çok yüksek miktarlarda kredi gerektiği şeklinde rapor hazırlayınca, Alman Askeri Heyeti hazırladığı bu rapor pahalı bulur ve geri gönderilir)
1051	Kühlwetter, Friedrich von (Paşa)	Deniz Albay	Türk Tümgeneralı olarak en son Boğazlar Başkumandanlığı Kurmay Başkanı. 1914 -1915
1052	Kuhne, Max	Deniz Önyüzbaşı	Akdeniz Filosu'nun ve Bahriye Nezareti'nin Personel Bürosu. Breslau ve Goeben 1914 -1917
1053	Kukat, Heinrich	Deniz Ütgm.	UB 50 Denizlatisi'nin Kumandanı. 1918
1054	Kümmerling	Subay Vekili	Müstakil Kumandanlık. 1915 -1916
1055	Kümpel, Otto	Deniz Bnb.	Goeben'de Yaver ve Vardiya Subayı. 1914 -1917
1056	Küssner, Lothar	Tgm.	Müstakil Kumandanlık, İstanbul'da 1.Mayın Tarama Filosu 1915 - 1918
1057	Küster	Başasistan Doktor	Sahil Müfettişliği'nde Türk Tbp. Yzb. Olarak. 1915 -1916
1058	Küster, Erich	Donanma Başmühendisi	Goeben'de 3. Vardiya Mühendisi, kazanlardan sorumlu. 1914 -1915
1059	Laffetr, Karl von	Kurmay Bnb.	06.01.1914'ten itibaren İstanbul'daki Almanya Sefareti'nde Askeri Ataşe. 1914-1915
1060	Landmann, Gustav	Yedek Subay Ütgm.	Müstakil Kumandanlık, Topçu Subayı. 1916-1917

**Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri
Personel Listesi (Devamı)**

1061	Landsberg	Deniz Önyüzbaşı	Gelibolu'da Deniz Uçağı Filosu'nda Pilot. 1915-1918
1062	Lange	Yzb.	Gelibolu'da 9. Tümen'de Kurmay Subay. 1915
1063	Lange, Paul	Yzb.	Türk Binbaşısı olarak Türk Bahriye Bandosu'nun başı. 1915-1917
1064	Langenstrass (Paşa)	Albay	Türk Tümgenerali olarak Askeri Heyet ve Türk Genel Karagâhı'nda İstihkâmcılar ve Kaleler Müfettişi. 1917-1918
1065	Langfeld, Walter	Deniz Önyüzbaşı	1.Deniz Uçağı Filosu, Boğazlar Kumandanlığı. 1915-1916
1066	Lauffer	Bnb.	Türk Yarbayı olarak barış zamanında Süvari Subayları Binicilik Okulu Kumandanı, harp zamanında 2. Keşif Alayı'nda İstihbarat Subayı, sonra Filistin Cephesi. 1914-1918
1067	Legat, Wilhelm von	Bnb.	Türk Yarbayı olarak Türk Harp Akademisi'nin Kumandanı. 1914
1068	Lehmann	Emekli Yzb.	Numune Topçu Alayı'nın Kumandanı, en son Türk Yarbayı olarak harp zamanında Türk Sahra Topçu Dairesi Kumandanı. 1911-1918
1069	Lehmann	Yedek Subay Tğm.	Çanakkale'de Deniz Uçağı Filosu'nda Pilot. 1916
1070	Lehmeyer	Tğm.	Filistin 1918
1071	Leipzig, Erich von	Kur. Bnb.	19.09.1901'den itibaren İstanbul'daki Almanya Sefareti'nde Askeri Ataşe, 21.05.1906'da Yarbaylığa terfi ediyor, 18.08.1906'da görevden alınıyor. 11.01.1915'ten itibaren Albay olarak tekrar Askeri Ataşe. 1901-1915
1072	Lenthe, Werner Eberhard von	Alb.	Tümg., Askeri Heyet Kurmay Başkanı ve Heyet Başkan Vekili. 1917-1918
1073	Lichtschlag	Bnb.	Türk Yarbayı olarak bir tüfek fabrikasının direktörü. 1916-1918

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

1074	Liebeskind, Hans Albrecht	Deniz Tğm.	Goeben'in mürettebatından, mayın dökme gemisi Nilüfer ile 1914 yılının Ekim ayından Rusya'ya karşı donanma harekâtına katılıyor, sonra Türk Torpidobot Kumandanı. 1914 -1916
1075	Liebmann, Ernst	Deniz Önyüzbaşı	Gelibolu'da 1. Deniz Uçağı Filosu. 1915 - 1916
1076	Liemenroth, Konrad	Ütğm.	7. Ordu'da Mustafa Kemal'in Yaveri. 1917
1077	Lienau, Hermann	Deniz Önyüzbaşı	Generalin Kumandanı. 1914 -1916
1078	Lierau	Prusyalı Binbaşı	Türk Yarbayı olarak Askeri Heyet ve Çanakkale'de " Anafartalar Grubu"nda ve Filistin " Yıldırım Ordular Grubu"nda Ağır topçu Kumandanı. 1914 -1918
1079	Linke, Kurt	Donanma Mühendisi	Breslau 1914 -1915
1080	Linnenkamp, August	Deniz Önyüzbaşı	Breslau 1914 -1915
1081	Linnenkopp	Deniz Ütğm.	Breslau'da 4. Vardiya Subayı. 1915
1082	Lodder, Gustav	Fişekçi Yzb.	İstanbul'da gemi ve sahil toplarından sorumlu olarak Silah ve Mühimmat İmali'nde çalışmıştır. 1915-1916
1083	Lorey, Hermann	Deniz Binbaşı	Turgut Reis'in Alman Kumandanı, 08.09.1915'te Britanya Denizaltısı E 11 tarafından batırıldığı zaman Barbaros Hayrettin'in Alman Çanakkale'de Deniz Uçağı Filosu'nda Pilot. 1916 Kumandanı, en son Türk Torpidobot Filotillası'nın Kumandanı. 1915-198
1084	Lossow, Otto Stephan Herman von	Kurmay Alb.	Türk Yarbay olarak Türk Harp Okulu'nda öğretmen. Balkan Harbi'nde 1912/1913 Çatalca'da bir Türk Piyade Tümeni'nin Kumandanı. 19.07.1915'te Askeri Ataşe, 19.04.1916'dan itibaren " İstanbul'daki İmparatorluk Sefareti'nde Askeri yetkili". 1911-1918

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

1050	Lothes, Paul	Donanma Başmühendis Müşaviri	Akdeniz filosu, Tekirdağ'da kömür tedarikinden sorumlu. Irak ve Suriye'de Petrol Kumandanlığı. 1914-1918
1051	Lotze, Dr. Konrad	Denizci Tbp. Yzb.	Akdeniz Filosu, Gelibolu'da görevlendirilmiştir. 1916-1918
1052	Lübbe	Denizci Önyüzbaşı	UB 42 ve UC 23 Denizaltıları Kumandanı. 1915-1916
1053	Lübben, Theodor	Donanma Mühendisi	Goeben 1915-1916
1054	Lüders, Wilhelm	Yedek Subay Donanma Mühendisi	Goeben'de 4. Vardiya Mühendisi. 1915
1055	Lukranka, Johannes	Denizci Mühendis Yzb.	Goeben'de 1. Vardiya ve Elektrik Mühendisi. 1915-1918
1056	Lüttge, Fritz	Donanma Mühendisi	Goeben 1914-1915
1057	Lüttichau, Siegfried Kont von	Askeri Rahip	İstanbul'da Sefaret Vaizi, sonra" Yıldırım Ordular Grubu". 1915-1918
1058	Lüttjohann, Baron von	Kur. Binbaşı	Alman Ordu Başkumandanlığı'nın İstanbul'daki Yetkili Kurmay Subayı. 1917-1918
1059	Mackensen, Erich	Donanma Başmühendis	Goeben'de 1. Subay, Türk Torpidobot Filotillası'nın kumandanı, Mecidiye'nin Alman Kumandanı, Peyk-i Şevket'in Türk Kumandanı, 23.01.1915-03.07.1915 Breslau'nun Kumandanı. 1914-1915
1060	Majewski, Georg von	Yzb.	Türk Binbaşısı olarak evvela 11. Kolordu'da istihkâmcıların kumandanı, en son Filistin Cephesi'nde 22. Türk Kolordusu'nda istihkâmcıların kurucusu. 1916-1918
1061	Mark	Ütgm.	Türk Redif Birlikleri'ni eğitmek için Askeri Heyet emrine verilmiştir. 1915-1916
1062	Matthiesen, Ernst	Yedek Subay Deniz Önyüzbaşı	Sahil Bataryası Kumandanı, Zonguldak'ta 2. Mayın Tarama Filosu. 1914-1916

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

1063	Matz, Karl	Donanma Mühendisi	Goeben 1916-1917
1064	Mayer, Prof.Dr. Georg	Tbp. Bnb.	Askeri Heyet, Türk Yarbayı olarak barış zamanında Harbiye Nezareti Sıhhiye Dairesi, harp zamanında vekâleten Sıhhiye Müfettişi ve 5. Türk Ordusu'nda Ordu Doktoru. Askeri Heyet'in en üst sıhhiye subayının Hijyen Danışmanı. 1913-1918
1065	Mayr Karl	Yzb.	Türk Binbaşı olarak Askeri Heyet'te. 1918
1066	Meerscheidt Hüllesen, Wilhelm Baron von	Deniz Albay	Turgut Reis'in Alman Kumandanı. 1914
1067	Mehns, Otto	Donanma Hesap Memuru	Bahriye nezareti, sonra Goeben. 1917-1918
1068	Meier	Fişekçi Tğm.	Türk Fişekçi Tğm. olarak Edirne'de Mevki Topçu Subayı'nın yanında, harp zamanında Boğazlar Başkumandanı Gen.Weber'in emrinde. 1914-1918
1069	Meinecke, Emil	Tğm.	St. Stefano'da Uçuş Öğretmeni, sonra 1915 yılı sonbaharından itibaren Gelibolu'da pilot. 1915-1918
1070	Meinke	Kale İnşa Teğmeni	Türk Kale İnşaatçısı olarak barış zamanında General Weber Pşa'nın emrinde, harp zamanında Çanakkale'de. 1914-1918
1071	Meis, Albert	Yedek Subay Deniz Önyüzbaşısı	Türk Torpidobotu Samsun'un ve nakliye gemisi Loreley'in kumandanı. 1914-1917
1072	Meissner, Erich	Donanma Mimarı	Akdeniz Fillosu'nda gemi ve makinelerden sorumlu. 1915-1916
1073	Mellenthin, HansJoachim von	Deniz Ütğm.	1914 yılının Aralık ayına kadar Berk-i Satvet'in Alman Kumandanı, 1915 yılının Ocak ayından itibaren Türk torpidobotu Samsun'un kumandanı, sonra Timur Hisar torpidobotu ile Ege Denizi'nde özel görevlerde bulundu ve 1916 yılının Nisan ayına kadar Çanakkale Boğazı'na giren denizaltılara kılavuzluk yaptı. 1914-1916

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

1074	Mertz, Heinz	Deniz Tğm.	Goeben; Mayın Tarama Filosu'nda Muharebe Subayı, Ekim 1916- Ekim 1917'de Goeben'de 1. Muharebe Subayı, sonra Ekim 1918' kadar Mayın Tarama Filosu'nda 1. Muharebe Subayı. 1915-1918
1075	Metge, Dr. Ernst	Yedek Subay Donanma Başasistan Doktoru	Taşkışla'daki Türk Bahriye Hastanesi, sonra Fırat Nehir Birliği. 1915-1918
1076	Meyer	Deniz Önyüzbaşı	Müstakil Kumandanlık 1916
1077	Meyer, Christian	Donanma Mühendisi	Loreley, sonra Berk-i Satvet ve Goeben. 1914-1916
1078	Meyr, Dr. Fred	Yedek Subay Deniz Önyüzbaşı	Gelibolu'da Havalanı Yöneticisi ve Rasıtı (hava gözlemcisi). 1915-1916
1079	Mielenz	Yedek Subay Tğm.	Gelibolu'da Pilot. 1916-1918
1080	Mikusch-Buchberg, Dagobert von	Prusyalı Emekli Yzb.	Türk Binbaşısı olarak Askeri Heyet ve en son Romanya'da 6. Türk Kolordusu'nun Kurmay Başkanı. "Yıldırım Ordular Grubu"nun Prusya Savaş Bakanlığı ile İrtibat Subayı. 1915-1918
1081			
1082	Missuweit, Heinz	Deniz Tğm.	Goeben'in mürettebatından, Akdeniz Filosu, Küçük Asya'da özel görevler. 1914-1915
1083	Mohl, Hans von	Deniz Önyüzbaşı	Akdeniz Filosu'nun 2. Kurmay Başkanı ve Küçük Asya'da özel görevler, sonra Bodrum'daki Denizaltı Üssü'nün Yöneticisi. 1915-1916

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

1084	Moosauer, Prof. Dr. Sigmund	Deniz Tbp. Bnb.	Goeben'in Gemi Doktoru İstanbul Bahriye Hastanesi Başhekimi. 1914-1918
1085	Muhl, Walter	Deniz Tğm.	Önce Bahriye Nezareti, sonra Numune ve Samsun Torpidobotları Subayı, ardından Yaver. 1915-1918
1086	Müllmann, Dr. Carl	Ütğm.	Liman von Sanders'in şahsi Yaveri olarak (Prigge ile birlikte) 1913'te Türkiye'ye geldi. Türk Binbaşısı olarak General Liman von Sanders'in Yaveri, Gelibolu'da Güney Grubu'nda Mayıs 1915 başlarında saldırılar sırasında Albay von Sodertern'in yanında Kurmay Subay, sonra Gen. Weber'in yanında. 1913-1918
1087	Muhra, Erich	Tğm.	Gelibolu'da Pilot.1915-1918
1088	Müller, Dr. Victor	Tbp. Yzb.	Breslau'da Gemi Doktoru. 1916-1918
1089	Müller, Erich von	Deniz Binbaşı	Goeben'de 1. Subay 1914-1915
1090	Müller, Heinrich	Donanma Mühendisi	Breslau 1915-1917
1091	Müller, Ludwig	Donanma Rahibi	Akdeniz Filosu; Lorey "Efrat tarafından çok sevilen bütün dertlerini anlattıkları, Akdeniz Filosu'nun Rahibi; Donanma Rahibi (Ludwig) Müller'in mevcudiyetini" övüyor. 1916-1917
1092	Müller, Rudolf	Yedek Subay Deniz Tğm.	Goeben, Çıkarma Birliği'nde Makineli Tüfek Takım Kumandanı. 1915

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

1093	Natz, Emil	Yedek subay Tğm.	Türk Üsteğmeniolarak Sahil Topçusu'nda Takım Kumadanı olarak görevlendirilmiştir. Orhaniye Tabyası'nda Tğm. Woermann'ın halefiydi. Müstakil Kumandanlık. 1914-1916
1094	Naumann	Yzb.	Türk Redif Askeri Birlikleri'ni eğitmek için Askeri Heyet emrine verilmiştir. 1915
1095	Neid, Konrad	Torpedo Teğmeni	Müstakil Kumandanlık, Çanakkale'de Mayın ve Torpedo Subayı. 1914-1917
1096	Neiling, Peter	Tğm.	U 46 Denizaltısı 1916
1097	Neinke	Deniz Ütğm.	Akdeniz Filosu'nda Filo Muharebe Subayı. 1915-1916
1098	Neuhaus, Gerhard	Donanma Mühendis Yzb.	Goeben'de Başmühendis. 1915-1918
1099	Neulen, Siegfried Emmo	Tğm.	Askeri Heyet'te Mezarlar Subayı. 1918
1100	Neumann, Karl	Deniz Tğm.	Goeben 1918
1101	Nickels, Julius	Yedek Subay Deniz Önyüzbaşısı	Taşoz'un Kumandanı Generalin Kumandanı. 1916-1918
1102	Nicolaus, Karl	Deniz Binbaşı	Akdeniz Filosu'nun 2. Kur. Başkanı. 1914-1915

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

1103	Nida, von	Kur. Yzb.	İstanbul'da Alman Sahra Demiryolları Dairesi Başkanı'nın yetkili Kurmay Subayı.
1104	Niebuhr	Deniz Ütğm.	Akdeniz Filosu ve U 21 Denizaltısı. 1915-1916
1105	Niemann	Kur. Binbaşı	İstanbul'da Almanya Sefareti'nde Askeri yetkilinin vekili. 1917
1106	Niltmann	Yardımcı Asistan Doktor	Gelibolu'da Çıkarma Türk Birliği'nin doktoru. 1915-1916
1107	Niemeyer	Ütğm.	Gelibolu'da sahilde Topçu Gözetleme Subayı, sonra Rasıt (hava gözlemcisi) olarak eğitilmiş ve Türk Yzb. Olarak Bağdat'ta görevlendirilmiştir. 1915-1917
1108	Niemöller, Max	Yedek Subay Ütğm.	Askeri Heyet Karargâhı, Personel Dairesi, sonra Türk Binbaşısı olarak Türk Genel Karargâhı'nda Kömür Dairesi Başkanı. 1915-1918
1109	Nillrich, Dr.	Tbp. Yzb.	Torpidobot Filotillası'nın doktoru, aynı zamanda poliklinik yöneticisi ve Olga'nın Gemi Doktoru. 1915
1110	Nitsche, Martin	Deniz Önyüzbaşı	Türk Binbaşısı olarak Hamidiye Tabyası Kumandanı, sonra İtepe Kesimi'nin Kumandanı. 1915-1917
1111	Nordeck, Willy von	Deniz Önyüzbaşı	1917'den bitişine kadar Breslau'nun 1. Topçu Subayı. 1917-1918
1112			
1113	Olshausen, Dr. Gustav	Donanma Asistan Doktoru	Goeben ve U 51 Denizaltısı'nda 2. Asistan Doktor. 1915

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

1114	Opitz, Wilhelm	Deniz Tğm.	1 No'lu Deniz Uçağı Filosu. 1916-1917
1115	Oppernheimer, Emanuel	Deniz Tğm.	Goeben ve sonra Gelibolu. 1914-1917
1116	Orthmann	Tğm.	16. Kolordu Karargâhı Subayı.
1117	Otto, Max	Tğm.	Müstakil Kumandanlık, Topçu subayı. 1917-1918
1118	Ovens, Ove	Tğm.	Müstakil Kumandanlık, 1 No'lu Deniz Uçağı Filosu. 1918
1119	Pahlau, Paul	Tğm.	Müstakil Kumandanlık, Ateş İdare Subayı.
1120	Pankow, Luis	Yzb. Rütbesinde Donanma Hesap Memuru	Goeben'in mürettebatından sonra Akdeniz Filosu'nun Filo Sekreteri. 1914-1916
1121	Paulke	Yedek Subay Binbaşı	Karlsruhe Teknik Üniversitesinde Profesör, Türk Binbaşısı olarak Askeri Heyet ve Kafkas Cephesi'nde Üçüncü Ordu Kayak Eğitimi Yöneticisi. 1915-1916
1122	Paulus, Dr. Hermann	Tbp. Yzb.	1918
1123	Perrinet von Thauvenay	Bnb.	Türk Yarbayı olarak barış zamanında Türk Gn.Kur. Daire Başkanı, harp zamanında Albay Sodenster'in yanında "Güney Grubu"nda, sonra Liman von Sanders tarafından bu görevden alınmıştır. 1913-1916
1124	Petersen, Dr. Hellmuth	Donanma Yedek Subay Tbp. Yzb.	Harbiye'deki Askeri Hastane, sonra Fırat Nehir Birliği. 1915-1918

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

1125	Petrick, Hermann	Fişekçi Yüzbaşı	İstanbul'da Silah ve Cephane Teftişi, elektrik işlerinden sorumlu, Teknik Resim İdaresi Nezaretçisi. 1915-1916
1126	Pfeiffer, Adolf	Deniz Binbaşı	Türk Topidobot Filotillası'nın Kumandanı. 1914-1917
1127	Pfeiffer, Wilhelm	Yzb.	Türk Binbaşısı olarak Filistin'de Alman Asya Kolordusu'nda Alay Kumandanı. 1918
1128	Pflanz, Hans	Tğm.	Müstakil Kumandanlık, sonra 1 No'lu Deniz Uçak Filosu. 1915-1918
1129	Pfützenreuter, Otto	Deniz Önyüzbaşı	Goeben'de 1. Vardiya Subayı. 1914-1915
1130	Philipp	Fişekçi Muavini	Türk Subay Vekili olarak İstanbul Boğazı'nda Takım Kumandanı. 1915-1916
1131	Philipp, Eugen	Deniz Tğm.	Müstakil Kumandanlık, Gelibolu'da 1 No'lu, Deniz Uçağı Filosu'nda pilot. 1914-1918
1132	Phillipi, Otto	Donanma Hesap Memuru	Goeben 1917-1918
1133	Pieper, Waldermar (Paşa)	Deniz Albay	Türk Tümğ. Olarak İstanbul'da Silah Dairesi ve Silah Müfettişliği Başkanı. 1914-1917
1134	Pila, Arnold	Yzb. Rütbesinde Donanma Hesap Memuru	Müstakil Kumandanlık, sonra Gelibolu'da Boğazlar Kumandanlığı. 1915-1917
1135	Plenio, E.	Tğm.	Askeri Pilot.
1136	Poggemeyer, Friedrich	Donanma Hesap Memuru	Müstakil Kumandanlık. 1914-1918

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

1137	Pohl, Leo	Prusyalı Ütğm.	Türk Yzb. Olarak barış zamanında Türk İstihkâm ve Mühendis Sınıfı Genel Müfettiş Yaveri, harp zamanında Türk Binbaşısı olarak en son Türk Gen.Kur. Başkanı Yaveri. 1914-1917
1138	Pohrt, Hermann	Deniz Önyüzbaşı	Deniz Uçağı Filosu. 1918
1139	Pommeresch, Victor	Deniz Topçusu Yedek Subay Teğmen	Müstakil Kumandanlık, Türk Üsteğmenilerle Çanakkale'de Takım Kumandanı ve Top Kumandanı. 1914-1918
1140	Popp, Friedrich	Deniz Tğm.	Müstakil Kumandanlık, Çanakkale'de 1 No'lu Deniz Uçağı Filosu. 1915-1917
1141	Posselt (Paşa)	Yb.	1909 yılı Ekim ayının ortasından 1913'e kadar en son Türk Tümgeneralı olarak Türk Yaya Topçusu Genel Müfettişi, 1914'ten itibaren Askeri Heyet, 1915'e kadar Erzurum Müstahkem Mevki Kumandanı. 1909-1915
1142	Pötrih	Yb.	Kannengiesser'in halefi olarak 9. Tümen Kumandanı. 1915-1916
1143	Potschernik	Bnb.	Türk Albayı olarak Türk Askeri Ulaşım Sistemi Genel Müfettişi. 1914-1918
1144	Pramann	Kur. Bnb.	İstanbul'da Alman Sahra Demiryolları Teşkilâtı Başkanı'nın Yetkili Kur. Subayı. 1916-1917 Sahra Demiryolları Daire Başkanı 1916-1917

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

1145	Preussner, Ludwig	Tğm.	Türk Teğemeni olarak Gelibolu'daki ilk uçak Filosu'nun Kumandanı. 1915-1916
1146	Priess, H.	Eczacı Yzb.	Zaman zaman Askeri Heyet emrine verilmiştir. 1916-1917
1147	Prigge, Erich R.	Prusyalı Süvari Önyüzbaşı	Barış zamanında Türk Binbaşı olarak Türk Süvari Astsubayı Okulu Kumandanı, harp zamanında General Liman von Sanders'in Yaveri. 1913-1918
1148	Prosch, Friedrich	Deniz Tğm.	Goeben 1914
1149	Quaritsch, Karl	Yzb.	Akdeniz Filosu Muhasebat Müfettişi. 1914-1915
1150	Quast, Wilhelm	Quast, Wilhelm	Mühendis
1151	Rabe	Tğm.	Gelibolu'ya savaş uçağı götürmüş sonra 1 No'lu Uçak Filosu'nda kalmıştır. 1915
1152	Rabenau, Götz von	Deniz Tğm.	Goeben Gelibolu'da Çıkarma Birliği.1914-1915
1153	Rabius, Heinrich	Deniz Ütğm.	Müstakik Kumandanlık, Çıkarma Birliği Kumandanı. 1914-1915
1154	Rasch	Deniz Ütğm.	Büyük Gotha uçaklarının pilotu, bu yeni uçak tipi için karaya iniş ve ikmal imkânlarını araştırmak üzere İstanbul'a geldi. 1915
1155	Raspel, Karl	Deniz Ütğm.	Goeben'de 7. Vardiya Subayı ve Gelibolu'da Çıkarma Birliği. Fırat'ın keşfi ve kartografyasının çıkarılmasından sorumlu. Fırat Filotillası Kumandanı. 1915-1918

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

1156	Raydt, Hermann	Deniz Ütğm.	İstanbul'da Liman Kumandanı, daha sonra Türk Torpidobotu Yarhisar Kumandanı. 1914-1915
1157	Rebeur-Paschwitz, von (Paşa)	Emekli Kora.	Türk Korgerali olarak Akdeniz Filosu'nun kumandanı ve Türk Deniz Kuvvetleri'nin Başkumandanlığını Amiral Souchon'dan devraldı; 1918 yılı Ocak ayının ortasında MMD'nin Çanakkale Boğazı'ndan Ege Denizi'ne açılmasını emretti, bu Breslau'nun kaybına yol açtı. 1917-1918
1158	Reclam, Victor (Paşa)	Deniz Albay	Türk Tümgenerali olarak en son Türk Sahil Tahkimatları Müfettişi 1914-1916
1159	Redern, Claus von	Deniz Tğm.	Motorlu Gambot Kumandanı, sonra Goeben 1915-1916
1160	Reeder, Arnholdt	Donanma Mühendisi	Müstakil Kumandanlık, Çanakkale Boğazı Kumandanları için Teknik Danışman, ayrıca Nusret Gemisi'nde Donanma Mühendisi. 1915-1916
1161	Reinhold, Dr. Ludwig	Donanma Tbp. Yzb.	09.11.1915'ten 1917 yılının Ekim ayına kadar Kilyatepe'de Çıkarma Birliği Ana Karargâhı'nda, Harbiye'deki Askeri Hastane'de sonra Fırat Nehir Birliği'nde. 1915-1918
1162	Reuss, Heinrich Prens zu XXXVIII	Deniz Ütğm.	28.03.1915'te Sivri Torpidobotu ile başarıyla ve 21.03'te toplam 19 mayının yerini değiştirdi ve bu yüzden Amiral von Usedom'un raporunda özellikle bahsedildi. 1914-1915
1163	Rhode, Josef	Deniz Tğm.	Goeben 1918
1164	Ribbentrop, Joachim von	Ütğm.	Askeri Heyet İstanbul'daki Alman Sefareti'ne atandı. 1915

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

1165	Richter, Friedrich	Donanma Başmühendisi	Müstakil Kumandanlık Silah Müfettişliği'nde Mühendis. 1914-1918
1166	Richter, Friedrich	Deniz Albay	Önce Türk Tümgeneralilerak Türkiye Müstakil Kumandanlık Kur. Başkanı, sonra Akdeniz Filosu.1915-1917
1167	Riemeyer, Julius	Donanma Mühendisi	Akdeniz Filosu'nda Gemi İnşaat Mühendisi 1915
1168	Rietzsch, Willy	Deniz Tğm.	Türk Torpidobotu Kumandanı
1169	Ritschel, Harald	Deniz Ütğm.	Breslau 1914-1915
1170	Ritter, Georg	Donanma Başmühendisi	Müstakil Kumandanlık Silah Müfettişliği'nde Mühendis.1915-1916
1171	Rodenwaldt, Ernst Robert Carl, Prof. Dr.	Tbp. Bnb.	Beşinci Ordu'da Hijyen Danışmanı. Beşinci Ordu'nun Yönetici Alman Sıhhiye Subayı.1915-1918
1172	Roenick, Arthur	Donanma Mühendisi	Breslau 1914-1915
1173	Roeser-Bley, Konrad	Tğm.	1 no'lu Deniz Uçağı Filosu.1918
1174	Roesner, Ernst	Donanma Başasistan Doktoru	Akdeniz Filosu1916-1918
1175	Rohde	Emekli Tğm.	Türk Üsteğmeniolarak Edirne, Şam ve Hayfa'da Askeri Eğitimci. Balkan Harbi'nde 1913'te Gelibolu'daki Türk Ordusu'nda emir subayı. Yzb. Olarak "Yıldırım Ordular Grubu"nda.1910-1918
1176	Rohde	Deniz Tğm.	Sahil Müfettişliği1915-1917
1177	Rohde, Karl Nikolaus	Deniz Binbaşı	Barbaros Hayrettin'in Alman Kumandanı, en son Gelibolu'da Donanma Çıkarma Birliği'nin Kumandanı; Kilyatepe'deki ordugâhın inşasını başlattı, sonra Akdeniz Filosu'nda 3. Kur. Başkanı oldu. 1914-1916.
1178	Rohrscheidt, Erik Baron von	Deniz Önyüzbaşı	UB 42 Denizaltısı'nın 1. Subayı.1917-1918
1179	Rordeck, Willy	Deniz Önyüzbaşı	Breslau1917-1918

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

1180	Rörden, Friedrich	Tğm.	Müstakil Kumandanlık,1.Mayın Tarama Filosu.1917
1181	Rosenberg, Walter	Deniz Tğm.	Goeben 1917-1918
1182	Rosenberger, Dr. Wilhelm	Yedek Subay Donanma Tbp. Yzb.	Çanakkale'de Alman Başkumandanlığı'nın Karargâhında Başhekim1915-1916
1183	Rosentreter, Fredor	Deniz Önyüzbaşı	Goeben'in mürettebatından, 1914 yılının Ekim ayında Rusya'ya karşı yapılan deniz harekâtında Turgut'un Alman Kumandanı, Barbaros Hayrettin'in Kumandanı1914-1915
1184	Röttgen	Mühendis Ütğm.	İstanbul'da Silah ve Mühimmat Müfettişliği, Personel İşlerinden sorumlu.1915-1916
1185	Rüdiger	Deniz Tğm.	Breslau'da 4. Tğm. 1915-1916
1186	Ruef, Walter	Deniz Tğm.	Çanakkale'de Hava Subayı. 1915-1917
1187	Rühle	Yzb.	Türk Gn.Kur. Görevli. 1915-1916
1188	Rümann, Arnold	Deniz Ütğm.	Goeben'de Seyir Subayı. 1914-1915
1189	Rümann, Wilhelm	Deniz Önyüzbaşı	Bir Türk Torpidobotu kumandanı. 1914-1918
1190	Runken, Henry	Donanma Mühendisi	Goeben 1917-1918
1191	Rusche, Hans	Deniz Ütğm.	Goeben'de 5. Vardiya Subayı. 1914-1915
1192	Ruschhaupt, Dr. Erich	Donanma Tbp. Yzb.	Gelibolu'da daha sonra Bağdat'ta 6. ve 8. Ordu'da görev yapmıştır. 1915-1917
1193	Saling, Paul	Deniz Tğm.	Goeben ve Breslau'da sonra Anadolu'da. 1914-1915

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

1194	Salzwedel, Gerhard	Yedek Subay Tğm.	Müstakil Kumandanlık, Arıburnu'nda Makineli Tüfek Birliği Kumandanı, sonra Sahil Müfettişliği'ne Yaver. “Yıldırım Ordular Grubu” sonra Suriye ve Mezopotamya. 1914-1918
1195	Sanders, Otto Liman von (Paşa)	Prusyalı Süvari Org. (Türk Mareşali)	Türk Mareşali olarak Askeri Islahat Heyeti'nin başı, barış zamanında Türk 1. Kolordusu Kumandanı, sonra Türk Ordusu'nun Genel Müfettişi. Harp zamanında 1. Ordu sonra 5. Ordu Kumandanı ve “Yıldırım Ordular Grubu”nun Başkumandanı. 1913-1918
1196	Sandrock, Dr. Wilhelm	Yedek Subay Donanma Başasistan Doktoru	Goeben'in 1. Asistan doktoru, İran'da Deniz Önyüzbaşı Ney'in emrinde Irak Filotillası'nı kurmak üzere 11 Aralık 1915'te İstanbul'dan ayrılmıştır. 1915-1916
1197	Sarraxin	Deniz Tğm.	Goeben'de 5. Tğm. 1915-1916
1198	Saurewald	Tbp. Yzb.	1916-1918
1199	Schack	Kora.	Çanakkale İstihkâmlarının ıslahında danışman. Sivil giyimli olarak çalışmak zorundaydı, ama İngiliz Bahriye Heyeti ile olan Aşırı Yakın münasebetinden dolayı 6 ay sonra değiştirildi. 1914
1200	Schade, Johannes	Donanma Mühendisi	Breslau'da 2. Vardiya Mühendisi. 1915-1916
1201	Schade, Werner	Deniz Ütğm.	Goeben'de 8. Vardiya Subayı ve Peyk-i Şevket. 1914-1915
1202	Schaefer, Rupert	Yedek Subay Deniz Tğm.	Müstakil Kumandanlık Torpidobot Kumandanı. 1915-1917

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

1203	Schaefer, Wilhelm	Deniz Ütğm.	Breslau'da 1. Tğm. 1915-1916
1204	Schaetzlein, Dr. Paul	Yedek Subay Tğm.	Müstakil Kumandanlık. 1916-1917
1205	Schelle, Martin	Deniz Tğm.	Torpedo Uzmanı, Breslau, sonra Torpidobot Kumandanı. 1914-1915
1206	Schellendorf, Friedrich Wilhelm Bronsart von (Paşa)	Prusyalı Albay	Askeri Heyet, Türk Korgenerali olarak Kafkasya Seferi'nde 3. Türk Ordusu'nun Kur. Başkanı. 1913-1917
1207	Schelling, Karl	Deniz Önyüzbaşı	1914-1915
1208	Schenck, Friedrich	Deniz Ütğm.	İstanbul'da Donanma Amele Kumandanlığı'nın Yöneticisi, Deniz Önyüzbaşı Baltzer'in yaveri. 1916-1918
1209	Scherf, Albert	Tğm.	Türk Gn. Kur. Başkanlığı ve Donanma Kurmay Başkanlığı. 1917-1918
1210	Scherz, Gustav	Deniz Tğm.	Goeben'de 3. Tğm. Sonra Çanakkale'de Saros Körfezi'nde Gözetleme Subayı, sonra 4. Ordu'nun emrine verilmiştir. 1914-1916
1211	Schierholz, Rudolf	Yzb.	Barış zamanında Türk Binbaşısı olarak bir Türk Kurmay Subaylar Talimgâhı'nda öğretmen, harp zamanından öne 3. Tğm. Sahil Muhafazası'ndan sorumlu, sonra Türk yarbayı olarak Çanakkale'de 9. Piyade Alayı'nın Kumandanı ve daha sonra Türk Yarbayı olarak Filistin Cephesi'nde görev Hicaz Demiryolu'nu korumak olan bir alayın kumandanı. 1914-1917
1212	Schierhorn, Otto	Donanma Mühendisi	Breslau 1914-1915

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

1213	Schierstaedt, von	Yb.	Türk Albayı olarak 5. Türk Ordusu Müfreze Kumandanı, Süvari Tugayı Kumandanı. 1915-1918
1214	Schlee, Hans	Binbaşı	Evvelce 3 No'lu Telgraf Taburu, Türkiye'de İşaretleşme ve Telsiz'den sorumlu, "Osmaniye Telsiz Kestirme İstasyonu" Yöneticisi. 1915-1918
1215	Schlee, Max (Paşa)	Bnb.	En son Türk Tümgenerali olarak Türk Sahra Topçuları Genel Müfettişi. 1914-1918
1216	Schleip, Prof. Dr.	Tbp. Alb.	İstanbul Alman Hastanesi Başhekimi. 1915-1916
1217	Schlentka, Erich	Deniz Önyüzbaşı	Von Usedom'un Boğazlar Genel Kumandanlığı. 1917-1918
1218	Schlette	Teknik Sekreter	Akdeniz Filosu. 1915-1916
1219	Schlitz, Alfred namı von Görtz ve von Wrisberg Kont	Deniz Tğm.	Goeben 1917-1918
1220	Schelubach, Erich	Deniz Bnb.	Akdeniz Filosu'nun 1. Kurmay Subayı, İstanbul'da Denizaltı Yarım Filotillası Kumandanı. 1915-1917
1221	Schmidt, Arthur	Donanma Mühendisi	Goeben'de 5. Vardiya Mühendisi ve Peyk. 1914-1916
1222	Schmidt, Friedrich Traugott	Deniz Tğm.	Goeben 1917-1918
1223	Schmidt, Hans Martin	Deniz Tğm.	Breslau sonra Goeben'de 4. Tğm. Sonra Gelibolu'da Makinalı Tüfek Birliği Takım Kumandanı. 1915-1916
1224	Schmindt, Kurt	Donanma Mühendisi	Torpidobot Filotillası'nda Mühendis. 1914-1916

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

1225	Schmindt-Altherr, Rudolf	Tğm.	1918
1226	Schmindt-Kolbow	Prusyalı Binbaşı	En son Türk Yarbayı olarak Askeri Heyet, 5. Türk Ordusunun “ Güney Grubu”nda Topçu Kesim Kumandanı ve “ Yıldırım Ordular Grubu Karargâhı”. 1915-1919
1227	Schmiedicke, Erich	Yedek subay Deniz Tğm.	Goeben’in, sonra General ve Breslau’nun mürettebatından, sonra Gözlem Subayı olarak Çıkarma Birliği. 1914-1918
1228	Schmitz, Kurt	Deniz Tğm.	Goeben(Kumandanın Yaveri olarak), Gelibolu’da da görev yapmıştır. 1915-1918
1229	Schmücker, F.	Asistan Doktor	İstanbul’da doktor. 1916-1918
1230	Schmülling	Yzb.	Askeri Heyet, sonra İkmal subayı, İstanbul’da Nakliye Kolları’nın teşkilinden sorumlu 6. ve 7. Ordu’da Mardin’deki 510 No’lu Motorlu Birliğin Kumandanı. 1916-1917
1231	Schneider	Ütğm.	İstanbul’da Yaver. 1918
1232	Schneider, Friedrich	Donanma İnşaat Müşaviri	Akdeniz Filosunda gemi yapımından sorumlu. 1914-1918
1233	Schneider, Karl	Deniz Önyüzbaşı	Türk Binbaşısı olarak donanma’nın 2. Kurmay Başkanı ve Boğazlar Kumandanlığı’nda 1. Yaver. 1915-1918
1234	Schoede	Başasistan Doktor	Akdeniz Filosu. 1916
1235	Scholle	Deniz Ütğm.	Breslau’da 3. Vardiya Subayı. 1915

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

1236	Scholz, Emil von	Fişekçi Yzb.	Çanakkale’de Projektör ve Fişekçi Subayı. İstanbul’da silah ve mühimmat imalinde çalışmış, gemi topları ve sahil toplarından sorumlu olmuştur. 1915-1916
1237	Schrader, Otto von	Deniz Ütğm.	İstanbul’da İstihbarat Subayı, sonra Türk Torpidobotu Yadigar’ın Kumandanı, Türk Torpidobot Filotillası’nın Kumandanı, Karadeniz de Denizaltı Kumandanı. 1914-1915
1238	Schrader, Wilhelm	Deniz Tğm.	Goeben 1918
1239	Schubert, Bodo	Deniz Tğm.	Müstakil Kumandalık, 2. Mayın Tarama Filosu. 1917-1918
1240	Schubert, Wilhelm	Tğm.	Müstakil Kumandanlık, 1 No’lu Deniz Uçağı Filosu. 1915-1918
1241	Schuch	Hesap Müşaviri	Türk Bnb. olarak Türk Harbiye Nezareti’nde Ordu ve İhtiyat Dairesi. 1914-1915
1242	Schueler, von Krieken, Max	Bnb.	İzmir’de 5 No’lu Uçak Filosu’nun Kumandanı, İzmir açıklarındaki adalarda çetelerle yapılan çarpışmalara katılmıştır. 1915-1918
1243	Schuh, Martin	Ütğm.	Türk Yzb. olarak İstanbul’da Askeri Heyet’te, sonra “ Yıldırım Ordular Grubu”nda . 1916
1244	Schulbach	Deniz Binbaşı	Akdeniz Filosu. 1915-1918
1245	Schultz, Hans Ernst	Deniz Tğm.	Vardiya subayı, Bir Mayın Tarama gemisinin kumandanı, Deniz Harp Okulu’nda öğretmen. 1915-1917
1246	Schultze, von	Yb.	Askeri Heyet’te Motorlu Taşıtlar Dairesi Yöneticisi. 1917

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

1247	Schulze,	Tğm.	Gelibolu ve Irak'ta pilot. 1915-1916
1248	Schum, Dr.	Başasistan Doktor	Akdeniz Filosu, Bulgaristan'a gönderilmiştir. 1915
1249	Schütz	Deniz Tğm.	UB 45 Denizlatısı'nda vardiya Subayı. 1916-1917
1250	Schütze, Arnold	Deniz Bbn.	Goeben'de 1. Subay. 1918
1251	Schwab, Martin	Deniz Tğm.	1914' te Goeben'in mürettebatından, Turgut Reis ve Hamidiye'de Müfreze Subayı. İran'da Deniz Önyüzbaşı Ney'in emrinde Irak Filotillası'nı tesis etmek için 11.12.1915'te İstanbul'dan ayrıldı. 1914-1916
1252	Schwiesselmann, Hans	Fişekçi Tğm.	Müstakil Kumandanlıkta Torpido ve Mayın Fişekçisi. 1914
1253	Sebelin, Erwin	Deniz Ütğm.	Türk Torpidobot Kumandanı, 12 Mayıs 1915'te Firle'nin Kumandası altında Muavenet ile Goliath'ayapılan saldırıya katıldı. 1915-1916
1254	Seckendorff, Aberdar, Barn von	Yzb.	Türk Binbaşısı olarak Türk Harbiye Nezareti'nde 1915
1255	Seidler, Frank	Tğm.	İlk Alman uçağını (Rumpler B-1) Bulgaristan üzerinden Almanya'dan Edirne'ye getirdi ve sonra Türk Üsteğmeni olarak Gelibolu'daki muharebelere katıldı. 1915-1917
1256	Sell, Friedrich Baron von	Deniz Önyüzbaşı	Breslau 1916-1918
1257	Semmler, Anton	Yedek Subay Deniz Tğm.	Müstakil Kumandanlık, Çanakkale'de engel ve mayın tarlalarında kılavuz. 1915-1918
1258	Senarclens-Grancy, Alexander Baron von	Deniz Binbaşısı	Şam'da 4. Ordu'da Deniz Subayı, sonra İstanbul'daki Sefarete Deniz Ataşesi 1917-1918

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

1259	Senftleben	Yzb.	Türk Binbaşısı olarak Askeri Heyet, 16. Kolordu ve Çanakkale'de Güney Cephesi'nde Topçu Kesim Kumandanı, sonra Irak Cephesi. 1915-1917
1260	Serno, Erich	Ütğm.	Türk Yzb. olarak Türk Hava Birliği'ni tesis ve San Stefano'daki Hava Okulu'nu organize etti. En son Türk Binbaşısı olarak Türk Havacıları'nın Müfettişi ve Gelibolu'daki Uçak Filosu Kumandanı. 1914-1918
1261	Seyffert, Hermann	Donanma Hesap Memuru	1.Filo Hesap Memuru. Bahriye Nezareti'nde görevli. 1015-1918
1262	Siebeler	Deniz Ütğm.	Goeben'de 6. Vardiya Subayı.1915
1263	Siegert	Bnb.	Türk Hava Kuvvetleri için görevli.1915
1264	Sievert	Bnb.	Türk Yarbayı olarak Askeri Heyet ve Türk Genel Kurmayı İstihbarat Dairesi.1916-1918
1265	Sodenstern, Eduard von (Paşa)	Yb.	Barış zamanında Türk Piyade Atış Okulu'nun Kumandanı, harp zamanında Türk Tümgeneraliler olarak Çanakkale'de 14. Tümen'in Kumandanı.1914-1916
1266	Soller	Yzb.	Türk Binbaşısı olarak İstanbul'da silah ve Mühimmat Müfettişliği, özel sanayiden gelen teslimatların kalite kontrolünden sorumlu.1915-1916
1267	Somatolski	Tğm.	Beyrut. 1914-1915
1268	Sommer, Otto	Deniz Tğm.	Türk Torpidobotu Numine-i Hami'nin Kumandanı. 1915-1917
1269	Souchon, Everhard	Deniz Ütğm.	Goeben, sonra Breslau. 1917-1918
1270	Souchon, Wilhelm (Paşa)	Kora.	23 Ekim 1913'ten itibaren akdeniz Filosu'nun Kumandanı ve sona Türk Donanması'nın Başkumandanı. 1913-1917
1271	Spetzler	Başmühendis	İstanbul'da Silah Müfettişliği. 1915

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

1272	Sporleder	İhtiyat Donanma Mühendisi	Torpidobot Filotillası'nda torpido ile ilgili işler mühendisi. 1915
1273	Sprengel, Friedrich	Fişekçi Ütğm.	Türk Yzb. olarak Silah Dairesi. 1915
1274	Staczewski, von	Yzb.	Türk Binbaşısı olarak barış zamanında Edirne'de Mühendis Subay, harp zamanında General Weber'in emrine verilmiş, en son Kafkas ve Filistin Cepheleeri'nde İstihkâmcıların kumandanı. 1914-1918
1275	Stade, Karl	Donanma Tbp. Yzb.	Donanma Garnizon Doktoru. 1916-1918
1276	Stadtler, Dr.	Donanma Tbp. Yzb.	Akdeniz Filosu, Bulgaristan'a gönderilmiştir. 1915
1277	Stange	Yzb.	Barış zamanında Türk Binbaşısı olarak Edirne'de Topçu Subayı, harp zamanında Kafkas Cephesi'nde ve başka yerlerin yanı sıra Erzurum'da Topçu Kumandanı, sonra Çanakkale ve en son Türk Yarbayı olarak Yaya Topçusu Atış Okulu'nun Kumandanı. 1914-1918
1278	Stange, Christian August	Bnb.	Türk Yarbayı olarak barış zamanında 8. Piyade Alayı'nın Kumandanı, harp zamanında Türk Albayı olarak İstanbul'da Redif Birlikler Müfettişi; Ardahan'a yapılan hücumda katılmıştır. 1914-1917
1279	Stazewski, Karl von	Bnb.	Kafkas Cephesi'nde Erzurum'da, Edirne'de ve Gen. Weber'in emrinde Gelibolu'da İstikâmcı subay. 1915-1917
1280	Steinbauer, Wolfgang	Deniz Ütğm.	U 35 Denizaltısı'nda Deniz Önyüzbaşı Kophamel'in emrinde Vardiya Subayı. 1915-1916
1281	Steinmann, Albert	Deniz Tğm.	Goeben 1918

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

1282	Sterke	Levazım Sekreteri	Türk Yzb. Olarak Türk Levazım Dairesi, harp zamanında 1. Ordu Levazımı'nın emrinde, en son Filistin Cephesi. 1914-1918
1283	Stoeckicht Otto	Deniz Tğm.	Goeben, sonra Breslau 1917-1918
1284	Stoeltzel, Albert	Deniz Albay	04.01.1918'den itibaren Goeben'in Kumandanı. 1918
1285	Stempel, Walter von (Paşa)	Kur. Bnb.	28.09.1906'da İstanbul'da Almanya Sefareti'nde Askeri Ataşe olarak göreve başlamıştır, sonra Türk Yarbayı olarak Askeri Heyet Kur. Başkanı, ama General von Sanders tarafından görevden alınmıştır. 1906-1914
1286	Stritez, Friedrich Deym Kont von	Deniz Ütğm.	İstanbul. Gelibolu'a Makineli Tüfek Birliği. Anadolu ve Fırat Nehir Birliği. 1914-1918
1287	Stübel, Heinrich	Deniz Önyüzbaşı	Kur. Binbaşı olarak Çanakkale'de Sahil Müfettişliği Kur. Subayı. 1915-1917
1288	Stuzin, Dr.	Bnb.	Cerrah 1915-1917
1289	Süss, Hermann	Ütğm.	Osmanlı Ziraat Bankası. 1918
1290	Tacke, Dr. Friedrich	Donanma Tbp. Bnb.	Goeben 1914-1915
1291	Taegert, Wilhelm	Deniz Albay	Akdeniz Filosu 1. Kur. Subayı.
1292	Tautz, Arthur	Deniz Ütğm.	Seyir Subayı.1916-1918
1293	Telek	Muavin Tğm.	Kömür Üretimi ve Nakliyesi İşleri. 1915
1294	Tewes, Karl	Fişekçi Ütğm.	Müstakil Kumandanlık, Çanakkale'de Fişekçi Subay 1915-1916

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

1295	Thieme, Dr.	Başveteriner	Barış zamanında Türk Yzb. Olarak Türk Veterinerlik Müfettişi Danışmanı, harp zamanında Türk Binbaşı olarak 1. Ordu'da Veteriner, en son Filistin'de "Yıldırım Ordular Grubu"nda Yönetici Veteriner Subay. 1914-1918
1296	Thierry	Kur. Yb.	İstanbul'da Alman Sahra Demiryolları İdaresi'nde Yetkili Kur. Subay. 1915-1916
1297	Thomsen, Waldmar von	Yedek Subay Topçu Erleri Üsteğmeni	Hamidiye Bataryası'nda Takım Kumandanı, 12.05.1915'ten itibaren Çıkarma Birliği'nde Makineli Tüfek Takım Kumandanı. Müstakil Kumandanlık, İstanbul'da Silah ve Mühimmat Müfettişliği, Albay Pieper'in Yaveri. 1915-1918
1298	Tippelskirch, Ulrich von	Deniz Önyüzbaşı	Turgut Reis'in Alman Kumandanı, Hamidiye'nin Alman Kumandanı, en son 4. Ordu ile Donanma İrtibat Subayı. 1915-1916
1299	Töpfer, August	Başmühendis	1916
1300	Torbahn, Ernst	Fişekçi Tğm.	Türk Üsteğmeniolarak İstanbul'da Silah ve Mühimmat Müfettişliği'nde, Karaağaç Topçu Deposu'ndan sorumlu, Ağır Topçu. 1915-1916
1301	Trachtbrod, Erhard	Tğm.	Goeben 1918
1302	Trenbur, Dr.Heinrich	Emekli Donanma Tbp. Üsteğmeni	Türkiye'de en Kd. Donanma Sıhhiye Doktoru. 1914-1918
1303	Trippelskirch, von	Deniz Önyüzbaşı	Hamidiye'nin Kumandanı. 1915-1916
1304	Trümmer, Bruno Traugott Karl von	Yb.	Barış zamanında Türk Albayı olarak 10. Türk Piyade Tümeni'nin Kumandanı, harp zamanında en son Türk Tümgeneraliolarak Çanakkale'de 14. Türk Kolordusu'nun ve İzmir'de Sahil Muhafaza'nın Kumandanı. 1914-1918

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

1305	Trütschler, von Falkenstein	Tbp. Bnb.	Alman Sıhhiye Heyeti'nin yöneticisi Tbp. Binbaşı olarak Gelibolu'daki muharebelerde cerrahlık yapmıştır. 1915
1306	Ulrich	Deniz Ütğm.	U 14 Denizaltısı'nda Vardiya Subayı. 1915-1917
1307	Unger, Hermann	Ütğm.	İstanbul'da asker gazetesi Am Bosphorus'un redaktörü.
1308	Usedom, Hans Leo von	Deniz Tğm.	Ekim ayının ortasından itibaren Müstakil Kumandanlık'ta (Çanakkale) Yenişehir'de Gözetleme Subayı. 1915-1917
1309	Usedom, von Guido (Paşa)	Oramiral	Türk Mareşali olarak Türkiye'de Müstakil Kumandanlık'ın başı ve Çanakkale Boğazlar Genel Kumandanı. 1914-1918
1310	Valentiner, Max	Deniz Önyüzbaşı	U 38 Denizaltısı'nın Kumandanı. 1917
1311	Voigt, Ernst von	Deniz Ütğm.	Türk Deniz Önyüzbaşı olarak trenle Pola'ya getirilen ve Türk sularında ilk Alman Denizaltısı olan UB 8'in Kumandanı. 1915-1916
1312	Vollbrecht, Dr.	Tbp. Yb.	1911 Yılı'nın Ocak ayından itibaren Albayı olarak Türk Harbiye Nezareti Sıhhiye Dairesi Müfettişi Dünya Harbi'nde Tbp. Tümğ., 1917'de Filistin'de "Yıldırım Ordular Grubu"nda Ordular Grubu"nda Ordu Doktoru. 1911-1917
1313	Vollmer, Hans	Yedek Subay Topçu Deniz Erlerin Yüzbaşısı	Türk Yzb. olarak Gelibolu'da 1. Topçu Taburu'nda orduya verilmiş olan 8.8 cm'lik bir bataryanın ("Usedom Bataryası") Kumandanı. 1915-1916
1314	Vollmer, Harry August	Donanma Başmühendisi	Breslau'da Mühendis. 1915-1916
1315	Voss, Rudolf	Donanma Başmühendisi	Goeben'de, sonra Barbaros Hayrettin'de Mühendis. 1914-1916

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

1316	Wachs, Gustaw	Donanma Tbp. Yzb.	Breslau'da Hesap İşleri Kısmı. 1914-1917
1317	Wagenblast, Kurt	Deniz Tğm.	Müstakil Kumandanlık, İstanbul'da Topçu Subayı, sonra Generalde ve İstanbul'da Boğazlar Kumandanlığı'nda görev. 1915
1318	Wagner, Paul	Subay Namzedi	Büyük Karargâh'ta sekreter.
1319	Wahlen, Willy	Yedek Subay Deniz Ütğm.	1914'te Goeben'in mürettebatından torpidobot Bafra, Deniz Önyüzbaşısı Ellendt'ten Taşköprü Gambotu'nun kumandasını devraldı. 1914-1916
1320	Walter, Hans	Yedek Subay Ütğm.	Türk Yzb. olarak Rumeli Kavağı Bataryası'nda Batarya Kumandanı, sonra Filistin'de Nakliye Kolları Kumandanı. 1915-1918
1321	Wapnewski, Harald	Deniz Tğm.	Breslau 1917-1918
1322	Weber, Erich Paul (Paşa)	Albay	Türk Tümgeneralisi olarak barış zamanında Türk Mühendis ve İstihkâmcı Sınıfları ile Müstahkem Mevkileri Genel Müfettişi, Çanakkale'de önce Asya Yakası'ndaki 15. Kolordu'nun ve sonra "Güney Grubu'nun Kumandanı olmuştu; 08.07.1915'te General von Sanders ile ters düşünce görevden alınmıştı. 1913- 1917
1323	Wehowski, Hellmuth	Yedek Subay Ütğm.	Müstakil Kumandanlık'ta Topçu Subayı. 1916-1917
1324	Wedel, Siegfried von	Tğm.	Müstakil Kumandanlık, 1. Mayın Tarama Filosu Seyir Subayı. 1917-1918
1325	Wegner	Deniz Ütğm.	UB 44 Denizaltısı Kumandanı. 1915
1326	Wehrle (Wehrle Paşa'nın oğlu)	Tğm.	Babasının Karargâhı'nda Gelibolu'da 8. Ağır Topçu Alayı. 1914-1918
1327	Weichbrodt, Ernst	Torpedo Başmühendisi	Torpidobot Filotillası'nda Mühendis. 1915-1916

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

1328	Weichkmann, Ludwig Prof.	Yzb.	Türk Hava Birlikleri'nin Baş Meteoroloğu, Türk Meteoroloji hizmetlerini kurmuştur. 1915-1918
1329	Weidtmann, Eduard Hubert (Paşa)	Tümg.	1911 yılının Ocak ayından 1913'e kadar Türk Albayı olarak bir subay eğitim kampı kumandanı ve Türk Piyade Subayları için eğitim kursları yöneticisi. Askeri Heyet, en son Türk Tümgeneraliolarak Türk Ordusu'nun Ordu İhtiyaçları'nın başı. 1911-1917
1330	Weimann-Bischoff, Julius	Bnb.	İstanbul Boğazı'ndaki Kalelerin Kumandanı. 1915-1916
1331	Weis	Prusyalı Kale İnşa Tğm.	Barış zamanında Türk Kale İnşa Tğm. Olarak Weber Paşa'nın emrinde, harp zamanında İstanbul ve Çanakkale Boğazları'nda Kale İnşaatları. 1914-1916
1332	Wellmann, Franz	Yedek Subay Deniz Tğm.	Müstakil Kumandanlık, Breslau'da 2. Tğm. Sonra Goeben. 1915-1916
1333	Wendlandt	Deniz Ütğm.	UC 38 Denizaltısı'nın Kumandanı. 1915
1334	Wendrich	Yedek Subay Tğm.	Müstakil Kumandanlık, Uçak Teknisyeni. 1916-1918
1335	Wendt	Bnb.	Çanakkale'de Yönetmen Topçu Subayı. Yıldırım Ordusunda 11.Avcı Taburunda.
1336	Werner, Arnold	Deniz Tğm.	Müstakil Kumandanlık, Goeben, Çanakkale'de Topçu Subayı. 1914
1337	Wernicke, Fritz	Deniz Önyüzbaşı	UB 42 Denizaltısı'nın Kumandanı. UB 66 Denizaltısı'nın Kumandanı. 1916-1918
1338	Westernhagen, von	Yzb.	Albay Kannengiesser'in Yaveri. 1915
1339	Wichelhausen, Alfons	Deniz Ütğm.	Amiral Yaveri olarak Goeben'de. 1914-1916
1340	Wickmann, Albert	Ütğm.	Müstakil Kumandanlık, Topçu Subayı. 1917-1918

**Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri
Personel Listesi (Devamı)**

1341	Widermann	Deniz Albay	8 Ağustos'tan itibaren Breslau'nun Kumandanı. 1915
1342	Wiesentnd, Alfred	Fişekçi Tğm.	Müstakil Kumandanlık, Silah ve Mühimmat Müfettişliği. 1915
1343	Wiesmann	Fişekçi Ütğm.	Türk Yzb. olarak İstanbul'da Silah ve Mühimmat Müfettişliği, avcı çukurları savaş malzemesinden sorumlu. 1915-1916
1344	Wiesner, Rudolf	Donanma Hesap Memuru	Filo Hesap Memuru. 1915-1918
1345	Wilamowitz-Moellendorf, Wichard Kont von	Bnb.	Süvari Önyüzbaşı von Kanitz'in Halefi olarak Tahran'da Askeri Ataşe olması öngörülmüştü, ama Tahran'a hiç gidemedi. 19.07.1916'da Bağdat'ta kalp yetmezliğinden öldü ve Alman Mezarlığı'na gömüldü. 1916
1346	Wilhelm	Ütğm.	İstanbul'da Silah ve Mühimmat Müfettişliği, Mühimmat ve Araç Nakliyesi sorumlusu. 1916-1918
1347	Wilhelmi	Prusyalı Yzb.	Türk Binbaşısı olarak barış zamanında Ağır Topçusu Numune Taburu Kumandanı, harp zamanında Çanakkale ve Kut el-Amara'da Ağır Obüs Taburu Kumandanı. 1914-1916
1348	Wilken, Karl	Donanma Hesap Memuru	Breslau 1915-1917
1349	Wille, Dr. Hermann	Donanma Tbp. Yzb.	Sahil Müfettişliğinde Doktor.
1350	Willmer, Wilhelm	Bnb.	Türk Yarbayı olarak Askeri Heyet ve Çanakkale'de 11. Türk Piyade Tümeni'nin Kumandanı, Suvla Koyu'nda Sahil Muhafaza Grubu'nun Kumandanı, sonra Suvla'da 5. Tümen'in Kumandanı, daha sonra Filistin. 1915-1918

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

1351	Willrich, Dr. Georg	Donanma Tbp. Yzb.	Goeben'in mürettebatından, Olga Hastane ve Depo Gemisi, Emirgân'daki polikliniğin yöneticisi. 1914-1918
1352	Winkler, Max	Ütgm.	Türk Yzb. Olarak Kafkas Cephesi'nde 3. Ordu'da 2. Türk Ağır Sahra Obüsü Bataryası'nın Kumandanı. 1916-1917
1353	Wodarz	Deniz Albay	Rus Donanmasını teslim almak için MMD'nin Baş Müzakerecisi. 1914-1918
1354	Wodrig, Franz	Deniz Tgm.	Breslau ve sonra Gelibolu'da Çıkarma Birliği'nde Takım Kumandanı. 1914-1915
1355	Woermann, Hans	Deniz Tgm.	Orhaniye Tabyası'nda Batarya Kumandanı. 1914-1915
1356	Wolfram, Jochim	Deniz Tgm.	Breslau'da 3. Tgm. , Çanakkale'de Gözlem subayı, geçici olarak donanmadan Müstakil Kumandanlık'ın emrine verilmiştir. 1915-1916
1357	Wolpmann	Kur. Bnb.	İstanbul'da Almanya Sefareti'nde Askeri Yetkili Vekili. 1916
1358	Wornweg, Ernst	Yzb.	Önce 2. Ordu Karargâh'ında sonra Osmaniye Telsiz İstasyon'u Kumandanı. 1916-1918
1359	Wortmann, Dr. Heinrich	Donanma Asistan Doktoru	Türk Bahriye Nezareti tarafından Gıda Maddeleri Kontorölü ile görevlendirilmiştir. 1917-1918
1360	Wossidlo, Fritz	Deniz Binbaşı	Türk Yarbayı olarak Bogazlar Başkumandanlığı'nda (İstanbul Boğazı) 1. Kurmay Subay ve Hamidiye Tabyası Kumandanı, sonra İstanbul'da Donanma İrtibat Kumandanlığı. Suriye-Irak'da Donanma Kumandanlığı Baş. 1914-1918
1361	Wrochem, von	Ütgm.	Barış zamanında en bir Türk Kurmay Subay Eğitim Kampı'nda öğretmen, harp zamanında Albay Kannengiesser'in Yaveri, en son 2. Türk Ordusu Menzil Müfettişi Vekili. 1914-1916

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

1362	Wulff	Yzb.	Türk Redif Birliklerinin eğitimi için Askeri Heyet emrine verilmiştir. 1915
1363	Wunderlich, Dr. Hans	Tbp. Binbaşı	Breslau, sonra Harbiye Askeri Hastanesi. 1914-1917
1364	Wrumb, von	Deniz Ütğm.	Türk Yzb. Olarak Çanakkale'de Top Kumandanı. 1915-1916
1365	Zachariae	Bnb.	Türk Yarbayı olarak İstanbul'daki Türk Tüfek ve Mühimmat Fabrikası Müdürü. 1915-1918
1366	Zacharias-Langhans, Dr. Gotthard	Donanma Başasistan Doktoru	Taşkışla Türk Donanma Hastanesi ve Bosporus-Anadolu Hastanesi. 1915-1917
1367	Zaehring, Albert	Tğm.	Mütakil Kumandanlık, Topçu Subayı. 1914-1918
1368	Zarke	Yzb.	Asker Gazetesi Am Bosporus'un Redaktörü. 1916-1918
1369	Zeiss, Heinz Dr.	Tbp. Yzb.	5. Ordu'da Asistan Doktor. 1916-1918
1370	Zennig	Bnb.	Türk Yarbayı olarak Muhabere İşleri Öğretmeni. 1911-1914
1371	Zickel, Heinrich Dr.	Tbp. Yzb.	Gelibolu'da İstihkâmcılar Kumandanlığı. 1915
1372	Ziegler und Klipphausen, Johannes von	Deniz Önyüzbaşı	Goeben'de Mühendis. 1915-1918
1373	Ziegeler, Tankred	Donanma Hesap Memuru	Goeben 1915-1916
1374	Zillmann, Richard	Donanma Mühendisi	Goeben 1916-1917
1375	Zimmermann, Heinrich	Donanma Mühendis Yzb.	Turgut Reis'de Yönetici Mühendis. 1914-1916
1376	Zinke, Namı Sommer, Otto	Deniz Ütğm.	Türk Torpidobot Kumandanı. 1915

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

1377	Zipper	Yzb.	Gelibolu'da İstihkâm Birliği'nin Başı. 1915
1378	Zirzow, Otto	Deniz Bnb.	Goeben'de Seyir Subayı. 1914-1916
1379	Zschech, Dr. Bernhard	Donanma Tbp. Yzb.	Goeben'in Mürettebatından, Taşkışla Türk Donanma Hastanesi. 1914-1917
1380	Zwirner, Kurt	Deniz Ütğm.	Breslau'da Avcı Takımı Kumandanı. 1916-1918
1381	Trommer	Alb.	10. Tümen komutanı
1382	Bischof	Alb.	Malzeme Nakliye Birlikleri Başmüfettişi Genel Kurmay Karargâhı
1383	Wehrle	Yb.	Ağır Topçu Atış Okulu Komutanı Çanakkale'de Topçu Birlikleri Komutanı
1384	Otto Welsch	Bnb.	Süvari Subayı, Binicilik Okulu Öğretmeni Filistin'de Süvari Tugayı Karargâh Subayı
1385	Schröder	Bnb.	1. Malzeme Nakliyat Taburları Komutanı Halep ve Mersin'de Cephe gerisi Komutanı.
1386	Carl Mühlmann	Bnb.	Askeri Heyet Başkanının Emir Subayı, Tarihçi
1387	von der Hagen	Yzb.	Ask. Beden Eğitimi Okulu Komutanı, İstihbarat Subayı Suveys hareketinde 7.Ordu
1388	Gerlach	Yzb.	1. İstihkâm Taburu Komutanı 3.Kolordu istihbarat subayı, 307. İstihk. Tab. Kom.
1389	Hardt	Asb.	Askeri Heyet Sekreteri 1. Ordu Sekreteri
1390	Westermeier	Asb.	Savaş Bak. Sağlık Daire Sekreteri 1. Ordu Sağlık dairesi
1391	Thiel	Asb.	Ağır Topçu Birliklerinde Acemi Öğretmeni
1392	Egid Mühlbauer	Asb.	Piyade Alaylarında Acemi Öğretmeni
1393	Mowitz	Asb.	Piyade Alaylarında Acemi Öğretmeni

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

1394	Kutter	Asb.	Binicilik okulunda ahırların sorumlusu Yarbay Lauffer'in komutasında
1395	Rohdewald	Tümg.	Genel Kurmay 2. Başkanı 1918
1396	Pfannenstiehl	Yb.	Demiryolları Daire Başkanı 1916-1918 6. Keşif Uçak bölüğü komutanı
1397	Piper	Tüma.	1914-1917 Silah Dairesi ve fabrikaları komutanı, Türkiye'deki yetişmiş personel eksikliği nedeniyle, Almanya'dan 74 Uzman subay, astsubay, mühendis, kimyager, 47 Ustabaşı, 659 Uzman işçi getirterek ülkedeki 13 Fabrika'da silah ve cephane üretimini düzenler.
1398	Werner Falkenberg	Yb.	4. Ordu 1914-1915
1399	Franz von Papen	Yb.	4. Ordu 1918
1400	Kurt Moldzio	Bnb.	4. Ordu Kurmay Başkanı. 1918
1401	Ernst Paraquin	Yb.	6. Ordu'da 1917
1402	Hans Wilhelm Kretzschmar	Yb.	6.Ordu 1916-1917
1403	Wilhelm Solger	Yb.	1917-1918 Alman Asya Orduları Kurmayında, sonra 7. Ordu Kur. Başkanı.
1404	Fritz Ludloff	Yb.	1917-1918 Yıldırım Orduları Kur. Başkanı
1405	Hans Joachim von Loeschebrand-Horn	Yb.	1916 Süleymaniye ve Türkmenkendi'ye yapılan operasyonlarda Kurmay başkanı, 1917 Alman Irak Orduları Kur. Başkanı ve Halep'te Menzil Başmüfettişi
1406	Schmidt-Kolbow	Yb.	1915-1918 5. Ordu ve Yıldırım Ordu. Topçu Birlik komutanı
1407	Giese	Yb.	1917-1918 Genel Kurmay Silah Dairesinde görevli.
1408	Koepen	Yb.	1916'da 6. Ordu Paşa Özel Kuvvetler Kur. Başkanı.

**Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri
Personel Listesi (Devamı)**

1409	Kolber	Yb.	Yıldırım orduları Flkeyheayn ordu gurubunda kurmay subayı.
1410	Weinrich	Yb.	Filistin'de 96. Birlikte.
1411	Friedrich von Weech	Yb.	1916 137. Piyade Alayı komutanı, Suriye ve Lübnan Sahil koruma sorumlusu
1412	Lyncker	Bnb.	1917-1918 Alman Genel Kurmayının İstanbul'daki Temsilcisi
1413	Malbrant	Bnb.	Filistin'de 1917-1918 Motorlu Taşıtlar Alay Komutanı
1414	Schrömbgens	Bnb.	1916-1918 Yıldırım Ordularında İstihkâm Taburları Komutanı
1415	Oskar Staubwasser	Bnb.	1918 Filistin'de Alman Asya Ordusu ve Mersin Sahil Koruma'da görevli.
1416	Muther	Bnb.	1917-1918 Filistin'de Alman Asya Ordularında görevli. Yıldırım Ordusu 48. Piyade Birliği Komutanı.
1417	Rechtern	Bnb.	1917-1918 Filistin'de Alman Asya Ordularında görevli.
1418	Baron von Heintze	Bnb.	1916-1917'da Askeri Heyette ve 5. Ordu'da görevli.
1419	Graf Wolfkeel von Reichenberg	Bnb.	1915'de Diyarbakır'da 12. Kolordu Kurmay Başkanı.
1420	Rietzsch	Bnb.	1917-1918 Şam'da Yıldırım Ordusunda Menzil Müfettiş yardımcısı.
1421	Platz	Bnb.	1917-1918 Filistin'de Alman Asya kolordularında Kurmay subay.
1422	Oskar Ritter von Niedermayer	Bnb.	Niedermayer1914-1917 Afganistan seferi başkanı sonraYıldırım ordusu kurmayı.
1423	Ritter von Heilingbrunner	Bnb.	1917-1918 Yıldırım ordusunda komutan

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

1424	Raith	Bnb.	1915-1918 Askeri heyette ve Irak'ta 6. Orduda. Yıldırım ordusu 702. Piyade birliği komutanı
1425	Grassmann	Bnb.	1917-1918 Filistin'de Alman Asya Kolordusunda İşıldakla Haberleşme Birliği Başkanı Almanya'dan 30 personle gelir
1426	Frhr. von Roell	Bnb.	1917-1918 6.ve 7. Orduların taşıt araçları birlikleri komutanı
1427	Köstring	Bnb.	1917-1918 Genel Kurmay Başkanı von Seeckt'in emir subayı
1428	Tschunke	Bnb.	1917-1918 Genel Kurmay Başkanı von Seeckt'in emir subayı.
1429	von Rohrscheidt	Bnb.	1917-1918 Genel Kurmay Başkanı von Seeckt'in emir subayı.
1430	Von Busse	Bnb.	1915-1916 Irak'ta 6. Orduda görevli.
1431	Althaus	Bnb.	1915-1916 6.Orduda bir İstihkâm Birliği Komutanı
1432	Speich	Bnb.	1918'de Alman Kolordusu Kurmay subayı
1433	R.O. Huber	Bnb.	1916-1918 Sahra Demiryollarında Müfettiş.
1434	Pfundt	Bnb.	1916-1918 General Bischoff'un emir subayı
1435	Hugo Kiehl	Bnb.	1916-1918 Piyade müfettişi 4. Ordu'da Filistin'de 163 ve 136. Piyade Alayı komutanı Yıldırım Ordusunda.
1436	Von Hülst	Bnb.	Genel Kurmay Başkanlığında Kurmay başkanının Emir subayı.
1437	Paulcke	Bnb.	1915-1916 3. Orduda(Kafkasya) Kayaklı Birlikler komutanı
1438	Nathusius	Bnb.	1916-1917 Irak'ta Depo Alay Komutanı.

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

1439	Würth von Würthenau	Bnb.	1915-1918 Filistin'de Depo alayları komutanı.
1440	Blell	Bnb.	1916-1917 Adana Depo Alayı komutanı
1441	Hecker	Bnb.	1918 Yıldırım ordusunda emir subayı.
1442	Ittman	Bnb.	Önce Çanakkale'de, sonra Ege'de, Suriye'de 7.Orduda
1443	Stotzingen	Bnb.	Arap ayaklanmasını engellemek için özel bir gurupla Yemen'e kadar gider.
1444	Von Ramsey	Bnb.	Harita uzmanı
1445	Kurt Schwabe	Bnb.	Filistin
1446	Autenried	Bnb.	-
1447	Bergius	Bnb.	-
1448	Wilhelm Cretius	Bnb.	-
1449	Ernst von Dücker	Bnb.	-
1450	Otto von Riederer	Bnb.	1917-1918 6.Ordu'da Musul'da Alman birliklerinin komutanı.
1451	Ritter von Kollman	Bnb.	6. Ordu'da Makinalı tüfek Birlikleri Müfettişi, sonra geri çekilen Alman Birliklerinin kurmay başkanı.
1452	Von Ehrenstein	Bnb.	Yarbay Guhr'un komutası altında
1453	Von Scheubner-Richter	Bnb.	12/1914'den 08/1915' kati kadar Erzurum'da Alman konsolos yardımcısı, Sonra 10/1916'a kadar Kuzey İran'da yapılan Doğu Kafkasya operasyonları süvari müfrezeleri komutanı
1454	Pickel	Bnb.	1916-1918 Yıldırım ordusu Ağır topçu komutanı
1455	Arnold von Gadecke	Bnb.	Yıldırım Ordusunda Filistin 11. Avcı Taburu komutanı.
1456	Treitschke	Bnb.	Yıldırım Ordusu Karargâh Kurmay Subayı
1457	Von Wegerer	Bnb.	Yıldırım Ordusu F.grubu 2. Kurmay Başkanı

**Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri
Personel Listesi (Devamı)**

1458	Steinbach	Bnb.	Ürdün'de Amman Tren İstasyonu komutanı
1459	Erlwein	Bnb.	Yıldırım ordularında
1460	Wisbeck	Bnb.	1917
1461	Weyert	Bnb.	Uçak ve yanbirlikleri, teknik birlikleri ve Uçaksavar bölükleri Genel müfettişi.
1462	Graetz	Bnb.	İst. Yeşilköy'de uçak Teknik işletmeleri ve pilot ve gözcülerin eğitim sorumlusu
1463	Seeling	Yzb.	1918'de 4. Ordu'da Doğu Ürdünde 14. Uçak bölük komutanı, 4. Ordu Uçak komutanı.
1464	Ferdinand Ritter von Edler von Tiechler Mann	Yzb.	1917'den itibaren Piyade subayı.
1465	Hans von Euler-Chelpin	Yzb.	1917'den itibaren Sahra Topçu subayı.
1466	Hoebel	Yzb.	1916'dan itibaren Topçu subayı.
1467	Kleinau	Yzb.	Yıldırım ordularında
1468	Hinrichs	Yzb.	Filistin'de Harıtaçı
1469	Simon	Yzb.	Yıldırım ordusu 702. Birlik Topçu subayı
1470	Franz Helmut von Langenn-Steinkeller	Yzb.	İran'a yapılan (1.) seferde Kurmay emir subayı 1915-1918 Süvari, General Kress'in emir subayı
1471	Sternheim	Yzb.	Yıldırım ordusu 701. birlik topçu subayı
1472	von Loeben	Yzb.	1916'de İran'a özel bir göreve giden General von der Goltz'un emir subayı
1473	Tzschirner	Yzb.	1915-1917 İran'a giden askeri heyet üyesi, 6.Orduda
1474	H.G. Merkel	Yzb.	1916-1918 Alman Irak ordularında (Yıldırım) Yukarı menzil müfettişi
1475	Frhr.von Dungern	Yzb.	1917-1918 Filistin'de Alman Asyakolordusunda Yıldırım Ordusu 701. Piyade Birlik Komutanı

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

1476	Von Heemskerck (Heermkerk)	Yzb.	1916-1917 Yıldırım orduları uçakları ve 300. Uçuş filosu komutanı
1477	Seyert	Yzb.	1918 Yıldırım orduları uçak filoları komutanı
1478	Bieneck	Yzb.	1917-1918 Pilot ve Filistin'de 301. Uçuş filosu komutanı
1479	Elias	Yzb.	1917-1918 Pilot ve Filistin'de 302. Uçuş filosu komutanı
1480	Schumburg	Yzb.	1917-1918 Pilot ve Filistin'de 303. Uçuş filosu komutanı
1481	Franz Walz	Yzb.	1917-1918 Pilot Filistin'de 304. Uçuş filosu komutanı, Yeriko Kartalı
1482	Steiner	Yzb.	1918'de Pilot Filistin'de 305. Uçuş filosu komutanı
1483	Warsow	Yzb.	1916-1918 Paşabirliklerinin Uçak Parkı komutanı
1484	Von der Groeben	Yzb.	1917-1918 Yıldırım Ordularında görevli süvari
1485	Rohlfing	Yzb.	1915-1916 6.Orduda 930. Sahra Topçu Birliği Komutanı
1486	Cummerow	Yzb.	1915-1916 6.Orduda Menzil Müfettişi
1487	Staudinger	Yzb.	1916 6. Ordu da Paşa Birliklerinde Kurmay subayı
1488	Jobb	Yzb.	1918 6. Ordu'da, T2 Motorlu Taşıtlar Komutanı
1489	Karl Justi	Yzb.	1918 Yıldırım ordusunda görevli
1490	Pfeffer-Wildenbruch	Yzb.	1915-1917 Alman Irak Birlikleri ve 6. Orduda Topçu subayı
1491	Adolf Röpnack	Yzb.	Şam'da 6. Topçu müfrezesi komutanı
1492	Ernst Worneweg	Yzb.	İstanbul Osmaniye'de Radyo istasyonu komutanı
1493	Fenski	Yzb.	1916 kışında Çanakkale'de Ağır topçu subayı
1494	Franz Fries	Yzb.	1916-1918'de Türk ordusunda görev alır.

**Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri
Personel Listesi (Devamı)**

1495	Bork Afule	Yzb.	Su Sondajı Birlikleri Komutanı
1496	Genee	Yzb.	701 Piyade Tabur Komutanı sonra, Sahra İnzibat Dairesi Başkanı
1497	Von Leyser	Yzb.	Hafir-Abu Augila arası Sahra Demir Yolu Yapımı Başkanı
1498	Reck	Yzb.	Yıldırım Ordusu 702. Piyade Birlik Komutanı
1499	Max Simon-Eberhard	Yzb.	Filistin
1500	Franz Gürtner	Yzb.	Yıldırım ordusu 702. Piyade Bölüğü Komutanı, savaş sonrası Bayern Adalet Bakanı
1501	Droese	Yzb.	Yıldırım Ordusu 702. Piyade Bölüğü Komutanı
1502	Noss	Yzb.	Suriye
1503	Halke	Yzb.	7. Ordu
1504	Schnell	Yzb.	Şam'da Top Onarım Atölyeleri Komutanı
1505	Kayserlink	Yzb.	Filistin'de Taşıt konvoylarında
1506	Paschasius	Yzb.	Filistin'de Taşıt konvoylarında
1507	Bernhard	Yzb.	Filistin taşıt birlikleri komutanı
1508	Von Perfall	Yzb.	Halep'te Taşıt Birlikleri Komutanı
1509	Axter	Yzb.	Filistin'de 8. Birlikte
1510	Haucke	Yzb.	İran seferiyle Kermaşah'a Filistin'de 505. Birlikte.
1511	Beyer	Yzb.	Filistin'de 300. Uçuş filosunda Filistin'de su sondaj işlerinde Yzb. Range'nin yardımcısı
1512	Wappenhans	Yzb.	Filistin'de 300. Uçuş filosunda
1513	Wiss	Yzb.	Suriye
1514	Ruhse	Yzb.	Filistin
1515	Sachse	Yzb.	Alman Asya Kuvvetlerinde

**Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri
Personel Listesi (Devamı)**

1516	Fritz Eulitz	Yzb.	-
1517	Schumann	Yzb.	Yıldırım Ordusunda
1518	Fulachen	Yzb.	-
1519	H. Düsel	Yzb.	Yıldırım Ordularında
1520	Contzen	Yzb.	Mardin'de Sahra Demiryolları Komutanı
1521	Trabert	Yzb.	6. Ordu'da Makinalı tüfek birliği komutanı
1522	Gutbrod	Yzb.	6. Ordu'da Telsiz ve Telefonla haberleşme tekniği subayı
1523	Von Monteton	Yzb.	6. Ordu'da İran seferinde görevli
1524	Helmut Felmy	Yzb.	1917-1918 Yıldırım ordusunda 300. Uçuş Filosu komutanı
1525	Von Aulock	Yzb.	1916 Irak'ta 6. Orduda Uçak filolarının komutanı
1526	Hattendorf	Yzb.	Irak'ta 6. Orduda Uçak filolarının sonraki komutanı
1527	Wilhelm Ritter von Schrenk	Yzb.	1916 sonuna kadar Irak'ta 12. Topçu birliği komutanı
1528	Kirchmair	Yzb.	Irak 1916
1529	Friedrich von Fürstenberg	Yzb.	1916-1917 Osmanlı Tarım Bakanlığı Traktör biriminde
1530	Sinz	Yzb.	1916-1917 Osmanlı Tarım Bakanlığı Traktör biriminde
1531	Friedrich Wetzel	Yzb.	1918'den itibaren Piyade subayı
1532	Hochbaum	Yzb.	-
1533	Hoffmann	Yzb.	-
1534	Viktor Kraft	Yzb.	6. Ordu'da İstihkâm(köprülerden sorumlu) subayı.
1535	Rudolf Koch	Yzb.	-

**Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri
Personel Listesi (Devamı)**

1536	Bohnstedt	Yzb.	-
1537	Koling	Yzb.	-
1538	Robert Würth von Würthenau	Yzb.	-
1539	Gronewaldt	Yzb.	-
1540	Konrad Müller	Yzb.	-
1541	Andrea Prof Dr.	Yzb.	-
1542	Ludwig Reeps	Yzb.	-
1543	Grunder	Yzb.	1916
1544	Rudolf Holzhausen	Ütğm.	1917'de 303. Uçak bölümünde pilot, 1918'de Yıldırım ordularında Pilot
1545	Siller	Ütğm.	1916
1546	Heuchmann	Ütğm.	1916
1547	Denniger	Ütğm.	1918'den itibaren İstihkâm subayı Filistin
1548	Freiherr von Wolfskeel	Ütğm.	1916
1549	Wiest	Ütğm.	Osmanlı Tarım ve Beslenme Bakanlığı Traktör Biriminde
1550	Glas	Ütğm.	1916'dan itibaren Kafkasya'da
1551	Mack	Ütğm.	Irak'ta 2. Makinalı Tüfek Bölük Komutanı
1552	Martinengo	Ütğm.	Irak
1553	Von Sydow	Ütğm.	Yıldırım 703. Taburunda
1554	Adolf Oehme	Ütğm.	Yıldırım Ordusunda emir subayı
1555	Kurt Kleinau	Ütğm.	-
1556	Kurt Jancke	Ütğm.	-
1557	Jancke	Ütğm.	-
1558	Seiffert	Ütğm.	Filistin'de taşıt birliklerinde emir subayı

**Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri
Personel Listesi (Devamı)**

1559	Fuhrken	Ütğm.	7. Ordu'da Topçu Subay
1560	Schreiber	Ütğm.	Yıldırım Ordu Karagâhında
1561	Von Hoven	Ütğm.	Yıldırım Ordusunda Kartoğraf
1562	Paul Klocksın	Ütğm.	-
1563	Erich Graf	Ütğm.	-
1564	Schaub	Ütğm.	Yıldırım Ordusunda Topograf
1565	Paul Overdyck	Ütğm.	-
1566	Adam von Opel	Ütğm.	Taşıt Konvoy Komutanı
1567	Martin	Ütğm.	İzmit Derince'de teknisyen subay
1568	Heinrich Holzhausen	Ütğm.	7. Ordu'da Topçu Subay
1569	Mohr	Ütğm.	Yıldırım ordusu 701. Piyade Birliği Komutanı
1570	Lutz	Ütğm.	Yıldırım ordusunda 702. Birlik Topçu subay
1571	Ihlefeldt	Ütğm.	-
1572	Rammel	Ütğm.	Yıldırım ordusunda 11. Avcı Taburunda
1573	Weiss	Ütğm.	Filistin'de taşıt birliklerinde emir subayı
1574	Liebegott Paşa	Ütğm.	-
1575	Braunschweig	Ütğm.	Filistin
1576	Fritz Schmütgen	Ütğm.	Filistin
1577	Jung	Ütğm.	Filistin
1578	Höltz	Ütğm.	Yıldırım Ordularında
1579	Hans Fessing	Ütğm.	Filistin'de Samah'ta Demiryolu durak komutanı
1580	Anton	Ütğm.	Filistin
1581	Theodor Höfert	Ütğm.	Filistin'de 405. Birlikte
1582	Walther Tröge	Ütğm.	Yıldırım orduları kurmayında General Liman von Sanders'in emir subayı

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

1583	Wichert	Ütğm.	146 Piyade Alayı emir subayı
1584	Hans Lühr	Ütğm.	İran seferinde görevli, sonra General Goltz'un yanında pilot
1585	Müller-Herrings	Ütğm.	6. Ordu
1586	Graf Hoensbroech	Ütğm.	Toroslarda, Yük Hayvanları Birliği Komutanı
1587	Richard Falke	Ütğm.	1917 Sina Yarımadasında 300. Uçuş filusunda
1588	Wilhelm Bormann	Ütğm.	1917-1918 Irak'ta 6. Ordu'da Avcı uçak filo komutanı
1589	Schultheiss	Ütğm.	Sina yarımadasında avcı uçak pilotu
1590	Veit Fischer	Ütğm.	1917-1918 Filistin'de 304. Uçuş filusunda
1591	Fritz Berthold	Ütğm.	1916 Filistin'de 300. Uçuş filusunda
1592	Soyter	Ütğm.	1915'de Filistin'de 300. Uçuş filusunda emir subayı
1593	Krüger	Ütğm.	1917'de 300. Uçuş filusunda pilot
1594	Von Hofacker	Ütğm.	1918'de Trakya'da 3. Hava Bölüğünde uçak pilotu
1595	Strötzel	Ütğm.	1918 Paşa birliklerinde Pilot
1596	Hans H. Mulzer	Ütğm.	1917'de 7. Orduda topçu subayı, Yıldırım Ordu gazetesi sorumlularından
1597	Anton Grimm	Tğm.	Türk askerlerine karda yürüme eğitimi verir
1598	Röder	Tğm.	Pilot İskenderun hava sahası korunması, Mersin ve Doğu Ürdün'de
1599	Sydler	Tğm.	Çanakkale'de pilot
1600	Gottfried Hamm	Tğm.	1918'den itibaren Telgraf Birliklerinde
1601	Otto Seitz	Tğm.	1918'den itibaren İstihkâm subayı
1602	Völker	Tğm.	1918'den itibaren Demiryolları Birliklerinde
1603	Otto Martin	Tğm.	1917'den itibaren Sahra Topçusu
1604	Fritz Mergenthaler	Tğm.	1917

**Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri
Personel Listesi (Devamı)**

1605	Paul Behn	Tğm.	1917
1606	Weise	Tğm.	1916
1607	Schmitt	Tğm.	1916 Irak
1608	Rist	Tğm.	1915
1609	Franz Babinger	Tğm.	1914'den itibaren Türk ordusunda çevirmen olarak
1610	Richard Euringer	Tğm.	1916'da Sina Yarımadası ve Filistin'de pilot
1611	Stalter	Tğm.	1916'da Sina Yarımadası ve Filistin'de pilot
1612	Henkell (Henckel)	Tğm.	1916'da Sina Yarımadası ve Filistin'de pilot
1613	Von Hesler	Tğm.	1917-1918 Yıldırım Ordusunda 300. Filo'da pilot
1614	Von Bülow	Tğm.	1917-1918 Yıldırım Ordusunda 300. Filo'da pilot
1615	Felmy	Tğm.	(Yzb. Felmy'nin kardeşi) 1917'de 300. Filoda pilot
1616	Meyerdirks	Tğm.	1918'de Yıldırım Ordularında Pilot
1617	Auler	Tğm.	Irak
1618	Behring	Tğm.	Yıldırım Ordularında
1619	Zimmermann	Tğm.	Yıldırım Ordularında
1620	Gassmann	Tğm.	Yıldırım Ordularında
1621	Kuhn	Tğm.	Yıldırım Ordularında emir subayı
1622	Kreussler	Tğm.	Yıldırım Ordularında Makinalı Tüfek Bölük Komutanı
1623	Gründing	Tğm.	Filistin'de Doğu Ürdün'de 703. Taburda
1624	Böhm	Tğm.	Yıldırım 703. Piyade Taburu Avcı Birliği Komutanı
1625	Birtz	Tğm.	Yıldırım ordusunda 16. Alay'da
1626	Friedmann	Tğm.	Filistin'de 96. Birlikte

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

1627	Vogt	Tğm.	Filistin'de 3. Alay'da.
1628	Foerster	Tğm.	Filistin'de 201 Piyade Birliğinde emir subayı
1629	Dienst	Tğm.	Yıldırım ordusu askeri haber alma biriminde
1630	Schlesinger	Tğm.	Filistin
1631	Aschmann	Tğm.	1701 Ordu Telefon biriminde
1632	Genzel	Tğm.	Filistin
1633	H. Becke	Tğm.	601-608 Makinalı tüfek bölüklerinde
1634	Wilhelm Rieger	Tğm.	Filistin
1635	Döbler	Tğm.	Filistin'de 741. Taşıt Birliği Komutanı
1636	Brockhoff	Tğm.	Filistin'de 761. Taşıt Birliği Komutanı
1637	Müller	Tğm.	Filistin'de 704. Taşıt Birliği Komutanı
1638	Kaske	Tğm.	Filistin'de 711. Taşıt Birliği Komutanı
1639	Zetelmeyer	Tğm.	Filistin'de 711. Taşıt Birliği Komutanı
1640	Maier	Tğm.	Filistin'de 505. Taşıt Birliği Komutanı
1641	Freese	Tğm.	Filistin'de Taşıt Birliği Komutanlığında Emir Subayı
1642	Neukirch	Tğm.	Filistin'de Taşıt Birliği Komutanlığında Emir Subayı
1643	Hubert	Tğm.	Filistin'de 705. Taşıt Birliği Komutanı
1644	Schimmelfeng	Tğm.	Filistin'de 705. Taşıt Birliği Komutanı
1645	Weck	Tğm.	710. 713. 502. Taşıt Birliği Komutanı
1646	Holtzscherer	Tğm.	Filistin'de 713. Taşıt Birliği Komutanı
1647	Springer	Tğm.	Filistin'de 712. Taşıt Birliği Komutanı
1648	Dominck	Tğm.	Filistin'de Taşıt Birliği Komutanı
1649	Estorff	Tğm.	Sivas Ulukışla'da Taşıt Birliği Komutanı
1650	Kemper	Tğm.	Yıldırım ordusu 701. Piyade Birlik Komutanı

**Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri
Personel Listesi (Devamı)**

1651	Kopp	Tğm.	Yıldırım Ordusunda 702. Mayın Atıcısı Komutanı
1652	Hannes-Block	Tğm.	7. Ordu'da Topçu Subay
1653	Wilhelm Cleemann	Tğm.	Yıldırım Ordusunda, Yıldırım Ordu gazetesi sorumlularından redaktör
1654	Nebel	Tğm.	Yıldırım Ordusunda, Yıldırım Ordu gazetesi sorumlularından redaktör
1655	Moritz	Tğm.	General Liman von Sanders'in Kurmayında
1656	Kelle	Tğm.	Filistin'de 146. Piyade Alayında
1657	Speidel	Tğm.	Filistin'de Taşıt konvoylarında
1658	Schütze	Tğm.	İstanbul'da Alman Askeri Heyetinde görevli inzibat subayı
1659	Ferdinand Müller	Tğm.	Topçu Subayı, 704. Taşıt Konvoyu Komutanı
1660	Zilles	Tğm.	Filistin'de 300. Uçuş Filosunda Emir Subayı
1661	Nauberlit	Tğm.	Filistin'de 300. Uçuş Filosunda
1662	Kakeling	Tğm.	Filistin'de 300. Uçuş Filosunda
1663	Zugann	Tğm.	Filistin'de 300. Uçuş Filosunda
1664	Louis Schwarzkopff	Tğm.	Filistin'de 300. Uçuş Filosunda
1665	Graf von Schwerin	Tğm.	Yeşilköy'de Uçucu Birliklerde
1666	Metzger	Tğm.	701. Piyade Bölüğünde
1667	Glaschker	Tğm.	Filistin'de 701 Makinalı Tüfek Bölüğünde
1668	Fritz Bötzwow	Tğm.	Adana'da malzeme temin subayı
1669	Von Chamier	Tğm.	Filistin'de Cenin'de 300. Sahra Uçuş Birliklerinde Pilot
1670	Meyer	Tğm.	Filistin'de Cenin'de 300. Sahra Uçuş Birliklerinde
1671	Rissman	Tğm.	Filistin'de Cenin'de 300. Sahra Uçuş Birliklerinde Şehit

**Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri
Personel Listesi (Devamı)**

1672	Hampe	Tğm.	Filistin'de Cenin'de 300. Sahra Uçuş Birliklerinde Şehit
1673	R.U.Uta	Tğm.	Filistin'de Cenin'de 300. Sahra Uçuş Birliklerinde Şehit
1674	Von Kunsberg	Tğm.	Filistin'de Cenin'de 300. Sahra Uçuş Birliklerinde Şehit
1675	Ernert	Tğm.	Filistin'de Cenin'de 300. Sahra Uçuş Birliklerinde Şehit
1676	Pflung	Tğm.	Işıldakla Haberleşme Birliğinde sorumlu subay
1677	Ernst Jacob	Tğm.	Filistin Paşa II Kuvvetlerinde
1678	Hoesch	Tğm.	Yıldırım Ordusunda
1679	Neuloch	Tğm.	Yıldırım Ordusunda
1680	Eggebert Meder	Tğm.	1701. Telefonla Haberleşme Birliğinde
1681	Ottmar Schwager	Tğm.	1915-1917 Telefonla Haberleşme Birliğinde
1682	Kurt Wertelnmann	Tğm.	3. Sahra Topçu Birliğinde
1683	Halle	Tğm.	Yıldırım Ordusunda 11. Avcı Taburunda
1684	Sonntag	Tğm.	Yıldırım Ordusunda 11. Avcı Taburunda
1685	Offenberg	Tğm.	Yıldırım Ordusunda 11. Avcı Taburunda
1686	Baimke	Tğm.	Yıldırım Ordusunda 11. Avcı Taburunda
1687	Weidmann	Tğm.	Yıldırım Ordusunda 11. Avcı Taburunda
1688	Förster	Tğm.	Yıldırım Ordusunda 11. Avcı Taburunda
1689	Schafer	Tğm.	Yıldırım Ordusunda 11. Avcı Taburunda
1690	Fischer	Tğm.	Yıldırım Ordusunda 11. Avcı Taburunda
1691	Russ	Tğm.	Yıldırım Ordusunda 11. Avcı Taburunda
1692	Wiegand	Tğm.	Yıldırım Ordusunda 11. Avcı Taburunda
1693	Klepper	Tğm.	Yıldırım Ordusunda 11. Avcı Taburunda
1694	Wilkens	Tğm.	Yıldırım Ordusunda 11. Avcı Taburunda
1695	Salke	Tğm.	Yıldırım Ordusunda 11. Avcı Taburunda

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

1696	Strauch	Tğm.	Yıldırım Ordusunda 11. Avcı Taburunda
1697	Schüler	Tğm.	Yıldırım Ordusunda 11. Avcı Taburunda
1698	Kirchner	Tğm.	Yıldırım Ordusunda 11. Avcı Taburunda
1699	O'swald	Tğm.	Yıldırım Ordusunda 11. Avcı Taburunda
1700	Luckhardt	Tğm.	Yıldırım Ordusunda 11. Avcı Taburunda
1701	Oesterle	Tğm.	Yıldırım Ordusunda 11. Avcı Taburunda
1702	Lansberg	Tğm.	Yıldırım Ordusunda 11. Avcı Taburunda
1703	Kaniecki	Tğm.	Yıldırım Ordusunda 11. Avcı Taburunda
1704	Metz	Tğm.	Yıldırım Ordusunda 11. Avcı Taburunda
1705	Korb	Tğm.	Filistin'de 702. Birlikte
1706	Merth	Tğm.	Filistin'de 702. Birlikte
1707	Klingspor	Tğm.	Musul'da Petrol Sondaj Subayı
1708	Back	Tğm.	İran Seferiyle Kermanşah'a
1709	Maschmeier	Tğm.	İran Seferiyle Kermanşah'a
1710	Deveroff	Tğm.	Mardin'de Sahra Demiryolları Bağlantı subayı
1711	Gerber	Tğm.	6.Ordu'da İstihkâm subayı
1712	Fritz Lorch	Tğm.	Irak
1713	Zinnecker	Tğm.	İzmir
1714	Karl Klinghardt	Tğm.	1915
1715	Kunze(Kunz)	Tğm.	1918'de Paşa birliklerinde Filistin ve Irak'ta Avcı Uçak Pilotu
1716	Bestaenier	Tğm.	1918'de Paşa birliklerinde Filistin ve Irak'ta Avcı Uçak Pilotu
1717	Georg Dehn	Tğm.	1918 Arkeolog, Askeri Heyette, Wiegand'ın komutası altında
1718	Fritz Zollitsch	Astğm.	1916
1719	Stahl	Tğm.	İstanbul'da Alman Askeri Heyetinde
1720	Wilhelm	Alb.	Deniz Kuvvetleri Kurmay Başkanı. Albay Wilhelm Busse'den görevi devralmıştır.

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

1721	Erich Schlubach	Bnb.	Deniz Kuvvetleri Kurmay Başkanı Ayrıca bir dönem Denizaltı Filotilla Komutanlığı yapmıştır.
1722	Martin von Kapplen	Bnb.	Deniz Kuvvetleri 2. Kurmay Başkanı. Görevi Yzb. Egon von Bentheim'den devr almıştır.
1723	Friedrich Callisen	Bnb.	Filotilla Komutanı.1918
1724	Adie	Tğm.	Çanakkale'de Emir Subayı
1725	Herschel	Ütğm.	Hamidiye Tabyası
1726	Bolz	Ütğm.	Makinelî Tüfek Bölüğü KomutanıÇanakkale
1727	Lethes	Bnb.	2. Ordu'dan gelen birliklerin komutanı.
1728	Nitzsche	Deniz Yzb.	İntepe'de Topçu Birliklerinden sorumlu.
1729	Bienhold	Topçu Bnb.	Kumkale
1730	Wörmann	Deniz Tğm.	Orhaniye'deki Birliklerin Komutanı.
1731	Linsmayer	Yzb.	14. Kolordu İzmir
1732	Hasselberg	Ütğm.	Akdenniz'de Meis adasından gelen çetecilere karşı yapılan hareketa katılmıştır.
1733	Kaspar Graf von Preysing-Lichtenegg-Moss	Süvari Yzb.	1914'ten itibaren birkaç aylığına İstanbul'daki Alman Büyükelçiliği'nde görevlendirilir.
1734	Paul Leverkühn	Tğm.	Gönüllü olarak katılmıştır. Emir Subayı Ayrıca savaş sonrası Alman Gizli İstihbarat Subayı olarak görevini sürdürür.
1735	Dr. Stoffels	Hekim Yzb.	Schubner'in grubunda görev alır.
1736	Schulenburg	Yzb.	Erzurum'da Konsolosluk görevini üstelenir.
1737	Schenker	Yzb.	Binbaşı Klein'in 16 kişilik grubunda görev alır.(16 kişilik grubun görevi İran'ın Karun bölgesindeki işlenmiş petrolü etkisiz hale getirmektir.)

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

1738	Andreas Reul	-	Binbaşı Klein'in 16 kişilik grubunda görev alır.
1739	Vincenz Müller	Tğm.	Binbaşı Klein'in 16 kişilik grubunda görev alır.
1740	İlberg	Hekim Binbaşı	Binbaşı Klein'in 16 kişilik grubunda görev alır.
1741	Von Stotzingen	Binbaşı	Afganistan
1742	Von Hentig	Yzb.	Afganistan
1743	Curt Wagner	Ütğm.	Afganistan
1744	Mansfeld	Yb.	Akabe Bölgesi Komutanı
1745	Von Hammerstein-Gesmold	Yb.	8. Ordu Filistin
1746	Karl Rommel	Bnb.	8. Ordu Filistin
1747	Von Menges	Bnb.	8. Ordu Filistin
1748	Michaelis	Bnb.	8. Ordu Filistin
1749	Von Keyerling	Yzb.	8. Ordu Filistin
1750	Adolf Treitz	Tğm.	8. Ordu Filistin
1751	Bünthe	Tğm.	8. Ordu Filistin
1752	Cordier	Tğm.	8. Ordu Filistin
1753	Edwall	Menzil Subayı	Irak (Yıldırım Ordusunda)
1754	Sonesson	Yzb.	Irak (Yıldırım Ordusunda)
1755	Duesterbeg	Bnb.	Şam (Yıldırım Ordusunda)
1756	Dr Stein	-	Şam (Spor ve Kültür işlerinden sorumlu.) Yıldırım Ordusu
1757	Dr Steinbrück	Veteriner Yzb.	Şam Yıldırım Ordusu
1758	Erdmann	Tğm.	Şam Yıldırım Ordusu
1759	Beyschlang	Tğm.	Petrol taşlarından makine yağı yapımı görevini üstlenir. Yıldırım Ordusu
1760	Vollbrecht	Hekim Yb.	1917'de Yıldırım Ordusunda görev aldı.

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

1761	Werner Steuber	Hekim Yb.	1917-1918'de Yıldırım Orduları Başhekimliğini Üstlenir.
1762	Jorns	Bnb.	İzmir ve çevresinde hijyen uzmanı
1763	Dr. Baron von Trützscher	Bnb.	İzmir ve çevresinde hijyen uzmanı
1764	Dr. Stutzin	Hekim Bnb.	İzmir ve çevresinde hijyen uzmanı
1765	Dr. Fehlandt	Yzb.	
1766	Carl Voigt	Yzb.	Rus Hastanesi'nde
1767	Dr. Otto Kneife	Hekim Yzb.	İstanbul
1768	Dr. Walter Voigt	Hekim Yzb.	İstanbul
1769	Prof. Dr. Peter Mühlens	Hekim Yb.	4. Ordu Filistin ve Süveyş kanal bölgesinde denizci asker hekim.
1770	Dr. Carl Hegler	Hekim Yzb.	4. Ordu Filistin ve Süveyş kanal bölgesinde denizci asker hekim.
1771	Dr. Max Rogge	Deniz Hekim Yb.	3. Ordu (Erzincan)
1772	Prof. Dr. Max Reich	Hekim Yb.	6. Ordu (Bağdat)
1773	Dr. Felix Börnstein	Hekim Yzb.	Anadolu'da tren yollarında. Konya
1774	Dr. Waldemar Teigeler	Hekim Ütğm.	Nehir Birliklerinde Fırat Nehri
1775	Dr. Friedrich Rehm	Hekim AsTğm.	İskenderun
1776	Prof. Dr. Carl Hegler	Hekim Yzb.	Adana
1777	Diesling	Sağlıkçı Yzb.	8. Ordu
1778	Dr. Gundelfinger	Sağlıkçı Yzb.	8. Ordu
1779	Dr. Curt Heinemann	Hekim Binbaşı	5. Ordu
1780	Prof. Dr. Theobald Selling	Hekim Binbaşı	-
1781	Heinz Schellens	Tğm.	-
1782	Heinrich von Opel	Tğm.	-

Tablo 2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunda Görev Alan Askeri Personel Listesi (Devamı)

1783	Ernst Oberbdörfer	Hekim Binbaşı	-
1784	Dr. Naubenreisser	Hekim Binbaşı	Yıldırım Orduları Hasta Nakliye Birimi Başhekimi
1785	Steffens	Hekim Binbaşı	6. Ordu
1786	Ziemann	Hekim Binbaşı	Yıldırım Ordusu
1787	Dr. Krause	Hekim Binbaşı	Yıldırım Ordusu
1788	Cramer	Hekim Binbaşı	Yıldırım Ordusu
1789	Dr. Pabst	Hekim Albay	-
1790	W. Georg	Eczacı Yzb.	-
1791	Weissgerber	Tğm.	Veteriner Hekim
1792	Zappe	Tğm.	Veteriner Hekim
1793	Albrecht Pichler	Tğm.	Veteriner Hekim
1794	Tzchirner	Kur. Yzb.	Alman askeri kurulunda cephe gerisi Başkanı. Görevi Kur. Yzb. Bohnstedt'ten almıştır.
1795	Postchernick	Alb.	Geri Hizmetler
1796	Von Carnap	Yzb.	Çamalan Menzil (Cephe Gerisi Komutanı)
1797	Jakoby	Binbaşı	Geri Hizmetler Pozantı
1798	Schoen	Bnb.	Geri Hizmetler Amanos Bölgesinde
1799	Theodor Wiegand	Bnb.	Alman Güney Filistin Kuvvetleri
1800	Karl (Theodor Wiegand'ın Yardımcısı)	Tğm.	Alman Güney Filistin Kuvvetleri
1801	Prof. Dr. Carl Watzinge		Alman Güney Filistin Kuvvetleri
1802	Rieks	Astğm.	Su Sondaj İşçi Taburları Komutanı
1803	Kimmich ¹³⁷	Astğm. ¹³⁸	Su Sondaj İşçi Taburları Komutanı

¹³⁷ Görgülü, *a.g.e.*, s.53-193

¹³⁸ Doğanay, *a.g.t.*, s. 86-270.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞINDA OSMANLI-ALMAN ASKERİ İLİŞKİLERİNDE SİLAH FAKTÖRÜ

3.1. OSMANLI-ALMAN İLİŞKİLERİNDE SİLAH FAKTÖRÜ

3.1.1. Silah ve Silahla İlgili Tanım ve Kavramlar

Silahın Tanımı: Silahların çeşitli birçok tanımı ve sınıflandırması bulunmaktadır. Genel itibari ile silah denilince Ateşli, ateşsiz, kimyasal, biyolojik ve nükleer silahların tamamı, genel anlamda silah kelimesinin kapsamını oluşturmaktadır. Uzaktan ya da yakında canlıları öldürebilen, yaralayan, etkisiz bırakan, canlı organizmaları hasta eden, cansızları parçalayan, yok eden araç ve aletlerin tümüne silah denir.

Asıl konumuz olan Ateşli Silahın Tanımı ise; Çekirdeğe, ateşlenen barut gazının itmesi ile hedefe ulaştıran alet veya mekanik bir kuvvetle içerisinde bulunan sert maddeleri belirli mesafeye kadar barut gazı basıncının etkisiyle ulaştıran ve ulaştığı yerde tahribata neden olan aletlere ateşli silah denir.

Bu tür silahlar ağır ve hafif olmak üzere (2) gruba ayrılır.

Ağır Silahlar: Birden fazla kişi veya çeşitli araçlar yardımıyla kullanılan tahrip gücü çok yüksek olan, menzili uzun silahlar bu gruba girmektedir.

Hafif Silahlar: Bu silahlarda kendi arasında (2) guruba ayrılmaktadır.

Küçük silahlar; Bireysel kullanım için tasarlanmış tabanca, makineli tabanca, tüfek ve hafif makineli tüfekleri kapsamaktadır.

Hafif silahlar ise; İki veya üç kişi tarafından kullanılmak üzere tasarlanmış ağır makineli tüfekleri, roketatar, havan, geri tepmesiz toplar vs. silahları kapsamaktadır.

Ateşli silahlar kendi içinde bir bütün olarak değerlendirilmelidir. Çünkü silahı oluşturan parçalardan herhangi birisinin olmaması durumunda söz konusu silahın görevini icra edemeyeceği bilinmelidir, bütünlüğünü kaybeden, ya da parçalarından herhangi birisi bulunmayan silah ateşli silah olma özelliğini de kaybetmiş olur.

Dolayısıyla; geçmişte ve günümüzde kullanılıp tanımları yapılan bir ateşli silahın bünyesinde bulunan parça ve terimleri bilmek önem arz etmektedir.

Namlu; iç yüzeyinde mermi çekirdeğine dönüş, hız ve yön veren, fişek yatağından başlayarak silahın uç kısmına kadar gelen ve helezon biçimdeki girintileri ifade eden yiv ve çıkıntıları ifade eden setler olan metal boruya namlu adı verilmektedir. Namlunun çok sağlam, özellikle ısıya dayanıklı olması sebebiyle yapısında krom, nikel, karbon ve çelik elementleri bulunmaktadır. Yiv ve set bulunan namlulara sahip silahlara yivli silahlar denilmektedir.

Yiv; namlu içerisinde sağlı sollu sarmal biçimde devam eden oluk biçimindeki girintilere yiv denir.

Set; namlu içerisinde sağlı sollu sarmal biçimde devam eden çıkıntılara set denilmektedir.

Namluların içinde bulunan yiv ve setler; merminin/çekirdeğin, kendi eksenini etrafında dönmesini sağlayarak havada yalpa yapmadan hedefe doğru yolu dosdoğru izlemesini takip etmesini sağlar. Bu sayede atışların doğru ve daha etkili olması sağlanarak menzilde artmış olur.

Çap; karşılıklı setlerin arasındaki mesafeye çap denir.

Rayyür; Namlu içindeki sarmal şekildeki birbirine paralel uzanan çıkıntıların yani setlerin çekirdekte oluşturduğu silaha özgü izleri ifade eder.

Hatve; Çekirdeğin kendi ekseninde bir defa dönerken namlu içinde kat ettiği mesafeye denir. Yivli ve uzun namlulu silahlarda hatve, aşağı yukarı 25-40 cm arasındadır.

Fişek yatağı; namlunun gerisinde yiv ve setlerin bittiği yerde başlayan ve atışa hazır durumdaki fişegin bulunduğu yatağı ifade eder.

Mühimmat; Askerî hedefler, personel ve malzemeye zarar verdirmek maksadıyla elle ve silahla atılan, patlayıcı, kimyasal, biyolojik ve radyolojik madde veya maddeleri kapsayan mermi, roket, top, bomba gibi harp malzemesine denir.

Fünye; kapsüllerin ateşlemede yetersiz kaldığı durumlarda kapsülle veya bağımsız olarak kullanılan, söz konusu patlayıcıyı aktif hale getiren ateşleme tertibatına fünye denir.

Tapa; hedefte patlamayı sağlayacak mermilerin ön tarafında yer alan çarpmaya duyarlı, zaman ayarlı, hassas, ateşleme sistemlerini barındıran bölümü ifade eder.

Etkili (Tesirli) Menzil; bir silâhın ateşinin beklenen tam etkiyi sağladığı, hedef üzerindeki tesirini etkisini koruyabileceği diğer bir ifadeyle büyük ölçüde isabetin kaydedildiği maksimum uzaklıktır.

Azamî Menzil; .Bir silâh ateşlendiğinde; namlu ağzını terk eden mühimmatın belirli bir süre havada yol kat ettikten sonra, yer çekiminin ve havanın direncinin etkisiyle hızının yavaşlayıp yere düştüğü nokta arasındaki uzaklık. Mühimmatın ulaşabileceği maksimum mesafedir.¹³⁹

3.1.2. Krupp Firması ve Verilen Siparişler

Osmanlı İmparatorluğu askeri ordusunda ateşli silah kullanımı 14. Yüzyıl sonu, 15. Yüzyıl başlarında topun kullanılmasıyla başlamıştır. Osmanlı Devleti'nde ordunun ilk tüfekle tanışması 2. Murat döneminde gerçekleşmiştir. Aynı yüzyıl içerisinde süvari birliklerinde ve piyade birliklerinde fazlaca tüfekler kullanılmaya başlanmıştır. Tüfekler ilk zamanlarda Hıristiyan ustaların elinden çıkarken zamanla 17. Yüzyılda ise Müslüman ustaların elinden çıkmaya başlamış yer yer Avrupa üretimi benzerleriyle yarışır hale gelmiştir. Avrupa'da modern teknolojinin fazla gelişmesine paralel olarak silah sanayisinin de gelişmesi durumuna ayak uyduramayan Osmanlı Devleti'nin Avrupalı devletlerden silah ithalatı yapmasını zorunlu kılmıştır. Batının kullandığı iğneli tüfekleri alan devletlerin başında gelen Osmanlı devleti, 1860 senesi itibari ile yeni model yivli tüfeklere geçilmesi için ilk atılım gerçekleştirmiş ve bu tüfek örnekleri İstanbul'a getirtilmiştir. Padişah Abdülaziz zamanına kadar önemli Avrupalı devletler olan Birleşik Krallık, Fransa ve Belçika'dan silah ithalatı yapan Osmanlı Devleti Abdülaziz döneminde Amerikan yapımı silahlar ithal edilmeye başlanmıştır.¹⁴⁰ 1870 yıllarda Amerikan ihracatının neredeyse tamamı silah ve askeri malzemeler oluşturmaktaydı. Avrupa'nın en önemli top üreticisi Krupp¹⁴¹ tarafından deneme maksadıyla 1861 yılında ilk defa alınan toplar ateşli silahların Osmanlı pazarına girişini bize göstermektedir. Müteakiben ise 1863 senesinde 48 ve 64 sahra topu alınmıştır.

¹³⁹ İçişleri Bakanlığı Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi 1904, JSGA Basımevi Müdürlüğü 2021, Ankara, s. 2-15.

¹⁴⁰ Doğanay, a.g.t., s. 35.

¹⁴¹ Fahri Türk ve Emirhan Kaya, "Cumhuriyet Dönemi Türk-Alman İlişkilerinde Sıradışı Bir Aktör: Krupp Firması 1929-1990", *Gazi Akademik Bakış Dergisi*, Cilt 10, Sayı 20, 2017, s.123.

Krupp firması İstanbul'da 1869 yılından sonra temsilcilik açmasıyla birlikte Osmanlı-Alman ilişkileri silah sanayi anlamında daha da gelişmeye başlamıştır. Bu dönemde yine Osmanlı Devleti Amerika Birleşik Devletleri'nden 114.000 adet Enfield ve 125.000 adet Springfield olmak üzere toplamda 239.000 tüfek satın alarak karşılığında 1.331.000 dolar ödemiştir. İstanbul'da temsilcilik açan Krupp firmasından 1873 yılı itibari ile ordu ve donanma için 18,5 milyon mark, Osmanlı parası ile 1 milyon lira meblağa karşılığında 500 adet top siparişi talep edilmiştir. Abdülaziz döneminde başlayan bu siparişler 2. Abdülhamid zamanında daha da artarak devam etmiştir. Amerikan silahlarının alımı da bu durumun aksine iyice azalmıştır. 1877-78 Osmanlı-Rus savaşı sonrası ABD ile yapılan silah ticareti yaşanan ekonomik krizden fazlasıyla etkilenmiş siparişi verilen silah paralarının ödenmesinde güçlük çekilmiştir. Almanya ile silah ticareti bağlamında yaklaşma Osmanlı pazarında ABD-Almanya rekabetini doğursa da 1887 yılından itibaren ABD Osmanlı pazarında yerini Almanya'ya kaptırmıştır. Bu durumun oluşmasında hiç şüphesiz Osmanlı ordusunda görevli Alman subaylarının etkisi önemli rol oynamaktadır.¹⁴²

3.1.3. Krupp Firmasından Alınan Toplar ve Ödenen Meblağalar

1860 senesinde Osmanlı Devleti ve Krupp arasında ilişkiler başlamış ve Firma tarafından 1861 senesinde deneme maksatlı bir adet deneme topu Osmanlı Harbiye Nezaretine yollanmıştır.¹⁴³ 1863 senesinde Firmaya verilen 48 adet sahra topu siparişi verilmiştir. 1864 yılında 60 adet, 1867 yılında 48 adet, 1867 yılında 48 adet, 1868 yılında 127 adet, 1870 yılında 88 adet, 1871 yılında 178 adet, 1873 yılında 834 adet, 1874 yılında 231 adet, 1875 yılında 201 adet, 1885 yılında 517 adet, 1886 yılında 440 adet, 1893 yılında 78 adet, 1896 yılında 4 adet, 1898 yılında 1 adet, 1902 yılında 32 adet, 1903 yılında 98 adet, 1904 yılında 72 adet, 1905 yılında 668 adet, 1906 yılında 4 adet, 1907 yılında 4 adet, 1910 yılında 106 adet, 1911 yılında 90 adet ve 1912 yılında 6 adet olmak üzere Krupp Firmasından çeşitli ebat ve modellerde (Kıyı topu, Deniz topu, Sahra topu, Havan topu, Dağ topu, Dağ havanı) toplam 3.936 adet top ithal etmiş ve bu toplara toplamda 226.050.629 mark ödeme yapmıştır.¹⁴⁴ 1861-1875 yılları arasında

¹⁴² Ali Serdar Mete, *Türk Mavzeri Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Türk Ordusunda Mavzer Tüfekleri*, Doğu Kütüphanesi Yayınları, İstanbul, 2022, s.66-69.

¹⁴³ Beşirli, *a.g.m.*, ss. 123.

¹⁴⁴ Mete, *a.g.e.*, s. 231.

135.999.680 Mark, 1876-1908 yılları arasında verilen siparişlere 87.329.669 Mark ve 1908-1912 yılları arasında ise toplamda 2.721.280 Mark ödeme yapmıştır.¹⁴⁵

3.2. MAUSER SİLAHLARI

3.2.1. Mauser Silahlarının Tarihi ve Özellikleri

Mauser Silahının tarihi, 19. yüzyılda Alman silah tasarımcısı Paul Mauser tarafından kurulmuş bir şirketin adını taşır. Mauser tüfekleri, güvenilirlik, hassasiyet ve dayanıklılık gibi özellikleriyle bilinir ve birçok ülkenin ordusu tarafından etkin olarak kullanılmıştır. Paul Mauser, ilk başarısı olarak tek atışlı yivli tüfek Mauser 1871 modelini geliştirmiştir. Alman İmparatorluğu'nun standart tüfeği olarak bilinen bu model ile Mauserin uluslararası arenada ün kazanarak tanınmasını sağlamıştır. 20. yüzyılın başlarına gelindiğinde başta Mauser Gewehr 98 (G98) modeli olmak üzere birçok modeli üretilerek ve geliştirilerek devam etmiştir. Mauser silahları, sağlam ve kaliteli yapılardan oluşur, Hassas nişan alma yetenekleriyle, zorlu savaş koşullarında dahi atışlarda uzak mesafedeki hedefe isabeti artırmaktadır. Modüler tasarımlarıyla farklı ihtiyaçlara uygun olarak özelleştirilebilir. Bu, kullanıcıların silahlarını kişiselleştirmelerine olanak tanır. Farklı birçok modelde tabanca ve tüfek mauser modeli üretilmiş, avcılık, spor atıcılık ve koleksiyonculuk gibi sivil kullanımlar için de popülerliğini korumuştur. Mauser silahları tarih boyunca silah endüstrisinde önemli rol oynayarak birçok ülkenin ordusunda standart tüfek olmuştur. Teknolojik ve tasarımsal açıdan silah dünyasına önemli katkılarda bulunmuştur.¹⁴⁶

3.2.1.1. Mauser 1887 Modeli ve Teknik Özellikleri

1871 mauser modelinin varyasyonu olarak Alman İmparatorluğu tarafından üretilmiştir. Osmanlı Devleti 220.000 adet bu silahtan almıştır. 9.5 mm kalibrelidir. Bu fişek cinsi İstanbul fişek üretim, atölyelerinde az üretildiğinden ve çok fazlaca duman çıkarmasından kaynaklı çok tercih edilmemiştir. 8 atımlık fişek kapasitesi bulunur. Model 1887 Türk maverininin başlıca özellikleri; Ağırlığı 4.22 kg'dır. Uzunluğu 125,22cm'dir. Menzili 1600 m'dir. Kalibresi çapı 9,5 x 60 mm, namlu uzunluğu 76,13 cm'dir. Çalışma prensibi Kurmalı (Bolt Action) sistemle çalışır.¹⁴⁷

¹⁴⁵ Mete, *a.g.e.*, s. 233.

¹⁴⁶ Mete, *a.g.e.*, s. 73.

¹⁴⁷ Mete, *a.g.e.*, s. 96.

3.2.1.2. Mauser 1890 Modeli ve Teknik Özellikleri

Mauser 1877 modelinin fişek tedarikinin zor olması ve atış sonrası çok fazla duman çıkarması gibi nedenler bu modelin dumansız barut kullanılarak imal edilmesine neden olmuştur. 1889 modelinin varyantı olarak Alman İmparatorluğu tarafından üretilmiştir. İlk etapta 280.000 adet sipariş edilmiştir. Daha sonra Osmanlı imparatorluğu tarafından lisansı satın alınarak daha da geliştirilmiş ve yerli modeli fazlaca kullanılmıştır. Yerli üretimi fazlaca gerçekleşen bu silah Türk mavzeri olarak da bilinir.¹⁴⁸ Ağırlığı 3,99 kg, çapı kalibresi 7,65 x 53 mm, uzunluk 123,44 cm, namlu uzunluğu 73,99 cm, çalışma prensibi kurmalı (Bolt Action), 5 atımlık fişek (şarjör kutu) menzili 2000 m'dir.¹⁴⁹

3.2.1.3. Mauser 1893 Modeli ve Teknik Özellikleri

1877 modelindeki sorunlar ve 1890 modelindeki seri üretimde yaşanan problemler nedeniyle Alman İmparatorluğu tarafından geliştirilen bu model, Osmanlı Devleti tarafından 1894 senesinde 51.300 tüfek, 1895 Mayıs ayında 100.000 adet alınmıştır. Osmanlı devletinin 1. Dünya savaşındaki ana silahıdır. Osmanlı Mavzeri olarak da bilinir. Ağırlığı 3,99 kg, çapı kalibresi 7,65 x 53 mm, uzunluk 123,44 cm, namlu uzunluğu 73,99 cm, çalışma prensibi kurmalı (Bolt Action 1893), 5 atımlık fişek (şarjör hazne içinde gizli), menzili 2000 m'dir.¹⁵⁰

3.2.1.4. Mauser 1903 Modeli ve Teknik Özellikleri

I. Dünya Savaşı başlamadan önce Alman İmparatorluğundan alınan ve geliştirilen tüfektir. Yerli üretimi süngü takılabilmesi için tasarlanmıştır. Karabina 98 k silahının ilk varyantı sayılmaktadır. Osmanlı İmparatorluğu tarafından 200.000 adet temin edilmiştir. Lisansı alınarak 1905 yılından 1941 yılına kadar 36 yıl Türk ordusunda hizmette kalmıştır. Yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti ordusunun temel piyade tüfeği olmuştur, mauser 1893 modelinin özellikleri ile hemen hemen aynıdır. Ağırlığı 3,99 kg, çapı kalibresi 7,65 x 53 mm, uzunluk 123,44 cm, namlu uzunluğu 73,99 cm, çalışma prensibi

¹⁴⁸ Fahri Türk, *Türkiye ve Almanya Arasındaki Silah Ticareti 1871-1914 Krupp Firması, Mauser Tüfek Fabrikası Alman Silah ve Cephane Fabrikaları*, IQ Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul, 2012, s.191.

¹⁴⁹ Mete, *a.g.e.*, s. 78.

¹⁵⁰ Mete, *a.g.e.*, s. 79.

kurmali (Bolt Action 1893), 5 atımlık fişek (şarjör hazne içinde gizli), menzili 2000 m'dir.¹⁵¹

3.2.1.5. Mauser 1905 Modeli ve Teknik Özellikleri

Yarı otomatik tüfek teknolojisinin ilk muadillerindendir. Rheinmetall şirketinde geliştirilen silah Osmanlı Devletince çok az sayıda alınmış ve Osmanlı envanterine giren ilk yarı otomatik tüfek olması nedeniyle önemli bir yere sahiptir. Ağırlığı 3,74 kg, çapı kalibresi 7,65 x 53 mm, uzunluk 105,16 cm, namlu uzunluğu 54,99 cm, çalışma prensibi kurmalı, 5 atımlık fişek (şarjör hazne içinde gizli), menzili 2000 m'dir.¹⁵²

3.2.1.6. Mauser C-96 Modeli ve Teknik Özellikleri

Osmanlı Devletinde tabancalar genellikle subaylar tarafından kullanılırdı. 1. ve 2. Dünya Harbinde fazlaca kullanılan bu tabancalar takılan seyyar dipçik sayesinde tüfek olarak da kullanılmıştır. Tabanca; 9 mm kalibreli, 10 atımlık mermi kapasitesine sahip 1.1 kg ağırlığında, 28 cm uzunluğundadır. Maksimum menzili 750 m olan tabanca modelidir.¹⁵³

3.2.1.7. Mauser Karabiner 98-AZ Modeli ve Teknik Özellikleri

Özellikle piyade birimleri, siperlerde ve manevra gerektiren alanlarda etkili bir şekilde kullanılan tüfek, Mauser firmasının ünlü Gewehr 98 tüfeğinin kısa ve hafif varyantıdır. Namlu ve diğer metal parçalar çelikten yapılmış olup, kısa ve hafif yapısı, miras nişangâh sistemi ve dayanıklı yapısıyla dikkatleri üzerine çekmiş bir modeldir. I. Dünya Savaşında Almanya ordusu başta olmak üzere Türk, Bulgar ve Romanya gibi diğer müttefik kuvvetler tarafından da fazlaca kullanılmıştır. Özellikle piyade birimlerinin yanı sıra siperlerde ve manevra gerektiren alanlarda kullanıldı. Uzunluğu 1115 mm, Namlu uzunluğu 600 mm, Ağırlık yaklaşık 3.6 kg, kalibresi 7.92x57 mm Şarjör kapasitesi 5 atımlık, nişangah ayarı 200 ile 2000 m arasında ayarlanabilir etkili menzili 800 m'dir.¹⁵⁴

¹⁵¹ Mete, *a.g.e.*, s. 80-81.

¹⁵² Mete, *a.g.e.*, s. 81-82.

¹⁵³ https://www.youtube.com/watch?v=sLq_8A3gSRI , (Erişim Tarihi: 10.10.2023).

¹⁵⁴ https://www.youtube.com/watch?v=sLq_8A3gSRI , (Erişim Tarihi: 10.10.2023).

3.2.2. Mauser Silahları ve Cephaneler İçin Almanya'ya Ödenen Meblağalar

Osmanlı Devleti Almanya'ya; 1888 senesinde 2.269.839 Mark, 1889 senesinde 5.812.265 Mark, 1890 senesinde 6.341.111 Mark, 1891 senesinde 1.690.595 Mark, 1892 senesinde 8.703.288 Mark, 1893 senesinde 8.992.022 Mark, 1894 senesinde 2.447.800 Mark, 1895 senesinde 7.258.086 Mark, 1896 senesinde 2.762.744 Mark mauser tüfeği alımı için, aynı dönem içerisinde 21.577.373 Mark mühimmat alımı için, 2.270.375 Mark, barutu ile birlikte alınan toplar için, ayrıca barut alımı için ise 670.166 Mark olmak üzere 1888-1897 yılları arasında Osmanlı Devleti Almanya'ya toplamda 70.795.664 Mark gibi yüksek meblağa ödemeler gerçekleştirmiştir.¹⁵⁵

3.3. GEWEHR 98 PİYADE TÜFEĞİ

3.3.1. Tarihi ve Teknik Özellikleri

Alman yapımı bu piyade tüfeği, 19. yüzyılın son dönemlerinde üretimine başlanan ve I. Dünya Harbi esnasında önemli bir yer tutan Gewehr 98, 1898 senesinde Alman ordusunun standart piyade tüfeği olarak kabul edilir. Paul Mauser tarafından tasarlanan bu silah, önceki Mauser modellerinin geliştirilmiş varyantıdır. 1935 senesinde kullanımına başlanan Mauser Kar 98k Gewehr 98 piyade tüfeğinin karabina modelidir. I. Dünya Harbi sırasında Gewehr 98, başta Alman askeri ordusu olmak üzere aynı zamanda Osmanlı Devleti, Avusturya-Macaristan, Bulgaristan ve diğer ülkelerce de bu tüfekleri fazlaca kullanmıştır. Bu tüfekler, harbin sonrasında da birçok ülkenin ordusu tarafından kullanılmaya devam etmiştir. Cumhuriyetin başlarında TSK tarafından kullanılmış, Kore harbine Türkiye'nin katılmasıyla bu tüfeğin yerini yarı otomatik Amerikan piyade tüfeği olan M1 Garand markası almıştır.

Gewehr 98, askeri tarih içerisinde önemli bir yere sahip olan Alman yapımı tarihi bir mauser tipi piyade tüfeğidir. Bu tüfek, 5 atımlık bir şarjörlü sistemle çalışır ve kurma kolunun önündeki bir mauser kilit mekanizması vardır. Gewehr-98, uzun bir namlu ve doğru nişan alma kabiliyetine sahiptir. Tüfeğin dipçik kısmı ahşaptan yapılmış ve oldukça sağlamdır. Ağırlığı 4.09 kg, ağırlığı 1.250 mm, namlu uzunluğu 740 mm etkili menzili standart nişangâh ile 500 m'dir. Gewehr 98 piyade tüfeğinde, yüksek namlu hızı ve etkili menzili ile bilinen 7.92x57 mm mauser mermisi kullanılmıştır. Bu özellikteki mermi kullanılması, tüfeğin ateş gücünü artırarak nişan alma hassasiyetinin

¹⁵⁵ Türk, *a.g.e.*, s.190.

iyileştirmesini sağlamıştır. Gewehr 98, I. Dünya Harbi sırasında ve sonrasında etkili bir piyade tüfeği olarak kabul edilmiştir. Keskin nişan alma yetenekleri ve dayanıklılığı ile dikkat çeken bir mauser tüfek modelidir. İyi tasarımı, dayanıklılığı ve etkili atış gücü sayesinde I. Dünya Harbi sırasında ve sonrasında birçok ülkenin ordusu tarafından tercih edilmiştir. Gewehr 98, özellikle 1. Dünya Harbi'nin izlerini taşıyan bir silah olduğundan askeri koleksiyoncular için hala değerli bir tarihi parça olma özelliğini korumaktadır.¹⁵⁶

3.3.2. Kullanıldığı Savaşlar

I. Dünya Savaşı (1914-1918): Gewehr 98, I. Dünya Harbi sırasında Alman İmparatorluğu'nun standart piyade tüfeği olarak kullanıldı. Ayrıca diğer İttifak Devletleri, özellikle Osmanlı İmparatorluğu, Avusturya-Macaristan ve Bulgaristan gibi ülkeler tarafından da kullanıldı.

Türk Kurtuluş Harbi (1919-1923): I. Dünya Harbi'nin ardından Kurtuluş Harbinde de Türk ulusal kuvvetleri tarafından kullanılmıştır.

İspanya İç Harbi (1936-1939): Gewehr 98, İspanya İç Harbi sırasında Francisco Franco'nun Milliyetçi güçleri tarafından kullanıldı.

II. Dünya Harbi (1939-1945): Gewehr 98, II. Dünya Harbi sırasında Almanya tarafından yeniden kullanıldı. Alman ordusu, Gewehr 98'in geliştirilmiş versiyonlarını kullandı. Ayrıca; İspanya-Amerika harbi, Çin Devrimi, Çin-Japon harbi ve Çin İç savaşlarında da bu tüfeğin kullanıldığı ve savaşlarda etkili rol oynadığı bilinmektedir.¹⁵⁷

3.4. MAXİM MG-08 MAKİNELİ TÜFEK

3.4.1. Tarihi ve Teknik Özellikleri

Alman İmparatorluğu tarafından üretilen ve MG-08 modeli olarak adlandırılan bu tüfekler makineli tüfekler olarak bilinmektedir. Bu makineli tüfekler, savunma hatlarında ve taaruz operasyonlarında tercih edilerek sıkça kullanılmıştır. MG 08 (Maschinengewehr 08), 1908 senesinde Alman İmparatorluğu tarafından üretilen bir ağır makineli tüfek modelidir. Tüfeğin tasarımında Paul Von Mauser ve Theodor

¹⁵⁶ https://www.youtube.com/watch?v=sLq_8A3gSRI , (Erişim Tarihi: 10.10.2023).

¹⁵⁷ https://tr.wikipedia.org/wiki/Kategori:I._D%C3%BCnnya_Sava%C5%9F%C4%B1_silahlar%C4%B1 , (Erişim Tarihi. 24.09.2023).

Bergmann gibi önemli Alman mühendislerin çalışmaları bu tüfeğin yapımında etkili olmuştur. MG 08, daha önceki makineli tüfek modellerinin geliştirilmesi ile üretilmiştir. MG 08, I. Dünya Harbi sırasında ve sonrasında önemli bir rol oynamıştır. Siper savaşlarında, büyük saldırılarda ve savunmalarda kullanılan bu makineli tüfek, büyük ateş gücü ve keskin nişan alma kabiliyeti ile düşman birliklerine ciddi kayıplar verdirerek, harbin seyrini değiştiren en önemli faktörlerin başında gelmiştir. Askeri tarih içerisinde özel bir yere sahip olan Alman yapımı MG 08 makineli tüfek, teknik özellikleri, tasarımı ve etkisi ile makineli tüfek teknolojisinin gelişimine katkıda bulunan bir model olarak tarihsel öneme sahiptir. MG 08, harbin izlerini taşıyan önemli bir silahtır ve askeri koleksiyoncular için hala değerli bir tarihi parçadır. Özellikle 1. Dünya Harbi'nin izlerini taşıyan ve askeri koleksiyoncular için Gewehr 98 piyade tüfeği gibi değerli tarihi parça özelliği taşımaktadır.

MG 08, 7.92x57 mm kalibreli mauser mermileri kullanılmıştır. Bu mermiler, yüksek hız ve etkili menzil sunan güçlü mermilerdir. Mermi beslemesi, büyük metal şeritlerle yapılır. Bu şeritler, tüfeğin üst kısmındaki mayon denilen yuvada taşınır ve otomatik olarak besleme işlemi esnasında kullanılır. MG 08 oldukça büyük ve ağır bir makineli tüfekdir. Etkili menzili karada 2.400 m, havada 1.000 m ve azami menzili 4.000 m'dir. Ağırlığı mermi şeritleri dâhil yaklaşık 62 kg'dır. Tüfeğin uzunluğu 1.190 mm, namlu uzunluğu ise 721 mm'dir. Bu ağırlık ve boyutlar, tüfeğin taşınabilirliğini sınırladığından daha çok sabit pozisyonlarda kullanılmasını zorunlu kılmıştır. MG 08 makineli tüfek dakikada 500 ila 600 atış yapabilen hızlı ve seri bir tüfekdir. Bu yüksek atış hızı, düşman birliklerine karşı etkili bir ateş gücü sağlamaktadır. Tüfeğin namlu uzunluğu ve nişan alma hassasiyeti, uzak mesafelerde düşman hedeflerine ateş edebilme kabiliyetini artırmaktadır. MG 08, su soğutmalı bir makineli tüfekdir. Soğutma sistemi, namlu çevresine yerleştirilmiş bir su haznesini içermekte ve bu durum sayesinde tüfeğin uzun süreli atışlarda aşırı ısınmasını önleyerek daha fazla atış yapabilmesini sağlamaktadır. Tarih boyunca çeşitli savaşlarda kullanılarak önemli bir rol oynamıştır.

3.4.2. Kullanıldığı Savaşlar

1. I. Dünya Harbi (1914-1918): Gewehr 98, I. Dünya Harbi sırasında Alman İmparatorluğu başta olmak üzere diğer İttifak Devletleri olan Osmanlı İmparatorluğu, Avusturya-Macaristan ve Bulgaristan gibi ülkeler tarafından da kullanılmıştır. Özellikle

Osmanlı devleti tarafından savunma hatlarını güçlendirmek maksadıyla Doğu ve Güney cephesinde fazlaca kullanılmıştır.

2. Balkan Savaşları (1912-1913): Balkan savaşlarında Osmanlı devleti ve Avusturya Macaristan imparatorluğunca kullanılmıştır.

3. İspanya İç Harbi (1936-1939): MG 08 ağır makineli tüfek İspanya İç Harbi sırasında Almanya'nın desteklediği Ulusal Cephe taraftarları tarafından kullanılmıştır.

4. II. Dünya Harbi (1939-1945): Almanya ordusu tarafından harbin başlarında kullanılmışsada ileriki dönemlerde daha modern makineli tüfeklere yönelmesi bu tüfeğin kullanım alanını daraltmıştır.¹⁵⁸

3.5. LUGER P-08 TABANCA

3.5.1. Tarihi ve Teknik Özellikleri

Luger P08, Alman tasarımcı Georg Luger tarafından 1898 senesinde tasarlanmış ve Alman ordusu tarafından kabul görmüş bir tabancadır. Kendine özgü tasarımı ve güvenilirliği ile ön plana çıkmıştır. Tasarımı, 1893 senesinde Hugo Borchardt tarafından geliştirilen C93 tabancasından esinlenmiştir. Luger, bu tasarımı daha da geliştirerek Luger P08'i tasarlamıştır. Luger P08, özgün tasarımı, Toggle-lock mekanizması, yani hareketli bir kolu olan kilitleme mekanizması, bu tabancayı diğer modellerden ayıran bir özelliklerin başında gelir. Ayrıca, estetik açıdan çekici ahşap veya plastik kabze seçenekleri ve metal parçalardaki dikkat çekici işçilik, Luger P08'i benzersiz hale getirmiştir. I. Dünya Harbi öncesinde, Alman ordusu tarafından benimsenmesi, Luger P08'in hızla popülerleşmesine ve diğer ülkeler tarafından da tercih edilmesine yol açtı. Özellikle Alman subayları tarafından yaygın olarak kullanılmış, savaş sırasında sahada güvenilir performans sergilemiştir. Luger P08, gerçekleşen savaşlarda müttefik güçler tarafından ele geçirildiğinde de kullanıldı. Müttefik güçleri, savaşta esir aldıkları Alman subaylarından bu tabancayı ele geçirerek bazı birimlerde kullanmaya devam etti.

Luger P08, dünya genelinde popüler bir tabanca olmuş ve farklı dönemlerde birçok farklı ülkenin ordusunda veya polis birimlerinde yaygın olarak kullanılmıştır. Özellikle I. ve II. Dünya Savaşları sırasında Alman ordusu tarafından kullanılmasıyla ünlenen bu tabanca, Ayrıca sivil pazarlarda ve diğer ülkelerde de fazlaca hizmetler

¹⁵⁸ https://tr.wikipedia.org/wiki/Kategori:I._D%C3%BCnya_Sava%C5%9F%C4%B1_silahlar%C4%B1 , (Erişim Tarihi: 24.09.2023).

vermiştir. Luger P08, koleksiyoncular arasında estetik tasarımı, tarihsel önemi ve sınırlı üretimi nedeniyle ilgi çekici bir malzeme obje olma özelliğini hala taşımaktadır.

Ana üretim yılı 1900 ile 1942 yılları arasına tekabül eder. Yarı otomatik, geri tepmeli tabanca 9 mm Parabellum kalibrelidir. Tabancaya ait şarjör 8 atımlık mermi kapasitededir. Yaklaşık ağırlığı 0.87 kg'dır. Kendine özgü tasarımı olan tabanca İkinci Dünya Savaşına kadar Alman ordusu tarafından yaygın olarak kullanılmıştır. Toggle-lock mekanizması denilen hareketli bir kolu olan kilitleme mekanizmasına sahiptir.

3.5.2. Kullanıldığı Savaşlar

1. I. Dünya Harbi (1914-1918): Alman İmparatorluğu tarafından ve bazı müttefik düşman güçler tarafından da ele geçirilerek kullanılmıştır.

2. Balkan Savaşları (1912-1913): Luger P08 Osmanlı İmparatorluğu ve diğer katılımcı güçler tarafından kullanıldı

3. İspanya İç Harbi (1936-1939): İspanya İç Harbi sırasında, Cumhuriyetçi ve Ulusal Cephe güçleri tarafından kullanılmıştır.

4. II. Dünya Harbi (1939-1945): Nazi Almanya'sı tarafından yaygın olarak kullanılmıştır.¹⁵⁹

¹⁵⁹ https://tr.wikipedia.org/wiki/Kategori:I._D%C3%BCnya_Sava%C5%9F%C4%B1_silahlar%C4%B1 , (Erişim Tarihi: 24.09.2023).

SONUÇ

Osmanlı-Alman ilişkileri bağlamında tarih boyunca iki devlet diplomatik, ekonomik ve kültürel alanlarda önemli gelişmeler yaşanmış ve bu gelişmeler uzun yıllar devam etmiştir. İki devlet arasında en belirgin temaslar ve etkileşimler 19. yüzyılın başlarına dayanmaktadır ki özellikle bu yüzyılda bir hayli zor dönemden geçen Osmanlı İmparatorluğu, Almanya ile olan ilişkilerini artırarak devam ettirmiştir. Osmanlı İmparatorluğu'nun özellikle çöküş döneminde, Almanya'nın Osmanlı yönetimine askeri ve ekonomik yardımları ikili ilişkileri daha da ileri boyuta taşımış, bunun yansıması olarak Berlin-Bağdat Demiryolu gibi projelerde iki devletin uzlaşması bu durumu açık ve net ortaya koymuştur. 1. Dünya savaşı öncesinde ikili ilişkiler bağlamında Osmanlı imparatorluğu ordusunu modernize etme maksadıyla gelen Alman askeri heyetleri ile birlikte ilişkiler, stratejik iş birliği ve askeri eğitim alanlarında derinlik kazanmıştır. Alman askeri heyetlerinin Osmanlı İmparatorluğu'na gelmesi, Osmanlı ordusunun modernizasyonu için kritik bir dönemde gerçekleşmiş, Alman askeri heyetleri Osmanlı İmparatorluğunun modernleşme çabalarına katkıda bulunmuş ve Osmanlı ordusunu modern savaş teknikleri konusunda eğitmişlerdir. Bu iş birliği özellikle Alman General Otto Liman von Sanders'in Osmanlı ordusuna liderlik etmesiyle belirginleşerek kendisini göstermiştir.

Alman askeri heyetlerine ayrıca bir parantez açmak gerekirse; Savaşlardan mağlup ayrılmayla birlikte sürekli toprak kaybeden bir imparatorluğun durumunun bariz farkındaydı Alman hükümeti; Savaşlarda mağlup olan Osmanlı askeri ordusu yeniden teşkilatlanacak, girilen harplerde kaybedilen silah ve malzemeler yeniden temin edilecek, eskiyen ve işlevini yapamayan kullanılamaz hale gelenler ise yeni verilecek siparişlerle tedarik edilerek yerine konulacaktı. Bu durumdaki Osmanlı, dünya savaşı öncesi çaresiz bir şekilde Almanya safında yer almıştır. Her ne kadar Osmanlı Devleti'ne her anlamda yardımcı olan ve Osmanlı adına çalışan Almanya, özellikle askeri heyetleri kendi ülke menfaatleri uğruna Osmanlı'yı hep hiçe saymışlardır. General Goltz, kendi ülkesinin menfaatine, silah sanayisine ihtimam etme yollarında fazlaca emek sarf etmiş, Krupp toplarının alımı da yine Goltz zamanında gerçekleşmiş, Alman silahlarının bu kapsamda Osmanlı'da tekel konumu haline gelmesinin de önünü açmıştır. Osmanlı ordusu hizmetinde görevlendirilen Goltz Paşa, Moltke, Liman, Keahler gibi önde gelen heyetler ve Alman üst rütbeli subaylar Osmanlı'yı yalnızca asker gözüyle

incelememiş, diplomatik manada bir politikacı, Alman menfaatlerini her daim gözetip her konuda kendi ülke lehine hareket eden bir iktisatçı gibi incelemiştir. Bu Alman Paşalar özellikle saraya yakın olan devlet adamlarına gerek rüşvet vererek gerekse de ikili ilişkiler kurma yoluyla ihaleleri kendi ülkelerine yönlendirmeyi başarmış, birçok ihaleyi eli mahkûm olan Osmanlı Devletine yüklü meblağalar ile aldırılmayı başarmışlardır. Bu ihaleler konusunda ekonomik anlamda kötü durumda olan Osmanlı Devleti'ne yüksek faizli kredi imkânları sağlayarak daha da çökmesine neden olmuşlardır. Doğuya yayılma maksadıyla Osmanlı'yı dayanak olarak gören Almanya, bu tutumunda özellikle silah siyaseti kapsamında aldığı kararların etkili olduğunu bize açık ve net göstermektedir.

1. Dünya Savaşı'nda Osmanlı İmparatorluğu ile Almanya arasındaki askeri iş birliği ve ilişkiler, tarihsel bir çerçevede değerlendirildiğinde, savaşın seyrini etkileyen önemli bir faktör olarak ortaya çıkar. Almanya'nın Osmanlı İmparatorluğu'na sağladığı modern silahlar, askeri eğitim ve teknik desteğinde bu anlamda kritik bir rol oynadığı göz ardı edilemez. Bu faktörler ve stratejik iş birliği Osmanlı imparatorluğunun askeri modernizasyon sürecine ivme kazandırmış ve Alman disipliniyle birleşen teknik bilgi, Osmanlı ordusunun savaşa daha hazırlıklı bir şekilde girmesine imkân sağlamıştır. Osmanlı-Alman ilişkilerindeki silah faktörü, tarihsel bir perspektiften incelendiğinde çeşitli sonuçlara yol açmıştır. Bu faktör hem Osmanlı İmparatorluğu'nun modernizasyon çabalarını hem de I. Dünya Savaşı'na kadar olan dönemdeki askeri dinamikleri etkilemiştir. Osmanlı-Alman ilişkileri, savaş dönemindeki silah faktörüyle şekillenmiş ve Osmanlı İmparatorluğu'nun sonunu belirleyen önemli bir faktör olmuştur. Bu ilişkilerin incelenmesi, savaşın küresel dinamikleri, stratejik müttefikliklerin doğası ve uluslararası ilişkilerin karmaşıklığı konusunda derinlemesine bir anlayışı sunmaktadır. Almanya'dan alınan silahlar, teknik bilgi ve eğitimle Osmanlı ordusu güçlendirilmiş, bu da savaşa daha hazır bir konumda girmelerine olanak sağlamıştır. Ancak, savaşın ilerleyen aşamalarında Osmanlı'nın karşılaştığı zorluklar, Almanya ile olan bu stratejik iş birliğinin sınırlarını göstererek galibiyet umutlarının maalesef sönmesine neden olmuştur. 1. Dünya Savaşı döneminde Osmanlı-Alman ilişkileri, tarihsel bir bağlam içinde incelendiğinde, stratejik ortaklık ve askeri iş birliği bağlamında önemli bir evrim geçirmiştir. Bu tez, Osmanlı İmparatorluğu'nun savaş öncesi ve sırasındaki ilişkilerini analiz ederek, silah faktörünün bu ilişkiler üzerindeki etkilerini ortaya koymuştur.

Genel anlamda iki devlet arası ilişkileri; Savaş öncesi dönemde Osmanlı-Alman ilişkilerindeki güçlü bağları, I. Dünya Savaşı'nın başlamasıyla birlikte bu bağın daha da derinleştiğini bize göstermekte fakat Osmanlı İmparatorluğu'nun savaşın sonunda mağlubiyeti ve çöküşü, tarihsel bir dönemin sonunu işaret etmiştir. Almanya'dan alınan silahlar ve askeri destek, savaşın gidişatını değiştirmekte elbette etkili olmuştur ancak, orduların başında bulunan lider personel dediğimiz subaylar ne kadar donanımlı olursa olsun savaş meydanlarında bunu veremediği sürece ve mahiyeti altında bulunan orduyu yönetemediği sürece hiçbir hükmü olmadığı bir gerçektir. Unutmamak gerekir ki kendi menfaatlerini gözeten hiçbir asker ya da hiçbir devlet bir başkası için ancak kendi menfaatleri çerçevesinde hareket tarzını belirler. Savaş sonrasında ortaya çıkan siyasi ve askeri durum, bu ilişkilerin başarısız sona erişini belirlemiştir. Osmanlı İmparatorluğu'nun I. Dünya Savaşı'ndan yenik ayrılmasıyla, Osmanlı-Alman ilişkileri büyük bir evrim geçirmiştir. Savaşın ardından, Osmanlı İmparatorluğu'nun parçalanması ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşuyla birlikte, Osmanlı-Alman ilişkileri yeni bir aşamaya girmiştir. Türkiye, 1923'te kurulan yeni rejimiyle bağımsız bir uluslararası politika izlemeye başlamıştır.

KAYNAKÇA

- Acar, Hasan, ve Gökmen, Gök, “Türk Siyasal Hayatında 31 Mart Olayı ile İttihat ve Terakki Cemiyeti’nin Rolü”, *Journal of Awareness Dergisi*, Cilt 5, Sayı 3, 2020.
- Ahmad, Feroz, *İttihat ve Terakki 1908-1914*, Nuran Yavuz (çev.). Kaynak Yayınları, İstanbul, 1999.
- Akbay, Cemal, *Birinci Dünya Harbinde Türk Harbi 1. Cilt Osmanlı İmparatorluğu’nun Siyasi ve Askeri Hazırlıkları ve Harbe Girişi*, Genelkurmay Basımevi, Ankara, 1970.
- Akbulut, Gülpınar, “Osmanlı Devleti’nden Türkiye Cumhuriyeti’ne Gerçekleşmeyen Demiryolu Projeleri ve Etkileri (1876-1939)”, *Atatürk Dergisi*, Cilt 1, Sayı 1, 2011.
- Akcan, Erol, “Colmar Von Der Goltz Paşa’nın Osmanlı Ordusu ve Asker-Sivil Aydınlar Üzerindeki Etkisi”, *Atatürk Dergisi*, Cilt 4, Sayı 1, 2015.
- Aktaş, Hayati, “Türk-Alman Askeri İlişkileri (1913-1918)”, (*Yayımlanmamış Doktora Tezi*). Selçuk Üniversitesi SBE., 1994.
- Albayrak, Mustafa, “Osmanlı-Alman İlişkilerinin Gelişimi ve Bağdat Demiryolu’nun Yapımı”, *Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi OTAM*, Cilt 6, Sayı 6, 1994.
- Alkan, M. Nail, “Hayranlık, Dostluk ve Çıkar Üçgeninde Türk-Alman İlişkileri”, *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 34, 2015.
- Alkan, Necmettin, “II. Abdülhamid Devrinde İstihdam Edilen İlk Alman Askeri Heyetinin Komutanı Otto Von Kaehler ve Her İki Tarafın Beklentileri”, *Tarih Dergisi*, Cilt 0, Sayı 43, 2005.
- Alperen, Altan, “Bağdat Demiryolu: Siyasal Sonuçları Olan Bir Türk-Alman Demiryolu Projesi”, *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Eğitim Bilimleri ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt 7, Sayı 19, 2018.
- Altan, Ebru “Haçlı Ordularının Anadolu’da Selçuklu Topraklarına Son Girişi: İmparator Friedrich Barbarossa’nın Haçlı Seferi (1089-1190)”, *Tarih Dergisi*, Cilt 1, Sayı 68, 2018.

- Arıkan, Refik, “I. Dünya Savaşı’nda Marne Cephesi ve Osmanlı Devleti’nin Savaşa Girişi”, *Vakanüvis-Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi*, Cilt 1, Sayı 1, 2016.
- Armaoğlu, Fahir, *19. Yüzyıl Siyasi Tarihi*, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 1997.
- Artar, Tuğçe, ve Emre, Baysoy, “Bismarck Döneminden 2. Dünya Savaşı’na Alman Jeopolitik Düşüncesi: Haushofer ve Hitler Karşılaştırması”, *Kara Harp Okulu Bilim Dergisi*, Cilt 30, Sayı 1, 2020.
- Atabey, Figen, “Süleymaniyeli Binbaşı Mehmet Emin Beyin Kaleminden Goltz Paşa’nın Altıncı Ordu Komutanlığı ve İran Operasyonları”, *Pamukkale Üniversitesi Belgi Dergisi*, Cilt 2, Sayı 19, 2020.
- Atıntaş, Yusuf Ziya, “II.Abdülhamid Özelinde Osmanlı’da Bismarck Algısı”, *Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları Dergisi*, Cilt 15, Sayı 29, 2016.
- Aydemir, Ş. Süreyya, *Makedonya’dan Orta Asya’ya Enver Paşa, I. Cilt, 1860-1908*, Remzi Kitapevi, İstanbul, 1970.
- Ayna, Bayram, ve Kuyucu, Fuat, “II. Meşrutiyet’in İlanı Sonrasında Sadrazam Kâmil Paşa ve İttihat ve Terakki Cemiyeti’nin İktidar Mücadelesi”, *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, Cilt 8, Sayı 1, 2021.
- Başaran, Vural, “Goltz Paşa’nın İlim ve Askerlik Adlı Eseri ve Osmanlı Askeriyesi Açısından Önemi”, *Kebikeç İnsan Bilimleri İçin Kaynak Araştırmaları Dergisi*, Cilt 47, Sayı 47, 2019.
- Bayındır, Abdullah, “Osmanlı Devleti Ordusunda Hennry-Martini Tüfekleri”, *Tarih Gelecek Dergisi*, Cilt 8, Sayı 3, 2022.
- Beşirli, Mehmet, “II. Abdulhamid Döneminde Osmanlı Ordusunda Alman Silahları”, *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 1, Sayı 16, 2004.
- Beydilli, Kemal, “II. Abdülhamid Devrinde Gelen İlk Alman Askeri Heyeti Hakkında”, *Tarih Dergisi*, Sayı 32, 1979.
- Cengiz, Halil Erdoğan, *Enver Paşa’nın Anıları (1881-1908)*, İletişim Yayınları, İstanbul, 1991.
- Çalık, Ramazan, “Colmar Freiherr Von Der Goltz (Paşa) ve Bazı Görüşleri”, *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, Cilt 12, Sayı 36, 1996.

- Çatal, Yasin, “Başkomandan Vekili Ve Harbiye Nazırı Enver Paşa’nın Çanakkale Cephesindeki Rolü”, (*Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*). On Dokuz Mayıs Üniversitesi SBE., 2019.
- Çavdar, Tevfik, *İttihat ve Terakki*, İletişim Yayınları, İstanbul, 1991.
- Çeliker, H. Fahri, *Dördüncü Askeri Tarih Semineri-Bildiriler*, ATESE Yayınları, Ankara, 1989.
- Çetinkaya, Sevgi, “Osmanlı Devleti’nin 1. Dünya Savaşına Girişi”, (*Yayımlanmamış Doktora Tezi*). İstanbul Üniversitesi AİİTE, 1995.
- Dağlı, Erkan, “Alman Büyükelçilerinin Gözüyle Türk-Alman İlişkileri (1900-1938) / Turkish - German Relations Between The Years 1900-1938 With The View Of Ankara’s German Ambassadors”, *Atatürk Dergisi*, Cilt 5, Sayı 1, 2016.
- Efe, Ayla, “Almanya’ya Verilen İkinci Demiryolu İmtiyazı: Hububat Hattı”, *OTAM Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, Cilt 18, Sayı 18, 2004.
- Elove, M.Emil, “İkinci Meşrutiyet Devrinin Siyasi Hayatına Bir Bakış”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 9, Sayı 1, 1952.
- Er, Mutlu, “Das Türken-Und Türkeibild İn Helmuth Graf Von Moltkes Briefn (1835-1839)”, *Edebiyat Fakültesi Dergisi*, Cilt 30, Sayı 1, 2013.
- Fatih Kahraman, Bismarck’ın İttifaklar Sistemi, 15 Kasım 2016, <https://www.tarihakli.com/bismarckin-ittifaklar-sistemi/>, (Erişim Tarihi: 24.05.2021).
- Fatih Kahraman, Demir Şansölye: Otto von Bismarck, 3 Mart 2017, <https://www.tarihakli.com/demir-sansolye-otto-von-bismarck/>, (Erişim Tarihi: 24.05.2021).
- Fatih Kahraman, İttifaklar Sistemi’nin Çözülmesi ve II. Wilhelm’in Weltpolitik Siyaseti, 21 Eylül 2020, <https://www.tarihakli.com/ittifaklar-sistemi-wilhelm-weltpolitik/>, (Erişim Tarihi: 24.05.2021).
- Gencer, Mustafa, *Jöntürk Modernizmi ve “Alman Ruhu” 1908-1918 Dönemi Türk-Alman İlişkileri ve Eğitim*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2015.

- Görgülü, İsmet, *On Yıllık Harbin Kadrosu 1912-1922 Balkan-Birinci Dünya ve İstiklal Harbi*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 1993, 65-77.
- Güçyetmez, Ferdi T., “Almanya’nın 19. Yüzyıl’da Yükselişi’nin Saldırgan Realizm Çerçevesinde İncelenmesi”, *İstanbul Kent Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, Cilt 1, Sayı 2, 2020.
- Gül, M. Fırat, “Savaşa Düşen Mahkûma Sarılır mı? 1. Dünya Savaşı Başlarında Osmanlı Devleti’nin Mahkûmlardan Fydananma Düşüncesi”, *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 20, Sayı 3, 2020.
- Gül, Osman Kubilay, “Bir Amerikalı Diplomatın Gözüyle Bağdat Demiryolu Projesi (ABD Sivas Konsolosu Henry M. Jewett’in Raporu)”, *Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi*, Cilt 11, Sayı 41, 2014.
- Gümüş, Musa, “1893’ten 1923 Chester Projesi’ne Türk Topraklarında Demiryolu İmtiyaz Mücadeleleri ve Büyük Güçler”, *Tarih Okulu Dergisi*, Cilt 20, Sayı 10, 2011.
- Hacıpoğlu, Doğan, *Osmanlı İmparatorluğu’nun 1. Dünya Harbine Girişi*, Deniz İkmal Grup Komutanlığı Matbaası, İstanbul, 2000.
- Hanioğlu, M. Şükrü, *Bir Siyasal Örgüt Olarak Osmanlı İttihad ve Terakki Cemiyeti ve Jön Türklük (1889-1902)*, İletişim Yayınları, İstanbul, 1985.
- https://tr.wikipedia.org/wiki/Kategori:I._D%C3%BCnya_Sava%C5%9F%C4%B1_silahlar%C4%B1 , (Erişim Tarihi: 24/09/2023).
- https://www.youtube.com/watch?v=sLq_8A3gSRI, (Erişim Tarihi: 10.10.2023).
- İçişleri Bakanlığı Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi 1904*, JSGA Basımevi Müdürlüğü, Ankara, 2021.
- Kalaycı, İrfan, “Sona Erişinin 100. Yılında 1. Dünya Savaşı’nın Ekonomik Cephesine Dair Bir İnceleme”, *Avrasya Etüdüleri Dergisi*, Cilt 54, Sayı 2, 2018.
- Kara, İlyas, “Basmacılık Hareketinde Enver Paşa’nın Rolü”, *(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi SBE., 2008.

- Karacagil, Ö.Kürşat, “II. Wilhelm’in Osmanlı İmparatorluğunu Ziyareti ve Mihmandarı Mehmed Şakir Paşa’nın Günlüğü (1898)”, *Türkiyat Mecmuası*, Cilt 24, Sayı 2, 2014.
- Karal, Enver Ziya, *Osmanlı Tarihi Birinci Meşrutiyet ve İstibdat Devirleri (1876-1907)*, Cilt 7, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 2007.
- Kılıç, Sezen, “Liman von Sanders’in Çanakkale Savaşları ile İlgili Bazı İddiaları”, *Gazi Akademik Dergisi*, Cilt 7, Sayı 14, 2014.
- Kodal, Tahir, “Birinci Dünya Savaşına Giden Yol”, *Belgi Dergisi*, Cilt 1, Sayı 9, 2015.
- Kodal, Tahir, “Otto Liman von Sanders’in Kaleminden Türkiye’nin Hürriyet Harbi”, *Belgi Dergisi*, Cilt 1, Sayı 5, 2013.
- Köseoğlu, Tülay, “Mustafa Çokayoğlu’nun Kaleminden Enver Paşa ve Paşa’nın Şehadeti”, *Türkiyat Mecmuası Dergisi*, Cilt 28, Sayı 1, 2018.
- Mete, A.Serdar, *Türk Mavzeri Osmanlı’dan Cumhuriyet’e Türk Ordusunda Mavzer Tüfekleri*, Doğu Kütüphanesi Yayınları, İstanbul, 2022.
- Mete, Şengül, “Trablusgarp Savaşı ve İtalya’nın Akdeniz’deki Faaliyetleri”, *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, Cilt 3, Sayı 8, 1998.
- Mirhan, Ceylan, “Enver Paşa “Baştan Sona Bir Hayat”, *Tarih Kritik Dergisi*, Cilt 5, Sayı 2, 2019.
- Muhtar, Mahmud, *Maziye Bir Nazar*, Ahmet İhsan Matbaası, İstanbul, 1341.
- Noviçev, A. D., *Osmanlı İmparatorluğu’nun Yarı Sömürgeleşmesi*, Nabi Dinçer (çev.). Onur Yayınları, Ankara, 1979.
- Nusret, Ekin, “Sosyo-Ekonomik Boyutlarıyla Türk-F.Alman İlişkileri”, *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, Cilt 45, Sayı 1-4, 1987, 290.
- Ortaylı, İlber, *Osmanlı İmparatorluğu’nda Alman Nüfuzu*, Timaş Yayınları, İstanbul, 2017.
- Ökçün, A.Gündüz, “Osmanlı Mecl-i Meb’usasında Bağdat Demiryolu İmtiyazı Üzerine Yapılan Tartışmalar”, *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, Cilt 25, Sayı 2, 1969.

- Önsoy, Rifat, *Türk-Alman İktisadi Münasebetleri (1871-1914)*, Ünal Matbaası, İstanbul, 1982.
- Özaslan, Fatih, “Osmanlı Basınından Türk ve Almanların Karşılıklı Hayranlığına İlişkin Bir Kesit: Asker Mecmuası Örneği”, *Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt 2, Sayı 1, 2018.
- Özdil, Mahmut “İttihat ve Terakki Dönemi Osmanlı-Almanya Siyasi İlişkileri (1908-1918)”, (*Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*). Yeni yüzyıl Üniversitesi SBE., 2017.
- Özer, Şerife, “I.Dünya Savaşı’nda Almanya’da Yayımlanan Savaş Gazetesi “Illustrierte Zeitung”un “Türkiye (Osmanlı İmparatorluğu) ve Almanya” adlı sayısındaki Makale ve Yazıların Türkçeye Çevrilmiş Muhtevası”, *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, Sayı 40, 2018.
- Özgüldür, Yavuz, “Yüzbaşı Helmut Von Moltke’den Müşir Liman Von Sanders’e Osmanlı Ordusunda Alman Askeri Heyetleri”, *OTAM Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, Cilt 4, Sayı 4, 1993.
- Paşa, Ahmet İzzet, *Feryadım*, Nehir Yayınları, İstanbul, 1992, 127-131.
- Pınar Doğanay, “Birinci Dünya Savaşı’nda Osmanlı Ordusu’nda Görev Yapan Alman Subayları”, (*Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*). Aksaray Üniversitesi SBE., 2016.
- Pinnow, Hermann, *Almanya Tarihi Cilt 2*, Fehmi Baltaş (çev.), Kanaat Kitabevi, İstanbul, 1940.
- Rathmann, Lothar, *Alman Emperyalizminin Türkiye’ye Girişi*, Ragıp Zarakolu (çev.). Belge Yayınları, İstanbul, 2001.
- Reyhan, Cenk, “Türk-Alman İlişkilerinin Tarihsel Arka Planı (1878-1914)”, *Belleten Dergisi*, Cilt 69, Sayı 254, 2005.
- Sarınay, Yusuf, “Şehit Enver Paşa”, *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Eğitim Bilimleri ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt 3, Sayı 7, 2014.
- Tunaya, Tarık Zafer, *Türkiye’de Siyasal Partiler, İttihat ve Terakki Bir Çağın, Bir Kuşağın, Bir Partinin Tarihi*, Cilt 3, Hürriyet Vakfı Yayınları, İstanbul, 1989.

- Türk, Fahri, “Cumhuriyet Dönemi Türk-Alman İlişkilerinde Sıradışı Bir Aktör: Krupp Firması 1929-1990”, *Gazi Akademik Bakış Dergisi*, Cilt 10, Sayı 20, 2017.
- Türk, Fahri, *Türkiye ve Almanya Arasındaki Silah Ticareti 1871-1914 Krupp Firması, Mauser Tüfek Fabrikası Alman Silah ve Cephane Fabrikaları*, IQ Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul, 2012.
- Türk, Muzaffer, “Enver Paşa’nın Osmanlı Dış Politikasına Etkisi”, (*Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*). Bahçeşehir Üniversitesi SBE., 2018.
- Türk, Turgut, “Alman Birliği ve Bismarck: Bir Analiz Düzeyi Uygulaması”, (*Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*). İstanbul Gelişim Üniversitesi SBE., 2017.
- Ülman, Haluk, *Birinci Dünya Savaşına Giden Yol ve Savaş*, Sevinç Matbaası, Ankara, 1973.
- Von Moltke, Helmuth, *Türkiye Mektupları*, Hayrullah Örs (çev.). Remzi Kitabevi Yükselen Matbaası, İstanbul, 1969.
- Wallach, L. Jehuda, *Bir Askeri Yardımın Anatomisi Türkiye’de Prusya-Alman Askeri Heyetleri 1835-1919*, Fahri Çeliker (çev.), Gnkur. Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Bşk. Yayınları, Ankara, 1985.
- Yılmaz, Veli, *1’inci Dünya Harbi’nde Türk-Alman İttifakı ve Askeri Yardımlar*, Cem Ofset Matbaacılık Sanayi A.Ş., İstanbul, 1993.
- Zengin, Erkan, “Türk-Alman İlişkilerinde Türk İmajını Meydana Getiren Olgular ve Eserlere Yansıması”, *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 11, Sayı 1, 2013.
- Zeyrek, Suat, “Balkan Devletlerinin İttifak Arayışı ve Osmanlı Devleti”, *Tarih Dergisi*, Cilt 0, Sayı 57, 2013.

EKLER

EK-1: 2 Ağustos 1914 Türk-Alman İttifak Antlaşması

Constantinople, le 2 Août 1914.

Entre Sa Majesté l'Empereur des Ottomans, d'une part, et
Sa Majesté l'Empereur d'Allemagne, Roi de Prusse, d'autre part, il a été convenu qu'une alliance défensive soit conclue entre les deux Empires de Turquie et d'Allemagne.

A cet effet ont nommé leurs plénipotentiaires
Sa Majesté l'Empereur des Ottomans
Son Grand Vézir et Ministre des Affaires Étrangères, S. A. le Prince Saïd Halim Pacha,
Sa Majesté l'Empereur d'Allemagne, Roi de Prusse.
Son Ambassadeur auprès de Sa Majesté Impériale le Sultan, Son Excellence le Baron de Wangenheim
lesquels, après avoir trouvé leurs pleins-pouvoirs en due forme, ont conclu l'arrangement suivant:

- 1) Les deux Puissances contractantes s'engagent à observer une stricte neutralité en face au conflit actuel entre l'Autriche-Hongrie et la Serbie.
- 2) Dans le cas où la Russie interviendrait par des mesures militaires actives et créerait par là pour l'Allemagne, le casus foederis vis-à-vis de l'Autriche-Hongrie, ce casus foederis entrerait également en vigueur pour la Turquie.
- 3) En cas de guerre, l'Allemagne laissera sa Mission militaire à la disposition de la Turquie. Celle-ci, de son côté, assure à ladite Mission militaire une influence effective sur la conduite générale de l'Armée, conformément à ce qui a été convenu directement entre Son Excellence le Ministre

de la Guerre et Son Excellence, le Chef de la Mission Militaire.

4) L'Allemagne s'engage à défendre, en besoin par les armes, le territoire ottoman au cas où il serait menacé par la Russie.

5) Cet accord qui a été conclu en vue de garantir les deux Empires des complications internationales qui pourraient résulter du conflit actuel, entrera en vigueur dès sa signature par les Plénipotentiaires susmentionnés et restera valable, avec les obligations mutuelles analogues, jusqu'au trente et un Décembre mille neuf cent dix-huit.

6) Au cas où il ne serait pas dénoncé par l'une des Hautes Parties Contractantes six mois avant l'expiration du délai ci-haut fixé, ce traité continuera à être en vigueur pour une nouvelle période de cinq ans.

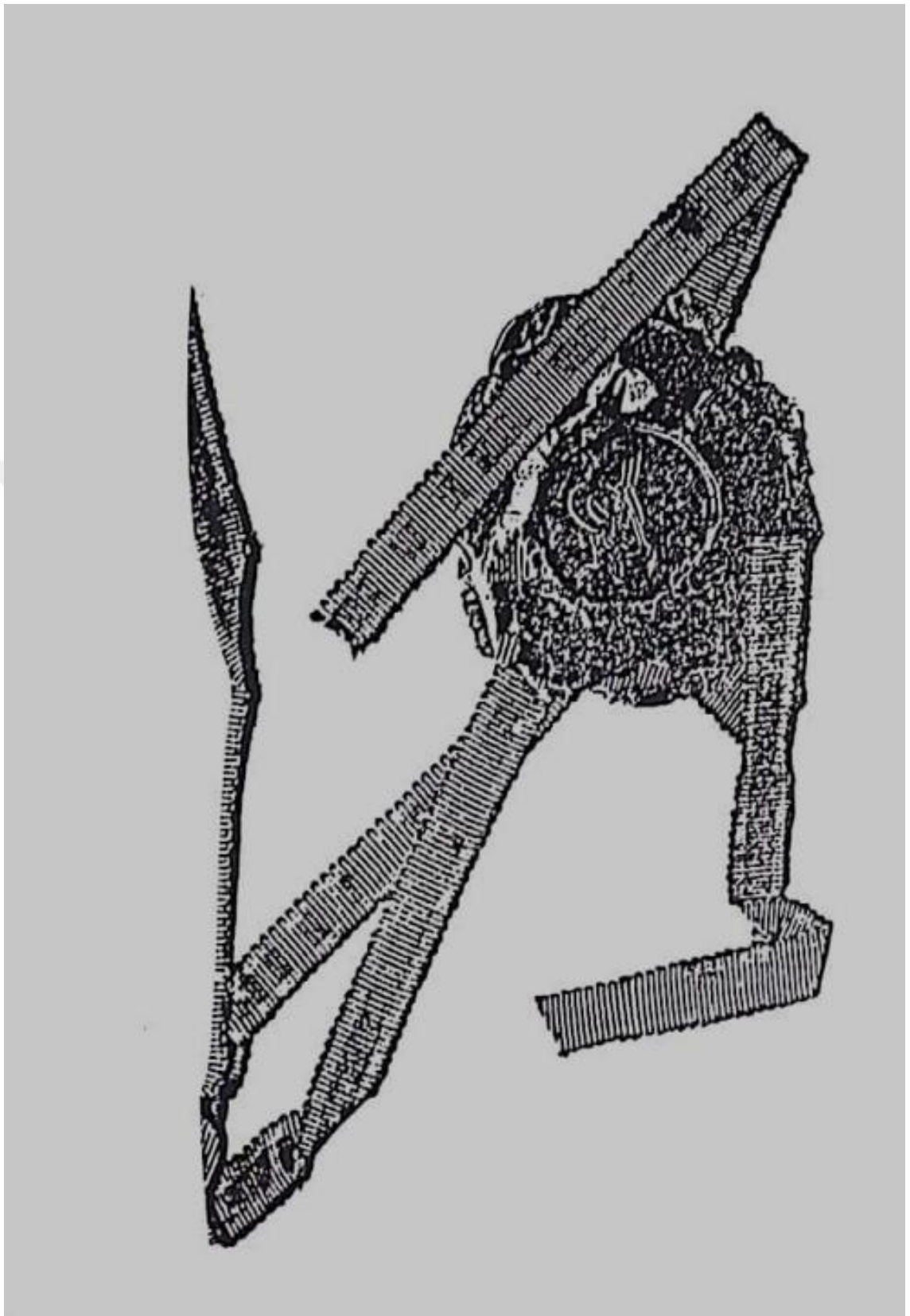
7) Le présent acte sera ratifié par Sa Majesté l'Empereur des Ottomans et Sa Majesté l'Empereur d'Allemagne, Roi de Prusse, et les ratifications seront échangées dans le délai d'un mois à partir de la date de la signature.

8) Le présent accord restera secret et ne pourra être rendu public qu'à la suite d'un accord ultérieur entre les deux Hautes Parties Contractantes.

En foi de quoi les deux Plénipotentiaires ont signé le présent accord et y ont apposé leurs sceaux.

L.S. signé Said Halim

L.S. signé Tangehelm.

EK-2: 02 Ağustos 1914 Tarihli Türk-Alman İttifak Antlaşmasının Onay Belgesi

Botschaft Constantinopel
Anlage 5 zu Bericht Nr. 205 vom 28.8.14.

Halim Pascha

U e b e r s e t z u n g .

Sir, Muhammad Reschad Chan, von Gottes Gnaden Sultan aller Osmanen, erklären hiermit, daß Sir den am 2. August 1914 zu Constantinopel von Unserem Bevollmächtigten, Unserem Großwesir und Minister der auswärtigen Angelegenheiten Sid Halim Pascha, und dem bei Uns beglaubigten Botschafter und Sonderbevollmächtigter Seiner Majestät des Deutschen Kaisers und Königs von Preußen, Freiherrn von Tengenheim, abgeschlossener Vertrag, dessen Wortlaut dieser Urkunde beigeschlossen ist, in jeder Hinsicht Unseren Kaiserlichen Gedanken und Intentionen entsprechend befunden haben und daher sämtliche in dem genannten Vertrage enthaltenen Bestimmungen billigen und bestätigen.

Sir verpflichten Uns, seinen Inhalt auf das Genauste zu befolgen und seine Bestimmungen auszuführen.

Zu Urkund dessen haben wir diese Rectifikationsurkunde vollzogen und mit Unseren Kaiserlichen Siegel versehen.

Den 27. August 1914.

Jez. Muhammed Reschad

L. S.

Für wichtige Habenseitigung

H. W. L. H.

I. Gottschalk

EK-3: 11 Ocak 1915 Tarihli Türk-Alman Antlaşması

Sa Majesté l'Empereur d'Allemagne, Roi de Prusse, d'une part, et
Sa Majesté l'Empereur des Ottomans, d'autre part,
inspirés par le désir de raffermir les liens d'amitié
qui unissent leurs deux Empires et décidés, à cet effet, à
conclure une alliance défensive,

ont nommé leurs plénipotentiaires

Sa Majesté l'Empereur d'Allemagne, Roi de Prusse,
Son Ambassadeur auprès de Sa Majesté Impériale le
Sultan, Son Excellence le Baron de Wangenheim,

Sa Majesté l'Empereur des Ottomans

Son Grand Vézir et Ministre des Affaires Etrangères,
Son Altesse le Prince Said Halim Pacha,

lesquels, après avoir trouvé leurs pleins pouvoirs en bonne
et due forme, sont convenus de ce qui suit :

1.-Les deux Hautes Parties Contractantes s'engagent à se
porter mutuellement secours, au besoin avec toutes leurs
forces armées, dans le cas où l'une d'entre elles serait
l'objet d'une attaque de la part soit de la Russie, de la
France ou de l'Angleterre, soit d'une coalition composée
d'au moins deux Etats balkaniques.

2.-Pour ce qui concerne l'Angleterre, l'engagement assumé
par l'Allemagne n'exercera ses effets que dans le cas où la
Turquie se trouverait engagée dans un conflit simultanément
avec l'Angleterre et un deuxième Etat Européen, qu'il s'agisse
soit d'une action concertée entre ces deux Etats, soit
d'une action armée de la part d'un Etat Européen contre la
Turquie pendant que celle-ci se trouve en guerre avec
l'Angleterre.

3.-Le présent accord entrera en vigueur dès la date de sa
signature et restera valable jusqu'au 8 juillet 1915 confor-
mément aux stipulations du traité conclu par l'Allemagne et
l'Autriche-Hongrie le 5 décembre 1912.

EK-4: 11 Ocak 1915 Tarihli Türk-Alman İttifak Antlaşmasını Tamamlar Mahiyetteki 27 Kasım 1917 Tarihli Antlaşma

Traité Additionnel Secret entre l'Empire Allemand et l'Empire Ottoman, concernant le complètement et la modification des Traités Secrets Allemands-Ottomans du 28 septembre 1916, relatif aux conditions de la paix future, et du 11 janvier 1917, relatif à l'abolition des capitulations.

Sa Majesté l'Empereur d'Allemagne, Roi de Prusse, au nom de l'Empire Allemand, et Sa Majesté l'Empereur des Ottomans,

jugeant utile, avant de procéder à l'échange des ratifications des Traités Secrets Allemands-Ottomans du 28 septembre 1916, relatif aux conditions de la paix future, et du 11 janvier 1917, relatif à l'abolition des capitulations, de compléter et de modifier ces deux Traités Secrets dans quelques points

ont résolu de conclure, à cet effet, un Traité Additionnel et ont nommé pour Leurs Plénipotentiaires, savoir :

Sa Majesté l'Empereur d'Allemagne, Roi de Prusse :

Son Excellence M. le Comte Johann-Heinrich von Bernstorff, Son Conseiller Intime Actuel, Son Ambassadeur Extraordinaire et Plénipotentiaire près Sa Majesté l'Empereur des Ottomans ;

Sa Majesté l'Empereur des Ottomans :

Son Altesse Mehmed Talaat Pacha, Son Grand-Vézir et Ministre de l'Intérieur, Député d'Andrinople,

lesquels, après s'être communiqué leurs pleins pouvoirs trouvés en bonne et due forme, sont convenus des dispositions suivantes :

Article 4, alinéa 1.

Le présent Traité sera ratifié et les ratifications en seront échangées à Berlin, aussitôt que possible.

Article 4.

Les deux Parties contractantes s'engagent à tenir secret ce Traité Additionnel.

Article 5.

Le présent Traité Additionnel sera ratifié et les ratifications en seront échangées à Berlin, aussitôt que possible et en même temps que les ratifications des Traités Secrets du 28 septembre 1916 et du 11 janvier 1917.

Il entrera en vigueur lors de l'échange des ratifications.

En foi de quoi, lesdits Plénipotentiaires ont signé le présent Traité Additionnel et y ont apposé leurs sceaux.

Fait à Constantinople, en deux exemplaires, le 24^h Novembre 1917.

EK-5: 28 Eylül 1916 Tarihli Türk-Alman Antlaşması

Sa Majesté l'Empereur d'Allemagne, Roi de Prusse,
d'une part;

et

Sa Majesté l'Empereur des Ottomans,
d'autre part;

*désireux de déterminer d'avance les principes qui
doivent les guider en vue des conditions de la paix
qui devra mettre fin à la guerre actuelle et de res-
serrer ainsi davantage les relations d'alliance si heu-
reusement existantes entre Leurs deux Empires,*

ont nommé à cet effet pour Leurs Plénipotentiaires:

Sa Majesté l'Empereur d'Allemagne, Roi de Prusse:

*Son Ministre d'Etat et Secrétaire d'Etat au Dépar-
tement des Affaires Etrangères, Son Excellence
Monsieur de Jagow,*

Sa Majesté l'Empereur des Ottomans:

*Son Ministre des Affaires Etrangères, Son Excel-
lence Halil Bey,*

*lesquels, après examen des évènements de la guerre
actuelle et des possibilités de la paix future, ont
conclu les arrangements suivants:*

Article 1.

*L'Empire allemand et l'Empire ottoman combattant
par tous leurs moyens pour la réalisation d'un but
commun, prennent l'un vers l'autre l'engagement ré-
ciproque*

EK-6: Paul Mauser'in ilk İstanbul ziyaretinden sonra Ragıp Paşaya yazdığı ve Padişah'a şükran ve bağlılıklarını bildiren Fransızca mektup, hakkında 27.02.1887 tarihli belge sureti.

PAUL MAUSER
WAFFENFABRIKANT.

BERNDORF A/N. 27 Février 1887

Notre Excellence!

Retourné de mon voyage en bonne
santé je m'empresse de vous ^{présenter} faire mes respects
et de vous
sincèrement remercier de la bienveillance
dont vous m'avez accueilli lors de mon séjour
à Constantinople ainsi que du vif intérêt
dont vous avez suivi les négociations ~~con-~~
cernant ^{de} la livraison des fusils de mon
système qui je pense sera aussi important
pour votre patrie qu'elle est honorable pour
moi.

(Aussi) je me permets ^{également} de vous prier de
bien vouloir soumettre à Sa Majesté le
Sultan mes remerciements les plus dévoués
de la bienveillance et de la confiance dont
Sa Majesté a daigné m'honorer. Je prie

EK-7: Luger P-08 Tabanca

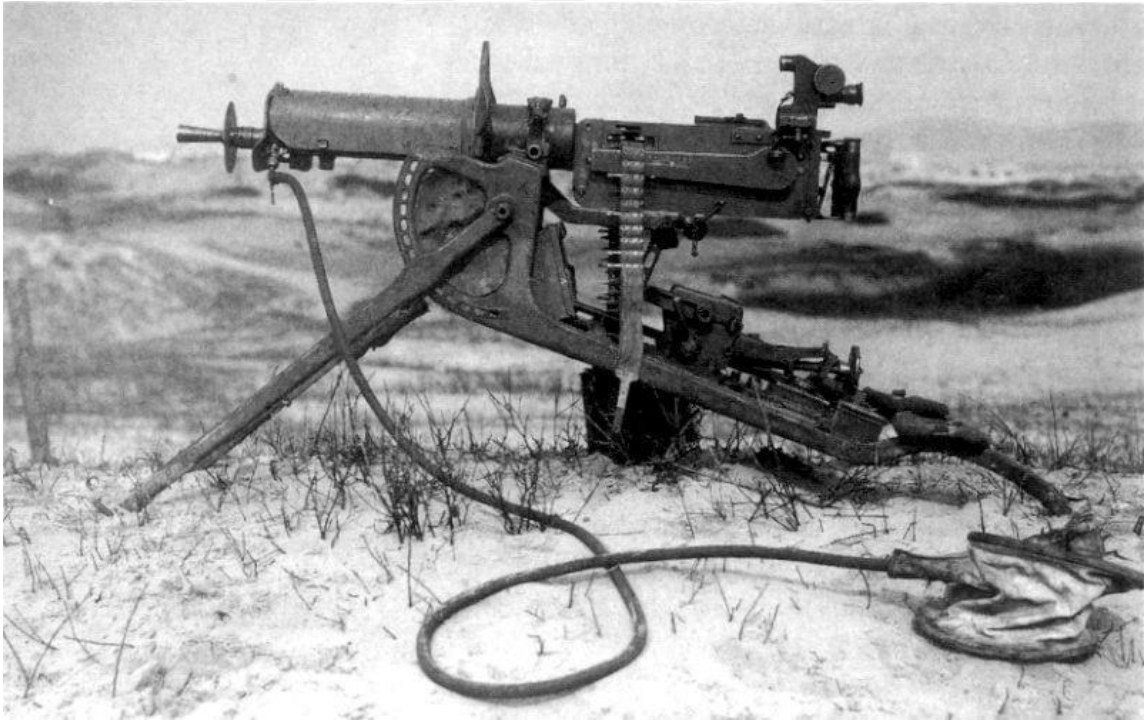
EK-8: Maxim Mg-08 Makineli Tüfek (İkinci Gazze Muharebesi Sırasında, Tel El-Şeriye, 1917)

EK-9: Mauser Karabiner 98-AZ Modeli

EK-10: Maxim Mg-08 Makineli Tüfek

EK-11: Moltke Tarafından Kaleme Alınmış Olan Osmanlı Devletinin İçinde Bulunduğu Duruma Ait Siyasi İktisadi, İdari ve Askeri Takdim Ettiği Layiha

